

2019

Rocznik Statystyczny Województwa Śląskiego

Statistical Yearbook of Śląskie Voivodship

2019

Urząd Statystyczny
w Katowicach

Rocznik Statystyczny Województwa Śląskiego

Statistical Yearbook of Śląskie Voivodship

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2019

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Katowicach
Editorial Board of Statistical Office in Katowice

Przewodniczący

President

Aurelia Hetmańska

Zastępca Przewodniczącego

Vice-President

Grażyna Witkowska

Członkowie

Members

Dorota Doniec, Mirosław Draszczyk, Alina Franczyk, Dorota Gwóźdź, Andrzej Marks, Katarzyna Mynarek, Izabela Nieduziak, Anna Owczarek (sekretarz secretary), Jolanta Sota, Waldemar Szubert, Małgorzata Widuch, Joanna Wieczorek, Barbara Żurek, Ilona Żurek

Prace merytoryczne

Content-related works

Zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Katowicach

The team of employees of the Statistical Office in Katowice

pod kierunkiem

supervised by

Ilony Żurek

Tłumaczenie

Translation

Cezary Horoń, Paulina Kozłowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agnieszka Kaim, Monika Lichota-Czapla, Piotr Porwisz

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Pomnik Powstańców Śląskich w Katowicach – fot. Piotr Porwisz

ISSN 1640-0097

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on the website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

PRZEDMOWA

Przekazuję Państwu kolejne wydanie „**Rocznika Statystycznego Województwa Śląskiego**”. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa i stan gospodarki województwa śląskiego.

Opracowanie rozpoczynają tablice przeglądowe prezentujące ogólny obraz województwa na tle kraju w 2018 r. oraz ważniejsze dane za lata 2000, 2005, 2010, 2014-2018. Szczegółowe dane statystyczne przedstawiono w 22 działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu publikowanych informacji. Całość wydawnictwa wzbogacona została zestawem wykresów i map.

W bieżącej edycji publikacji przedstawiono informacje dotyczące radnych wybranych do organów jednostek samorządu terytorialnego w wyborach przeprowadzonych jesienią 2018 r. Zmieniono nazwę działu „Budżety gospodarstw domowych” na „Gospodarstwa domowe. Mieszkania”, do którego przeniesiono tablicę dotyczącą prognozy gospodarstw domowych z działu „Ludność” oraz większość tablic z dotychczasowego działu „Infrastruktura komunalna. Mieszkania” (z wyjątkiem tablic o odpadach komunalnych i nieczystościach ciekłych oraz terenach zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej, które znalazły się w dziale „Stan i ochrona środowiska”). Do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne” dodano tablicę „Świadczenia z programu Rodzina 500+”, w której znalazły się informacje z dotychczasowej tablicy „Wspieranie rodziny” z działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”. W dziale „Przemysł i budownictwo” zmodyfikowano zakres informacyjny tablicy dotyczącej budynków oddanych do użytkowania.

Dwujęzyczna, polsko-angielska, wersja publikacji dostępna jest w wersji książkowej oraz w postaci elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Katowicach <http://katowice.stat.gov.pl>.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie będzie przydatnym źródłem informacji, pomocnym w podejmowaniu strategicznych decyzji, przygotowywaniu analiz i porównań dotyczących kierunków rozwoju województwa, a także przyczyni się do popularyzacji wiedzy statystycznej o naszym regionie. Wszystkim odbiorcom zainteresowanym danymi w ujęciu przestrzennym polecam wydawnictwo „Województwo Śląskie 2019. Podregiony, Powiaty, Gminy”, stanowiące uzupełnienie „Rocznika Statystycznego Województwa Śląskiego 2019”.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, grudzień 2019 r.

PREFACE

I would like to present the following edition of the **“Statistical Yearbook of Śląskie Voivodship”**. The publication contains a rich set of information characterizing living conditions of society and state of the economy of Śląskie Voivodship.

Publication begins with review tables presenting the general picture of the voivodship against the background of the country in 2018 and major data for the years 2000, 2005, 2010, 2014-2018. Detailed statistical data are presented in 22 thematic chapters preceded by general notes containing explanations of the terminology, methodology and scope of published information. The entire publication has been enriched with a set of charts and maps.

The current edition of the publication presents information on councillors elected to the organs of local government units in the elections held in autumn 2018. The “Household budgets” chapter has been renamed to “Households. Dwellings” to which the households projection table has been moved from the “Population” chapter and most of the tables from the previous chapter “Municipal infrastructure. Dwellings” chapter (with the exception of tables on municipal waste and liquid waste and generally accessible green areas and green areas of housing estates, which are included in the “Environmental protection” chapter). To the chapter “Wages and salaries. Social benefits”, the table “Benefits from the Family 500+ programme” was added, which contains information from the previous table “Family support” from the chapter “Health care and social welfare”. In the “Industry and construction” chapter, the information scope of the table concerning buildings completed has been modified.

Bilingual publication in Polish and English is available in the form of a book and in an electronic form on the website of the Statistical Office in Katowice <http://katowice.stat.gov.pl>.

I hope the publication will be a useful source of information, helpful in making strategic decisions, preparing analyses and comparisons concerning the development trends of the voivodship, and contribute to the popularization of statistical knowledge about our region. To all those interested in data in spatial terms, I would like to recommend the publication “Śląskie Voivodship 2019. Subregions, Powiats, Gminas” being a supplement to the “Statistical Yearbook of Śląskie Voivodship 2019”.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2018 r.
Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2014, 2015, 2016, II. 2017, 2018)

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
Podział administracyjny i samorząd III. terytorialny
Bezpieczeństwo publiczne. IV. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
Wynagrodzenia. Świadczenia VII. z ubezpieczeń społecznych
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania
IX. Edukacja i wychowanie
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XI. Kultura. Turystyka. Sport
Nauka i technika. Społeczeństwo XII. informacyjne
XIII. Ceny
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XV. Przemysł i budownictwo
XVI. Transport. Telekomunikacja
XVII. Handel i gastronomia
XVIII. Finanse przedsiębiorstw
XIX. Finanse publiczne
XX. Inwestycje. Środki trwałe
XXI. Rachunki regionalne
XXII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Strona Page
Preface	3-4
List of tables and graphs	6-21
Symbols. Abbreviations	22-23
General notes	24-29

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2018	30-35
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)	36-53

CHAPTERS

Geography	54-58
Environmental protection	59-82
Administrative division and local government	83-88
Public safety. Justice	89-100
Population	101-133
Labour market	134-170
Wages and salaries. Social security benefits	171-184
Households. Dwellings	185-203
Education	204-240
Health care and social welfare	241-258
Culture. Tourism. Sport	259-275
Science and technology. Information society	276-293
Prices	294-298
Agriculture, hunting and forestry	299-328
Industry and construction	329-344
Transport. Telecommunications	345-353
Trade and catering	354-358
Finances of enterprises	359-376
Public finance	377-385
Investments. Fixed assets	386-393
Regional accounts	394-398
Entities of the national economy	399-407

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I		
GEOGRAFIA		
Położenie geograficzne	Geographic location	1 54
Powierzchnia i granice w 2018 r.	Area and borders in 2018	2 54
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3 55
Najwyższe szczyty górskie	The highest mountain peaks	4 55
Najdłuższe jaskinie w regionie Wyżyny Krakow- sko-Częstochowskiej	The longest caves in the Polish Jura chain region	5 55
Ważniejsze przełęcze i kulminacje na drogach ..	Major passes and culminations on the roads	6 56
Większe sztuczne zbiorniki wodne	Major artificial reservoirs	7 56
Większe rzeki	Principal rivers	8 57
Temperatury powietrza	Air temperatures	9 58
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usło- necznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insola- tion and cloudiness	10 58
DZIAŁ II		
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Uwagi ogólne	General notes	x 59
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzy- saniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2019)	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2019)	1 (11) 66
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2017, 2018)	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non- forest purposes (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (12) 67
Grunty zdewastowane i zdegradowane wyma- gające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2017, 2018)	Devastated and degraded land requiring recla- mation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (13) 67
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (14) 68
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodo- wej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017 2018)	5 (15) 68
Powierzchnia i pobór wody do napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Area and water withdrawal for filling fish ponds (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (16) 69
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018)	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (17) 69
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczysz- czalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018)	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (18) 70
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018)	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (19) 70
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czy- stości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (20) 71
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powie- trza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (21) 72
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrod- niczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2017, 2018)	Area of special nature value under legal protec- tion (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (22) 73

	Tabl. Table	Str. Page
Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2017, 2018) ..	Nature reserves (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (23) 74
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Landscape parks (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (24) 74
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2017, 2018)	Monuments of nature (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (25) 75
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Generally accessible and estate area green belts (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (26) 75
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania [2010, 2015, 2017, 2018]	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as its landfill areas [2010, 2015, 2017, 2018]	17 (27) 76
Odpady według rodzajów w 2018 r.	Waste by type in 2018	18 (28) 76
Odpady komunalne (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (29) 77
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2017, 2018)	Liquid waste (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (30) 77
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (31) 78
Nakłady na środki trwałe służące ochronie śro- dowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Outlays on fixed assets in environmental protec- tion and water management (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	22 (32) 78
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekaza- nia do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2017, 2018)	23 (33) 79
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Fundu- szu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Financing directions from the Voivodship for Environmental Protection and Water Manage- ment Fund (2010, 2015, 2017, 2018)	24 (34) 81
Wpływ z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2017, 2018)	25 (35) 82
dział III	CHAPTER III	
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 83
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2017, 2018)	Administrative units of the voivodship (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (36) 85
Gminy w 2018 r.	Gminas in 2018	2 (37) 85
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiats and cities with powiat status in 2018	3 (38) 86
Radni organów jednostek samorządu terytorial- nego w 2018 r.	Councillors of organs of local government units in 2018	4 (39) 86
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (40) 88
dział IV	CHAPTER IV	
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	General notes	x 89
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygo- tawczych (2010, 2015, 2017, 2018)	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (41) 92
Wskaźniki wykrywalności sprawców prze- stępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2017, 2018)	Rates of detectability of delinquents in ascer- tained crimes by the Police (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (42) 94
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (43) 94
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2018 r.	Incoming cases in the common courts in 2018	3A (44) 95
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskar- żenia publicznego (2010, 2015, 2017, 2018)	Adults validly sentenced by the common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (45) 96
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2017, 2018)	Resolved family cases (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (46) 97
Sprawy rodzinne załatwione w 2018 r.	Family cases resolved in 2018	5A (47) 98
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities in the National Court Register (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (48) 98

DZIAŁ V

LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne
Ludność (2010, 2015, 2017, 2018)
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018)
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2017, 2018)
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2017, 2018)
Mediana wieku według płci (2010, 2015, 2017, 2018)
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2017, 2018)
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2017, 2018)
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2018 r.
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2018 r.
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2017, 2018)
Urodzenia (2010, 2015, 2017, 2018)
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2017, 2018)
Plodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2017, 2018)
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2017, 2018)
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2017)
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2017)
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2017, 2018)
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2017, 2018)
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2017, 2018)
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2017, 2018) ...
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2017, 2018)
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2017, 2018)
Rezydenci (2010, 2015, 2017, 2018)
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018)
Niektóre kościoły i związki wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)

CHAPTER V

POPULATION

General notes	x	101
Population (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (49)	105
Working and non-working age population (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (50)	105
Population by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (51)	107
Towns and urban population (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (52)	107
Gminas and rural population (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (53)	108
Median age by sex (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (54)	108
Vital statistics of population (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (55)	109
Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (56)	110
Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2018	9 (57)	110
Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018	10 (58)	113
Church or religious marriages (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (59)	114
Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2018	12 (60)	114
Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (61)	116
Births (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (62)	117
Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (63)	117
Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (64)	118
Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (65)	119
Deaths by selected causes (2010, 2015, 2017)	18 (66)	121
Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (67)	122
Infant deaths by selected causes (2010, 2015, 2017)	20 (68)	124
Suicides registered by the Police (2017, 2018) ..	21 (69)	125
Life expectancy (2010, 2015, 2017, 2018)	22 (70)	125
Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	23 (71)	126
Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2017, 2018) ..	24 (72)	127
Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2017, 2018) ..	25 (73)	128
Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2017, 2018)	26 (74)	129
International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2017, 2018)	27 (75)	129
Resident population (2010, 2015, 2017, 2018) ..	28 (76)	130
Working and non-working age resident population (2010, 2015, 2017, 2018)	29 (77)	130
Selected churches and religious associations (2010, 2015, 2017, 2018)	30 (78)	132

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VI	CHAPTER VI		
RYNEK PRACY	LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	134
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2017, 2018)	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (79)	142
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 – on the LFS basis	2 (80)	143
Pracujący	Employment		
Pracujący (2010, 2015, 2017, 2018)	Employed persons (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (81)	144
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2017, 2018)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (82)	145
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2017, 2018)	Average paid employment (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (83)	146
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2017, 2018)	Full- and part-time paid employment (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (84)	147
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Hires (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (85)	148
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Terminations (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (86)	149
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2017, 2018)	Graduates of tertiary schools, vocational and general secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (87)	151
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	Job vacancies, newly created and liquidated jobs in 2018	10 (88)	152
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (89)	154
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2017, 2018)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (90)	155
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (91)	155
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (92)	157
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditures of the Labour Fund (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (93)	157
Warunki pracy	Working conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2017, 2018]	16 (94)	158

		Tabl. Table	Str. Page
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018]	Contact-modes of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2017, 2018]	17 (95)	162
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (96)	164
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2017, 2018)	Exposure to risk factors at work (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (97)	164
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	Employees at workstations assessed for occupational risk in 2018	20 (98)	167
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Occupational diseases (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (99)	168
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2017, 2018)	Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work (2010, 2015, 2017, 2018)	22 (100)	169
DZIAŁ VII	CHAPTER VII		
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	171
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (101)	174
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2 (102)	175
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2A (103)	176
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2018	3 (104)	177
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018	4 (105)	180
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by major occupational groups for October 2018	5 (106)	182
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2017, 2018)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (107)	183
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2017, 2018)	Gross retirement and other pensions benefits (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (108)	183
Świadczenia „Rodzina 500+” (2017, 2018)	„Family 500+” (2017, 2018)	8 (109)	184

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VIII		
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA		
Uwagi ogólne	x	185
Gospodarstwa domowe		
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	1 (110)	193
Budżety gospodarstw domowych		
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (111)	193
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (112)	193
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (113)	194
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (114)	195
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (115)	196
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018) ..	7 (116)	196
Mieszkania. Infrastruktura		
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (117)	197
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (118)	197
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	10 (119)	198
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (120)	198
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (121)	199
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (122)	199
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (123)	200
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (124)	201
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (125)	201
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (126)	202
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (127)	202
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (128)	203
CHAPTER VIII		
HOUSEHOLDS. DWELLINGS		
General notes	x	185
Households		
Households projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	1 (110)	193
Households budgets		
Households (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (111)	193
Average monthly available income per capita in households (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (112)	193
Average monthly expenditures per capita in households (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (113)	194
Average monthly consumption of selected food-stuffs per capita in households (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (114)	195
Households equipped with selected durable goods (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (115)	196
At-risk-of-poverty rates in households (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (116)	196
Dwellings. Infrastructure		
Dwelling stocks (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (117)	197
Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (118)	197
Housing allowances paid out in 2018	10 (119)	198
Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (120)	198
Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (121)	199
Dwellings completed (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (122)	199
Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (123)	200
Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (124)	201
Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (125)	201
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (126)	202
House-heating (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (127)	202
Population using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (128)	203

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IX	CHAPTER IX		
EDUKACJA I WYCHOWANIE	EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	204
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Education by levels (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	1 (129)	210
Szkoły według organów prowadzących (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Schools by school governing authority (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	2 (130)	212
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	3 (131)	216
Współczynnik skolaryzacji (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Enrolment rate (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	4 (132)	217
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	5 (133)	218
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pupils and students learning foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	6 (134)	220
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	7 (135)	221
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2017, 2018)	Special education and care centres, youth education centres, youth socioltherapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (136)	222
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2017, 2018)	Extracurricular education (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (137)	223
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	10 (138)	224
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	11 (139)	224
Studenci uczelni otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	12 (140)	225
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	13 (141)	226
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	14 (142)	228
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	15 (143)	229

	Tabl. Table	Str. Page
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2017/18, 2018/19]	Students and graduates of basic vocational schools of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2017/18, 2018/19]	16 (144) 230
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	17 (145) 230
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	18 (146) 231
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2017/18, 2018/19]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2017/18, 2018/19]	19 (147) 231
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	20 (148) 232
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	21 (149) 233
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2017/18, 2018/19]	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2017/18, 2018/19]	22 (150) 233
Uczelnie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	23 (151) 234
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne uczelni według lokalizacji w roku akademickim 2018/19	Branches, branch basic organisational units of higher education institutions by location in the 2018/19 academic year	24 (152) 234
Studenci uczelni według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19) ...	Students of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	25 (153) 235
Absolwenci uczelni według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18) ...	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	26 (154) 235
Nauczyciele akademicy w uczelniach (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Academic teachers in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	27 (155) 236
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów uczelni (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	28 (156) 236
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Postgraduate and doctoral programmes (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	29 (157) 237
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2018/19 academic year	30 (158) 238
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	31 (159) 239
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	32 (160) 240

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ X	CHAPTER X	
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	General notes	x 241
Pracownicy medyczni (2015, 2017, 2018)	Medical personnel (2015, 2017, 2018)	1 (161) 247
Lekarze specjaliści (2015, 2017, 2018)	Doctors specialists (2015, 2017, 2018)	2 (162) 247
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018)	Out-patient health care (2015, 2017, 2018) ...	3 (163) 249
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018)	In-patient health care (2015, 2017, 2018)	4 (164) 249
Szpital ogólny (2015, 2017, 2018)	General hospitals (2015, 2017, 2018)	5 (165) 251
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2017, 2018)	Emergency medical services and first aid (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (166) 252
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2017, 2018)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2017, 2018) ..	7 (167) 252
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2017, 2018)	Blood donation (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (168) 253
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2017, 2018)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (169) 253
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2017, 2018)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (170) 254
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2017, 2018)	Day-support centres (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (171) 255
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018)	Family foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (172) 255
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018)	Institutional foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (173) 256
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2017, 2018)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (174) 256
Placówki stacjonarne pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2017, 2018)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (175) 257
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (176) 258
DZIAŁ XI	CHAPTER XI	
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x 259
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2017, 2018)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (177) 263
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2017, 2018)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (178) 263
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2017, 2018]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (179) 264
Muzea (2010, 2015, 2017, 2018)	Museums (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (180) 264
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2017, 2018)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (181) 264
Galerie sztuki (2010, 2015, 2017, 2018)	Art galleries (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (182) 265
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (183) 265
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2009, 2015, 2017, 2018)	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres (2009, 2015, 2017, 2018)	8 (184) 266

		Tabl. Table	Str. Page
Kina stałe (2010, 2015, 2017, 2018)	Fixed cinemas (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (185)	267
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (186)	267
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2017, 2018)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (187)	267
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (188)	268
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (189)	270
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (190)	271
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (191)	271
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2017, 2018)	Hotels by category (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (192)	272
Sport	Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2014, 2016, 2018)	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2014, 2016, 2018)	17 (193)	273
Wybrane grupy i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2018	18 (194)	274
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	Selected sports facilities in 2018	19 (195)	275
DZIAŁ XII	CHAPTER XII		
NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	276
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities and internal personnel in research and development (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (196)	281
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2017, 2018)	Internal personnel in research and development by educational level (2017, 2018)	2 (197)	282
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on research and development (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	3 (198)	283
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on research and development by fields of science (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	4 (199)	284
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on research and development by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	5 (200)	284
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on research and development by types of R&D (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	6 (201)	285
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Degree of consumption of research equipment in research and development (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (202)	285

	Tabl. Table	Str. Page
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2018 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2018	8 (203) 286
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016-2018	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2016-2018 .	9 (204) 287
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	Expenditures on innovation activity in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	10 (205) 288
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Expenditures on innovation activity in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	11 (206) 291
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Resident inventions and utility models (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (207) 292
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (208) 293
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Purpose of using the Internet by enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (209) 293
DZIAŁ XIII	CHAPTER XIII	
CENY	PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 294
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (210) 295
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2017, 2018)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (211) 295
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (212) 298
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2017, 2018)	Average marketplace prices received by farmers (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (213) 298
DZIAŁ XIV	CHAPTER XIV	
ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 299
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (214) 305
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2017, 2018)	Agricultural land area by land type (2010, 2017, 2018)	2 (215) 306
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	Farms by area groups (2010, 2013, 2016)	3 (216) 306
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2017]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2017]	4 (217) 307
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2017]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2017]	5 (218) 307

		Tabl. Table	Str. Page
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2017, 2018)	Sown area (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (219)	309
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2010, 2011-2015, 2015, 2017, 2018)	Selected crop production and yields (2010, 2011-2015, 2015, 2017, 2018)	7 (220)	310
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2015, 2017, 2018)	Area, production and yields of ground vegetables (2015, 2017, 2018)	8 (221)	311
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of fruit tree in orchards (2015, 2017, 2018)	9 (222)	312
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards (2015, 2017, 2018)	10 (223)	313
Bydło, trzoda chlewna i owce (2010, 2015, 2017, 2018)	Cattle, pigs and sheep (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (224)	314
Drób (2010, 2015, 2017, 2018)	Poultry (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (225)	315
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (226)	315
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (227)	316
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of cows' milk and hen's eggs (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (228)	317
Ciągniki rolnicze (2010, 2013, 2016)	Agricultural tractors (2010, 2013, 2016)	16 (229)	317
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	17 (230)	318
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	18 (231)	318
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (232)	320
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2017, 2018)	Organic farms (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (233)	321
Łowiectwo	Hunting		
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2017, 2018)	Major game species (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (234)	321
Odstzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Shooting of main game species (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	22 (235)	322
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2017, 2018)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2017, 2018)	23 (236)	322
Leśnictwo	Forestry		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Forest land (2010, 2015, 2017, 2018)	24 (237)	323
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (238)	324
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (239)	325
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2017, 2018)	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2017, 2018)	27 (240)	326
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Removals (2010, 2015, 2017, 2018)	28 (241)	327
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2017, 2018)	Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2017, 2018)	29 (242)	328
Pożary w lasach (2010, 2015, 2017, 2018)	Forest fires (2010, 2015, 2017, 2018)	30 (243)	328

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XV	CHAPTER XV	
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne	General notes	x 329
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2017, 2018)	Sold production of industry (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (244) 332
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	2 (245) 334
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of selected products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (246) 335
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (247) 336
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (248) 337
Budownictwo	Construction	
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	6 (249) 340
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Construction and assembly production by types of construction (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	7 (250) 340
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	Buildings completed (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (251) 342
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries construction (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (252) 344
DZIAŁ XVI	CHAPTER XVI	
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS	
Uwagi ogólne	General notes	x 345
Transport	Transport	
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2017, 2018)	Railway lines operated (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (253) 348
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2017, 2018)	Hard surface public roads (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (254) 348
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered road vehicles and tractors (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (255) 349
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Regular bus communication lines (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (256) 349
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2017, 2018)	Hire or reward road transport (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (257) 350
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2017, 2018)	Urban transport (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (258) 350
Ruch pasażerów w portach lotniczych (2010, 2015, 2017, 2018)	Passenger traffic at airports (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (259) 351
Przeładunek ładunków w portach lotniczych (2010, 2015, 2017, 2018)	Freight loaded and unloaded at airports (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (260) 351

	Tabl. Table	Str. Page
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2017, 2018)	Road accidents and their casualties (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (261) 351
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2017, 2018)	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2015, 2017, 2018)	10 (262) 352
Telekomunikacja	Telecommunications	
Łącza abonenckie, dostęp do sieci Internet (2010, 2015, 2017, 2018)	Subscriber lines, access to Internet network (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (263) 353
DZIAŁ XVII	CHAPTER XVII	
HANDEL I GASTRONOMIA	TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes	x 354
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Retail sales of goods (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (264) 356
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Retail sales of goods by groups (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (265) 356
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Wholesale of goods in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018] ...	3 (266) 356
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2017, 2018)	Shops by organisational form and petrol stations (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (267) 357
Gastronomia (2010, 2015, 2017, 2018)	Catering (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (268) 357
Magazyny handlowe (2012, 2015, 2018)	Trade warehouses (2012, 2015, 2018)	6 (269) 358
Targowiska (2010, 2015, 2017, 2018)	Marketplaces (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (270) 358
DZIAŁ XVIII	CHAPTER XVIII	
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes	x 359
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (271) 363
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (272) 365
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (273) 366
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (274) 368
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (275) 370
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (276) 372
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2017, 2018)	Share capital of companies (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (277) 373
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (278) 375
DZIAŁ XIX	CHAPTER XIX	
FINANSE PUBLICZNE	PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes	x 377
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenue of local government units budgets by types (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (279) 380
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local government units budgets by divisions in 2018	2 (280) 382

	Tabl. Table	Str. Page
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditure of local government units budgets by types (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (281) 383
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local government units budgets by divisions in 2018	4 (282) 384
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2017, 2018)	Revenue and costs of government budgetary establishments (2015, 2017, 2018)	5 (283) 385
DZIAŁ XX	CHAPTER XX	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 386
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (284) 389
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (285) 390
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (286) 391
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	4 (287) 392
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	5 (288) 393
DZIAŁ XXI	CHAPTER XXI	
RACHUNKI REGIONALNE	REGIONAL ACCOUNTS	
Uwagi ogólne	General notes	x 394
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Gross domestic product (current prices) [2015, 2016, 2017]	1 (289) 397
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2015, 2016, 2017]	2 (290) 398
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2015, 2016, 2017)	Nominal income in the households sector (2015, 2016, 2017)	3 (291) 398
DZIAŁ XXII	CHAPTER XXII	
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY	
Uwagi ogólne	General notes	x 399
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (292) 400
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (293) 401
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (294) 403
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (295) 404
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (296) 406

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Strona Page
Podział administracyjny województwa śląskiego w 2018 r.	Administrative division of Śląskie Voivodship in 2018 58-59
Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2019 r.	Division of Śląskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS) in 2019 58-59
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018 58-59
Ruch naturalny ludności (2000-2018)	Vital statistics of population (2000-2018) 58-59
Przeciętna liczba lat trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000-2018)	Life expectancy at 0 age (2000-2018) 58-59
Struktura pracujących według sekcji (2010, 2015, 2018)	Structure of employed persons by sections (2010, 2015, 2018) 58-59
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wieku i poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2018)	Structure of registered unemployed persons by age and educational level (2010, 2015, 2018) 58-59
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (2010, 2015, 2018)	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship (2010, 2015, 2018) 58-59
Udział mieszkań wyposażonych w instalacje w mieszkaniach ogółem w 2018 r.	Share of dwellings fitted with installations in total dwellings in 2018 58-59
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2018)	Dwellings completed (2010, 2015, 2018) 58-59
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/19	Education by level in the 2018/19 school year ... 58-59
Lekarze specjaliści w 2018 r.	Doctors specialists in 2018 58-59
Struktura mieszkańców placówek stacjonarnych pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2018)	Structure of residents of stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2018) 58-59
Struktura czytelników bibliotek publicznych w 2018 r.	Structure of borrowers of public libraries in 2018 58-59
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów według kraju stałego zamieszkania w 2018 r.	Foreign tourists using tourist accommodation establishments by country of their permanent residence in 2018 58-59
Użytkowanie gruntów ogółem w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Land use in agricultural farms in 2018 58-59
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r. (ceny stałe 2016)	Structure of market agricultural output in 2017 (constant prices 2016) 58-59
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2018]	Structure of construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2018] 58-59
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2010, 2015, 2018)	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita (2010, 2015, 2018) ... 58-59
Udział w tworzeniu produktu krajowego brutto (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Share in the generation of gross domestic product (current prices) [2015, 2016, 2017] 58-59
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Gross domestic product per capita (current prices) [2015, 2016, 2017] 58-59
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca (2015, 2016, 2017)	Gross nominal disposable income in the households sector per capita (2015, 2016, 2017) 58-59
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2015, 2017] ..	Structure of gross value added by kind of activity (current prices) [2015, 2017] 58-59
Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r.	Entities of the national economy in 2018 58-59
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2018 r.	Structure of entities of the national economy in 2018 58-59

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(–)	–	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero:	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak	Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych na str. 28-29 categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes on page 28-29
Znak	*	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak	#	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Przecinek (.) Comma		–	oznacza liczby prezentujące liczby dziesiętne. used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc thousand	mm	=	milimetr millimetre
mln	=	million million	cm	=	centymetr centimetre
zł PLN	=	złoty Polish zloty	m	=	metr metre
szt. pcs	=	sztuka piece	km	=	kilometr kilometre
egz.	=	egzemplarz	m ²	=	metr kwadratowy square metre
kpl.	=	komplet	ha	=	hektar hectare
wol. vol.	=	wolumin volume	km ²	=	kilometr kwadratowy square kilometre
µg	=	mikrogram microgram	l	=	litr litre
g	=	gram gram	hl	=	hektolitr hectolitre
kg	=	kilogram kilogram	m ³	=	metr sześcienny cubic metre
dt	=	decytona deciton	dam ³	=	decametr sześcienny cubic decametre
t	=	tona tonne	ust.	=	ustęp

hm ³	=	hektometr sześcienny cubic hectometre	tabl.	=	tablica table
kWh	=	kilowatogodzina kilowatt hour	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
GWh	=	gigawatogodzina gigawatt hour	Dz. Urz.	=	Dziennik Urzędowy
TJ	=	teradžul terajoule	i in.	=	i inni
°C	=	stopień Celsjusza centigrade	itp.	=	i tym podobne
			etc.	=	and the like
h	=	godzina hour	m.in.	=	między innymi
			i.a.	=	among others
d	=	doła	np.	=	na przykład
24h	=	24 hours	e.g.	=	for example
r.	=	rok	tj.	=	to jest
			i.e.	=	that is
t/r	=	ton rocznie	tzn.	=	to znaczy
t/y	=	tonnes per year	i.e.	=	that is
art.	=	artykuł	tzw.	=	tak zwany
Art.	=	article			
cd.	=	ciąg dalszy	ww.	=	wyżej wymieniony
cont.	=	continued			
dok.	=	dokończenie	MEN	=	Ministerstwo Edukacji Narodowej
cont.	=	continued			
Lp.	=	liczba porządkowa	ESA	=	Europejski System Rachunków Narodo- wych i Regionalnych
No.	=	number		=	European System of National and Regional Accounts
kk	=	Kodeks karny	PKP	=	Polskie Koleje Państwowe
kks	=	Kodeks karny skarbowy	S.A.	=	Spółka Akcyjna
				=	Joint stock company
kl.	=	klasa	NUTS	=	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
				=	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
nr (Nr)	=	numer	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
No.	=	number	ECE	=	Economic Commission for Europe
poz.	=	pozycja	EU- RO- STAT	=	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej
				=	Statistical Office of the European Union
pkt	=	punkt	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych
			UN	=	United Nations

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowych grupowań:

„**Przemysł**”, który obejmuje następujące sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”,

sekcje G, H, I, J – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”,

sekcje K, L – „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”, „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”.

- 2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

- 3) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments) replaced the formerly applied Polish Classification of Activities – PKD 2004/ NACE Rev.1.1.

In the PKD 2007 additional groupings were introduced:

“**Industry**” – including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”,

sections G, H, I, J – “Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”,

sections K, L – “Financial and insurance activities”, “Real estate activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”, “Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use” and “Activities of extraterritorial organizations and bodies”.

- 2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

- 3) according to **ownership sectors**:

- **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

- **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in the capital (property) of the entity.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Dane prezentowane dla województwa, podregionów i powiatów odpowiadają poszczególnym poziomom obowiązującej w krajach Unii Europejskiej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. z późniejszymi zmianami. Od 1 stycznia 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r., zgodnie z którymi od 1 stycznia 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy NUTS:

- poziom 1 – **makroregiony** (7 jednostek) – grupujące województwa,
- poziom 2 – **regiony** (w kraju 17 jednostek, w województwie śląskim – 1 jednostka) – grupujące województwa lub ich części,
- poziom 3 – **podregiony** (w kraju 73 jednostki, w województwie śląskim – 8 jednostek) – grupujące powiaty.

4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZIS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego oraz zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227) w miejsce obowiązującej do dnia 31 grudnia 2014 r.;

„Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Data presented for the voivodship, subregions and powiats correspond to individual levels of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in countries of the European Union, introduced by the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council, dated 26th May 2003, with later amendments. Since 1st January 2018 the amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 dated 21st November 2016 apply, according to which, since 1st January 2018, Poland is divided into 3 levels NUTS:

- level 1 – **macroregions** (7 units) – grouping voivodships,
- level 2 – **regions** (in the country 17 units; in Śląskie Voivodship – 1 unit) – grouping voivodships or their parts,
- level 3 – **subregions** (in the country 73 units; in Śląskie Voivodship – 8 units) – grouping powiats.

4. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, taking into account entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

5. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. Data according to the NACE Rev. 2 sections and divisions as well as by territorial division are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

8. Other than the NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZIS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units as well as paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;

2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.,

3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen),

4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316, z późniejszymi zmianami),

5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

9. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

2) the **Polish Classification of Products and Services PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; PKWiU 2015, compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classifications PKWiU 2008 valid until 31st December 2015,

3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped,

4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments),

5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1st January 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10th December 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

9. Information on the voivodship as well as by **urban areas** and **rural areas** – unless otherwise indicated – is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data at **current prices** correspond to obtained revenues, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and graphs in which prices are not defined, data are expressed at current prices.

In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products comprise: VAT on goods and services (on domestic and imported products), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on certain services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

11. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006–2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011–2015,
 - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.;
- 3) produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 czerwca.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – dla lat 2000 i 2005 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r.); od 2010 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

11. Constant prices were adopted in the case of:

- 1) agricultural output – average national current prices from the year preceding the surveyed year excluding potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006–2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) from 2011–2015,
 - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016;
- 3) gross domestic product – current prices from the year preceding the surveyed year.

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g. vital statistics, production) – as of 30th June

For calculations, it was assumed to use – unless otherwise indicated – the number of population for 2000 and 2005 on the basis of results of the National Population and Housing Census 2002 – for 2000 according to the administrative division obligatory as of 31st December 2002; from 2010 on the basis of results of the National Population and Housing Census 2011 – for 2010 according to the administrative division obligatory as of 31st December 2011.

14. Data, unless otherwise indicated, do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Some data are given on the basis of preliminary data and may be revised in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIEDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)	
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES (PKD 2007) sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy	divisions
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Manufacture of pharmaceutical products	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) [dok.]
POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES (PKD 2007) [cont.]
działy (dok.) divisions (cont.)

Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Manufacture of metal products	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

* * *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are presented in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – STAN W DNIU 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – AS OF 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	12333	3,9	Area in km ²
Powiaty	314	17	5,4	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	19	28,8	Cities with powiat status
Gminy	2478	167	6,7	Gminas
Miasta	930	71	7,6	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	1293	2,5	Rural localities
Sołectwa	40740	1073	2,6	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	7,9	24,7	particulates
gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla)	213214,2	36290,1	17,0	gases (including carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	201	6,2	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	109	4,5	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	91	11,2	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^b w tys. t	115338,7	28678,6	24,9	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^b thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^c (w ciągu roku) w tys. t	12485,4	1664,1	13,3	Municipal waste collected ^c (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	1491,9	14,4	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	4,4	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2467,9	416,8	16,9	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	1,2	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^d
PUBLIC SAFETY^d

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	768049	110167	14,3	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	200	243	x	per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	73,4	77,7	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 9 na str. 63. c Dane szacunkowe. d Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 9 on page 63. c Estimated data. d Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

**LUDNOŚĆ
POPULATION**

Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38411,1	4533,6	11,8	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	3478,8	15,1	urban areas
wieś	15343,9	1054,8	6,9	rural areas
w tym kobiety	19829,3	2348,1	11,8	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	368	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65,1	65,8	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	-2,1	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,1	-1,1	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

**RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA
LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES**

Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	1763,7	11,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	4586,55	99,9	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	80,1	8,3	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	4,3	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %

**MIESZKANIA . INFRASTRUKTURA KOMUNALNA
DWELLINGS. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE**

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Length of distribution network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	21674,9	7,0	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	160671,4	16677,5	10,4	sewage distribution ^c
gazowej	154380,0	17609,3	11,4	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14615,1	1773,5	12,1	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	380,5	391,2	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55874,3	6681,6	12,0	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1473,8	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1084166,5	126385,8	11,7	useful floor area of dwellings: in thousand m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	27877,8	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA (dok.)

DWELLINGS. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	185,1	12,5	6,7	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,8	2,7	x	dwellings
izby	18,6	12,6	x	rooms
powierzchnia użytkowa miesz- kań w m ²	435,0	308,0	x	useful floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – STAN NA POZATKU ROKU SZKOLNEGOEDUCATION^a – AS OF BEGINNING OF THE SCHOOL YEAR

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thousands:
podstawowych	3039,8	340,8	11,2	primary
gimnazjach	350,6	37,9	10,8	lower secondary
branżowe I stopnia ^c	156,8	16,2	10,4	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	470,3	48,7	10,4	general secondary
technikach	505,6	57,6	11,4	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	2,4	18,4	general art ^d
policealnych	218,6	27,4	12,5	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1392,9	159,5	11,5	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	895	905	x	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – STAN W DNIU 31 XIIHEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – AS OF 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	89532	11042	12,3	doctors
lekarze dentyści	12927	1418	11,0	dentists
pielęgniarki ^h	192964	24917	12,9	nurses ^h
Przychodnie	21881	2790	12,8	Out-patient departments
Szpitala ogólne	949	157	16,5	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	181,7	24,7	13,6	Beds in general hospitals in thousands
Apteki ogólnodostępne ⁱ	12899	1485	11,5	Generally available pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1-2 na str. 204. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. g Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w izbach lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 10 na str. 243.

a See general notes to the chapter “Education”, items 1-2 on page 204. b Excluding schools for adults, except post-secondary schools. c Including pupils of special job-training schools as well as sections of basic vocational schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year round establishments performing health care activities. f Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. g Including interns; including persons for whom the primary workplace is an individual medical and nurse practice registered at Chamber of Physicians and Chamber of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are: university, social welfare, public administration or local government units or National Health Fund. h Including master nurses. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 10 on page 243.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	781	9,9	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	16049,5	12,6	Public library collections (as of 31 XII) in thousand vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	69	7,3	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys. Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	38124,4 497	1513,3 51	4,0 10,3	Museum and exhibition visitors in thousands Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	59177,8	7462,5	12,6	Audience in fixed cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	798,7	49,1	6,1	Tourist accommodation establish- ments ^a in thousands:
korzystający z noclegów	33895,9	2809,3	8,3	bed places (as of 31 VII) tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14539,6	365,9	2,5	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thousand ha
pod zasiewami ^c	10829,3	272,6	2,5	sown area ^c
grunty ugorowane	179,9	6,3	3,5	fallow land
uprawy trwałe	352,6	4,4	1,2	permanent crops
ogrody przydomowe	27,9	0,9	3,4	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3149,9	81,7	2,6	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:				Sown area (as of June) ^c in tho- usand ha:
zboża	7806,3	211,3	2,7	cereals
ziemniaki	291,0	7,3	2,5	potatoes
warzywa gruntowe ^d	176,1	2,5	1,4	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26779,8	791,5	3,0	cereals
ziemniaki	7312,0	173,1	2,4	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4109,0	62,4	1,5	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	37,5	109,3	cereals
ziemniaki	251	236	94,0	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9254,9	394,8	42,7	Forest areas (as of 31 XII) in thousand ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1520836,1	249091,2	16,4	Sold production of industry (current prices): in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	39592	54864	138,6	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące): w milionach złotych	218148,0	23578,0	10,8	Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	5679	5193	91,4	per capita in PLN

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places; data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, kitchen gardens and crops area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens, data based on estimates. e Realized by construction entities – by work-site-location.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – STAN W DNIU 31 XII
TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – AS OF 31 XII

Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie)				Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w km	303957	21742	7,2	
w tym o nawierzchni ulepszonej				
w %	92,7	94,1	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a				Registered cars ^a
w tys. szt:				in thousand units:
osobowe	23429,0	2650,3	11,3	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3758,2	368,1	9,8	lorries and road tractors ^b
Placówki pocztowe ^c	7602	789	10,4	Postal service offices ^c
Łącza abonenckie ^d :				Subscriber lines ^d :
w tysiącach	4096,2	506,6	12,4	in thousands
na 1000 ludności	106,6	111,7	x	per 1000 population

HANDEL – STAN W DNIU 31 XII
TRADE – AS OF 31 XII

Sklepy	339880	40344	11,9	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	112	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2156	176	8,2	Permanent marketplaces

FINANSE PUBLICZNE
PUBLIC FINANCE

Budżety gmin^a				Gminas budgets^a
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121425,6	8954,2	7,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4702	4479	95,2	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	9135,7	7,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4923	4570	92,8	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu				Cities with powiat status budgets
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85507,8	14786,4	17,3	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6791	5819	85,7	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	15103,5	17,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6911	5944	86,0	per capita in PLN
Budżety powiatów				Powiats budgets
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959,3	1938,3	6,9	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1083	970	89,5	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	1933,2	6,7	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1110	967	87,1	per capita in PLN
Budżety województw				Voivodships budgets
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16953,7	1582,4	9,3	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	441	349	79,0	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	1453,1	8,8	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	432	320	74,1	per capita in PLN

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą poczty publicznej (operator wyznaczony). d Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern the public post office (appointed operator). d Based on the Broadband Internet Information System. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE
INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Nakłady inwestycyjne ^a (ceny bieżące):				Investment outlays ^a (current prices):
w milionach złotych	302675,2	34014,8	11,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	7879	7492	95,1	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych ^b (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets ^b (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029716,5	463145,6	11,5	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	104910	102159	97,4	per capita in PLN

RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R.
REGIONAL ACCOUNTS IN 2017

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	244267	12,3	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	51776	53654	103,6	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	214519	12,3	in million PLN
na 1 pracującego w zł	118027	127362	107,9	per 1 employed person in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1179975	154096	13,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	30711	33848	110,2	per capita in PLN

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^c
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^c

Podmioty gospodarki narodowej za- rejestrowane w rejestrze REGON ^d (stan w dniu 31 XII)	4365375	472498	10,8	Entities of the national economy recorded in the REGON register ^d (as of 31 XII)
sektor publiczny	113019	14951	13,2	public sector
sektor prywatny	4188932	452620	10,8	private sector

a Według lokalizacji inwestycji. b Według siedziby jednostki lokalnej. c W podziale na sektory bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON. d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a By localization of investments. b According to the seat of the local unit. c In the division by sectors excluding entities, for which information on the form of ownership does not occur in the REGON register. d Excluding persons tending private farms in agriculture.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za lata 2000, 2005 dokonano przy przyjęciu skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014

POWIERZCHNIA

1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	12294	12331	12333	12333

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:				
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	26,2	22,6	22,7	23,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	61,1	61,7	61,8	59,6
	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności				
4	na 1 km ² w dam ³	43,5	34,9	32,5	31,0
5	w tym do produkcji przemysłowej	15,0	10,9	11,1	9,4
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	88,2	87,8	86,4	81,6
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	4,2	3,5	4,3	5,5
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	62,9	67,5	72,0	78,8
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	38,5	22,4	13,4	10,3
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	610,6	713,8	689,8	724,0
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	99,0	99,4	99,6	99,6
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	31,3	28,6	29,6	27,5
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	22,1	22,0	22,1	22,2
14	na 1 mieszkańca w m ²	570	579	589	597
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	3810,4	3428,2	2879,1	3182,2
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	334,2	278,4	297,6	337,8
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:				
17	służące ochronie środowiska	5,2	5,7	5,6	7,8
18	służące gospodarce wodnej	1,5	1,5	0,8	1,3

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^f w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
19	w liczbach bezwzględnych	165766	193415	169024	131368
20	na 10 tys. ludności	347	412	364	286
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^f w %	46,2	52,6	63,6	68,7

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Dane szacunkowe, patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 5 na str. 61; ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 9 na str. 63. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. f Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

Note. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for the years 2000, 2005 are based on the revised number of population, which considers the results of National Population and Housing Census 2002.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AREA					
12333	12333	12333	12333	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
23,1	23,3	23,5	23,7	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	2
62,2	61,5	60,9	61,4	exploitation of water supply network ^b	3
				Consumption of water for needs of the national economy and population	
30,6	30,1	30,9	30,2	per 1 km ² in dam ³	4
9,7	9,4	10,0	9,5	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
84,4	85,0	84,3	84,5	treated in % of requiring treatment	6
4,7	4,5	4,8	4,7	untreated per 1 km ² in dam ³	7
80,2	80,7	80,8	81,1	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
10,2	9,1	8,6	7,9	particulates	9
774,7	747,8	720,1	690,2	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,6	99,6	99,7	99,7	particulates	11
27,1	27,1	28,1	25,2	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
22,2	22,0	22,0	22,0	in % of total area	13
599	596	598	600	per capita in m ²	14
2961,8	2739,0	2566,1	2325,4	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in tonnes	15
332,0	354,6	351,6	366,5	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
6,8	3,9	3,8	4,4	in environmental protection	17
1,5	1,0	1,6	1,2	in water management	18

PUBLIC SAFETY

				Ascertained crimes by the Police ^f in completed preparatory proceedings:	
117163	105799	111679	110167	in absolute numbers	19
256	232	245	243	per 10 thousand population	20
68,4	70,6	77,6	77,7	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	21

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Estimated data, see general notes to the chapter "Environmental protection", item 5 on page 61; total population – based on balances. d See general notes to the chapter "Environmental protection", item 9 on page 63. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste. f Until 2012 – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	4765657	4685775	4634935	4585924
2	miasta	3776228	3685324	3607496	3542874
3	wieś	989429	1000451	1027439	1043050
4	w tym kobiety	2456488	2421969	2396344	2373207
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106,4	107,0	107,0	107,3
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	386	380	376	372
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	1082720	885181	799933	771201
8	produkcyjnym	3007552	3063102	3021163	2898050
9	poprodukcyjnym	675385	737492	813839	916673
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,3	5,4	6,1	5,0
11	Rozwody na 1000 ludności	1,1	2,0	1,8	1,8
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,9	8,7	10,3	9,3
13	Zgony ^b na 1000 ludności	9,7	9,9	10,3	10,4
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,8	-1,2	0,0	-1,1
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	10,2	7,4	5,7	4,9
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-2,6	-1,9	-1,1	-1,6
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	69,55	70,52	71,62	73,24
18	kobiety	77,18	78,45	79,71	80,40
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	1750,8	1504,9	1637,3	1654,5
20	w tym kobiety	793,2	671,2	728,6	754,8
21	na 1000 ludności	368	321	353	361
22	w sektorze prywatnym w %	64,9	66,3	71,5	74,1
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	.	4,7	6,3	6,2
24	przemysł i budownictwo	.	38,0	36,7	35,5
25	sekcje G, H, I, J	.	26,7	25,7	25,6
26	sekcje K, L	.	3,7	3,8	3,9
27	pozostałe usługi	.	26,8	27,5	28,8

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność” ust. 2 na str. 101. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

POPULATION^a

4570849	4559164	4548180	4533565	Population (as of 31 XII)	1
3525289	3510034	3496038	3478789	urban areas	2
1045560	1049130	1052142	1054776	rural areas	3
2365877	2360308	2355267	2348080	of which females	4
107,3	107,3	107,4	107,4	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
371	370	369	368	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
				Population of age (as of 31 XII):	
767533	767290	770744	772095	pre-working	7
2858648	2818424	2776870	2735057	working	8
944668	973450	1000566	1026413	post-working	9
4,9	5,0	4,9	4,9	Marriages per 1000 population	10
1,8	1,8	1,8	1,8	Divorces per 1000 population	11
9,1	9,4	9,9	9,4	Live births per 1000 population	12
11,0	10,7	11,3	11,5	Deaths ^b per 1000 population	13
-1,9	-1,4	-1,4	-2,1	Natural increase per 1000 population	14
4,7	4,4	4,0	3,9	Infant deaths per 1000 live births	15
-1,5 ^c	-1,0	-0,9	-1,1	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
				Life expectancy at the moment of birth:	
72,98	73,50	73,41	73,50	males	17
80,31	80,87	80,79	80,88	females	18

LABOUR MARKET

				Employed persons ^{de} (as of 31 XII):	
1672,0	1706,3	1744,9	1763,7	in thousands	19
767,7	785,0	799,2	807,5	of which women	20
366	374	384	389	per 1000 population	21
75,2	75,9	76,5	76,7	in private sector in %	22
				by kind of activities in %:	
6,1	6,0	5,9	5,8	agriculture, forestry and fishing	23
35,1	34,8	34,8	35,0	industry and construction	24
25,8	26,2	26,2	26,1	sections G, H, I, J	25
3,8	3,7	3,6	3,5	sections K, L	26
29,2	29,3	29,5	29,6	other services	27

a See general notes to the chapter "Population", item 2 on page 101. b Including infant deaths. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and kind of activity (since 2004). e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the National Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	.	449,6	466,1	453,0
2	na 1000 ludności	x	96	101	99
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	.	76,6	88,8	76,9
4	na 1000 ludności	x	16	19	17
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	259,8	281,3	181,2	175,7
6	2000 = 100	100,0	108,3	69,7	67,6
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	57,9	56,7	54,2	53,6
8	w wieku 24 lat i mniej	32,2	21,2	19,8	14,2
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	39,2	49,3	23,6	39,1
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	309	104	44	24
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	12,9	15,5	10,0	9,6

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1954,41	2433,95	3306,69	3862,32
13	2000 = 100	100,0	124,5	169,2	197,6
14	w tym w: przemyśle	.	2885,54	3910,15	4581,88
15	budownictwie	.	1899,32	2602,45	2980,63
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	1140,2	1150,2	1186,5	1146,7
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1066,6	1089,7	1138,7	1107,3
18	rolników indywidualnych	73,7	60,5	47,8	39,4
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1072,00	1426,73	1978,16	2365,90
20	rolników indywidualnych ^b	761,00	954,89	1204,18	1383,76

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA

	Zasoby mieszkaniowe ^c (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
21	w tysiącach	1594,2	1673,7	1696,6	1731,0
22	na 1000 ludności	335,0	357,2	366,0	377,5
23	izby na 1000 ludności	1150,4	1287,8	1362,2	1414,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
24	na 1000 ludności	20318,2	23650,0	25267,0	26487,8
25	przeciętna 1 mieszkania	60,7	66,2	69,0	70,2

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. Powszechnego Spisu Rolnego 2010.
b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z funduszu Emerytalno-Rentowego. c Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

LABOUR MARKET (cont.)

				Average paid employment:	
				in industry:	
449,1	454,3	461,6	468,5	in thousands	1
98	100	101	103	per 1000 population	2
				in construction:	
76,1	76,0	75,3	77,3	in thousands	3
17	17	17	17	per 1000 population	4
148,5	120,0	94,7	80,1	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	5
57,2	46,2	36,4	30,8	2000 = 100	6
				In % of registered unemployed persons (as of 31 XII):	
54,3	55,6	57,6	58,4	women	7
12,5	11,3	10,4	10,2	aged 24 years and less	8
37,6	37,9	36,9	36,5	out of work for longer than 1 year	9
17	11	8	7	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
8,2	6,6	5,1	4,3	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

3969,67	4059,14	4247,44	4586,55	Average monthly gross wages and salaries in PLN	12
203,1	207,7	217,3	234,7	2000 = 100	13
4648,07	4669,33	4878,75	5276,34	of which: in industry	14
3075,04	3249,93	3428,30	3820,87	in construction	15
1147,3	1149,3	1151,4	1179,8	Average number of retirees and pensioners in thousands	16
1109,0	1112,0	1115,4	1145,0	receiving retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution	17
38,3	37,3	36,0	34,8	farmers	18
2429,61	2477,08	2532,76	2622,91	Average monthly gross retirement and other pension in PLN:	19
1402,70	1389,86	1390,71	1405,75	paid by the Social Insurance Institution	20
				farmers ^b	20

DWELLINGS. INFRASTRUCTURE

				Dwelling stocks ^c (in 2000 - inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
1740,3	1750,5	1761,8	1773,5	in thousands	21
380,7	384,0	387,4	391,2	per 1000 population	22
1428,4	1442,5	1457,3	1473,8	rooms per 1000 population	23
				useful floor area of dwellings in m ² :	
26820,9	27152,0	27499,8	27877,8	per 1000 population	24
70,4	70,7	71,0	71,3	average per dwelling	25

a The number of employed persons, including data on employed persons on private farms in agriculture used for calculation, was estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the National Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund. c Based on balanced of dwelling stocks.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA (dok.)					
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	5,6	8,5	10,2	9,7
2	na 1000 ludności	1,2	1,8	2,2	2,1
3	izby na 1000 ludności	5,7	9,2	10,8	10,1
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	136,4	233,3	279,5	256,6
5	przeciętna 1 mieszkania	115,2	128,3	127,1	120,9
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
6	wodociągowej	17268,2	18344,1	19786,6	20841,8
7	kanalizacyjnej ^a	5944,6	8231,9	11403,3	14785,7
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
8	w hektometrach sześciennych	185,4	147,3	140,7	134,3
9	na 1 mieszkańca w m ³	38,9	31,4	30,3	29,2
	energii elektrycznej w miastach ^b :				
10	w gigawatogodzinach	2567,2	2645,8	2861,8	2680,3
11	na 1 mieszkańca w kWh	679,5	716,2	792,1	754,6
EDUKACJA ^c I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^d (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
12	podstawowych ^e	369,1	287,9	240,4	256,2
13	gimnazjach	140,0	180,7	137,9	119,0
14	branżowych I stopnia ^f	62,7	27,1	25,1	22,0
15	liceach ogólnokształcących ^g	101,3	81,2	67,0	53,2
16	liceach profilowanych	x	24,6	3,3	–
17	technikach ^g	131,4	67,5	67,4	60,1
18	artystycznych ogólnokształcących ^h	2,2	2,4	2,3	2,3
19	policealnych	29,1	44,4	42,9	36,5
	Absolwenci szkół ^g w tys.:				
20	podstawowych	142,8 ⁱ	55,8	42,8	38,1
21	gimnazjów	x	61,6	47,9	39,0
22	zasadniczych zawodowych ^f	19,8	8,1	7,8	4,8
23	liceów ogólnokształcących ^g	20,0	27,7	23,8	18,7
24	liceów profilowanych	x	9,0	1,9	0,4
25	techników ^g	26,8	20,3	15,2	13,4
26	artystycznych ogólnokształcących ^h	0,3	0,5	0,5	0,4
27	policealnych	11,0	14,0	11,1	11,5
28	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{gk} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	14	12	11	8

a Łącznie z kolektorami. b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowania gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1-2 na str. 204. d Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. e Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. f Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy oraz oddziałami zasadniczych szkół zawodowych (do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe). g W latach szkolnych 2005/06-2013/14 łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. h Dające uprawnienia zawodowe. i Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. k Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, a w latach 2005/06-2013/14 łącznie z liceami profilowanymi.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

DWELLINGS. INFRASTRUCTURE (cont.)

				Dwellings completed:	
				dwellings:	
10,2	11,0	12,2	12,5	in thousands	1
2,2	2,4	2,7	2,7	per 1000 population	2
10,6	11,2	12,1	12,6	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
265,6	281,0	302,4	308,0	per 1000 population	4
119,8	116,4	112,6	112,0	average per dwelling	5
				Length of distribution network (as of 31 XII) in km:	
21055,4	21368,6	21550,0	21674,9	water supply	6
15557,3	16082,9	16264,1	16677,5	sewage ^a	7
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
135,9	136,1	134,7	137,5	in cubic hectometres	8
29,7	29,8	29,6	30,3	per capita in m ³	9
				electricity in urban areas ^b :	
2656,3	2655,4	2687,9	2722,9	in gigawatt-hour	10
751,7	754,9	767,5	780,9	per capita in kWh	11

EDUCATION^c

				Pupils and students in schools ^d (as of beginning of the school year) in thousands:	
279,6	257,4	298,6	340,8	primary ^e	12
116,5	115,0	77,2	37,9	lower secondary	13
20,5	18,7	17,4	16,2	stage I sectoral vocational ^f	14
51,3	50,0	66,3	48,7	general secondary ^g	15
–	–	–	–	specialised secondary	16
58,8	58,6	57,9	57,6	technical secondary ^g	17
2,3	2,5	2,4	2,4	general art ^h	18
35,2	34,1	32,5	27,4	post-secondary	19
				Graduates in schools ^d in thousands:	
37,7	37,8	–	–	primary	20
38,0	37,6	36,9	36,3	lower secondary	21
6,2	6,2	5,1	4,9	basic vocational ^f	22
17,8	16,7	20,8	15,9	general secondary ^g	23
–	–	–	–	specialised secondary	24
13,3	13,4	13,7	12,7	technical secondary ^g	25
0,4	0,4	0,4	0,4	general art ^h	26
9,9	9,7	8,3	7,5	post-secondary	27
				Graduates of basic vocational schools, general and technical secondary schools as well as general art schools leading to professional certification ^{g,k} (excluding schools for adults) per 1000 population	28
8	8	8	7		

a Including collectors. b In 2000 excluding household, whose main source of maintenance was income from private farm in agriculture. c See general notes to the chapter "Education", item 1-2 on page 204. d Excluding schools for adults except post-secondary schools. e Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. f Including special job-training schools and basic vocational school sections (until the 2016/17 school year, basic vocational schools). g In the 2005/06-2013/14 school years including supplementary schools: general secondary and technical secondary schools. h Leading to professional certification. i Data include graduates of 8th and 6th grade. k Including special job-training schools and in 2005/06-2013/14 school years including specialised secondary schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci uczelni ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	178,8	207,7	181,3	135,0
2	Absolwenci uczelni ^{b,c} w tys.	29,4	44,9	48,8	41,7
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	36,3	35,8	38,3	27,5
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	9,3	11,5	7,3	6,8
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	109,8	104,1	117,7	138,9
6	dzieci ^d w tys.	111,6	107,2	128,3	145,2
7	w przedszkolach	103,7	98,6	115,8	131,0
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	7,8	8,6	12,0	13,0
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^e	525	588	673	774
OCHRONA ZDROWIA ^f I POMOC SPOŁECZNA					
Pracownicy medyczni ^g (stan w dniu 31 XII):					
10	lekarze	11848	9753	10345	10847
11	lekarze dentyści	1560	1560	1499	1303
12	pielęgniarki ^h	25442	25140	25740	25668
Łóżka w szpitalach ogólnych ⁱ (stan w dniu 31 XII)					
13	na 10 tys. Ludności	61,0	57,1	56,1	56,2
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1508,1	1804,9	1969,8	2024,7
15	Przychodnie ^k (stan w dniu 31 XII)	1692	1819	2437	2806
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	1044	1148	1294	1456
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4558	4082	3582	3150
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
18	lekarskie	6,5	6,8	7,2	7,7
19	stomatologiczne	0,9	0,8	0,8	0,9
20	Dzieci w żłobkach ^m i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3	19	17	23	51
KULTURA. TURYSTYKA					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) ...	858	840	814	800
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3536	3616	3610	3599
23	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	220,3	224,6	190,2	178,5
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych ⁿ w wol.:					
24	na 1000 ludności	4573	4599	3744	3507
25	na 1 czytelnika	20,8	20,5	19,7	19,6
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,8	2,1	1,9	2,2
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^o na 1000 ludności	258,3	266,0	305,7	290,8
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	38	47	55	62
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	150,8	153,8	239,1	309,9

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1-2 na str. 204. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. c Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.; w latach 2005-2017 – z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. d Od 2008 r. łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. W latach szkolnych 2015/16-2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. e W 2015/16 w wieku 3-5 lat. f Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. g Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. z łózkami i inkubatorami dla noworodków. k Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 2 na str. 241. l Łącznie z oddziałami żłobkowymi. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. o Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

EDUCATION^a (cont.)

126,6	120,6	118,5	115,1	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thousands	1
38,7	34,0	38,1	31,0	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thousands	2
23,9	21,1	18,7	16,6	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	3
7,5	5,8	5,5	4,4	Graduates of schools for adults in thousands	4
				Pre-primary education (as of the beginning of the school year):	
136,2	146,5	153,1	156,1	places in nursery schools in thousands	5
132,8	151,0	157,5	159,5	children ^d in thousands:	6
122,9	138,9	144,9	146,8	in nursery schools	7
8,9	11,0	11,4	11,7	in pre-primary sections in primary schools	8
817	757	807	833	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 ^e	9

HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE

				Medical personnel ^g (as of 31 XII):	
11077	11404	11361	11042	doctors	10
1483	1534	1487	1418	dentists	11
25674	25414	25116	24917	nurses ^h	12
55,8	55,8	55,2	54,5	Beds in general hospitals ⁱ (as of 31 XII) per 10 thousand population	13
2046,6	2052,8	2050,5	2022,1	In-patients in general hospitals per 10 thousand population	14
2814	2873	2849	2790	Out-patient departments ^k (as of 31 XII)	15
1486	1508	1526	1485	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
3076	3023	2980	3053	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	17
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
7,8	8,0	7,8	8,0	medical	18
0,9	0,9	0,9	0,9	dental	19
61	72	81	100	Children in nurseries ^{lm} and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	20

CULTURE, TOURISM

791	788	784	781	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
3587	3569	3550	3540	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
173,3	171,3	168,8	168,2	Public library borrowers per 1000 population	23
				Public library loans ⁿ in vol.:	
3385	3336	3120	3008	per 1000 population	24
19,5	19,5	18,5	17,9	per borrower	25
2,2	2,2	2,2	2,4	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
329,6	338,8	320,9	323,6	Audience in theatres and music institutions ^o per 1000 population	27
68	67	69	69	Museums with branches (as of 31 XII)	28
351,5	316,4	355,7	333,3	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

a See general notes to the chapter "Education", item 1-2 on page 204. b Including branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location. c Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018; 2005-2017 – from the previous academic year, and 2000 – from the calendar year. d Since 2008 including entities excluded in the division according to type, pre-primary education groups and pre-primary points; since 2007 excluding pre-primary education in the establishments performing health care activities. In the 2015/16-2018/19 school years including children attending for all school year round establishments performing health care activities. e In the 2015/2016 – in the age 3-5. f Since 2012 including data of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. g Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. h Including master nurses. i Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. k See general notes to the chapter "Health care and social welfare" item 2 on page 241. l Including nursery wards. m Until 2010 excluding children's clubs. n In 2015 including interlibrary lending. o Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	70	61	56	52
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	5,5	7,0	8,5	8,4
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	481,8	664,9	1177,5	1102,0
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
4	radiowi	267	255	217	219
5	telewizyjni	260	248	210	211
6	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	518	441	511	636
7	w tym hotele	111	112	156	192
8	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	88,5	75,3	88,4	98,0
9	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	270,7	326,2	381,5	439,3
ROLNICTWO ^b I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	550,8	485,9	391,2	366,3
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	95,0	98,5
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	330,4	309,1	268,0	266,0
	w tym w %:				
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	66,5	69,1	72,8	70,2
14	w tym: pszenica	21,7	20,4	24,3	25,8
15	żyto	12,4	9,7	11,1	8,8
16	ziemniaki	12,6	7,7	4,2	2,7
17	buraki cukrowe	1,0	1,0	0,6	0,6
	Zbiory w tys. t:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	630,9	704,4	599,3	761,4
19	w tym: pszenica	235,6	232,8	236,2	331,8
20	żyto	95,4	86,1	70,6	71,9
21	ziemniaki ^f	818,6	483,7	207,5	218,3
22	buraki cukrowe	157,6	117,7	76,3	146,6
	Plony ^g z 1 ha w dt:				
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	28,7	33,0	30,7	40,8
24	w tym: pszenica	32,9	37,0	36,3	48,4
25	żyto	23,2	28,8	23,7	30,7
26	ziemniaki ^f	197	204	184	300
27	buraki cukrowe	496	390	454	938
	Zwierzęta gospodarskie (stan w czerwcu) ^h :				
	bydło:				
28	w tysiącach sztuk	169	130	127	119
29	na 100 ha użytków rolnych w szt.	30,6	26,7	32,6	32,4
	trzoda chlewna ^g :				
30	w tysiącach sztuk	370	423	349	252
31	na 100 ha użytków rolnych ^g w szt.	67,2	87,1	89,2	68,9
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^g :				
32	żywcza rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^h w kg	180,6	234,5	341,8	364,1
33	mleka krowiego w l	609,8	552,0	584,1	655,0

a Do 2010 r. dane nie obejmują pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2011 r. dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 299. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 bez ogrodów przydomowych. g W latach 2000–2009 oraz 2011–2013 stan w końcu lipca. h Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

CULTURE. TOURISM (cont.)

48	49	52	51	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
8,3	8,4	8,6	8,9	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1308,4	1435,8	1555,9	1643,7	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
219	218	218	216	radio	4
211	210	210	208	television	5
633	646	645	671	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
198	209	213	215	of which hotels	7
100,2	103,5	103,6	108,1	Bed places ^a (as of 31 VII) per 10 thousand population	8
469,1	527,8	570,4	619,7	Tourists accommodated ^a per 1000 population	9

AGRICULTURE^a AND FORESTRY

356,7	368,8	371,4	371,9	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thousand ha	10
98,2	98,3	98,3	98,4	of which in good agricultural condition in %	11
264,0	261,1	270,0	272,6	Sown area (as of June) ^{de} in thousand ha	12
				of which in %:	
67,8	68,3	70,5	70,1	basic cereals (including cereal mixed)	13
24,9	25,7	26,5	25,6	of which: wheat	14
6,4	7,4	7,3	8,4	rye	15
2,9	3,1	3,1	2,7	potatoes	16
0,4	0,8	0,7	0,6	sugar beets	17
				Crop production in thousand tonnes:	
642,5	713,6	783,6	685,8	basic cereals (including cereal mixed)	18
285,6	320,5	344,9	299,3	of which: wheat	19
45,0	59,1	60,0	61,2	rye	20
123,5	229,8	182,2	173,1	potatoes ^f	21
68,2	127,0	125,3	103,8	sugar beets	22
				Yields ^e per 1 ha in dt:	
35,9	40,0	41,2	35,9	basis cereals (including cereal mixed)	23
43,5	47,8	48,2	43,0	of which: wheat	24
26,6	30,5	30,5	26,7	rye	25
163	285	221	236	potatoes ^f	26
585	635	640	601	sugar beets	27
				Livestock (as of June) ^d :	
				cattle:	
122	123	126	122	in thousand heads	28
34,3	33,3	34,0	32,8	per 100 ha of agricultural land in heads	29
				pigs ^g :	
252	248	235	220	in thousand heads	30
70,5	67,2	63,4	59,3	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
426,4	478,2	482,8	578,2	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^h in kg	32
675,1	700,8	697,6	681,8	cows' milk in litres	33

a Until 2010 data not include rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2011 concern establishments having 10 and more bed places; data since 2016 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey. b Data are presented according to the official residence of land user. c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter „Agriculture, hunting and forestry“, item 3 on page 299. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens. g In years 2000–2009 and 2011–2013 end of July. h Concern meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014

ROLNICTWO^a I LEŚNICTWO (dok.)

	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	119	241	300	417
2	ziemniaki w kg	3	2	4	13
3	buraki cukrowe w kg	286	242	195	311
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	112	177	286	316
5	mleko krowie w l	283	388	458	548
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha				
	użytków rolnych ^{bde} w kg:				
	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	73,4	101,5	112,7	138,3
7	wapniowych	164,4	80,5	42,0	51,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. - stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	9,7	11,5	12,4	.
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	398,8	400,3	401,9	403,8
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	390,1	391,1	392,1	393,8
11	na 1 mieszkańca w ha	0,1	0,1	0,1	0,1
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	31,7	31,7	31,8	31,9
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	298,7	392,4	519,0	445,6

PRZEMYSŁ

	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	.	125579,6	182501,4	190957,5
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe) ^f	x	x	113,5	100,8
16	2005 = 100 (ceny stałe) ^f	x	100,0	146,3	145,1
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	x	279318	391516	421572
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	x	26756	39353	41573

BUDOWNICTWO

	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	.	11343,2	16459,1	19309,6
20	na 1 mieszkańca w zł	x	2417	3549	4204

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA — STAN W DNIU 31 XII

	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :				
21	w kilometrach	1918	2127	2155	1977
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	15,6	17,2	17,5	16,0
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
23	w kilometrach	19630	20183	21264	21780
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	159,7	163,7	172,4	176,6
	Samochody osobowe zarejestrowane:				
25	w tysiącach sztuk	1273,8	1511,4	2041,6	2330,1
26	na 1000 ludności	267,3	322,6	440,5	508,1

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy do 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 na str. 299. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. d W roku gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11 na str. 27. g Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci Polskich Kolei Państwowych, od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. i Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

AGRICULTURE^a AND FORESTRY (cont.)

				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
507	447	429	315	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
18	24	18	19	potatoes in kg	2
317	315	344	334	sugar beets in kg	3
339	327	327	340	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
578	600	631	668	cows' milk in litres	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
114,7	123,0	124,2	124,9	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
22,2	50,5	42,3	57,9	lime	7
.	12,4	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 - as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{de} in units	8
403,8	404,0	404,8	404,7	Forest land area (as of 31 XII) in thousand ha	9
393,9	394,0	394,8	394,8	Forest areas (as of 31 XII):	
0,1	0,1	0,1	0,1	in thousand hectares	10
31,9	31,9	32,0	32,0	per capita in ha	11
				Forest cover (as of 31 XII) in %	12
413,6	445,5	471,8	444,2	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13

INDUSTRY

205039,8	215659,2	236435,9	249091,2	Sold production of industry:	
109,0	104,7	105,6	104,4	in million PLN (current prices)	14
158,2	165,6	174,9	182,6	previous year = 100 (constant prices) ^f	15
456509	474701	512235	531732	2005 = 100 (constant prices) ^f	16
44789	47248	51934	54864	per 1 employee in PLN (current prices)	17
				per capita in PLN (current prices)	18

CONSTRUCTION

18682,1	18991,8	18737,1	23578,0	Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
4081	4161	4116	5193	in million PLN	19
				per capita in PLN	20

TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS — AS OF 31 XII

1970	1964	1943	1943	Railway lines operated - standard gauge ^h :	
16,0	15,9	15,8	15,8	in kilometres	21
				per 100 km ² of total area in km	22
21649	21762	21807	21742	Hard surface public roads (urban and non-urban):	
175,5	176,5	176,8	176,3	in kilometres	23
				per 100 km ² of total area in km	24
2398,1	2487,3	2559,0	2650,3	Registered passenger cars ⁱ :	
524,7	545,5	562,6	584,6	in thousand units	25
				per 1000 population	26

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter „Agriculture, hunting and forestry”, item 3 on page 299. c Concern meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. d In economic year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f See general notes to the Yearbook, item 11 on page 27. g Realized by construction entities – by place of performing works. h Data concern rail network of the Polskie Koleje Państwowe, since 2005 also other entities managing railway network. i Since 2011 including cars having temporary permissions given at the end of the year.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014

TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA — STAN W DNIU 31 XII (dok.)

	Placówki dla usług pocztowych ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	790	839	794	783
2	na 100 tys. ludności	16,6	17,9	17,1	17,1

HANDEL

	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
3	w milionach złotych	44180,8	40097,5	45333,3	48183,2
4	na 1 mieszkańca w zł	9264	8543	9775	10490
5	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	52,4 ^b	48,3	43,1	40,6
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	90,9 ^b	97,0	107,6	112,9

FINANSE PUBLICZNE

	Budżety gmin^c				
	Dochody:				
7	w milionach złotych	2296,7	3526,6	5382,3	6353,9
8	na 1 mieszkańca w zł	1174	1800	2709	3183
	Wydatki:				
9	w milionach złotych	2354,4	3499,9	5769,1	6391,0
10	na 1 mieszkańca w zł	1203	1787	2904	3202
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
11	w milionach złotych	5160,6	6756,7	9827,4	12206,5
12	na 1 mieszkańca w zł	1835	2471	3707	4700
	Wydatki:				
13	w milionach złotych	5344,2	6743,3	10148,0	12902,7
14	na 1 mieszkańca w zł	1900	2466	3828	4968
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	833,3	961,5	1524,5	1663,0
16	na 1 mieszkańca w zł	426	491	767	833
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	827,7	951,9	1620,0	1662,8
18	na 1 mieszkańca w zł	423	486	815	833
	Budżet województwa				
	Dochody:				
19	w milionach złotych	603,5	920,8	1339,0	1641,4
20	na 1 mieszkańca w zł	127	196	289	357
	Wydatki:				
21	w milionach złotych	608,9	931,4	1410,0	1772,2
22	na 1 mieszkańca w zł	128	198	304	386

a Dane dotyczą operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. c Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS — AS OF 31 XII (cont.)

				Postal service offices ^a :	
788	792	787	789	in absolute numbers	1
17,2	17,4	17,3	17,4	per 100 thousand population	2

TRADE

				Retail sales of commodities (current prices):	
49215,2	50688,4	57877,8	59468,2	in million PLN	3
10751	11105	12713	13098	per capita in PLN	4
44,4	41,5	40,8	40,3	Shops (as of 31 XII) in thousands	5
103,0	109,9	111,5	112,4	Population (as of 31 XII) per 1 shop	6

PUBLIC FINANCE

				Gminas budgets^c	
				Revenue:	
6540,2	7595,5	8155,7	8954,2	in million PLN	7
3277	3804	4081	4479	per capita in PLN	8
				Expenditure:	
6502,4	7245,8	8178,0	9135,7	in million PLN	9
3258	3629	4092	4570	per capita in PLN	10
				Cities with powiat status budgets	
				Revenue:	
12298,3	12916,9	13580,6	14786,4	in million PLN	11
4763	5030	5317	5819	per capita in PLN	12
				Expenditure:	
12277,5	12694,0	13617,1	15103,5	in million PLN	13
4755	4944	5331	5944	per capita in PLN	14
				Powiats budgets	
				Revenue:	
1684,2	1664,1	1745,7	1938,3	in million PLN	15
844	833	874	970	per capita in PLN	16
				Expenditure:	
1644,8	1599,6	1729,3	1933,2	in million PLN	17
824	801	865	967	per capita in PLN	18
				Voivodship budget	
				Revenue:	
1763,4	1228,2	1250,1	1582,4	in million PLN	19
385	269	275	349	per capita in zł	20
				Expenditure:	
1791,7	1206,7	1227,1	1453,1	in million PLN	21
391	264	270	320	per capita in PLN	22

a Data concern the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post office and telecommunication offices.
b Data are not comparable due to change in 2004 of the method of shop survey. c Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
	Nakłady inwestycyjne ^b (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	15343,4	15474,5	26304,5	28821,0
2	na 1 mieszkańca w zł	3217	3297	5672	6274
	Wartość brutto środków trwałych ^c (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	190764,0	217221,9	304668,1	395849,5
4	na 1 mieszkańca w zł	40085	46358	65733	86318
RACHUNKI REGIONALNE ^d					
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych	.	.	.	.
7	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.
	Produkt krajowy brutto (ceny stałe)				
8	rok poprzedni = 100	.	.	.	.
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
9	w milionach złotych	.	.	.	.
10	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
11	w milionach złotych	.	.	.	.
12	na 1 mieszkańca w zł	.	.	.	.
	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych rok poprzedni = 100	.	.	.	.
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWE ^e — STAN W DNIU 31 XII					
14	Ogółem: w tysiącach	385,4	426,3	451,6	461,9
15	na 10 tys. ludności	809,9	909,7	974,4	1007,3
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
16	w tysiącach	84,4	99,4	108,7	126,6
17	1999 = 100	108,1	127,2	139,1	161,8
	w tym:				
18	spółdzielnie	1,3	1,2	1,2	1,2
19	spółki handlowe	17,6	25,7	32,8	43,9
20	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	3,7	4,5	5,6	6,7
21	spółki cywilne	43,1	38,7	35,2	36,0
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
22	w tysiącach	301,0	326,9	342,9	335,3
23	1999 = 100	102,7	111,5	117,0	114,4
24	na 10 tys. ludności	632,4	697,6	739,9	731,3

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Według lokalizacji inwestycji. c Według siedziby jednostki lokalnej. d Patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne” ust. 13 na str. 396. e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.

INVESTMENTS. FIXED ASSETS^a

29502,9	29063,4	30111,2	34014,8	Investment outlays ^b (current prices):	
6445	6367	6614	7492	in million PLN	1
				per capita in PLN	2
417408,3	426376,3	438245,5	463145,6	Gross value of fixed assets ^c (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
91320	93521	96356	102159	in million PLN	3
				per capita in PLN	4

REGIONAL ACCOUNTS^d

222880	229060	244267	.	Gross domestic product (current prices):	
48686	50184	53654	.	in million PLN	5
104,1	103,2	104,4	.	per capita in PLN	7
			.	Gross domestic product (constant prices)	
			.	previous year = 100	8
197739	202337	214519	.	Gross value added (current prices):	
43194	44330	47120	.	in million PLN	9
			.	per capita in PLN	10
142813	147600	154096	.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
31196	32337	33848	.	in million PLN	11
103,9	104,2	102,5	.	per capita in PLN	12
			.	Gross real disposable income in the households sector	
			.	previous year = 100	13

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^e — AS OF 31 XII

465,8	467,1	469,9	472,5	Total: in thousands	14
1019,0	1024,5	1033,2	1042,2	per 10 thousand population	15
131,2	136,0	139,0	132,7	Legal persons and organizational entities without legal personality:	
167,8	173,9	177,7	169,6	in thousands	16
				1999 = 100	17
1,2	1,2	1,2	0,9	of which:	
47,9	51,8	54,8	49,8	cooperatives	18
6,8	7,1	7,2	5,5	commercial companies	19
35,9	35,7	35,6	35,5	of which with foreign capital participation	20
				civil law partnerships	21
334,5	331,1	330,9	339,8	Natural persons conducting economic activity:	
114,1	112,9	112,9	115,9	in thousands	22
731,9	726,2	727,5	749,5	1999 = 100	23
				per 10 thousand population	24

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Accounting Act. b By localization of investments. c According to the seat of local unit. d See general notes to the chapter "Regional accounts" item 13 on page 396. e Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stop- niach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Popów	51° 05' 58"	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficz- na północna)	Rajcza	49° 23' 38"	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Pietrowice Wielkie	18° 02' 05"	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Żarnowiec	19° 58' 26"	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość: z południa na północ	x	1° 42' 20"	190	Extent: from south to north
z zachodu na wschód	x	1° 56' 21"	138	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 R.
Stan w dniu 31 grudnia
AREA AND BORDERS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bez- względnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	12333	x	Area in km ²
Długość granicy w km	1029	100,0	Length of borders in km
z województwami:			with voivodships:
łódzkim	144	14,0	Łódzkie
małopolskim	291	28,3	Małopolskie
opolskim	240	23,3	Opolskie
świętokrzyskim	117	11,4	Świętokrzyskie
z Republiką Czeską	150	14,6	with Czech Republic
ze Słowacją	87	8,5	with Slovakia

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz Komendy Głównej Straży Granicznej.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography as well as the Headquarters of the Border Guard.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – zbocza Piłska ..	Jeleśnia	1534,1	Highest point – Piłsko (mountain-side)
Najniżej położony punkt – Ruda	Kuźnia Raciborska	173,6	Lowest point – Ruda
Najwyżej położona miejscowość – Koniaków	Istebna	760,0	Highest locality – Koniaków
Najniżej położona miejscowość – Turze	Kuźnia Raciborska	178,0	Lowest locality – Turze

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. NAJWYŻSZE SZCZYT Y GÓRSKIE
THE HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

SZCZYT Y GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Pasma górskie Mountain range	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m
Romanka	Beskid Żywiecki	1366
Skrzyczne	Beskid Śląski	1257
Mędralowa (Beskidek)	Beskid Makowski	1169
Czupel	Beskid Mały	930

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 5. NAJDŁUŻSZE JASKINIE W REGIONIE WYŻYNY KRAKOWSKO-CZĘSTOCHOWSKIEJ
THE LONGEST CAVES IN THE POLISH JURA CHAIN REGION

JASKINIE CAVES	Długość Length	Głębokość Depth
	w metrach in metres	
Jaskinia Wierna	1027	30
Jaskinia Wierchowska Górna	975	25
Jaskinia Szachownica	690	13
Jaskinia Brzozowa	645	18
Jaskinia Niedźwiedzia Górna	635	25
Jaskinia Sztolnia Galmanowa	564	18
Jaskinia Twardowskiego	500	17
Jaskinia pod Skipirzepą	450	9
Jaskinia Józefa	402	42
Jaskinia Piętrowa Szczelina	400	45
Jaskinia Koralowa	375	35

U w a g a. Zastosowano podział na regiony występowania jaskiń ze względu na ich genezę.
Ź r ó d ł o: dane Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o Ziemi.
N o t e. Regional division of occurrences of caves was applied by their genesis.
S o u r c e: data of the Polish Society of Friends of Earth Sciences.

TABL. 6. **WAŻNIEJSZE PRZEŁĘCZE I KULMINACJE NA DROGACH**
MAJOR PASSES AND CULMINATIONS ON THE ROADS

PRZEŁĘCZ KULMINACJA PASS CULMINATION	Miejsce położenia Locality	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	Droga Road
Salmopolska	Beskid Śląski	916	Wisła – Szczyrk
Koniakowska	Beskid Śląski	765	Istebna – Żywiec
Kubalonka	Beskid Śląski	759	Wisła – Istebna
Kocierska	Beskid Mały	713	Andrychów – Żywiec

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 7. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Całkowita po- jemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accu- mulation in m
Goczałkowice	Mała Wisła	1956	161,3	32,0	14,0
Tresna	Soła	1967	96,1	9,6	23,8
Dzierżno Duże ^b	Kłodnica	1964	84,3	6,0	9,0
Dzieńkowice ^b	woda z Soły	1976	52,5	7,1	8,5
Kuźnica Warężyńska ^b	Przemsza	2005	46,3	5,6	3,5
Plawniowice ^b	Potok Toszecki	1975	29,2	2,4	2,8
Porąbka	Soła	1936	27,2	3,3	21,2
Rybnik	Ruda	1972	23,5	4,6	11,8
Poraj	Warta	1978	20,8	4,8	12,0
Przeczyce	Przemsza	1963	20,4	3,8	12,5
Kozłowa Góra	Brynica	1938	17,6	6,3	7,0
Dzierżno Małe ^b	Drama	1938	12,6	1,7	11,6
Pogoria III ^b	Pogoria	1974	12,0	2,0	1,0

a Uszeregowane malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Zbiornik w wyrobisku.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Excavation reservoir.

TABL. 7. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE (dok.)**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS (cont.)

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Całkowita po- jemność przy maksymalnym piętrzeniu w hm ³ Total capacity at maximum accumulation in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość pię- trzenia w m Height of accu- mulation in m
Łąka	Pszczynka	1986	11,2	3,5	4,2
Wisła-Czarne	Mała Wisła	1973	4,1	0,3	34,0
Pogoria I ^b	Pogoria	1943	3,4	0,7	8,0
Paprocany	Gostynka	1796	2,2	1,2	2,9
Porąbka-Żar	Soła	1979	2,2	0,2	–

a Uszeregowane malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Zbiornik w wyrobisku.

U w a g a. Dane zweryfikowane przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Ośrodek Technicznej Kontroli Zapor.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Excavation reservoir.

N o t e. Data verified by the Institute of Meteorology and Water Management – Dams Monitoring Centre.

S o u r c e: data of the Ministry of the Environment and the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 8. **WIĘKSZE RZEKI^a**
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w wojewódz- twie of which in voivodship		ogółem total	w tym w wojewódz- twie ^d of which in voivodship ^d
Odra	840	51	M. Bałtyckie Baltic Sea	119074	1497
Mała Panew	129	59	Odra	2115	655
Warta	795	133	Odra	54520	4026
Wisła	1022	102	M. Bałtyckie Baltic Sea	193960	3912
Przemsza	87	87	Wisła	2125	2122
Pilica	333	47	Wisła	9258	1164

a O powierzchni zlewni w województwie śląskim powyżej 500 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni w województwie śląskim obliczono według mapy w skali 1:500000 „Podział hydrograficzny Polski”.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego; Atlas Podziału Hydrograficznego Polski, Warszawa 2005.

a Of drainage basin area in Śląskie Voivodship bigger than 500 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area in Śląskie Voivodship was calculated according to 1:500000 of scale map “Hydrographic division of Poland”.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute; The Atlas of the Hydrographic Division of Poland, Warsaw 2005.

TABL. 9. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperature w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2018	maksimum maximum	minimum minimum	
Bielsko-Biała	398	8,1	8,4	8,8	10,0	36,4	-27,4	63,8
Częstochowa ^b	293	8,0	8,2	8,7	.	36,9	-26,6	63,5
Katowice	284	8,2	8,6	8,8	10,1	37,2	-27,4	64,6

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. b Brak pełnego ciągu pomiarowego temperatury powietrza.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods. b Lack of a full measurement sequence of air temperatures.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL. 10. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2018				
		średnie ^b average ^b							
Bielsko-Biała	398	942	879	1039	805	3,3	1888	5,2	
Częstochowa ^{cde}	293	617	660	673	557	.	.	.	
Katowice	284	729	728	770	540	2,3	1949	5,3	

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. c Brak pełnego ciągu pomiarowego usłonecznienia. d Stacja nie prowadzi obserwacji zachmurzenia. e Brak pełnego ciągu pomiarowego prędkości wiatru.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods. c Lack of a full measurement sequence of insolation. d Station does not observe cloudiness. e Lack of a full measurement sequence of wind velocity.

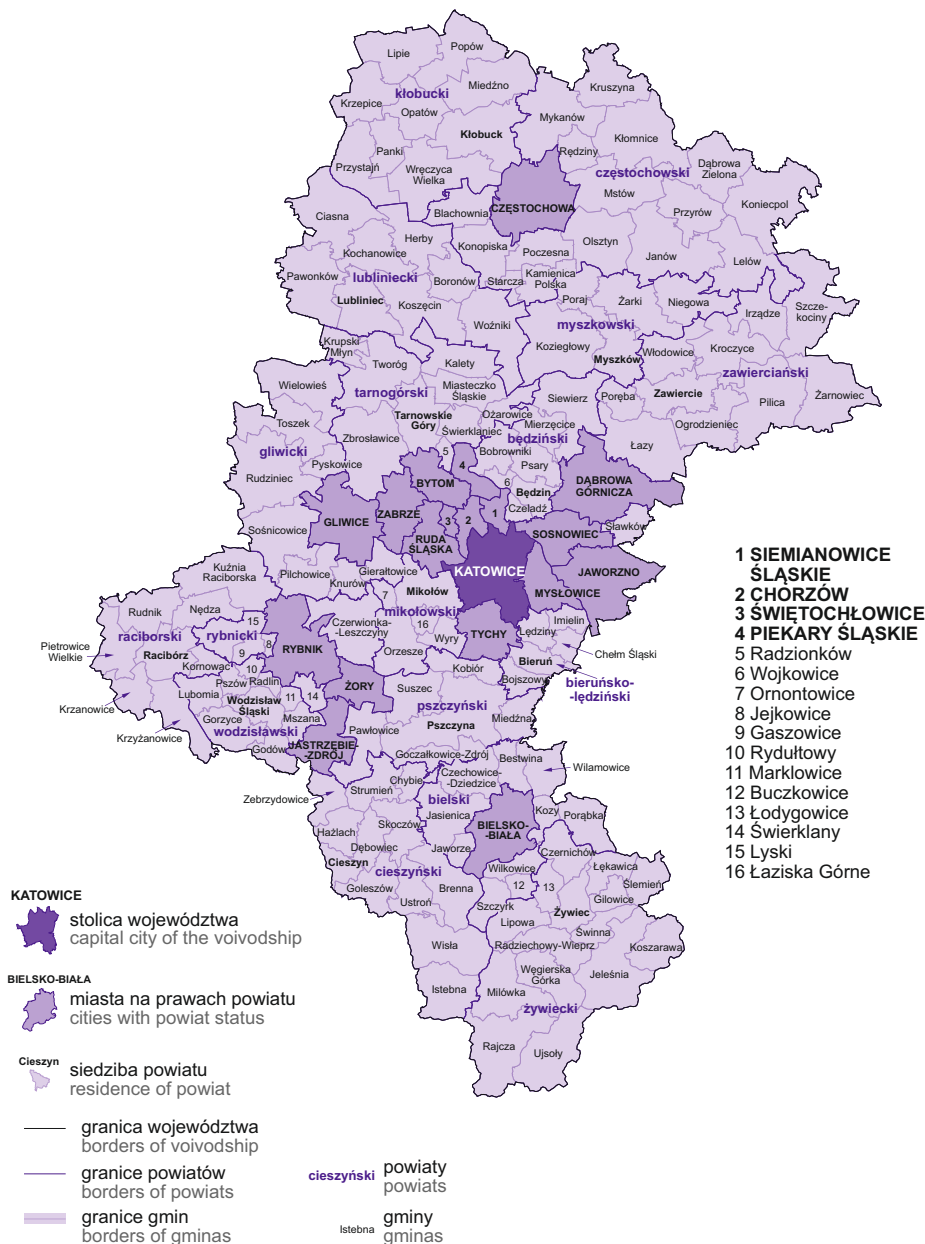
Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE DIVISION OF ŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN 2018

As of 31st December

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO WEDŁUG KLASYFIKACJI JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CEŁÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2019 R.

Stan w dniu 1 stycznia

DIVISION OF ŚLĄSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR
STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2019

As of 1st January

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu
Number of powiats; number of cities with powiat status

17;19

Udział w ogólnej liczbie ludności^a w %
Share in total number of population^a in %

11,8%

PODREGIONY (NUTS 3): SUBREGIONS (NUTS 3):

44 bielski

Powiaty Powiats:

bielski (10)
cieszyński (12)
żywiecki (15)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:
Bielsko-Biała (1)

45 bytomski

Powiaty Powiats:

lubliniecki (8)
tarnogórski (9)

Miasta na prawach powiatu:

Cities with powiat status:
Bytom (1)
Piekary Śląskie (1)

46 częstochowski

Powiaty Powiats:

częstochowski (16)
kłobucki (9)
myszkowski (5)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:
Częstochowa (1)

47 gliwicki

Powiat Powiat:

gliwicki (8)

Miasta na prawach powiatu:

Cities with powiat status:
Gliwice (1)
Zabrze (1)

48 katowicki

Miasta na prawach powiatu:

Cities with powiat status:
Chorzów (1)
Katowice (1)
Mysłowice (1)
Ruda Śląska (1)
Siemianowice Śląskie (1)
Świętochłowice (1)

49 rybnicki

Powiaty Powiats:

raciborski (8)
rybnicki (5)
wodzisławski (9)

Miasta na prawach powiatu:

Cities with powiat status:
Jastrzębie-Zdrój (1)
Rybnik (1)
Żory (1)

50 sosnowiecki

Powiaty Powiats:

będziński (8)
zawierciański (10)

Miasta na prawach powiatu:

Cities with powiat status:
Dąbrowa Górnicza (1)
Jaworzno (1)
Sosnowiec (1)

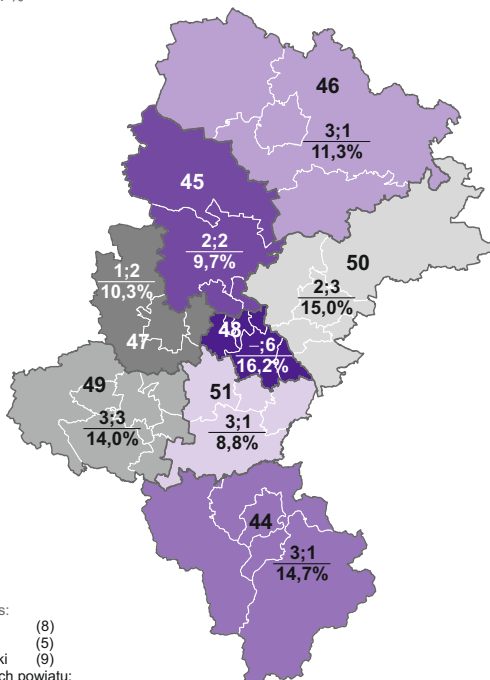
51 tyski

Powiaty Powiats:

bieruńsko-lędziński (5)
mikołowski (5)
pszczyński (6)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:
Tychy (1)

W nawiasach podano liczbę gmin.
Number of gminas is given in brackets.

a Stan w dniu 31 grudnia 2018 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.

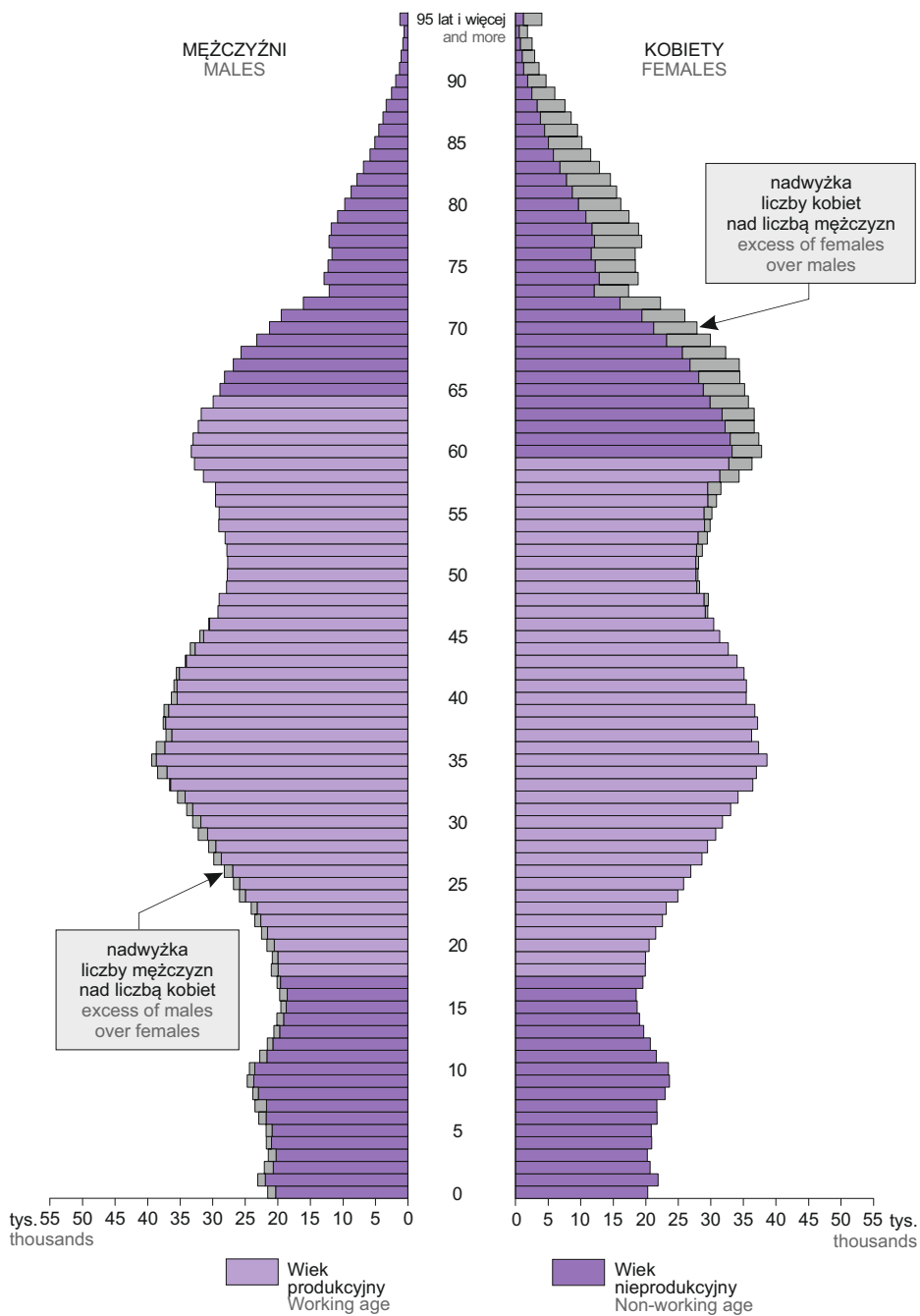
a As of 31st December 2018; respectively: for the voivodship – share in Poland, for subregions – share in the voivodship.

ŁUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018

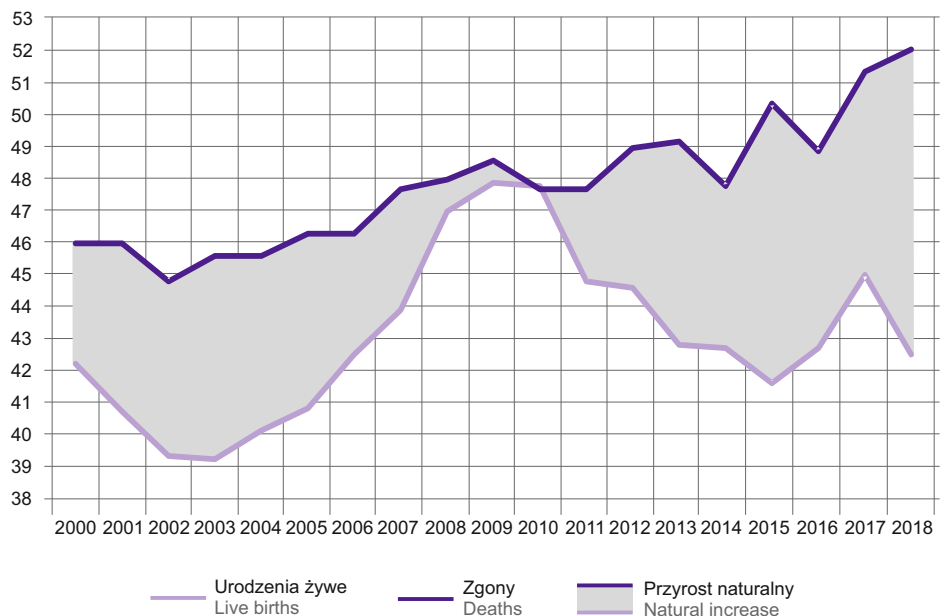
As of 31st December

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS OF POPULATION

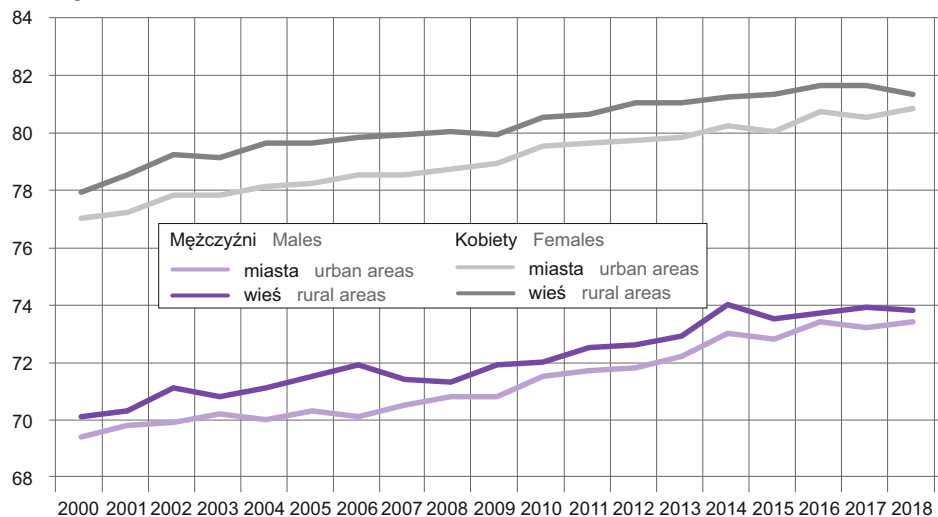
tys. thousands

PRZECIĘTNA LICZBA LAT TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT

LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

wiek age

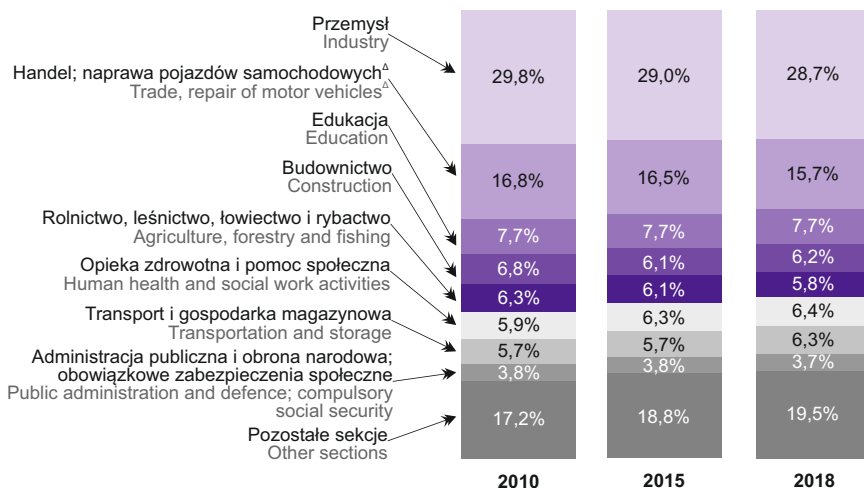

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS BY SECTIONS

As of 31st December

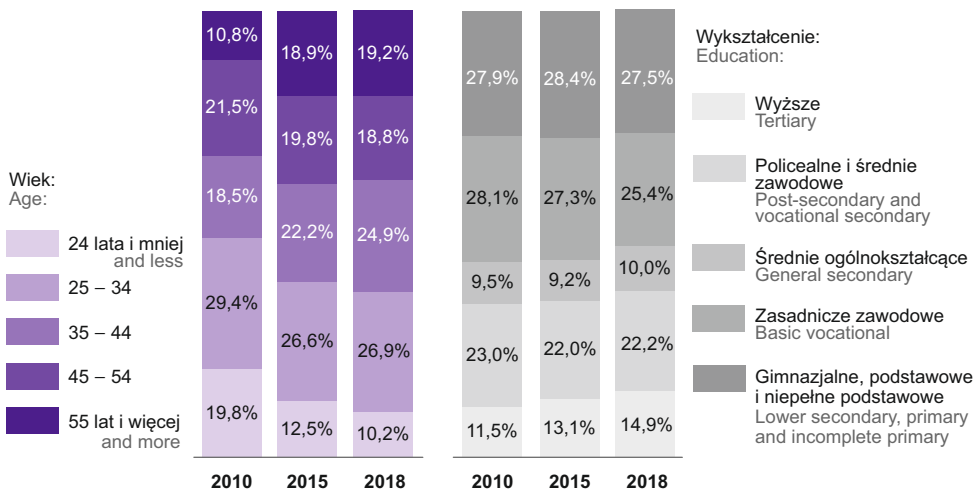

STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 grudnia

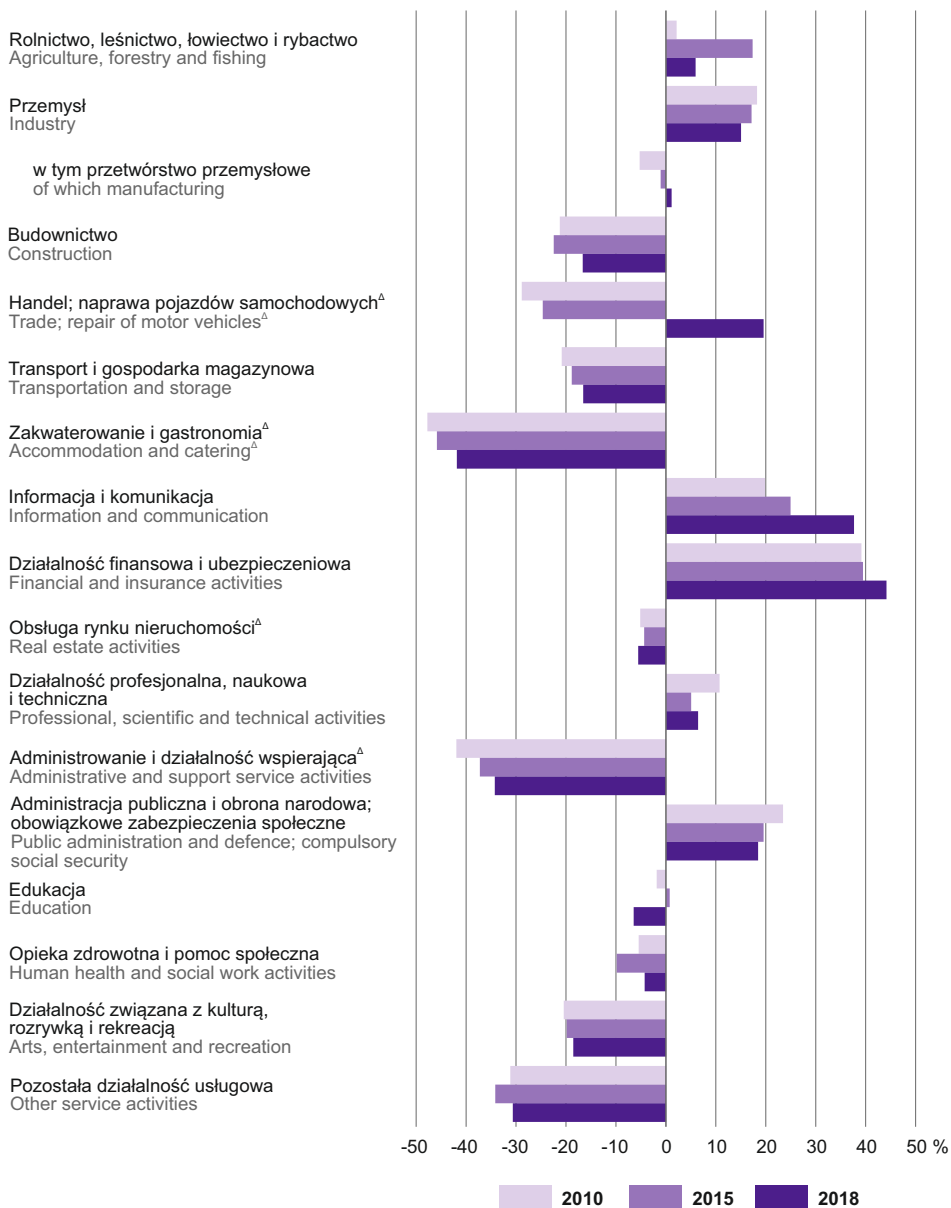
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31st December

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA^a W WOJEWÓDZTWIE

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM
THE AVERAGE WAGES AND SALARIES^a IN THE VOIVODSHIP

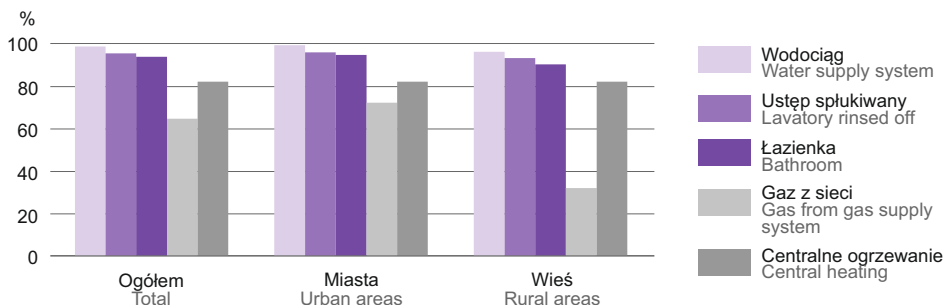
^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

UDZIAŁ MIESZKAŃ WYPOSAŻONYCH W INSTALACJE W MIESZKANIACH OGÓŁEM W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

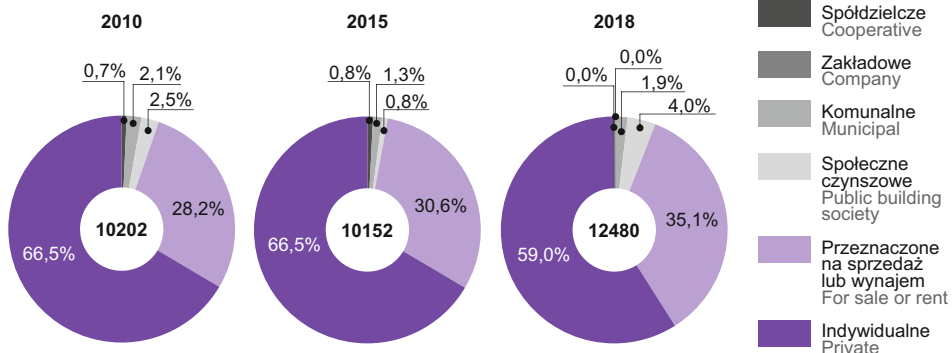
SHARE OF DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN TOTAL DWELLINGS IN 2018

As of 31st December

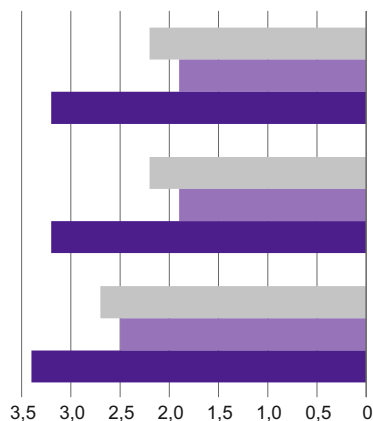

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

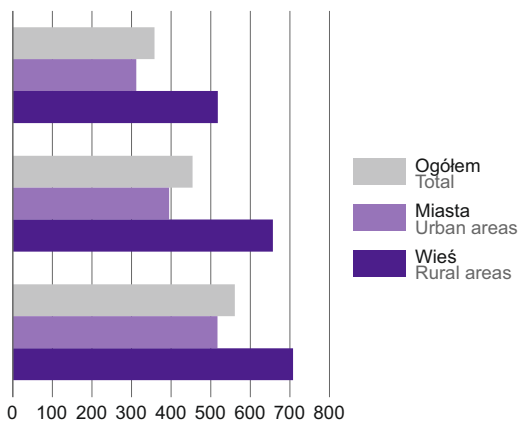
DWELLINGS COMPLETED

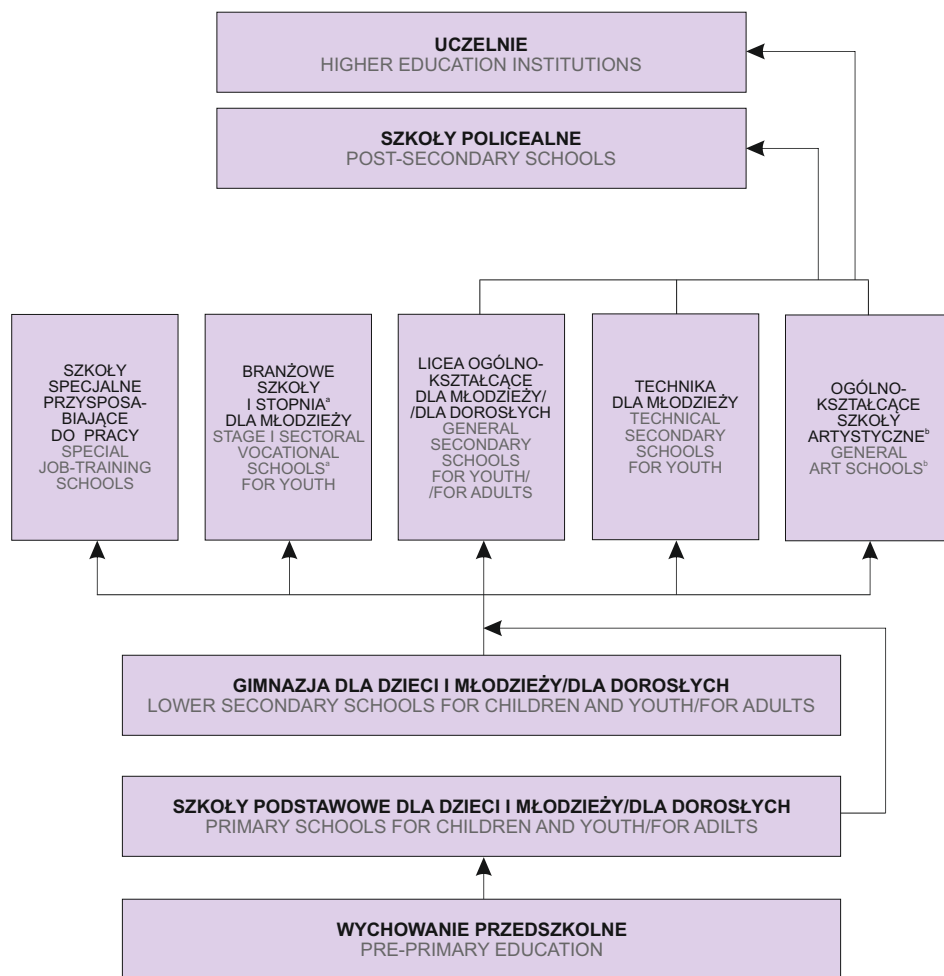
NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/19
EDUCATION BY LEVELS IN THE 2018/19 SCHOOL YEAR

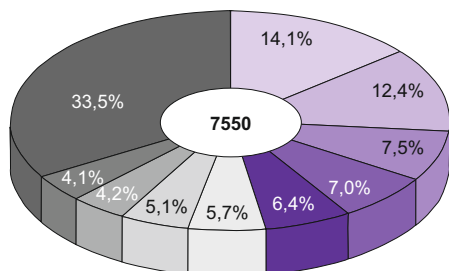
a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational schools sections. b Leading to professional certification.

LEKARZE SPECJALIŚCI^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

DOCTORS SPECIALISTS^a IN 2018

As of 31st December

Specjalizacje:
Specialization:

Chirurgia Surgery	Kardiologia ^b Cardiology ^b
Choroby wewnętrzne Internal diseases	Pediatrica Paediatrics
Medycyna rodzinna General practitioners	Neurologia ^b Neurology ^b
Anestezjologia i intensywna terapia Anesthesiology and intensive therapy	Psychiatria Psychiatry
Położnictwo i ginekologia Obstetrics and gynaecology	Pozostałe Others

a Lekarze ze specjalizacją II stopnia i z tytułem specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.

b Łącznie ze specjalistami dziećmi.

a Doctors with II degree specialization and with the title of specialist in a given field of medicine.

b Including children's specialists.

STRUKTURA MIESZKAŃCÓW PLACÓWEK STACJONARNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW

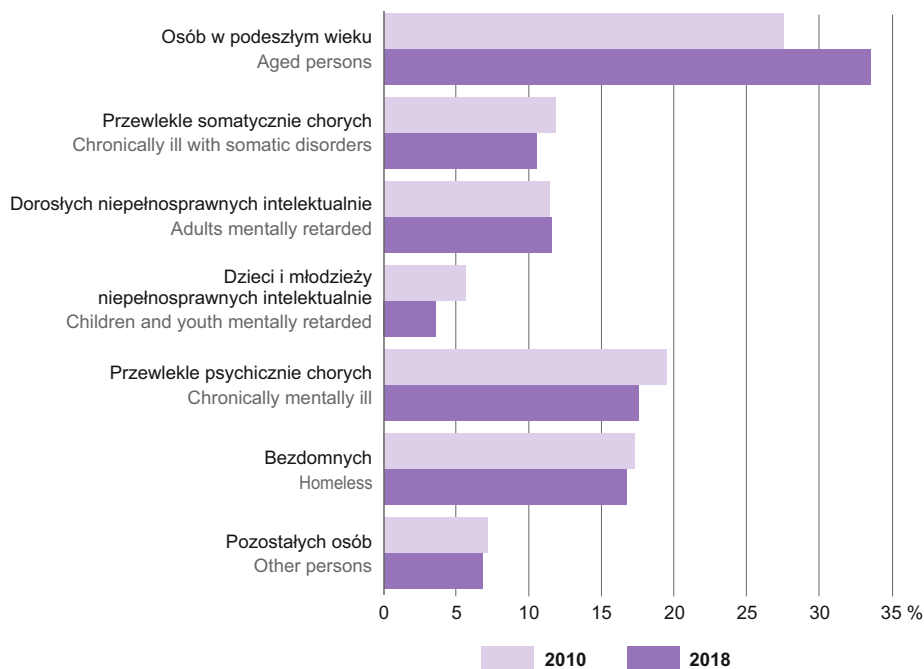
Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF RESIDENTS OF STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES BY GROUPS OF RESIDENTS

As of 31st December

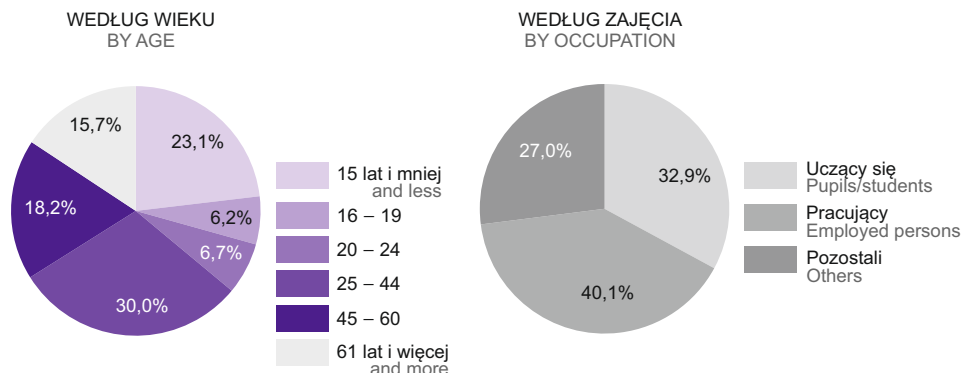
Mieszkańcy w domach i zakładach dla:

Residents in homes and facilities for:

STRUKTURA CZYTELNIKÓW BIBLIOTEK PUBLICZNYCH^a W 2018 R.

STRUCTURE OF BORROWERS OF PUBLIC LIBRARIES^a IN 2018

a łącznie z punktami bibliotecznymi.

a Including library service points.

TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW WEDŁUG KRAJU STAŁEGO ZAMIESZKANIA W 2018 R.

FOREIGN TOURISTS USING TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS BY COUNTRY OF THEIR PERMANENT RESIDENCE IN 2018

U w a g a. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

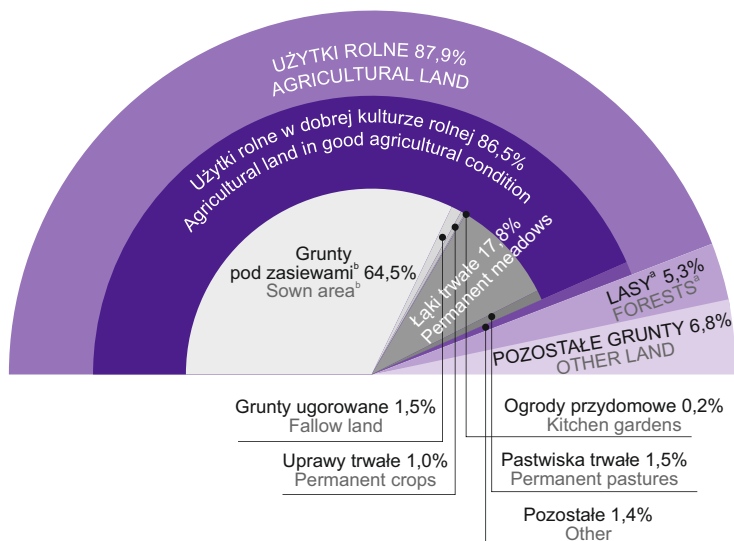
N o t e. Data were compiled with the imputation for units, which refused to participate in the survey.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW OGÓŁEM W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2018 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL FARMS IN 2018

As of June

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

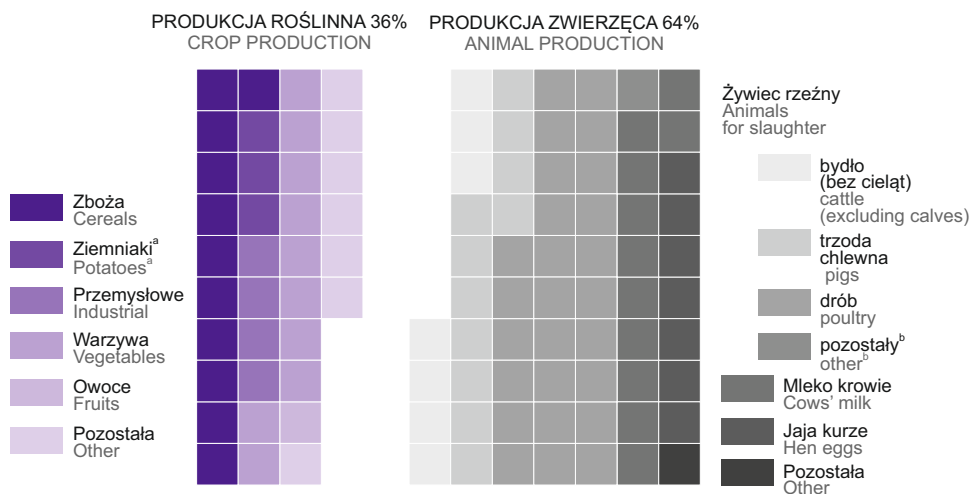
b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture.

b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R. (ceny stałe 2016)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017 (constant prices 2016)

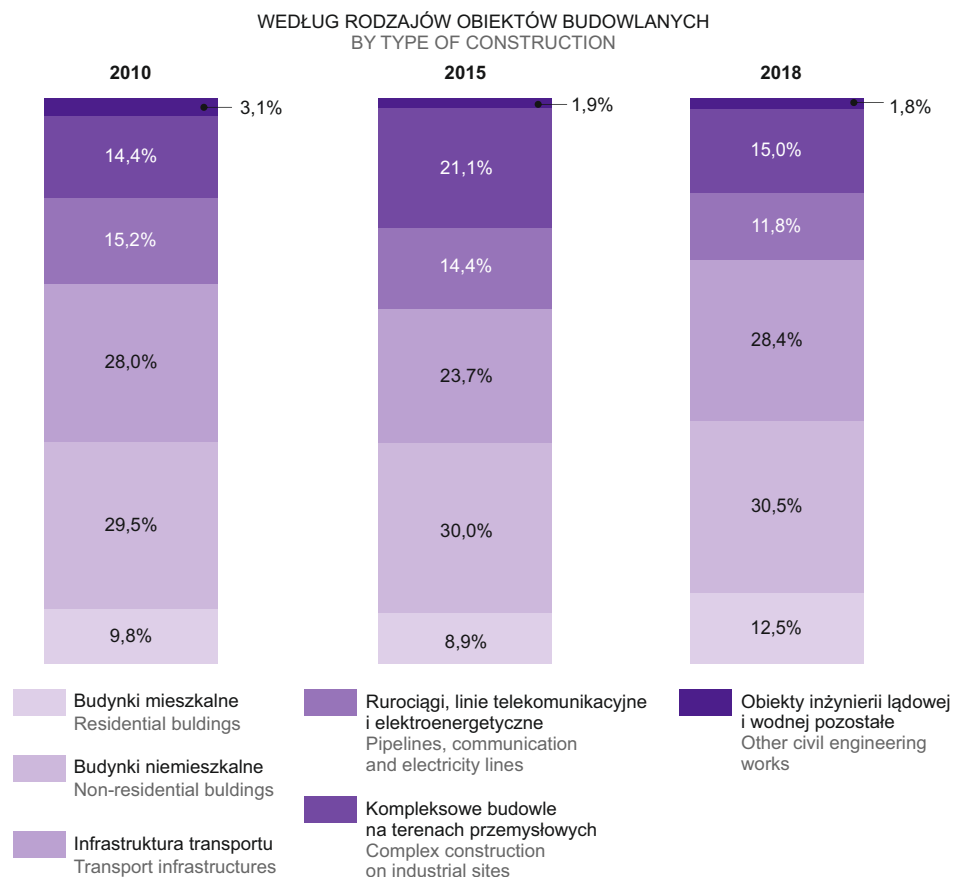
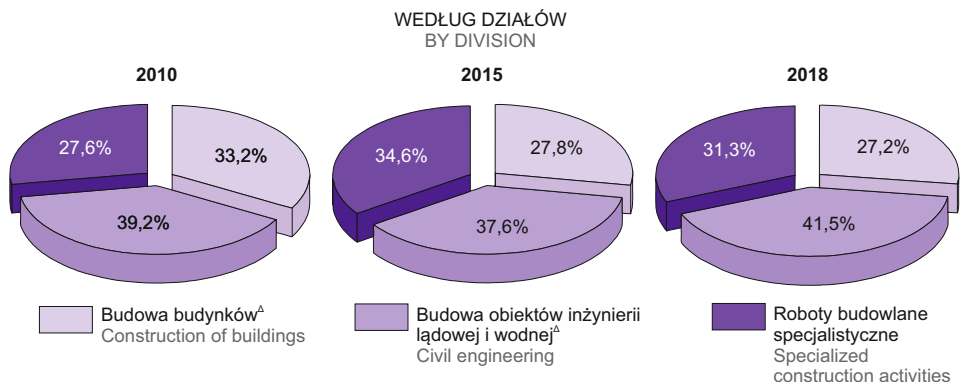

a Łącznie z produkcją w ogrodach przydomowych. b Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.

a Including kitchen gardens production. b Calves, sheep, horses, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)

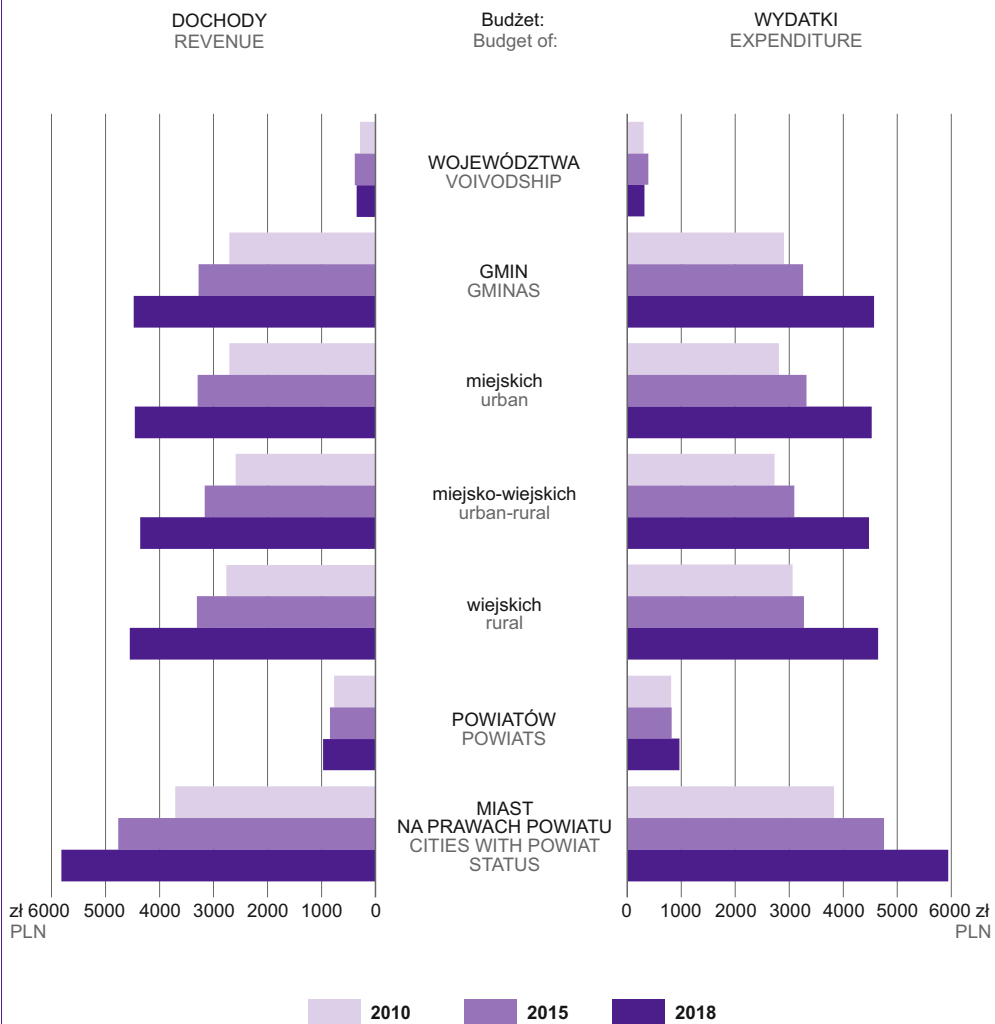
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation.
 Data concern economic entities employing more than 9 persons.

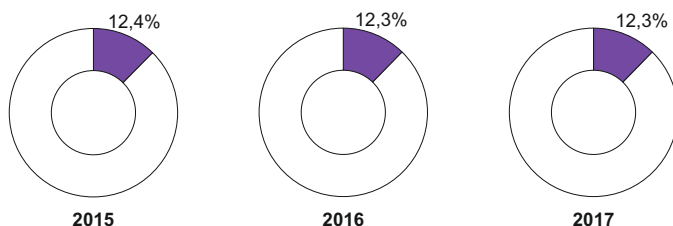
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA

REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

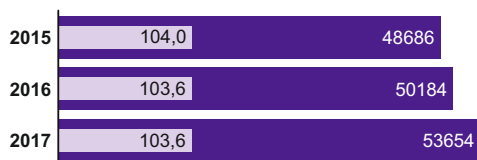
UDZIAŁ W TWORZENIU PRODUKTU KRAJOWEGO BRUTTO (ceny bieżące)

SHARE IN THE GENERATION OF GROSS DOMESTIC PRODUCT
(current prices)

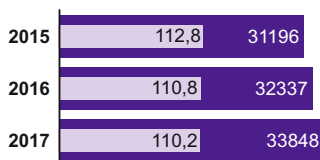
PRODUKT KRAJOWY BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA (ceny bieżące)

GROSS DOMESTIC PRODUCT PER CAPITA
(current prices)

NOMINALNE DOCHODY DO DYSPOZYCJI BRUTTO W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA

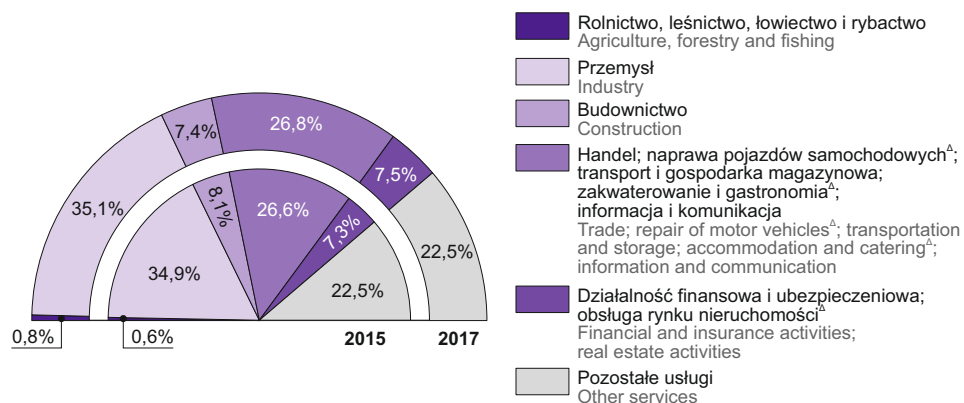
GROSS NOMINAL DISPOSABLE INCOME
IN THE HOUSEHOLDS SECTOR PER CAPITA

■ w złotych
in PLN ■ Polska=100
Poland

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)

STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KIND OF ACTIVITY
(current prices)

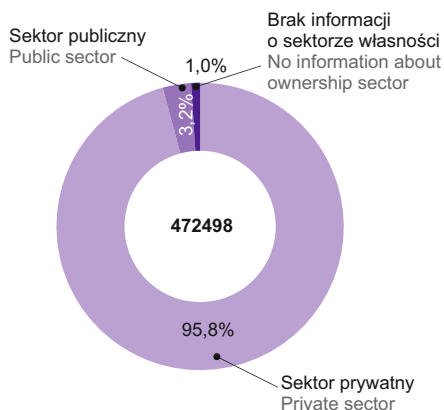
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

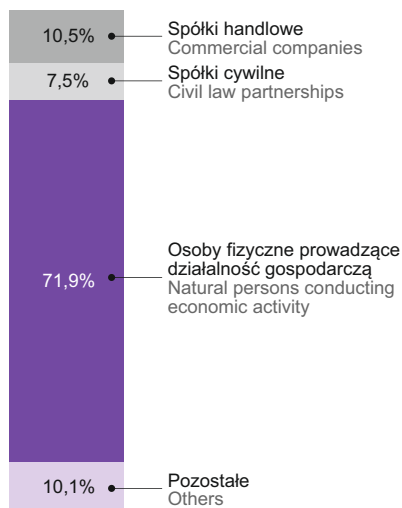
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2018

As of 31st December

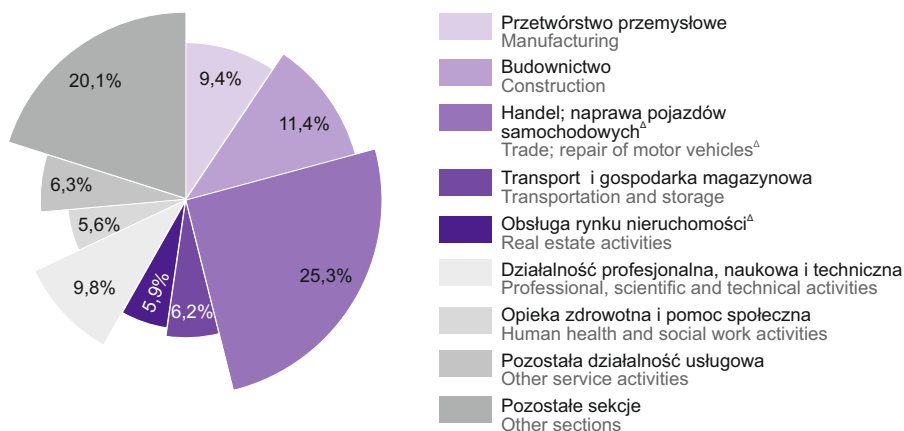
WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI BY OWNERSHIP SECTORS

WEDŁUG FORM PRAWNYCH BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

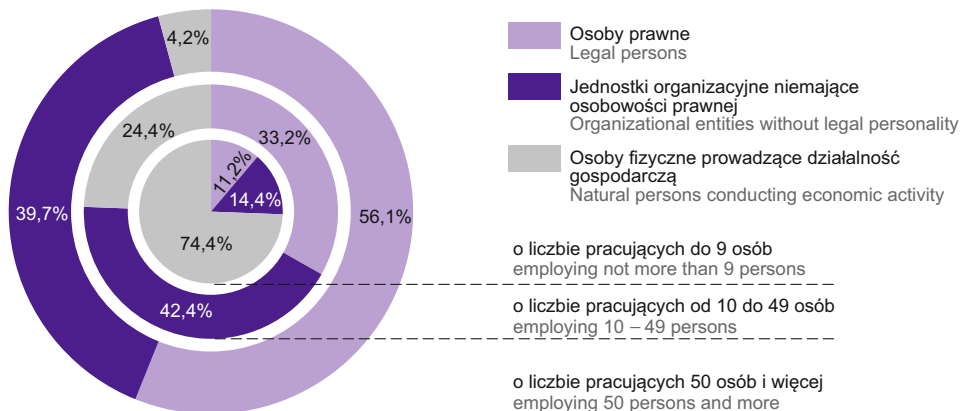
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

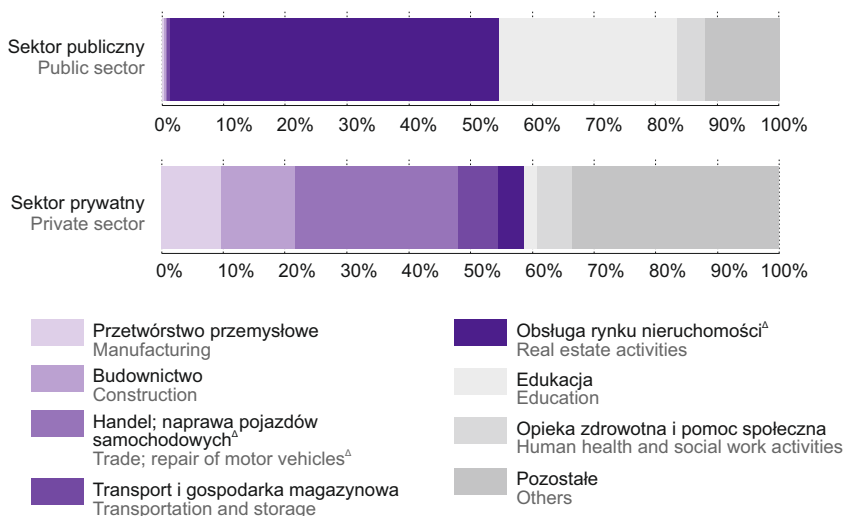
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2018

As of 31st December

WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH I FORM PRAWNYCH BY THE NUMBER OF EMPLOYED PERSONS AND LEGAL FORMS

WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI ORAZ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI BY OWNERSHIP SECTORS AND KIND OF CONDUCTED ACTIVITY

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034 z późniejszymi zmianami).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2017, poz. 1161), która reguluje zasady ochrony gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I-III oraz gruntów rolnych klas bonitacyjnych IV-VI wytworzonych z gleb organicznych, nie uwzględnia natomiast gruntów klas V-VI wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: orne – RZ; pastwiska – PsZ.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. Information regarding the **geodesic status and directions of use of voivodship land** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034, with later amendments).

From 2002 the land register introduced changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previously was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item) in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1161, with later amendments), which regulates the rules of protection of all agricultural land included in quality classes I-III, as well as agricultural land included in quality classes IV-VI, comprised of organic soils. It does not, however, include land of V-VI quality classes, originating from mineral-derived soils. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ – for arable land and PsZ – for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnictwu lub innemu rodzajowi użytkowania.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „**na cele produkcyjne – poza rolnictwem** (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt oraz zakładów zajmujących się produkcją roślinną), **leśnictwem, łowiectwem i rybactwem**” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty (oraz zwolnionych z opłat) za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania,
- 2) w pozycji „**nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych**” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha,
- 3) w pozycji „**eksploatacja sieci wodociągowej**” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

4. **Zużycie wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności obejmuje zużycie wody na potrzeby zakładów przemysłowych, do nawodnień gruntów rolnych i leśnych oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych, a także eksploatację sieci wodociągowej.

5. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód (do 2002 r. – do wód powierzchniowych) lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi oraz z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczania,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych (po procesie produkcyjnym) nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,

Reclaimed land undergoes management, agricultural, forest or other type of use.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “**for production purposes – excluding agriculture**, (excluding industrial livestock farming as well as establishments involved in plant production), **forestry, hunting and fishing**” – organizational entities making payments (and exempt from payments) for withdrawing 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines and construction objects, which is discharged into reservoir without further use,
- 2) in the item “**irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds**” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area,
- 3) in the item “**exploitation of water supply network**” – all entities responsible for the management of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, waterworks, workplaces, etc.).

4. **Water consumption** for needs of the national economy and population concerns water consumption for needs of industrial establishments, for irrigation of agricultural and forest lands, for filling fish ponds as well as for exploitation of water supply network.

5. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters (until 2002 – into surface waters) or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as wastewater discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage network from production (including contaminated cooling water and drainage water from mines), from other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants for cooling. This is usually hot water, which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- it is drained off to surface waters via a separate drainage system and are not mixed with other wastewater which requires treatment
- quantity of pollutants in cooling water (after the production process) is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,

– temperatura określona w pozwoleniu wodnoprawnym dla odprowadzanych wód chłodniczych nie przekracza 35°C, z wyjątkiem morza terytorialnego.

Dane o ściekach oczyszczanych dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych po oczyszczeniu do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi oczyszczania przy użyciu krat, sit, piaskowników, odłuszczaczy i osadników; oczyszczanie polega na usuwaniu jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i zawieszin łatwo opadających oraz tłuszczów i olejów.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węgla aktywnym itp., względnie ich neutralizacji.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie ścieków, np. mechaniczno-chemiczne lub mechaniczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania ścieków (chemicznego lub biologicznego).

Dane o komunalnych oczyszczalniach ścieków dotyczą oczyszczalni, do których ścieki doprowadzane są siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających wyłącznie ścieki dowożone (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

6. Informacje o źródłach i wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40, z późniejszymi zmianami).

– the temperature specified in the water law permit for discharged cooling water does not exceed 35°C, except for territorial sea.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged after treatment into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as wastewater undergoing a process of purification by using grates, filters, grit chambers, grease traps and sedimentation tanks; purification consists in removing only non-soluble pollutants i.e. solid bodies and easily setting suspended matter as well as fats and oils.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in wastewater treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of wastewater e.g. mechanical and chemical or mechanical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (chemical or biological).

Data on municipal wastewater treatment plants concern those of them, which treat wastewater drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the treatment plants and of the sewage network, within which the treatment plants works. Data do not include household wastewater treatment plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e., wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data concerning the population connected to wastewater treatment plants are based on estimates of the number of population connected to wastewater treatment plants operating on sewage system treating urban and rural wastewater (including population connected to industrial wastewater treatment plants treating municipal wastewater).

6. Information regarding the sources and amounts of air pollutants emission from plants of significant nuisance to air quality as well as the possession of systems to reduce such pollutants and the effects of their utilization concerns organizational entities determined by the then Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13th January 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40, with later amendments).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu – NO_2), węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. poz. 2490). Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

7. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych). Formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienia form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (jednolity tekst, Dz.U. 2018 poz. 1614 z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000.

The established group of surveyed entities is maintained annually which, i.a., assures comparability of results of the survey; it may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities of a high threshold pollution emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuel, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides (calculated into nitrogen dioxide – NO_2), hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide), defined in the decree of the Council of Ministers, dated 22nd December 2017, regarding payments for use of the environment (Journal of Laws, item 2490). Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps, landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls, etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission of **carbon dioxide**, the **indicator of reduction of gaseous pollutants** was calculated and presented **excluding carbon dioxide emission**.

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

7. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and its elements (i.a. plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats). Forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, monuments of nature and plants, animals and fungi subject to species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (uniform text, Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Data on area of special nature value under legal protection do not include information on Natura 2000 network.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady i wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

8. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

9. Informacje o odpadach za lata 2013–2018 opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21, z późniejszymi zmianami).

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features, in order to preserve, popularize and disseminate these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas subject to protection due to the distinguishing landscape characterized by various ecosystem types, valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves as well as fragments of exploited and discarded opencast and underground workings.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems having a significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old riverbeds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species of plants, animals and fungi, etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature or their clusters of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic blocks and caves.

8. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches etc.

Lawns include areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

9. Information on waste for years 2013–2018 was elaborated on the basis of the Law on Waste of 14th December 2012 (Journal of Laws 2013, item 21, with later amendments).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. poz. 1923), który dzieli odpady na grupy, podgrupy i rodzaje ze względu na źródło ich powstawania.

Dane od 2014 roku dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. ton odpadów lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakiegokolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

10. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Waste shall mean any substance or object which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2014 (Journal of Laws, item 1923) which divides waste into groups, subgroups and types due to the source of their formation.

Since 2014 data on waste recovered and disposed include waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste is understood as any process, the main result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage is a temporary waste storage including:

- preliminary storage of waste by its producer,
- temporary storage of waste by the one collecting waste,
- storage of waste by the one processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

10. Data on municipal waste concern waste generated in households, excluding discarded vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

11. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku, gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

12. Fundusze ekologiczne (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) – są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom, a także innych kwot ustalonych przez terenowe organy administracji rządowej oraz samorządowej.

Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do wojewódzkiej funduszy.

13. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych (według lokalizacji inwestycji) prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Dokument ten opracowany został na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską – EUROSTAT.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (w latach 2003–2005 określone jako wydatki inwestycyjne) uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

11. Data on liquid waste concern waste which comes from households (residential buildings), public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

12. Ecological funds (Environmental Protection and Water Management Funds) – are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: releasing air pollutants, landfilling waste as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground) the fines for violating environmental protection requirements the repayments of loans granted for investors, as well as other quotas established by governmental and local administration bodies.

The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, constituting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

13. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management (according to the investment location) are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union – EUROSTAT.

Outlays on fixed assets serving environmental protection and water management (in years 2003–2005 defined as investment outlays) are also included in investment outlays of adequate sections of the national economy.

TABL. 1 (11). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 stycznia
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosun- ku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018		na 1000 mieszkań- ców ^a w ha per 1000 popula- tion ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1233309	1233309	1233309	—	265,8	272,0	Total area^b
Użytki rolne	646076	628296	625074 ^c	-2368 ^c	139,2	137,9	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	463371	455239	448417	-1480	99,8	98,9	arable land
sady	8535	6399	5002	-196	1,8	1,1	orchards
łąki trwale	91079	89068	87420	-373	19,6	19,3	permanent meadows
pastwiska trwale	52805	48623	50301	-337	11,4	11,1	permanent pastures
grunty rolne zabudowa- ne	19260	18336	19301	57	4,2	4,3	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	7737	7787	8056	19	1,7	1,8	lands under ponds
grunty pod rowami	3290	2844	2453	-29	0,7	0,5	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	410114	412571	411250	397	88,4	90,7	Forest land as well as
las	399592	402989	404583	487	86,1	89,2	woody and bushy land
grunty zadrzewione i zakrzewione	10522	9582	6667	-90	2,3	1,5	forests
Grunty pod wodami	15133	18366	18825	238	3,3	4,2	woody and bushy land
powierzchniowymi płyną- cymi	9210	12850	13127	119	2,0	2,9	Lands under waters
powierzchniowymi stoją- cymi	5922	5517	5698	119	1,3	1,3	surface flowing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	141196	154129	159593 ^d	2087 ^d	30,4	35,2	surface standing
w tym:							Built-up and urbanized
tereny mieszkaniowe	43544	48542	52272	1257	9,4	11,5	areas
tereny przemysłowe	21238	21471	22158	286	4,6	4,9	of which:
tereny inne zabudowane	12465	15146	16211	302	2,7	3,6	residential areas
tereny zurbanizowane							industrial areas
niezabudowane	3413	6591	4900	-172	0,7	1,1	other built-up areas
tereny rekreacji i wypo- czynku	7948	7920	8432	93	1,7	1,9	urbanized non-built-up
tereny komunikacyjne	51525	53614	53776	270	11,1	11,9	areas
drogi	39884	42267	43037	355	8,6	9,5	of which:
kolejowe	9936	9844	9292	-13	2,1	2,0	residential areas
inne ^e	1705	1503	1447	-72	0,4	0,3	industrial areas
użytki kopalne	1063	845	1394	23	0,2	0,3	other built-up areas
Użytki ekologiczne	440	476	604	18	0,1	0,1	urbanized non-built-up
Nieużytki	14940	14218	13300	-318	3,2	2,9	areas
Tereny różne ^f	5410	5253	4663	-54	1,2	1,0	Wasteland
							Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych ujmowanych do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 59. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. b Land area (including inland waters). c Including wood and bushy land on agricultural land classified until 2016 in the items „forest land as well as woody”. d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc., see general notes, item 1 on page 59. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (12). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL
PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha				
OGÓŁEM	297	250	405	329	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	168	181	306	226	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I – II	1	1	3	4	mineral: I – II
III	51	97	192	150	III
IV	111	66	91	64	IV
organiczne: IV	–	6	5	3	organic: IV
V-VI	5	11	15	5	V-VI
Inne grunty rolne	87	35	28	38	Other agricultural land
Grunty leśne	42	34	71	65	Forest land

WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND

Użytki rolne	168	181	306	226	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I – II	1	1	3	4	mineral: I – II
III	51	97	192	150	III
IV	111	66	91	64	IV
organiczne: IV	–	6	5	3	organic: IV
V-VI	5	11	15	5	V-VI
Inne grunty rolne	87	35	28	38	Other agricultural land
Grunty leśne	42	34	71	65	Forest land

WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION

wylączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	183	121	178	169	Residential areas
Na tereny przemysłowe	30	30	96	78	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	8	14	16	9	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	16	35	43	15	Mining grounds
Pod zbiorniki wodne	–	–	–	–	Water reservoirs
Na inne cele	60	49	69	57	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of the Environment.

TABL. 3 (13). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI**
I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT
AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	4372	4889	5259	5269	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	3668	3812	4175	4182	devastated
zdegradowane	704	1077	1084	1087	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultwowane	89	108	42	39	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	28	41	16	5	agricultural
leśne	17	50	2	9	forest
zagospodarowane	39	27	10	26	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (14). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	479,1	428,3	423,3	418,6	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) z ujęć własnych	108,8	98,9	99,5	99,1	23,7	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	55,7	47,0	48,4	52,3	12,5	surface
podziemne	23,0	21,7	21,8	22,9	5,5	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	74,4	63,1	65,9	62,3	14,9	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	295,9	266,4	257,9	257,1	61,4	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe ...	188,0	160,8	155,3	149,4	35,7	waters: surface
podziemne	107,9	105,6	102,6	107,8	25,7	underground

a Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (15). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	400,7	377,9	380,8	372,8	100,0	TOTAL
Przemysł	137,3	119,8	123,5	117,2	31,4	Industry
w tym na cele produkcyjne	122,5	105,0	108,6	104,4	28,0	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	74,4	63,1	65,9	62,3	16,7	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	188,9	195,1	191,3	193,3	51,8	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (16). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^a w ha	4390	4323	4376	4291	Area of filled fishponds ^a in ha
Pobór wody w dam ³ do napełniania i uzupełniania stawów rybnych ...	74388,0	63061,0	65926,0	62323,0	Water withdrawal in dam ³ for filling and completing fish ponds
na 1 ha	16,9	14,6	15,1	14,5	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 10 ha. b Dane za 2018 rok opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a Area of 10 ha and more. b Data for 2018 were compiled with consideration of imputation for units which refused to participate in the survey.

TABL. 7 (17). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	393,9	372,8	377,9	378,9	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ...	243,6	223,4	224,1	223,5	59,0	discharged directly by plants
w tym wody chłodnicze	2,7	5,5	2,0	3,0	0,8	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	150,3	149,3	153,8	155,4	41,0	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	391,2	367,3	375,9	376,0	99,2	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	338,1	309,9	316,9	317,8	83,9	treated
mechanicznie	155,8	140,1	140,1	140,4	37,0	mechanically
chemicznie ^a	27,3	14,3	16,7	16,4	4,3	chemically ^a
biologicznie	30,6	17,0	16,8	16,4	4,3	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów ..	124,4	138,4	143,4	144,6	38,2	with increased biogene removal
nieoczyszczane	53,1	57,4	59,0	58,2	15,4	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	49,1	56,7	58,3	56,9	15,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	4,0	0,7	0,7	1,3	0,3	discharged by sewage network

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Data concern only industrial wastewater.

TABL. 8 (18). **ZAKŁADY* ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

PLANTS* DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	207	196	194	190	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	142	126	123	118	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnie ścieków	115	103	100	96	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości ...	89	84	84	79	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	26	19	16	17	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	27	23	23	22	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	65	70	71	72	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewerage treatment plants.

TABL. 9 (19). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

WASTEWATER TREATMENT PLANTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biolo- giczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniam biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewa- ter treatment plants
Liczba						Number
2010	188	88	30	68	2	
2015	148	70	22	54	2	
2017	138	62	23	51	2	
2018	131	58	23	49	1	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	1113,3	839,9	163,4	109,3	0,8	
2015	927,9	761,9	105,3	59,7	1,0	
2017	878,0	709,8	108,3	58,6	1,3	
2018	782,3	617,9	107,5	55,6	1,2	

TABL. 9 (19). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WASTEWATER TREATMENT PLANTS (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ście- ków komunalnych^a							Municipal waste- water treatment plants^a
Liczba	2010	212	7	x	122	83	Number
	2015	204	–	x	118	86	
	2017	201	–	x	110	91	
	2018	201	1	x	109	91	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	1346,0	2,1	x	239,4 ^b	1104,6	Capacity in dam ³ /24h
	2015	1214,9	–	x	69,5	1145,3	
	2017	1216,1	–	x	62,4	1153,7	
	2018	1217,0	0,6	x	62,7	1153,7	
Ludność korzystają- ca z oczyszczalni ścieków w % lud- ności ogółem^c	2010	72,0	0,2	x	12,4	59,4	Population connec- ted to wastewater treatment plants in % of total popu- lation^c
	2015	80,2	–	x	7,2	73,0	
	2017	80,8	–	x	6,5	74,4	
	2018	81,1	0,1	x	6,6	74,5	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania; począwszy od danych za rok 2011 nie wydziela się w komunalnych oczyszczalniach biologicznych części mechanicznej oczyszczalni. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 61; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment; starting from data for 2011 the mechanical part of the wastewater treatment plant is not separated from municipal biological wastewater treatment plant. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, see general notes, item 5 on page 61; total population – based on balances.

TABL. 10 (20). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA
Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS
OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	343	328	329	328	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to redu- ce the emission of:
pyłowych	237	217	203	192	particulates
gazowych	49	57	56	55	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	94	97	101	x	particulates
gazów	76	80	83	x	gases
poziomu substancji w powietrzu (imisji)	309	305	314	x	the level of substances in the air (imission)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10 (20). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Emisja zanieczyszczeń w tys. ton:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	13,4	10,2	8,6	7,9	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	8,3	4,5	3,2	2,5	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	689,8	774,7	720,1	690,2	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	92,5	63,7	44,3	38,7	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	137,6	161,6	161,5	151,8	carbon oxide
tlenki azotu	67,9	46,2	43,5	35,2	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tys. ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	3541,4	2629,0	3014,0	2485,9	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	290,1	287,9	282,0	232,5	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,6	99,6	99,7	99,7	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	29,6	27,1	28,1	25,2	gases (excluding carbon dioxide)

TABL. 11 (21). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others

URZĄDZENIA CZYNNE W CIĄGU ROKU APPLIANCES ACTIVE DURING THE YEAR

OGÓŁEM	2010	437	123	768	176	285	195
TOTAL	2015	365	112	894	134	215	266
	2017	305	105	948	149	212	285
	2018	289	103	1010	155	197	283
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	68	12	130	8	123	x
low	2015	98	13	103	14	83	x
	2017	83	14	86	16	100	x
	2018	90	14	201	25	83	x
średnia	2010	116	40	243	29	90	x
moderate	2015	91	51	283	21	75	x
	2017	75	46	351	21	50	x
	2018	65	44	240	20	52	x
wysoka	2010	253	71	395	139	72	x
high	2015	176	48	508	99	57	x
	2017	147	45	511	112	62	x
	2018	134	45	569	110	62	x

TABL. 11 (21). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH
SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT
NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH W DAM ³ /H WASTE GAS FLOW IN DAM ³ /H							
OGÓŁEM	2010	8768	4624	19853	43691	8649	8730
TOTAL	2015	5592	3443	21402	40836	7461	10149
	2017	4602	2350	22732	39123	7857	12643
	2018	4166	2352	27641	37716	7567	12860
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	680	214	2464	3459	3174	x
low	2015	930	268	2367	2530	2980	x
	2017	718	161	2750	3972	2952	x
	2018	778	163	5560	4544	3088	x
średnia	2010	2604	1747	4511	4274	2296	x
moderate	2015	1208	1432	5536	2454	1985	x
	2017	1176	962	5874	1959	1881	x
	2018	1139	961	5512	2154	1934	x
wysoka	2010	5484	2663	12878	35958	3179	x
high	2015	3454	1743	13499	35852	2496	x
	2017	2708	1227	14108	33192	3024	x
	2018	2249	1228	16569	31018	2545	x

TABL. 12 (22). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a
Stan w dniu 31 grudnia
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w ha in ha			w % po- wierzchni ogólnej woje- wództwa in % of total area of the voivod- ship	na 1 miesz- kańca w m ² per capita in m ²	
OGÓŁEM	273172,2	273727,9	271803,5	271928,4	22,0	600
Rezerваты przyrody	4076,7	4355,1	4426,4	4428,4	0,4	9,8
Parki krajobrazowe ^b	227005,5	226933,8	224709,0	224709,0	18,2	495,7
Obszary chronionego krajobrazu ^b	36987,3	36987,3	36987,3	36987,3	3,0	81,6
Stanowiska dokumen- tacyjne	15,2	19,0	24,8	24,9	0,0	0,1
Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe	4251,2	4601,8	4524,9	4634,9	0,4	10,2
Użytki ekologiczne	836,3	830,9	1131,2	1143,9	0,1	2,5
TOTAL						
Nature reserves						
Landscape parks ^b						
Protected landscape areas ^b						
Documentation sites						
Landscape-nature complexes						
Ecological areas						

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 62. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 7 on page 62. b Excluding the area of nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological areas located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (23). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia
NATURE RESERVES
As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym pod ochro- ną ścisłą ^a of which strictly protected ^a	
OGÓŁEM 2010	64	4076,7	202,3	TOTAL
2015	65	4355,1	202,3	
2017	65	4426,4	1367,5	
2018	65	4428,4	1367,5	
Faunistyczne	2	789,3	-	Fauna
Krajobrazowe	2	164,2	-	Landscape
Leśne	50	2742,7	1284,8	Forest
Torfowiskowe	1	40,6	-	Peat-bog
Florystyczne	4	82,7	82,7	Flora
Wodne	2	525,4	-	Water
Przyrody nieożywionej	4	83,6	-	Inanimate nature

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (24). PARKI KRAJOBRAZOWE

Stan w dniu 31 grudnia
LANDSCAPE PARKS
As of 31st December

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha in ha			
OGÓŁEM	2010	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
TOTAL	2015	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
	2017	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
	2018	229669,0	128631,5	55558,5	893,0
ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO		229669,0	128631,5	55558,5	893,0
COMPLEX OF LANDSCAPE PARKS OF ŚLĄSKIE VOIVODSHIP					
Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich		49387,0	28840,0	16806,0	659,0
Orlich Gniazd°		47965,0	20403,0	25684,0	–
Lasy nad Górną Liswartą		38731,0	–	–	–
Beskidu Śląskiego		38620,0	33771,0	4800,0	49,0
Żywiecki		35870,0	29415,0	5375,0	185,0
Beskidu Małego°		16540,0	13926,7	2613,3	–
Stawki		1732,0	1732,0	–	–
Załęczański°		824,0	543,8	280,2	–

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków. c Powierzchnia parków w granicach województwa.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including the area of nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological areas located within parks. c Area of parks within the area of the voivodship.

TABL. 15 (25). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 grudnia
MONUMENTS OF NATURE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1518	1540	1530	1492	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1272	1290	1266	1209	Individual trees
Grupy drzew	146	144	153	171	Tree clusters
Aleje	33	32	33	31	Alleys
Głazy narzutowe	23	25	24	26	Erratic boulders

TABL. 16 (26). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
O G Ó Ł E M w ha	9319,1	8799,2	9318,4	8701,8	9033,7	8385,5	9117,2	8443,6
TOTAL in ha								
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,8	2,3	0,8	2,3	0,7	2,2	0,7	2,2
in % of total area space of the voivodship ^a								
na 1 mieszkańca ^b w m ²	20,1	24,4	20,4	24,7	19,9	24,0	20,1	24,3
per capita ^b in m ²								
Tereny zieleni miejskiej ogólnodo- stępnej: Generally accessible urban area green belts:								
parki spacerowo-wypoczynkowe	3875,8	3528,7	4011,9	3597,7	3539,5	3125,3	3561,5	3132,4
strolling-recreational parks								
zieleńce	1410,7	1300,7	1450,3	1326,2	1509,1	1378,4	1539,5	1389,4
lawns								
Tereny zieleni osiedlowej	4032,6	3969,8	3856,2	3778,0	3985,1	3881,8	4016,2	3921,8
Green areas of housing estates								

a-b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a-b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABL. 17 (27). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS ITS LANDFILL AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	247	272	284	287	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	35507,9	36528,1	31648,2	28678,6	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	621213,4	477117,0	476284,6	473986,0	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	3837,0	4307,3	3344,8	4044,6	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha: niezrekultywowane (stan w końcu roku) zrekultywowane (w ciągu roku)	2082,3 69,0	1601,2 24,4	1566,2 10,3	1518,1 -	Waste landfill area in ha: non-reclaimed (end of year) reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 63. b W 2010 r. na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych, w latach 2015-2018 na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 9 on page 63. b In 2010 on own landfills (heaps, settling ponds), in 2015-2018 on own landfills, extractive waste facilities (including heaps, settling ponds).

TABL. 18 (28). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste land-filled up to now (accumulated ^b ; end of the year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	podane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^b of which land-filled ^b				
	w mln t in million tonnes							
OGÓŁEM	28,7	12,5	2,2	2,2	13,9	0,1	474,0	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popioło-wo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	0,2	-	-	-	0,2	-	21,3	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Mieszanki popiołów lotnych i odpadów stałych z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych	0,7	-	-	-	0,7	-	-	Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases
Popioły lotne z węgla	0,5	-	-	-	0,5	-	9,3	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	0,3	-	-	-	0,3	-	5,9	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 63. b Na składowiskach, obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 63.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 9 on page 63. b On own landfills, extractive waste facilities (including heaps, settling ponds). c By waste producer on its own, see general notes, item 9 on page 63.

TABL. 19 (29). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from ho- useholds	
Odpady komunalne zebrane ^c w tys. t	1380,2	1519,7	1600,7	1664,1	1457,4	Municipal waste collected ^c in thousand tonnes
zmieszane	1260,1	1053,1	1026,8	1014,0	851,9	mixed
miasta	1126,8	885,6	865,9	849,2	710,1	urban areas
wieś	133,3	167,5	160,9	164,7	141,7	rural areas
zebrane selektywnie	120,1	466,6	573,9	650,1	605,5	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	14,1	33,7	36,4	37,9	29,5	paper and cardboard
szkło	28,3	57,8	62,0	68,7	65,7	glass
tworzywa sztuczne	15,1	54,8	44,7	49,1	45,6	plastic
metale	1,2	2,9	3,9	3,1	2,8	metals
wielkogabarytowe	21,4	38,9	75,4	92,5	87,0	large size
biodegradowalne	34,8	123,5	143,6	172,6	165,9	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 64. b Dane szacunkowe. c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 10 on page 64. b Estimated data. c Since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 20 (30). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1567,4	1698,6	1888,1	2674,7	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	919,3	885,3	1017,5	1186,3	urban areas
wieś	648,1	813,3	870,5	1488,4	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	969,6	1200,9	1399,2	.	of which from households
miasta	574,3	626,6	737,6	.	urban areas
wieś	395,3	574,3	661,6	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	267,5	217,2	210,0	219,5	Septic tanks in thousands (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	6,2	13,6	16,5	18,4	Household wastewater treatment systems in thousands (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 65. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a See general notes, item 11 on page 65. b Sewage stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 21 (31). SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Czynne składowiska kontrolowa- ne (stan w dniu 31 XII): Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):						
liczba number	27	24	19	19	15	4
powierzchnia w ha area in ha	141,7	149,3	127,9	131,0	105,4	25,6
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha	6,6	13,0	–	–	–	–
czynnych in operation	6,6	1,0	–	–	–	–
o zakończonej eksploatacji (zamknięte) exploitation completed	–	12,0	–	–	–	–

TABL. 22 (32). NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE
WODNEJ^a (ceny bieżące)
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska	1481987,9	2002913,2	1156678,8	1491868,4	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycz- nego i klimatu	159878,0	729310,1	560322,6	528854,4	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	71718,5	41835,2	42518,0	25420,8	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	1019544,3	792782,2	311094,8	530700,0	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komun- alnych	106743,5	101519,4	53361,4	73500,6	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadza- jącą ścieki i wody opadowe	887991,2	665691,8	231448,1	443119,8	sewage network discharging wastewater and precipitation water

a Według lokalizacji inwestycji. b Przemysłowych i komunalnych.

a By localization of investments. b Industrial and municipal.

TABL. 22 (32). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska (dok.)					Environmental protection (cont.)
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	139281,3	195178,5	81616,7	65576,5	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	29571,3	29570,8	24831,1	20061,4	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	7515,9	2635,7	2281,1	9432,1	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	34372,0	66276,0	6750,4	16322,4	removal and disposal of waste ^b
rekultywacja składowisk i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd, stawów osadowych) oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	16133,6	29118,2	15651,4	15208,0	reclamation of landfills and extractive waste facilities (of which heaps, settling ponds) as well as other devastated and degraded land
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	3098,3	241,5	1564,6	36839,7	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	21958,6	58478,0	8890,6	48799,6	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	218407,9	446561,4	485324,5	416777,1	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	157985,5	158057,2	155986,7	177658,4	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	11717,4	8494,6	31555,0	25685,1	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	25362,3	235081,1	282581,9	210449,0	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	9828,5	28475,0	7606,8	895,0	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	13514,2	16453,5	7594,1	2089,6	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji. b Przemysłowych i komunalnych.
a By localization of investments. b Industrial and municipal.

TABL. 23 (33). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	53	311	76072	629	particulates
gazowych	66	1652	2187	8767	gases

TABL. 23 (33). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI
OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (cd.)
 TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL
 PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	1433,4	1262,8	242,7	343,8	wastewater
wody opadowe	213,4	277,3	49,4	52,2	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	5	7	1	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	4	6	1	1	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	6	–	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	1	1	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	24682	8807	410	1350	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	24323	8757	390	1350	of which municipal
mechanicznych	20799	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	3883	8757	–	1350	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	50	410	–	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przysięgowe):					Independent wastewater treatment facilities:
obiekty	–	280	67	46	facilities
przepustowość w m ³ /d	–	237	76	104	capacity in m ³ /24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial wastewater pre-treatment plants:
obiekty	7	–	–	5	facilities
przepustowość w m ³ /d	4596	–	–	1929	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Waste management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Equipment for the treatment of waste:
obiekty	2	2	–	1	facilities
wydajność w t/r	250000	77867	–	3	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	2,2	–	–	–	area in ha
wydajność w t/r	6033	–	–	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	3305244	1535300	226241	–	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y

a W tym chemiczne. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a Of which chemical. b Excluding municipal waste.

TABL. 23 (33). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m³/d	13369	730	316	12964	Capacity of water intakes ^c in m³/24h
Uzdatnianie wody w m³/d	1308	3130	7653	4539	Water treatment in m³/24h
Sieć wodociągowa w km	625,3	428,9	319,4	322,1	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w hm³	–	–	–	–	Capacity of water reservoirs in hm³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	2,9	7,5	0,3	0,4	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	0,1	6,0	1,6	0,1	Flood embankments in km

c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 24 (34). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS FROM THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				w odset- kach in percent	
O G Ó Ł E M	465113,7	392379,8	363150,0	399298,9	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	207593,4	241614,5	204467,7	255292,0	63,9	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	175985,8	84985,2	68806,6	78109,2	19,6	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	38355,2	31198,2	56566,8	34773,1	8,7	Waste management
Pozostałe	43179,2	34581,9	33308,8	31124,7	7,8	Other

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 25 (35). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
 RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER
 MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	378052,8	281367,2	252454,6	247123,5	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	106785,0	108680,8	107419,9	112072,0	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	164406,5	118901,9	99789,4	98178,0	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	83411,1	46635,5	33818,8	37661,0	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	756,1	692,1	1687,3	615,9	Fines for not meeting environmental protection regulation
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	419,2	115,2	362,9	25,5	Norms of discharging wastewater into waters or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	110,9	9,4	539,8	61,3	Permissible emissions of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Chief Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (namocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018 aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasienia oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 (on the basis of the Law dated 24th July 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a new fundamental three-tier territorial division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

Gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organisation and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristics of councillors in local government units is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (Journal of Laws item 1145).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils.

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);
- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

3) some state agencies (e.g., the Material Reserves Agency, the Polish Agency for Enterprise Development, and since 2009, the Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
 - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiats, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organisational units (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.a., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (36). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE UNITS OF THE VOIVODSHIP

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	17	17	17	17	Powiats
Miasta na prawach powiatu ...	19	19	19	19	Cities with powiat status
Gminy	167	167	167	167	Gminas
miejskie	49	49	49	49	urban
wiejskie	96	96	96	96	rural
miejsko-wiejskie	22	22	22	22	urban-rural
Miasta	71	71	71	71	Towns
Miejscowości wiejskie	1326	1292	1294	1293	Rural localities
Sołectwa	1065	1069	1073	1073	Village administrator's offices

TABL. 2 (37). **GMINY W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS IN 2018

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							
		5,0 – – 19,9	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	300,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	167^b	10	50	63	36	8	–	–	–
Poniżej 2500	1	–	1	–	–	–	–	–	–
Below									
2500 – 4999	14	1	5	4	4	–	–	–	–
5000 – 7499	31	2	11	13	5	–	–	–	–
7500 – 9999	27	1	10	4	12	–	–	–	–
10000 – 14999	38	1	13	15	6	3	–	–	–
15000 – 19999	15	2	3	6	4	–	–	–	–
20000 – 39999	13	2	3	7	1	–	–	–	–
40000 – 99999	16	1	3	9	1	2	–	–	–
100000 – 199999 ..	9	–	1	4	3	1	–	–	–
200000 i więcej	3	–	–	1	–	2	–	–	–
and more									

a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². b W tym 19 gmin mających również status miasta na prawach powiatu.a Gminas with area below 5.0 km² did not appear. b Of which 19 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (38). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRA- WACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0 – – 99,9	100,0 – – 299,9	300,0 – – 499,9	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9	1500,0 – – 1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	36	4	8	11	4	6	2	1	–
TOTAL									
Poniżej 50000	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Below									
50000 – 74999	7	3	2	1	1	–	–	–	–
75000 – 99999	6	–	1	3	–	2	–	–	–
100000 – 149999	12	1	2	2	2	3	1	1	–
150000 – 199999	8	–	2	3	1	1	1	–	–
200000 i więcej	3	–	1	2	–	–	–	–	–
and more									

TABL. 4 (39). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku woję- wódzkiego voivodship regional council	

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	2347	462	396	45	TOTAL
W tym kobiety	733	127	111	17	Of which woman

WEDŁUG WIEKU BY AGE

18 – 29 lat	94	29	8	4	18 – 29 years
30 – 39	444	101	49	5	30 – 39
40 – 49	655	122	107	14	40 – 49
50 – 59	630	106	117	10	50 – 59
60 lat i więcej	524	104	115	12	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 83; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 83; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 4 (39). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	1100	346	321	42	Tertiary
Policealne i średnie	849	92	69	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	384	23	6	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	14	1	–	–	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	296	90	171	27	Managers
Specjaliści	953	231	139	11	Professionals
Technicy i inny średni personel	445	58	24	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	215	30	21	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	259	20	20	5	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	142	4	7	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	214	7	8	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	146	15	2	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	46	2	–	–	Elementary occupations
Siłły zbrojne	11	–	2	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 3 na str. 83; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 83; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (40). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZE- GÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFI- CATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
O G Ó Ł E M .. w tym:	38907	38433	39138	38892	3903,44	4575,02	4940,21	5194,77	TOTAL of which:
Administracja państwowa ..	13497	12523	12663	12287	4314,57	4868,12	5362,99	5663,15	State admini- stration
Administracja samorządu terytorialnego	25290	25802	26370	26500	3673,18	4426,32	4730,53	4971,61	Local govern- ment admini- stration
gminy i miasta na prawach powiatu	18675	19093	19637	19621	3784,17	4502,14	4756,40	5027,12	gminas and cities with powiat status
powiaty	5081	4866	4823	4855	3098,17	3883,69	4208,15	4467,95	powiats
województwo	1534	1843	1910	2024	4226,60	5075,93	5783,66	5641,73	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 171.

a See general notes to the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 3 on page 171.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. Prezentowane dane statystyczne dotyczą:
 - przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki kryminalnej Komendy Głównej Policji,
 - orzeczeń sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, przy których działały kolegia do spraw wykroczeń), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 1950, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigane z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęte oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenia popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym prezentowane **dane nie są w pełni porównywalne**.

4. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. Statistical data are presented:
 - concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the criminal statistics system of the National Police Headquarters,
 - concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.
2. In regard to presenting statistical information, the term “Justice” refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts, in which misdemeanour boards functioned), military courts, organizational entities of public prosecutors’ offices, the prison system and notarial services.

3. **An ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2019 item 1950 with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour, the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a detected crime.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems.

Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor’s offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

4. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Penal Fiscal Code valid since 17th October 1999 (the law dated 10th September 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958) or other specific laws.

5. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

6. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostają wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

7. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

8. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu znak „x” w tablicy oznacza, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpatrywania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

9. Sprawa załatwiona jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też określono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

10. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,

5. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

6. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

7. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

8. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

9. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which a sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The **number of pending cases** is the sum of all unresolved cases from the previous years and the cases which were brought in the given year.

The **resolved cases and completed proceedings** in a given year also include the cases unresolved from previous year.

10. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law,
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralisation of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13 but before the age of 17 years,

- c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (tekst jednolity, Dz. U. 2018, poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 stycznia 2014 r. zniosły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Przed zmianami sędzia, w momencie wpływu sprawy do sądu, mógł wszcząć postępowanie wyjaśniające wobec nieletniego, a następnie wobec tego samego nieletniego mógł wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu lub rozprawie w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym lub w postępowaniu poprawczym. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie nowych przepisów rozpatrywane były według dwuetapowej procedury. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

11. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

12. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w wydziałach gospodarczych sądów rejonowych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

- c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;

4) compulsory treatment of drug addicts;

5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles dated 26th October 1982 (uniform text, Journal of Laws 2018, item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2nd January 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. Before the amendments, the judge, at the time the case was brought into the court, could institute investigative proceedings against a juvenile and then, with regard to the same juvenile issue the decision on the examination of the case in the course of tutorial and educational proceedings or correctional proceedings. Cases instituted before the effective date of new regulations were examined according to two-stage procedure. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

11. Adult convicts are persons who at the time of committing the crime were at least 17 years old.

12. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

U w a g a do tablic 1 i 2. Od 2014 r. dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

N o t e to tables 1 and 2. Since 2014 data do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts take place during court proceedings after the Police provides records in juveniles cases to the family court.

TABL. 1 (41). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH
POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY
PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	169024	117163	111679	110167	T O T A L
w tym w miastach	154153	104511	99958	97875	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	4742	2787	2973	2912	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo art. 148 kk	90	77	51	63	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	2411	1686	1781	1618	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	1832	711	643	601	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu po- wszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	14800	10026	8483	7989	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	12885	7810	5803	5483	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alco- hol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	5958	3472	3336	3293	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	605	536	631	586	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	179	144	149	153	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	6893	4228	4285	13742	Against the family and guardian- ship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	2838	1746	1556	1508	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	1435	223	287	370	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	4650	4004	3827	2959	Against the activities of state in- stitutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariu- sza publicznego – art. 222 i 223 kk	614	587	540	435	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariu- sza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcyjna- riusza publicznego podczas wy- konywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	527	432	359	309	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State admini- stration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code

a W 2010 łącznie z prokuraturą. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu” (art. 275 § 1 kk).

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section „Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section „Against economic activity”.

TABL. 1 (41). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b (dok.)					Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^b (cont.)
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	1753	1027	811	745	Insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a 296b kk	1714	1812	2007	1377	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	3109	2906	2542	2598	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	795	1979	1111	853	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^c	10074	8507	15425	10813	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^d	98361	64665	55599	49986	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^d
– w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	35030	18798	12977	11736	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^e Criminal Code
– w tym kradzież samochodu	2569	1555	1426	908	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	940	479	265	199	Willful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	24305	12400	7815	9280	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^f
Rozbój – art. 280 kk	3597	978	721	649	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk ...	221	190	203	174	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	608	94	57	77	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	13628	19081	23216	18673	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^g	2472	1412	1095	914	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	504	832	804	958	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r. Nr 1356)	162	68	59	62	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	2207	2158	806	2290	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst: Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012 r., poz. 124)	8628	4797	5543	5148	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws No. 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	349	292	359	611	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	91	59	165	154	Of which excise

a W 2010 łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. (art. 275 § 1 kk). c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section „Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section „Against economic activity”. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft by burglary. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (42). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH^a PRZEZ POLICJĘ**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES^a BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	63,6	68,4	77,6	77,7	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b
Przeciwko życiu i zdrowiu	83,5	79,7	78,4	76,0	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeń- stwu w komunikacji	98,7	97,9	98,1	97,7	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,8	90,1	91,7	89,4	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	88,0	86,1	88,8	79,1	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,1	99,9	100,0	Against the family and guardian- ship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	98,7	80,3	82,2	82,7	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	41,8	52,4	63,2	60,2	Against property

a W 2010 łącznie z prokuraturą. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 92.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 92.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (43). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI DISTRICT COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE					
OGÓŁEM	1484876	1407837	1418521	1306803	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	74685	47199	46810	51298	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	70151	70393	50123	44674	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	156278	183995	167050	149278	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	845667	804632	864811	869138	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	338994	349389	397007	403861	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	198158	215628	202827	100470	Family
Z zakresu prawa pracy	15598	23502	11055	13061	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych	2787	3811	3136	3154	Related to social security law
Gospodarcze ^c	55482	58677	72709	75730	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 3 (43). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH (dok.)**
INCOMING CASES IN COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI I ODWOŁAWCZE REGIONAL COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE AND APPEAL					
OGÓŁEM	104767	109118	109064	112648	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	1510	1489	1627	1520	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	43701	44391	44691	44611	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	33313	38563	39660	40956	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	2033	2548	1721	2773	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	17225	14147	12328	13418	Related to social security law
Gospodarcze	6374	7980	9037	9370	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a. divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 3A (44). **WPŁYW SPRAW^a DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2018 R.**
INCOMING CASES^a IN THE COMMON COURTS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts				SPECIFICATION
		bielski	często- chowski	gliwicki	katowicki	
SĄDY REJONOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI DISTRICT COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE						
OGÓŁEM	1306803	153963	187449	408841	556550	TOTAL
w tym sprawy:						of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	51298	5809	7862	16598	21029	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	44674	4455	7365	15146	17708	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	149278	15085	28851	48114	57228	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	869138	106584	118413	271270	372871	Civil
w tym wieczysto-księgo- we ^b	403861	63398	66051	128062	146350	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	100470	10348	13289	35372	41461	Family
Z zakresu prawa pracy	13061	761	1301	3915	7084	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	3154	393	613	855	1293	Related to social security law
Gospodarcze ^c	75730	10528	9755	17571	37876	Commercial law ^c

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 3A (44). **WPŁYW SPRAW^a DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2018 R. (dok.)**
INCOMING CASES^a IN THE COMMON COURTS IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts				SPECIFICATION
		bielski	często- chowski	gliwicki	katowicki	
SĄDY OKRĘGOWE – SĄDY PIERWSZEJ INSTANCJI I ODWOŁAWCZE REGIONAL COURTS – COURTS OF THE FIRST INSTANCE AND APPEAL						
OGÓŁEM	112648	12126	16325	36566	47631	TOTAL
w tym sprawy:						of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	1520	178	218	379	745	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	44611	5684	7369	14125	17433	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	40956	4679	5613	13919	16745	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	2773	133	505	795	1340	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	13418	1452	1565	4922	5479	Related to social security law
Gospodarcze	9370	x	1055	2426	5889	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a. divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (45). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE
ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
**ADULTS VALIDLY SENTENCED BY THE COMMON COURTS FOR CRIMES
PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	53581	35008	31881	34910	TOTAL
w tym mężczyźni	47819	30719	27867	30819	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	4905	3994	4231	3920	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	67	61	62	45	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	2603	1860	1980	1725	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	12892	7524	6574	6078	Against safety of transport
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	11721	6695	5094	4626	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obywatelności	1801	1353	1414	1380	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	103	71	76	80	Of which rape

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 92.

a See Criminal Code articles table 1 on page 92.

TABL. 4 (45). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY THE COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko rodzinie i opiece ..	5745	3200	2202	6968	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1992	1317	955	1000	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	19188	12272	11144	10314	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	6407	4156	3426	3306	Property theft
Kradzież z włamaniem	2266	1711	1338	1150	Burglary
Rozbój	1252	741	570	530	Robbery

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL.5 (46). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	64442	44406	36509	36093	TOTAL
O rozwód	12678	11781	10586	11603	By divorce
O separację	1135	827	712	709	By separation
O alimenty	19541	14909	12284	11053	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	9338	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	11095	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	4708	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	5947	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	10016	8547	8504	of demoralization
popętnienia czynu karalnego	x	6873	4380	4224	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób, od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 90.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 10 on page 90.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5A (47). **SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2018 R.**
FAMILY CASES RESOLVED IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okregi sądów okręgowych Districts of regional courts				SPECIFICATION
		bielski	często- chowski	gliwicki	katowicki	
O G Ó Ł E M	36093	3477	4381	13313	14922	T O T A L
O rozwód	11603	1352	1541	4437	4273	By divorce
O separację	709	86	90	292	241	By separation
O alimenty	11053	1205	1457	3524	4867	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach w których zachodzi podejrzenie: demoralizacji	8504	496	922	3620	3466	Concerning juveniles ^a in investigation of case in which occur suspicion: of demoralization
popęlnienie czynu karal- nego	4224	338	371	1440	2075	of committing punishable acts

a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 90.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; see general notes, item 10 on page 90.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL.6 (48). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES IN THE NATIONAL COURT REGISTER^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
BIELSKO-BIAŁA					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	–	–	–	–	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–	–	Foreign enterprises
Społeczno-zawodowe organi- zacje rolników ^b	28	27	25	–	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	143	143	146	–	Cooperatives
Spółki jawne	628	706	715	–	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowie- dzialnością	2518	4049	4490	–	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Spo- łecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Pro- fessional Organizations, Foundations and Indepen- dent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	849	1003	1045	–	Associations ^d
Związki zawodowe	104	105	101	–	Trade unions
Izby gospodarcze	4	3	2	–	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypła- calnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	9517	16477	16030	–	Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa śląskiego są sądy rejonowe w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Katowicach. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

a Courts conducting the National Court Register on the territory of Śląskie Voivodship are district courts in Bielsko-Biala, Częstochowa, Gliwice and Katowice. b Conducting economic activity. c Until 2011 – „Register of Associations, Other Social and Professional Organizations Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

TABL.6 (48). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a (cd.)**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES IN THE NATIONAL COURT REGISTER^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
CZĘSTOCHOWA					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	1	–	–		State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–		Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	4	1	4		Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	169	176	185		Cooperatives
Spółki jawne	627	705	719		Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	1803	3184	3931		Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	810	1154	1262		Associations ^d
Związki zawodowe	98	106	107		Trade unions
Izby gospodarcze	2	3	3		Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłaćalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	7020	14551	14794		Total debtors
GLIWICE					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	10	4	4		State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	–	–	–		Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	12	10	9		Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	217	215	220		Cooperatives
Spółki jawne	1098	1224	1227		Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	4885	7911	8935		Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1399	1679	1777		Associations ^d
Związki zawodowe	246	279	289		Trade unions
Izby gospodarcze	9	9	9		Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłaćalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	15553	29650	36278		Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa śląskiego są sądy rejonowe w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Katowicach. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

a Courts conducting the National Court Register on the territory of Śląskie Voivodship are district courts in Bielsko-Biała, Częstochowa, Gliwice and Katowice. b Conducting economic activity. c Until 2011 – „Register of Associations, Other Social and Professional Organizations Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

TABL.6 (48). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES IN THE NATIONAL COURT REGISTER^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
KATOWICE					
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe ..	6	1	–		State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	2	2	2		Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organi- zacje rolników ^b	12	11	10		Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	299	291	304		Cooperatives
Spółki jawne	1641	1847	1865		Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowie- dzialnością	9271	15880	19227		Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Spo- łecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Pro- fessional Organizations, Foundations and Indepen- dent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1756	2203	2326		Associations ^d
Związki zawodowe	486	520	510		Trade unions
Izby gospodarcze	16	19	21		Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypła- calnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	21505	42423	51865		Total debtors

a Sądami rejestrowymi prowadzącymi Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa śląskiego są sądy rejonowe w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Katowicach. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Courts conducting the National Court Register on the territory of Śląskie Voivodship are district courts in Bielsko-Biala, Częstochowa, Gliwice and Katowice. b Conducting economic activity. c Until 2011 – „Register of Associations, Other Social and Professional Organizations Foundations and Public Health Care Facilities”. d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. The Register also includes other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy sporządzanych dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
- 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności, współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000–2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym, że dla 2000 r. według podziału administracyjnego z dnia 31 grudnia 2002 r.,
- od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego z dnia 31 grudnia 2011 r.

3. Ludność na 1 km² w przekroju jednostek podziału terytorialnego w celu uzyskania dokładniejszego wyniku, obliczono na podstawie danych o powierzchni wyrażonej w hektarach.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter's tables were compiled on the basis of:

- 1) balances of the size and structure of the population in a gmina compiled for periods between censuses on the basis of the last census taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
- 3) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
- 4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data on population, demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) were prepared – if not otherwise stated – assuming the number of population:

- for years 2000–2009 – on the basis of results of the National Population and Housing Census 2002, however for 2000 the administrative division obligatory as of 31st December 2002 was applied,
- since 2010 – on the basis of results of the National Population and Housing Census 2011, however for 2010 according to the administrative division obligatory as of 31st December 2011.

3. Population per 1 km² by territorial division units – in order to obtain more accurate result – was calculated basing on data on area in hectares.

4. The working age population (age of working ability) refers to males aged 18–64, and females aged 18–59. In this category the age groups of mobility (i.e. 18–44) and non-mobility (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The non-working age population is defined as the pre-working age population, i.e. up to the age of 17 and the post-working age population, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża),
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu kościołach i związku wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Do 2014 r. **źródłem danych o urodzeniach żywych i martwych** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. W latach 2015-2017 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych był dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, a o urodzeniach martwych – sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzenia dziecka i województwo porodu (umieszczenie szpitala).

Od roku 2018 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych i martwych są dokumenty Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia” i „Karta martwego urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding vital statistics of population according to territorial division were compiled as follows:

- marriages – according to the husband's place of permanent residence before contracting of the marriage (in case when the husband lived abroad before contracting of the marriage, the wife's place of residence before contracting of the marriage is used),
- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition resides abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases of unanimous petition of both of persons – residence of husband is used),
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition resides abroad, place of residence of a spouse has been taken),
- births – according to the mother's place of permanent residence,
- deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

Data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the Civil Status Offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations are registered in the local Civil Status Offices. Marriages contracted on the basis of canonic laws marriages are subordinated to the civil Polish laws and have the same civil and law consequences as marriages contracted in the local Civil Status Offices.

Religious marriages may be contracted only in the following ten Churches and one Religious Association: the Catholic Church, the Polish Autocephalous Orthodox Church, the Evangelical Church of the Augsburg Confession, the Evangelical-Reformed Church, the United Methodist Church, the Baptist Union of Poland, the Seventh-day Adventist Church, the Polish Catholic Church, the Union of Jewish Denominational Gminas, the Mariavite Old Catholic Church, the Pentecostal Church of Poland.

Up to 2014 **the source of data on live birth and stillbirth** was the document of the Ministry of the Health "National of birth". In 2015-2017 the source of medical data about live birth was document of the Ministry of the Health "Birth certificate" and about stillbirth - hospital's report (symbol MZ-29) containing general information, i.e. the number of stillbirths by birthweight and voivodship of childbirth (location of the hospital).

Since 2018, the source of medical data on live- and stillbirths are documents of the Ministry of Health "Birth certificate" and „Stillbirth certificate” while socio-demographic data come from the registry of civil status and the PESEL register.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w danym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

Dane o ludności według wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 4 na str. 101.

9. Dane o migracjach wewnętrznych ludności na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women at the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers at the age under 15 are included in the group 15–19 and from the mothers at the age of 50 and over – in the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period

Natural increase of the population is the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31st December 2013 (in the administrative division as of 1st January 2014) as well as assumptions on predicted trends in fertility, mortality and international migration.

Data about population by working and post-working age are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 4 on page 101.

9. Data on internal migration of the population for permanent residence were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

10. Dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

12. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 czerwca.

13. Do ludności rezydującej (rezydentów) zalicza się:

- stałych mieszkańców gminy, z wyjątkiem osób przebywających poza gminą zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za granicą);
- osoby przebywające czasowo w gminie z zamiarem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez stałego pobytu w Polsce).

Rezydenci to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

10. Data on international migration for permanent residence were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving in Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

12. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30th June.

13. The resident population (residents) – comprise the following groups:

- permanent residents of the gmina, with the exception of persons residing outside the gmina of residence for a period of 12 months and more – regardless of their place of residence (in the country or abroad);
- a person temporarily staying in the gmina with the intention of residence for the period of 12 months and more, arrived from another place in the country or from abroad (immigrants who are not registered for permanent residence in Poland).

Residents is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 European Statistics on demography.

TABL. 1 (49). **ŁUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
OGÓŁEM	4637515	4577925	4552627	4540140	TOTAL
mężczyźni	2240247	2208504	2195513	2188785	males
kobiety	2397268	2369421	2357114	2351355	females
Miasta	3612970	3533911	3502249	3487173	Urban areas
Wieś	1024545	1044014	1050378	1052967	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
OGÓŁEM	4634935	4570849	4548180	4533565	TOTAL
na 1 km ²	376	371	369	368	per 1 km ²
mężczyźni	2238591	2204972	2192913	2185485	males
kobiety	2396344	2365877	2355267	2348080	females
na 100 mężczyzn	107,0	107,3	107,4	107,4	per 100 males
Miasta	3607496	3525289	3496038	3478789	Urban areas
w % ogółu ludności	77,8	77,1	76,9	76,7	in % of total population
Wieś	1027439	1045560	1052142	1054776	Rural areas
w % ogółu ludności	22,2	22,9	23,1	23,3	in % of total population

a Na podstawie bilansów NSP'2011.

a Based on balances the National Population and Housing Census 2011.

TABL. 2 (50). **ŁUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4634935	4570849	4548180	4533565	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym	799933	767533	770744	772095	Pre-working age
mężczyźni	409077	392902	394599	395425	males
kobiety	390856	374631	376145	376670	females
Miasta	598684	572541	574714	575371	Urban areas
mężczyźni	306128	292900	294226	294629	males
kobiety	292556	279641	280488	280742	females
Wieś	201249	194992	196030	196724	Rural areas
mężczyźni	102949	100002	100373	100796	males
kobiety	98300	94990	95657	95928	females

a Na podstawie bilansów NSP'2011.

a Based on balances the National Population and Housing Census 2011.

TABL. 2 (50). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	3021163	2858648	2776870	2735057	Working age
w tym w wieku mobilnym	1830546	1751342	1704147	1676578	of which of mobility age
mężczyźni	1573209	1509126	1471155	1451852	males
w tym w wieku mobilnym	925946	887956	864417	850385	of which of mobility age
kobiety	1447954	1349522	1305715	1283205	females
w tym w wieku mobilnym	904600	863386	839730	826193	of which of mobility age
Miasta	2362366	2197015	2120132	2081720	Urban areas
mężczyźni	1225973	1157952	1122174	1104086	males
kobiety	1136393	1039063	997958	977634	females
Wieś	658797	661633	656738	653337	Rural areas
mężczyźni	347236	351174	348981	347766	males
kobiety	311561	310459	307757	305571	females
W wieku poprodukcyjnym	813839	944668	1000566	1026413	Post-working age
mężczyźni	256305	302944	327159	338208	males
kobiety	557534	641724	673407	688205	females
Miasta	646446	755733	801192	821698	Urban areas
mężczyźni	201769	240435	259939	268741	males
kobiety	444677	515298	541253	552957	females
Wieś	167393	188935	199374	204715	Rural areas
mężczyźni	54536	62509	67220	69467	males
kobiety	112857	126426	132154	135248	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	53,4	59,9	63,8	65,8	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	42,3	46,1	49,1	50,5	Males
Kobiety	65,5	75,3	80,4	83,0	Females

a Na podstawie bilansów NSP'2011.

a Based on balances the National Population and Housing Census 2011.

TABL. 3 (51). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31st December

WIEK AGE	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					męż- czyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males
OGÓŁEM	4634935	4570849	4548180	4533565	2185485	3478789	1667456	1054776	518029
TOTAL									
0 – 2 lata	144143	126281	128668	129595	66687	97746	50236	31849	16451
3 – 6 years	168129	185456	175273	171758	87903	128769	65869	42989	22034
7 – 12	243457	252963	270344	275078	140782	204857	104951	70221	35831
13 – 15	139189	119312	115758	117744	60246	86834	44440	30910	15806
16 – 18	161109	127847	121736	118862	60786	87215	44489	31647	16297
19 – 24	391575	312209	283447	271279	138468	199434	101775	71845	36693
25 – 29	386730	327671	302523	289417	147678	215269	109708	74148	37970
30 – 34	373249	379497	364448	350067	177501	269146	136543	80921	40958
35 – 39	327517	366449	371536	376560	190282	292401	147768	84159	42514
40 – 44	295381	321190	341158	348313	175477	267513	134639	80800	40838
45 – 49	315972	287831	291947	297951	148623	225325	112154	72626	36469
50 – 54	377095	304664	290234	284744	140395	214997	105196	69747	35199
55 – 59	364368	358202	331302	315644	152309	242158	115520	73486	36789
60 – 64	287918	339393	343049	344495	160140	274005	125427	70490	34713
65 – 69	193732	261794	290728	299069	132762	239982	105203	59087	27559
70 – 74	184277	169927	181152	194209	81757	157168	65454	37041	16303
75 – 79	137857	152834	153355	151231	58651	120533	46538	30698	12113
80 lat i więcej	143237	177329	191522	197549	65038	155437	51546	42112	13492
and more									

TABL. 4 (52). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**

Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	71	3607496	77,8
TOTAL	2015	71	3525289	77,1
	2017	71	3496038	76,9
	2018	71	3478789	76,7
Poniżej 2000		2	3853	0,1
Below				
2000 – 4999		10	36268	0,8
5000 – 9999		12	88889	2,0
10000 – 19999		10	158152	3,5
20000 – 49999		15	485095	10,7
50000 – 99999		10	663240	14,6
100000 – 199999		9	1324454	29,2
200000 i więcej		3	718838	15,9
and more				

TABL. 5 (53). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM 2010	118	1027439	22,2
TOTAL 2015	118	1045560	22,9
..... 2017	118	1052142	23,1
2018	118	1054776	23,3
Poniżej 2000 Below	–	–	–
2000 – 4999	22	86146	1,9
5000 – 6999	31	189658	4,2
7000 – 9999	20	166962	3,7
10000 i więcej and more	45	612010	13,5

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (54). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	39,6	41,3	42,0	42,3	TOTAL
mężczyźni	37,7	39,5	40,3	40,6	males
kobiety	41,6	43,2	43,8	44,1	females
Miasta	40,1	41,8	42,5	42,9	Urban areas
mężczyźni	38,0	39,9	40,6	41,0	males
kobiety	42,3	44,0	44,6	44,9	females
Wieś	38,0	39,5	40,2	40,5	Rural areas
mężczyźni	36,6	38,3	39,0	39,3	males
kobiety	39,3	40,7	41,4	41,8	females

TABL. 7 (55). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages		Separa- cje Separations	Rozwody Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemow- ląt of which infants	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2010	28462	18447	514	8522	47814	47719	274	95
TOTAL	2015	22338	12774	275	8249	41611	50421	197	-8810
	2017	22449	13069	267	8014	44971	51404	181	-6433
	2018	22242	12634	267	8152	42596	52159	165	-9563
Miasta	2010	22083	13636	415	7421	36739	37556	213	-817
Urban areas	2015	17298	9162	224	6953	31431	39873	145	-8442
	2017	17210	9376	214	6758	33995	40471	142	-6476
	2018	17111	9080	209	6785	32121	40949	124	-8828
Wieś	2010	6379	4811	99	1101	11075	10163	61	912
Rural areas	2015	5040	3612	51	1296	10180	10548	52	-368
	2017	5239	3693	53	1256	10976	10933	39	43
	2018	5131	3554	58	1367	10475	11210	41	-735
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM	2010	6,1	4,0	11,1	1,8	10,3	10,3	5,7	0,0
TOTAL	2015	4,9	2,8	6,0	1,8	9,1	11,0	4,7	-1,9
	2017	4,9	2,9	5,9	1,8	9,9	11,3	4,0	-1,4
	2018	4,9	2,8	5,9	1,8	9,4	11,5	3,9	-2,1
Miasta	2010	6,1	3,8	11,5	2,1	10,2	10,4	5,8	-0,2
Urban areas	2015	4,9	2,6	6,3	2,0	8,9	11,3	4,6	-2,4
	2017	4,9	2,7	6,1	1,9	9,7	11,6	4,2	-1,8
	2018	4,9	2,6	6,0	1,9	9,2	11,7	3,9	-2,5
Wieś	2010	6,2	4,7	9,7	1,1	10,8	9,9	5,5	0,9
Rural areas	2015	4,8	3,5	4,9	1,2	9,8	10,1	5,1	-0,4
	2017	5,0	3,5	5,0	1,2	10,4	10,4	3,6	0,0
	2018	4,9	3,4	5,5	1,3	9,9	10,6	3,9	-0,7

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.
a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thousand population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 9 (57). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (cd.)**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 49	50 – 59	60 lat i więcej and more
O G Ó Ł E M (dok.) GRAND TOTAL (cont.)									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	12634	77	3457	6272	1912	505	212	89	110
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	8	3	5	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	1518	57	1161	278	20	2	–	–	–
25 – 29	6384	13	1971	4017	343	35	5	–	–
30 – 34	3162	3	278	1670	1059	137	15	–	–
35 – 39	953	–	36	262	402	218	35	–	–
40 – 49	354	1	6	43	84	107	101	12	–
50 – 59	104	–	–	–	4	6	47	39	8
60 lat i więcej	151	–	–	2	–	–	9	38	102
and more									
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	17111	191	3327	6556	3057	1475	1428	656	421
TOTAL									
19 lat i mniej	30	17	12	–	–	1	–	–	–
Under 20									
20 – 24	1603	116	1152	291	40	3	1	–	–
25 – 29	6130	39	1737	3811	454	68	20	1	–
30 – 34	4061	9	326	1877	1465	297	82	5	–
35 – 39	2093	6	72	443	774	593	198	6	1
40 – 49	1666	4	24	119	284	439	691	99	6
50 – 59	824	–	2	11	38	60	354	305	54
60 lat i więcej	704	–	2	4	2	14	82	240	360
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	9080	44	2176	4630	1504	397	166	69	94
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	3	–	3	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	961	32	724	190	14	1	–	–	–
25 – 29	4458	9	1233	2925	261	26	4	–	–
30 – 34	2403	2	184	1268	834	104	11	–	–
35 – 39	779	–	28	215	332	175	29	–	–
40 – 49	271	1	4	31	61	86	77	11	–
50 – 59	80	–	–	–	2	5	39	29	5
60 lat i więcej	125	–	–	1	–	–	6	29	89
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 9 (57). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MEŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 49	50 – 59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	5131	100	1621	2058	653	273	263	96	67
TOTAL									
19 lat i mniej	14	9	5	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	782	69	585	112	12	3	1	–	–
25 – 29	2325	17	885	1280	124	17	2	–	–
30 – 34	1067	2	128	531	323	66	16	1	–
35 – 39	374	2	14	99	129	101	27	2	–
40 – 49	330	–	3	33	59	78	143	14	–
50 – 59	133	–	1	2	5	6	62	46	11
60 lat i więcej	106	1	–	1	1	2	12	33	56
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	3554	33	1281	1642	408	108	46	20	16
Of which church or religious marriages ^a									
19 lat i mniej	5	3	2	–	–	–	–	–	–
Under 20									
20 – 24	557	25	437	88	6	1	–	–	–
25 – 29	1926	4	738	1092	82	9	1	–	–
30 – 34	759	1	94	402	225	33	4	–	–
35 – 39	174	–	8	47	70	43	6	–	–
40 – 49	83	–	2	12	23	21	24	1	–
50 – 59	24	–	–	–	2	1	8	10	3
60 lat i więcej	26	–	–	1	–	–	3	9	13
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (58). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYZN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM GRAND TOTAL	22242	18065	619	3558
Kawalerowie Single	18253	16668	122	1463
Wdowcy Widowers	487	67	212	208
Rozwiedzeni Divorced	3502	1330	285	1887
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM TOTAL	17111	13614	521	2976
Kawalerowie Single	13716	12424	97	1195
Wdowcy Widowers	400	54	176	170
Rozwiedzeni Divorced	2995	1136	248	1611
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM TOTAL	5131	4451	98	582
Kawalerowie Single	4537	4244	25	268
Wdowcy Widowers	87	13	36	38
Rozwiedzeni Divorced	507	194	37	276

TABL. 11 (59). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM 2010	18447	13636	4811
TOTAL 2015	12774	9162	3612
..... 2017	13069	9376	3693
..... 2018	12634	9080	3554
w tym: of which:			
Kościół Katolicki	12370	8918	3452
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	4	2	2
Kościół Ewangelicko-Augsburski	196	113	83
Kościół Chrześcijan Baptystów	5	4	1
Kościół Starokatolicki Mariawitów	4	1	3
Kościół Zielonoświątkowy	37	30	7

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (60). **ROZWOODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA
W 2018 R.**
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE
IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age						
		19 lat i mniej under 20	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 49	50 – 59

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	8152	9	253	1025	1696	1647	2316	878	328
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej Under 20	3	1	1	1	–	–	–	–	–
20 – 24	86	6	61	15	3	1	–	–	–
25 – 29	625	1	145	382	78	12	6	1	–
30 – 34	1469	1	33	484	779	144	28	–	–
35 – 39	1726	–	11	110	645	793	161	6	–
40 – 49	2651	–	2	33	184	662	1684	79	7
50 – 59	1119	–	–	–	7	29	400	632	51
60 lat i więcej and more	473	–	–	–	–	6	37	160	270

TABL. 13 (61). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	8522	8249	8014	8152	T O T A L
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	3494	3446	3300	3484	Marriages without children
Z dziećmi	5028	4803	4714	4668	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	3425	3162	2974	2947	1
2	1337	1420	1534	1434	2
3	211	183	170	243	3
4 i więcej	55	38	36	44	4 and more
Miasta	7421	6953	6758	6785	Urban areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	3066	2947	2844	2919	Marriages without children
Z dziećmi	4355	4006	3914	3866	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	2997	2670	2501	2481	1
2	1136	1155	1253	1170	2
3	176	148	131	183	3
4 i więcej	46	33	29	32	4 and more
Wieś	1101	1296	1256	1367	Rural areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	428	499	456	565	Marriages without children
Z dziećmi	673	797	800	802	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	428	492	473	466	1
2	201	265	281	264	2
3	35	35	39	60	3
4 i więcej	9	5	7	12	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (62). **UODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^b			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	47814	41611	44971	42596	32121	10475	Live births
chłopcy	24507	21401	23093	21931	16526	5405	males
dziewczęta	23307	20210	21878	20665	15595	5070	females
Małżeńskie	38547	31549	34427	31701	22781	8920	Legitimate
chłopcy	19868	16190	17647	16337	11698	4639	males
dziewczęta	18679	15359	16780	15364	11083	4281	females
Pozamałżeńskie	9267	10062	10544	10895	9340	1555	Illegitimate
chłopcy	4639	5211	5446	5594	4828	766	males
dziewczęta	4628	4851	5098	5301	4512	789	females
Urodzenia martwe	198	131	112	162	118	44	Stillbirths
chłopcy	105	.	.	83	61	22	males
dziewczęta	93	.	.	79	57	22	females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane.
b Dane w zakresie urodzeń małżeńskich i pozamałżeńskich zostały oszacowane.

a Data on stillbirth and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated. b Data on legitimate and illegitimate births were estimated.

TABL. 15 (63). **UODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI UODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki				Birth order	
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	47814	24776	16888	4219	1175	425	328
TOTAL	2015	41611	20004	15779	4160	1056	335	249
	2017	44971	19418	18327	5280	1276	409	261
2018^b	42596	.	.	.	.	.	.	.
19 lat i mniej	1014	.	.	.	.	.	.	.
Under 20 years								
20 – 24	5600	.	.	.	.	.	.	.
25 – 29	14252	.	.	.	.	.	.	.
30 – 34	14155	.	.	.	.	.	.	.
35 – 39	6378	.	.	.	.	.	.	.
40 – 44	1147	.	.	.	.	.	.	.
45 lat i więcej	50	.	.	.	.	.	.	.
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown. b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 15 (63). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI (dok.)**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER (cont.)

WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
W ODSETKACH IN PERCENT							
OGÓŁEM 2010	100,0	51,8	35,3	8,8	2,5	0,9	0,7
TOTAL 2015	100,0	48,1	37,9	10,0	2,5	0,8	0,6
..... 2017	100,0	43,2	40,8	11,7	2,8	0,9	0,6
2018 ^b	100,0	x	x	x	x	x	x
19 lat i mniej Under 20 years	2,4	x	x	x	x	x	x
20 – 24	13,1	x	x	x	x	x	x
25 – 29	33,5	x	x	x	x	x	x
30 – 34	33,2	x	x	x	x	x	x
35 – 39	15,0	x	x	x	x	x	x
40 – 44	2,7	x	x	x	x	x	x
45 lat i więcej and more	0,1	x	x	x	x	x	x

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown. b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 16 (64). **PLÓDNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKUCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Plodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15 – 49 ^{ab} lat	41,7	38,7	42,8	41,0	40,7	41,9
15 – 19 ^a	16,2	13,1	11,3	10,4	11,7	6,6
20 – 24	53,9	47,6	50,2	48,5	48,4	48,8
25 – 29	94,3	86,4	99,4	98,3	96,1	104,6
30 – 34	72,2	70,5	82,8	80,3	80,0	81,3
35 – 39	28,7	30,4	35,1	34,5	34,4	34,9
40 – 44	4,9	5,5	6,9	6,7	6,8	6,3
45 – 49 ^b lat	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3
Współczynniki: Rates:						
Dziętności ogólnej Total fertility	1,341	1,258	1,424	1,389	1,383	1,408
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,654	0,611	0,693	0,674	0,671	0,682
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	1,002	0,825	0,875	0,817	0,784	0,934

a–b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a–b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (65). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fema- les	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUSAND POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP									
OGÓŁEM 2010	1029	1131	934	1039	1144	943	992	1085	902
TOTAL 2015	1101	1181	1027	1128	1217	1047	1010	1063	959
..... 2017	1129	1217	1047	1156	1246	1073	1041	1123	961
..... 2018	1149	1234	1070	1174	1266	1090	1065	1130	1002
0 lat ^a	387	397	377	386	393	378	391	407	375
1 – 4 lata	13	15	11	16	18	14	2	5	–
5 – 9	8	8	7	8	9	6	9	7	11
10 – 14	12	15	9	12	15	9	11	15	8
15 – 19	36	50	23	38	54	21	34	40	27
20 – 24	56	86	25	59	89	27	50	80	20
25 – 29	70	113	26	68	105	30	76	135	14
30 – 34	104	160	45	108	165	49	88	143	32
35 – 39	141	210	70	150	220	79	109	178	39
40 – 44	247	362	130	255	376	132	221	315	124
45 – 49	383	533	234	410	574	247	299	406	193
50 – 54	574	819	336	584	840	340	543	758	323
55 – 59	947	1347	576	968	1373	601	878	1263	491
60 – 64	1442	1992	964	1462	2014	996	1362	1911	831
65 – 69	2105	2978	1408	2133	3014	1444	1992	2841	1248
70 – 74	2932	3981	2174	2931	3957	2202	2937	4077	2050
75 – 79	4440	6071	3404	4401	5964	3415	4594	6482	3359
80 – 84	7207	8972	6241	7094	8773	6170	7626	9725	6502
85 lat i więcej and more	14777	15647	14414	14205	15022	13858	16852	18061	16381

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thousand live births.

TABL. 18 (66). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW		Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Femeles	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS
		na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
OGÓŁEM	2010	1029	1131	934	1039	992	TOTAL
	2015	1101	1181	1027	1128	1010	
	2017	1129	1217	1047	1156	1041	
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożytni- cze		8	10	7	9	5	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy		2	3	1	2	1	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory		313	351	278	328	264	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe ..		285	321	252	298	243	of which malignant neo- plasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołąd- ka		17	23	11	17	16	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzust- ki		13	14	13	14	12	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tcha- wicy, oskrzela i płuca		62	83	41	65	49	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka u kobiet ^b		40	x	40	42	33	malignant neoplasm of female breast ^b
nowotwór złośliwy szyjki macicy ^b		8	x	8	9	7	malignant neoplasm of cervix uteri ^b
nowotwór złośliwy gru- czołu krokowego ^c		31	31	x	32	27	malignant neoplasm of prostate ^c
białaczka		8	9	8	9	7	leukemia
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej		33	30	36	32	36	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca		32	29	35	31	36	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne		10	14	6	11	5	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów		23	21	24	23	20	Diseases of the nervous sys- tem and sense organs
Choroby układu krążenia		489	469	507	489	488	Diseases of the circulatory system
w tym:							of which:
choroba nadciśnieniowa		25	25	26	25	26	hypertensive disease
choroba niedokrwienna serca		149	163	136	152	139	ischemic heart disease
w tym ostry zawał serca ...		44	54	35	45	41	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych		92	89	95	93	92	diseases of cerebrovascular
miażdżyca		123	89	155	119	136	atherosclerosis

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). b Na 100 tys. kobiet. c Na 100 tys. mężczyzn.

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision). b Per 100 thousand females. c. Per 100 thousand males.

TABL. 19 (67). **ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU (dok.)**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE (cont.)

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dzień- częta Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLEDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)

1 miesiąc 1 month	23	13	10	19	11	8	4	2	2
2	10	6	4	10	6	4	—	—	—
3	6	4	2	6	4	2	—	—	—
4	7	3	4	6	3	3	1	—	1
5	5	2	3	3	2	1	2	—	2
6	7	3	4	5	2	3	2	1	1
7	3	1	2	1	1	—	2	—	2
8	3	1	2	2	1	1	1	—	1
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	1	1	—	—	—	—	1	1	—
11 miesięcy 11 months ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUSAND LIVE BIRTHS

[illegible]

TABL. 20 (68). ZGONY NIEMOWŁAT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a
 INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fema- les	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas		
PRZYCZYNY ZGONÓW	w liczbach bez- względ- nych in absolute num- bers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births					CAUSES OF DEATHS
OGÓŁEM 2010	274	573	673	468	580	551	TOTAL
2015	197	473	467	480	461	511	
2017	181	402	450	352	418	355	
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożyt- nicze	1	2	4	—	3	—	Infectious and parasitic diseases
w tym posocznica	—	—	—	—	—	—	of which septicaemia
Choroby układu nerwowe- go, narządów zmysłów i układu krążenia	5	11	17	5	15	—	Diseases of the nervous system, sense organs and the circulatory system
Choroby układu oddecho- wego	9	20	22	18	21	18	Diseases of the respiratory system
w tym zapalenie płuc	9	20	22	18	21	18	of which pneumonia
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	63	140	143	137	138	146	Congenital anomalies ^Δ
w tym:							of which:
wrodzone wady rozwojo- we układu nerwowego ..	3	7	13	—	6	9	congenital malformations of the nervous system
wrodzone wady serca	23	51	65	37	53	46	congenital malformations of heart
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodo- wym	96	213	251	174	221	191	Conditions originating in the perinatal period
w tym:							of which:
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	72	160	204	114	162	155	disorders related to length of gestation and fetal growth
zespół zaburzeń oddy- chania noworodka i inne stany układu oddechowego	11	24	17	32	26	18	respiratory disorders specific to the perinatal period
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	1	2	4	—	3	—	Injuries and poisonings by external cause

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision).

TABL. 21 (69). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE* ZAREJESTROWANE PRZECZ POLICJĘ**
SUICIDES* REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1667	1686	TOTAL
w tym dokonane	601	596	of which committed
przez mężczyzn	513	530	by men
przez kobiety	88	66	by women
Miasta	1369	1390	Urban areas
Wieś	298	296	Rural areas
Wiek samobójców:			Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	4	3	12 and less
13 – 18	125	117	13 – 18
19 – 24	151	170	19 – 24
25 – 29	207	170	25 – 29
30 – 49	691	714	30 – 49
50 – 69	378	403	50 – 69
70 lat i więcej	111	109	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji (KSIP) wygenerowane w dniu 30 lipca 2019 r.

a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide is unknown and age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP) generated on 30th July 2019.

TABL. 22 (70). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
	0	15	30	45	60

MĘŻCZYŹNI MALES

OGÓŁEM	2010	71,62	57,24	42,87	29,25	18,02
TOTAL	2015	72,98	58,44	44,04	30,33	18,63
	2017	73,41	58,82	44,39	30,64	18,78
	2018	73,50	58,91	44,53	30,84	19,01
Miasta		73,40	58,83	44,44	30,80	19,08
Urban areas						
Wieś		73,78	59,17	44,79	30,93	18,76
Rural areas						

KOBIETY FEMALES

OGÓŁEM	2010	79,71	65,18	50,38	35,92	22,83
TOTAL	2015	80,31	65,83	51,05	36,60	23,31
	2017	80,79	66,16	51,36	36,89	23,56
	2018	80,88	66,29	51,50	37,01	23,68
Miasta		80,78	66,18	51,41	36,95	23,69
Urban areas						
Wieś		81,29	66,67	51,85	37,26	23,69
Rural areas						

TABL. 23 (71). **PROGNOZA LUDNOŚCI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION PROJECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys. ...	4477,7	4369,7	4245,2	4107,9	3964,6	3821,5	3680,6	TOTAL in thousands
W wieku przedprodukcyjnym	749,8	719,0	646,2	597,2	560,8	539,7	525,4	Pre-working age
mężczyźni	384,0	368,6	331,7	306,7	288,0	277,2	269,9	males
kobiety	365,8	350,4	314,5	290,5	272,8	262,5	255,5	females
Miasta	556,5	529,4	470,8	431,8	403,4	386,7	374,7	Urban areas
mężczyźni	284,9	271,1	241,4	221,5	206,9	198,4	192,2	males
kobiety	271,6	258,3	229,4	210,3	196,5	188,3	182,5	females
Wieś	193,3	189,5	175,4	165,3	157,4	153,0	150,7	Rural areas
mężczyźni	99,1	97,5	90,4	85,2	81,1	78,9	77,7	males
kobiety	94,2	92,1	85,1	80,1	76,3	74,2	73,0	females
W wieku produkcyjnym	2655,4	2499,1	2413,8	2296,5	2136,5	1943,9	1763,0	Working age
mężczyźni	1412,4	1323,9	1280,3	1232,1	1164,4	1073,2	973,4	males
kobiety	1243,0	1175,2	1133,5	1064,4	972,2	870,7	789,6	females
Miasta	2012,1	1873,9	1796,1	1695,7	1562,0	1404,8	1260,3	Urban areas
mężczyźni	1068,6	990,1	950,1	907,2	849,7	774,1	693,6	males
kobiety	943,5	883,8	846,0	788,5	712,3	630,7	566,7	females
Wieś	643,3	625,2	617,7	600,8	574,6	539,1	502,7	Rural areas
mężczyźni	343,9	333,8	330,2	324,9	314,7	299,1	279,8	males
kobiety	299,4	291,4	287,5	275,9	259,9	240,0	222,9	females
W wieku poprodukcyjnym	1072,5	1151,7	1185,2	1214,2	1267,2	1337,8	1392,2	Post-working age
mężczyźni	359,9	409,5	428,7	436,9	457,8	497,0	543,5	males
kobiety	712,6	742,2	756,4	777,4	809,4	840,9	848,6	females
Miasta	856,4	909,5	922,6	931,6	961,2	1004,9	1035,1	Urban areas
mężczyźni	285,2	320,9	330,1	331,1	342,7	369,5	401,6	males
kobiety	571,2	588,6	592,5	600,5	618,5	635,3	633,5	females
Wieś	216,1	242,2	262,6	282,6	306,0	333,0	357,1	Rural areas
mężczyźni	74,7	88,6	98,6	105,8	115,1	127,4	141,9	males
kobiety	141,4	153,6	163,9	176,8	190,9	205,6	215,1	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	68,6	74,9	75,9	78,9	85,6	96,6	108,8	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	52,7	58,8	59,4	60,4	64,1	72,1	83,6	Males
Kobiety	86,8	93,0	94,5	100,3	111,3	126,7	139,8	Females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 103.

a See general notes, item 8 on page 103.

TABL. 24 (72). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT
RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM TOTAL	2010	46399	33716	10469	2214	51337	29873	17506	3958	-4938
	2015	41040	29197	10227	.	48020	27754	15119	.	-6980 ^c
	2017	41802	29694	10709	1399	46048	28035	15628	2385	-4246
	2018	45385	32188	11657	1540	50413	31113	16963	2337	-5028
Miasta Urban areas	2010	32206	23198	7195	1813	42097	24575	14312	3210	-9891
	2015	28857	20332	7180	.	38286	22015	12023	.	-9429 ^c
	2017	29100	20534	7419	1147	36319	22086	12256	1977	-7219
	2018	31658	22323	8093	1242	39776	24471	13324	1981	-8118
Wieś Rural areas	2010	14193	10518	3274	401	9240	5298	3194	748	4953
	2015	12183	8865	3047	.	9734	5739	3096	.	2449 ^c
	2017	12702	9160	3290	252	9729	5949	3372	408	2973
	2018	13727	9865	3564	298	10637	6642	3639	356	3090
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM TOTAL	2010	10,0	7,3	2,3	0,5	11,1	6,4	3,8	0,9	-1,1
	2015	9,0	6,4	2,2	.	10,5	6,1	3,3	.	-1,5 ^c
	2017	9,2	6,5	2,4	0,3	10,1	6,2	3,4	0,5	-0,9
	2018	10,0	7,1	2,6	0,3	11,1	6,9	3,7	0,5	-1,1
Miasta Urban areas	2010	8,9	6,4	2,0	0,5	11,7	6,8	4,0	0,9	-2,7
	2015	8,2	5,8	2,0	.	10,8	6,2	3,4	.	-2,7 ^c
	2017	8,3	5,9	2,1	0,3	10,4	6,3	3,5	0,6	-2,1
	2018	9,1	6,4	2,3	0,4	11,4	7,0	3,8	0,6	-2,3
Wieś Rural areas	2010	13,9	10,3	3,2	0,4	9,0	5,2	3,1	0,7	4,8
	2015	11,7	8,5	2,9	.	9,3	5,5	3,0	.	2,3 ^c
	2017	12,1	8,7	3,1	0,2	9,3	5,7	3,2	0,4	2,8
	2018	13,0	9,4	3,4	0,3	10,1	6,3	3,5	0,3	2,9

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (73). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego woje- wództwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego woje- wództwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	44185	35961	8224	47379	35961	11418
TOTAL	2015	39424	32569	6855	42873	32569	10304
	2017	40403	33249	7154	43663	33249	10414
	2018	43845	36133	7712	48076	36133	11943
Miasta	2010	30393	23758	6635	38887	28996	9891
Urban areas	2015	27512	21927	5585	34038	25310	8728
	2017	27953	22245	5708	34342	25561	8781
	2018	30416	24267	6149	37795	27882	9913
Wieś	2010	13792	12203	1589	8492	6965	1527
Rural areas	2015	11912	10642	1270	8835	7259	1576
	2017	12450	11004	1446	9321	7688	1633
	2018	13429	11866	1563	10281	8251	2030

NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM	2010	9,5	7,8	1,8	10,2	7,8	2,5
TOTAL	2015	8,6	7,1	1,5	9,4	7,1	2,3
	2017	8,9	7,3	1,6	9,6	7,3	2,3
	2018	9,7	8,0	1,7	10,6	8,0	2,6
Miasta	2010	8,4	6,6	1,8	10,7	8,0	2,7
Urban areas	2015	7,8	6,2	1,6	9,6	7,2	2,5
	2017	8,0	6,4	1,6	9,8	7,3	2,5
	2018	8,7	7,0	1,8	10,8	8,0	2,8
Wieś	2010	13,5	11,9	1,6	8,3	6,8	1,5
Rural areas	2015	11,4	10,2	1,2	8,5	7,0	1,5
	2017	11,9	10,5	1,4	8,9	7,3	1,6
	2018	12,8	11,3	1,5	9,8	7,8	1,9

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28 (76). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
RESIDENT POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	4585,8	4520,6	4500,9	4489,0	T O T A L in thousands
mężczyźni w tys.	2215,6	2181,7	2171,7	2166,1	males in thousands
kobiety: w tysiącach	2370,2	2338,8	2329,2	2322,9	females: in thousands
na 100 mężczyzn ...	107,0	107,2	107,3	107,2	per 100 males
Miasta: w tysiącach	3573,4	3490,5	3464,2	3449,3	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	77,9	77,2	77,0	76,8	in % of total usual residence population
Wieś: w tysiącach	1012,4	1030,1	1036,7	1039,7	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	22,1	22,8	23,0	23,2	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 104.

a See general notes, item 13 on page 104.

TABL. 29 (77). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE RESIDENT POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	4585758	4520567	4500863	4488998	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	794930	762210	766432	768385	Pre-working age
Miasta	594927	568270	571253	572353	Urban areas
mężczyźni	304243	290758	292458	293095	males
kobiety	290684	277512	278795	279258	females
Wieś	200003	193940	195179	196032	Rural areas
mężczyźni	102342	99478	99952	100438	males
kobiety	97661	94462	95227	95594	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 104.

a See general notes, item 13 on page 104.

TABL. 29 (77). REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE RESIDENT POPULATION^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku produkcyjnym	2979053	2817106	2738199	2699073	Working age
w tym w wieku mobilnym	1798336	1723024	1679004	1654039	of which of mobility age
Miasta	2333331	2168685	2094578	2058497	Urban areas
mężczyźni	1212382	1144641	1110398	1093747	males
w tym w wieku mobilnym	706170	670309	650611	639766	of which of mobility age
kobiety	1120949	1024044	984180	964750	females
w tym w wieku mobilnym	688834	649373	629707	618956	of which of mobility age
Wieś	645722	648421	643621	640576	Rural areas
mężczyźni	340983	345054	343195	342275	males
w tym w wieku mobilnym	205442	205427	203508	201905	of which of mobility age
kobiety	304739	303367	300426	298301	females
w tym w wieku mobilnym	197890	197915	195178	193412	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	811775	941251	996232	1021540	Post-working age
Miasta	645102	753538	798321	818473	Urban areas
mężczyźni	201362	239711	258964	267627	males
kobiety	443740	513827	539357	550846	females
Wieś	166673	187713	197911	203067	Rural areas
mężczyźni	54291	62100	66687	68869	males
kobiety	112382	125613	131224	134198	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 104.

a See general notes, item 13 on page 104.

TABL. 30 (78). **NIEKTÓRE KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**
Stan w końcu roku
SELECTED CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
End of the year

Lp. No.	KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2010	2015	2017	2018	2010	2015
		jednostki kościelne ^a church units ^a				duchowni	
	Kościół Katolicki Catholic Church						
1	Kościół Rzymskokatolicki ^b	1151	1160	1161	1162	3731	3753
	Starokatolickie Old Catholic						
2	Kościół Polskokatolicki	5	4	5	5	5	4
3	Kościół Starokatolicki Mariawitów	3	3 ^c	3	3	2	2 ^c
	Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition						
4	Kościół Ewangelicko-Augsburski ^d	63 ^e	63	53	53	86 ^e	75
5	Kościół Zielonoświątkowy	24	27	29	29	39	41
6	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	28	27	26	28	10	12
7	Kościół Wolnych Chrześcjan	36	23	23	23	47	60
8	Nowoapostolski Kościół w Polsce	5	5	5	5	8	14
9	Kościół Boży w Chrystusie	9	7	8	7	21	24
10	Kościół Chrześcjan Baptystów	8	10	10	10	7	12
11	Kościół Chrystusowy w RP ^f	5 ^g	5	5	5	13 ^g	43
12	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	5	5	4	4	2	2
13	Stowarzyszenie Zborów Chrześcjan	–	2	2	2	–	–
14	Kościół Ewangelicznych Chrześcjan	5	5	5	5	10	12
15	Kościół Chrześcjan Dnia Sobotniego	7	7	7	6	22	26
16	Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	1	1	1 ^h	1	11	12
17	Zbór Stanowczych Chrześcjan	1	1	–	1	7	7
18	Zbór w Wodzisławiu Śląskim	1	1	1	1	3	3
	Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement						
19	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP	14	12	12	12	53	51
20	Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	10	10	10	10	60	53
21	Świadkowie Jehowy w Polsce	299	209	202	200	–	–
	Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions						
22	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ⁱ	1	1	2	2	–	–
23	„Szkoła Zen Kwan Um” w Polsce ^k	1	1	1	1	1	1
	Inne Others						
24	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce (Mormoni)	1	1 ^c	1	1	28	8 ^c
25	Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii” ...	–	–	1	–	13	13
26	Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża	1	1	–	1	–	–

a Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. b Dane dotyczą diecezji: bielsko-żywieckiej, częstochowskiej, sosnowieckiej, gliwickiej i katowickiej. c Dane za 2014 r. d Dane dotyczą diecezji katowickiej i cieszyńskiej. e Dane za 2009 r. f Do 2010 r. Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. g Dane za 2008 r. h Dane za 2016 r. i Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang. k Dane dotyczą katowickiego Ośrodka ZEN. l Dane dotyczą Centrum Katowickie.

2017	2018	2010	2015	2017	2018	Lp. No
clergy		wierni, wyznawcy adherents, faithful				
3743	3752	4230522	4060579	4027052	3867593	1
5	5	2072	1878	1795	1812	2
2	2	550	507 ^c	494	494	3
78	77	60175 ^e	49411	46955	46793	4
46	45	4132	4643	4638	4645	5
9	11	2411	2270	2316	2311	6
63	65	2042	2138	2106	2043	7
13	13	559	587	611	655	8
22	15	568	623	628	586	9
5	7	518	543	547	539	10
39	39	800 ^g	523	536	582	11
3	3	463	463	468	465	12
–	–	360	360	325	325	13
10	11	231	272	316	324	14
26	23	241	271	282	280	15
7 ^h	9	157	164	158 ^h	147	16
7	7	126	136	135	135	17
3	3	105	109	103	102	18
44	42	422	373	344	349	19
49	51	208	190	190	189	20
1570	1536	21388	20364	19721	19431	21
–	–	120	123	134	136	22
3	4	19	8	16	14	23
4	4	194	251 ^c	258	256	24
7	6	202	220	62	53	25
–	–	20	110	58	43	26

a Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. b Data concern dioceses: bielsko-żywiecka, częstochowska, sosnowiecka, gliwicka and katowicka. c Data for 2014. d Data concern dioceses: katowicka and cieszyńska. e Data for 2009. f Till 2010 Wspólnota Kościołów Chrystusowych in RP. g Data for 2008. h Data for 2016. i Till 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang. k Data concern the Katowice ZEN Centre. l Data concern Katowice Centre.

Uwagi ogólne

General notes

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** (tabl. 1 i 2) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym; badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału.

Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Dane od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do pracujących zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.
- 2) za bezrobotne uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
 - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,

1. Data on **economic activity of the population** concern the actually living population and cover persons **aged 15 and more**, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishments and homeless. Presented data were compiled on the basis of the sample survey **Labour Force Survey – LFS** (tables 1 and 2), the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter.

Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. Since 2010 the data have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the National Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive in the LFS is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) employed persons are persons who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in work did not exceed 3 months; moreover, if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in the LFS in case of employment as paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.
- 2) unemployed persons are persons aged 15-74, who simultaneously fulfilled three conditions:
 - within the reference week were not employed,

- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy),
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009, patrz ust. 5,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą,
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within 2 weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.e., in regard to private farms in agriculture).

Presented data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. Data regarding employed persons concern persons performing work providing earnings or income.

Employed persons include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, election or service relation),
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with certain exclusions in years 2005-2009, see item 5,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 grudnia podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia w latach 2005-2009 wyznaczono na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002; od 2010 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych,
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do osób wykonujących pracę nakładczą zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

8. Do agentów zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employed persons as of 31st December are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data on employed persons on private farms in agriculture as of 31st December in years 2005-2009 were estimated on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002; since 2010 on the basis of the results of the Agricultural Census 2010.

Persons employed on private farms include persons conducting agricultural activity, i.e.:

- 1) in years 2005-2009 excluding persons working:
 - a) on farms with area over 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with area up to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 including persons working on private farms independently of the area of the farm and designation of agricultural production (including those producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **employment as of 31st December** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees,
- 2) **average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Outworkers are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities.

8. Agents are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commissions (wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

9. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach – według siedziby przedsiębiorstwa (jednostki).

10. Dane w tabl. 4, 6 – 9 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych.

11. Informacje o **ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. również sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację. Dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedniego.

12. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

13. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Agents maintaining entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a flat fee established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

9. In table 3 data are presented by actual (permanent) workplace of employed person and kind of activity, whereas in other tables – by seat of management of the enterprise (unit).

10. Data presented in tables 4, 6 – 9 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, private farmers, clergy.

11. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees and, since 2009, seasonal and temporary employees as well. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as-for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care, unpaid vacations and rehabilitation. Data do not concern entities which employ up to 9 persons.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires decreased by the number of persons returning to work from child-care leave, and till 2008 from unpaid leaves in the surveyed year (or the number of terminations decreased by persons granted child-care leave, and till 2008 unpaid leaves) to the number of full-time paid employees as of 31st December from the previous year.

12. **Job vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover, or newly created ones which, simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs as of the reporting day were in fact not filled,
- 2) the employer made efforts to find persons willing to take up the job,
- 3) in the case of finding appropriate candidates, the employer would be ready to hire these persons immediately.

13. **Newly created jobs** are jobs formed as a result of organizational changes, expanding or changing of the profile of activity, and all jobs in newly created units.

Bezrobocie

1. Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1265, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych (lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych od 2001 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2002-2009 – wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1265, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments) are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising not less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent or temporary stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Registered unemployment rate is presented including employed on private farms in agriculture, which is a component of civil population economically active, estimated till 2001 on the basis of the results of The Agricultural Census 1996, in years 2002-2009 results of the National Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002, since 2010 results of the Agricultural Census 2010.

3. Information concerning **Labour Fund expenditures** is given according to the Law dated 20th April 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1265, with later amendments).

Working conditions

1. Information regarding accidents at work include all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarskimi indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowanie.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej,
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydane go przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- 7) wykonywanie lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,

employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents, for which one-off compensation were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred, in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions,
- 2) when the employee remains at the disposition of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated equally to accidents at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance accidents at work and occupational diseases if the employed had such accident:

- 1) during a business trip,
- 2) during training within the scope of national self-defence,
- 3) when performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship,
- 2) performance of paid work while serving the sentences of imprisonment or temporary detentions,
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries,
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland,
- 5) doing – on the basis of appointment issued by the powiat labour office or other supervising entity – training, or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives,
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,
- 8) performance of usual activities related to running or cooperation in running, a non-agricultural economic activity,
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic

- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej,
11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

2. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

4. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

5. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej);

functions by clergymen,

- 10) serving supplementary forms of military service,
11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

2. **Serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems, disrupting primary bodily functions, or in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. **Fatal accident at work** is an accident during which the persons injured dies at the site of the accident or within 6 months from the date of the accident.

4. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

5. **Accident ratio** is a number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, an average number of working persons was assumed, expressed as arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

6. Information on **persons exposed to physical health risk factors** is compiled on the basis of report, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary

- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzątnia); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

7. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniami występującymi w miejscu pracy.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

9. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” – „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

activities); “Administrative and support service activities” (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); “Education” (only tertiary education); “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities); “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;
- 3) number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

7. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

8. A disease is deemed **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases are presented in accordance with the regulation of the Council of Ministers dated 30th June 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand paid employees.

9. Detailed explanations and information concerning work conditions are presented in the Statistics Poland publications “Accidents at Work” and “Working Conditions” from series “Information and statistical papers”.

Aktywność ekonomiczna ludności
Economic activity of the population

TABL. 1 (79). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – NA PODSTAWIE BAEŁ**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓL- NIENIE	2010	2015	2017	2018					SPECIFICATION
	przeciętne w roku annual averages				kwartaly quarters				
					I	II	III	IV	
LUDNOŚĆ w tys. ...	3785	3573	3677	3646	3654	3648	3644	3640	POPULATION in thousands
Mężczyźni	1799	1687	1754	1738	1742	1739	1737	1735	Men
Kobiety	1986	1886	1923	1908	1912	1909	1907	1905	Women
Aktywni zawodo- wo	1980	1897	1963	1940	1957	1960	1938	1904	Economically active persons
mężczyźni	1081	1033	1065	1057	1062	1064	1054	1048	men
kobiety	899	864	898	883	895	897	884	856	women
Pracujący	1799	1761	1886	1873	1886	1895	1863	1849	Employed persons
mężczyźni	994	961	1024	1020	1027	1025	1015	1015	men
kobiety	805	800	862	853	860	870	847	834	women
Bezrobotni ^a	181	136	77	67	71	65	75	55	Unemployed per- sons ^a
mężczyźni	87	72	41	37	36	39	39	33	men
kobiety	95	64	36	30	36	26	36	22	women
Bierni zawodowo	1804	1676	1714	1707	1697	1687	1706	1736	Economically inactive persons
Mężczyźni	718	654	689	681	680	675	683	686	Men
Kobiety	1087	1022	1025	1026	1017	1012	1024	1050	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	52,3	53,1	53,4	53,2	53,6	53,7	53,2	52,3	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	60,1	61,2	60,7	60,8	61,0	61,2	60,7	60,4	men
kobiety	45,3	45,8	46,7	46,3	46,8	47,0	46,4	44,9	women
Miasta	53,0	53,6	53,4	53,0	52,9	53,6	53,1	52,4	Urban areas
Wieś	49,8	51,3	53,3	53,8	56,0	54,0	53,3	52,1	Rural areas
WSKAŹNIK ZA- TRUDNIENIA w %	47,5	49,3	51,3	51,4	51,6	51,9	51,1	50,8	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	55,3	57,0	58,4	58,7	59,0	58,9	58,4	58,5	men
kobiety	40,5	42,4	44,8	44,7	45,0	45,6	44,4	43,8	women
Miasta	48,1	49,8	51,2	51,2	51,0	51,9	51,2	50,8	Urban areas
Wieś	45,6	47,5	51,6	51,8	53,6	52,0	51,0	50,7	Rural areas
STOPA BEZROBO- CIA w %	9,1	7,2	3,9	3,5	3,6	3,3	3,9	2,9	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	8,0	7,0	3,8	3,5	3,4	3,7	3,7	3,1	men
kobiety	10,6	7,4	4,0	3,4	4,0	2,9	4,1	2,6	women
Miasta	9,4	7,1	4,2	3,3	3,4	3,2	3,6	2,9	Urban areas
Wieś	8,3	7,4	2,9	3,8	4,3	3,8	4,7	2,7	Rural areas

a Osoby w wieku 15-74 lata.

a Persons aged 15-74.

TABL. 2 (80). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – NA PODSTAWIE BAEŁ**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni za- wodowo Econo- mically inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnie- nia Employ- ment rate	Stopa bezrobo- cia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobot- ni ^a unem- ployed ^a				
	w tys. in thousands					w % in %		
OGÓŁEM TOTAL	3640	1904	1849	55	1736	52,3	50,8	2,9
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produk- cyjnym ^b of which of working age ^b	2532	1860	1805	55	672	73,5	71,3	3,0
15 – 24 lata	401	148	136	11	254	36,9	33,9	7,4
25 – 34	583	510	494	16	73	87,5	84,7	3,1
35 – 44	663	574	567	8	89	86,6	85,5	1,4
45 – 54	543	404	390	14	138	74,4	71,8	3,5
55 lat i więcej and more	1450	268	261	7	1182	18,5	18,0	2,6
Według poziomu wy- kształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	830	654	647	7	176	78,8	78,0	1,1
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	1008	603	592	11	405	59,8	58,7	1,8
Średnie ogólnokształcą- ce General secondary	321	156	149	7	165	48,6	46,4	4,5
Zasadnicze zawodowe .. Basic vocational	970	429	408	21	541	44,2	42,1	4,9
Gimnazjalne, podstawo- we i niepełne podsta- wowe Lower secondary, primary and incomplete primary	511	62	53	10	449	12,1	10,4	16,1

a Osoby w wieku 15-74 lata. b Mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.

a Persons aged 15-74. b Men aged 18-64, women aged 18-59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (81). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number – women
OGÓŁEM	1637275	1671978	1744897	1763709	807515
TOTAL					
sektor publiczny	466283	413932	410355	410927	240790
public sector					
sektor prywatny	1170992	1258046	1334542	1352782	566725
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	102514	102191	102554	102136	51767
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	488654	484509	500854	506846	145195
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	330204	350258	378672	384599	128208
of which manufacturing					
Budownictwo	112127	102159	106108	110016	12298
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	275436	275401	279327	277610	146359
Trade; repair of motor vehicles ^A					
Transport i gospodarka magazynowa	93009	95440	108101	111830	27997
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	28623	28904	32476	31689	20435
Accommodation and catering ^A					
Informacja i komunikacja	24080	32406	37922	38945	12608
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	37140	36897	35234	33965	22332
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^A	25842	26338	27962	28107	15444
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa					
i techniczna	56419	69334	74063	77682	40736
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	63589	71177	79627	77974	34124
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	62590	63801	64149	64450	43563
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	125392	129116	133423	135064	108622
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	96637	104684	110071	113100	91245
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21032	18942	19324	19773	11825
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	24191	30679	33702	34522	22965
Other service activities					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 136.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 136.

TABL. 4 (82). PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA

Stan w dniu 31 grudnia

EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	osoby wyko- nujące pracę nakładczą outworkers	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners inclu- ding gratuitously contributing family workers
OGÓŁEM	2010	1078500	1065404	280	10514
TOTAL	2015	1076362	1066029	114	8234
	2017	1126632	1117510	65	7519
	2018	1143021	1134806	49	6716
sektor publiczny		384836	384836	—	—
public sector					
sektor prywatny		758185	749970	49	6716
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing		4537	3780	—	46
Przemysł		466528	464096	45	2357
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		349305	346926	45	2304
of which manufacturing					
Budownictwo		57745	56959	#	761
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		116856	115107	—	1718
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa		53619	53183	—	435
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		14079	13760	—	319
Accommodation and catering ^a					
Informacja i komunikacja		18604	18556	—	48
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		16234	15553	—	26
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^a		18420	18386	—	34
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		30724	30529	—	195
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ..		47822	47660	#	161
Administrative and support service activities ..					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...		63884	63880	—	4
Public administration and defence; compulsory social security ..					
Edukacja		127733	127439	—	294
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		87655	87390	—	265
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		16819	16814	—	5
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		1762	1714	—	—
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (83). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób ^a of which entities em- ploying more than 9 per- sons ^a	
OGÓŁEM	1219187	1183257	1235747	1248785	1070522	TOTAL
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6755	6490	6785	6777	3176	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	466140	449147	461577	468453	442013	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	307544	318853	345025	353592	328673	of which manufacturing
Budownictwo	88824	76120	75342	77343	53274	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	157449	152885	159810	160898	106622	Trade; repair of motor vehicles ^a
Transport i gospodarka maga- zynowa	50918	54500	61605	63723	50561	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	17318	16136	18762	18238	11446	Accommodation and catering ^a
Informacja i komunikacja	12574	16224	19291	20359	17069	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23367	21920	19850	17613	14789	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^a	20755	20399	21144	20795	16745	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	37975	36972	39499	42000	28471	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	41405	40464	49768	50273	45532	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	61515	60248	60776	60670	60670	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	119272	119143	124148	123043	121262	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	85201	83734	87416	87990	82011	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18523	15939	15950	16153	15394	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	11196	12936	14024	14456	1486	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (84). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a

Stan w dniu 31 grudnia

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	2010	986410	419640	78994	47291
TOTAL	2015	993265	438704	72764	46583
	2017	1044515	464737	72995	46393
	2018	1061465	473267	73341	46400
sektor publiczny		357211	207797	27625	19408
public sector					
sektor prywatny		704254	265470	45716	26992
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...		3086	810	694	497
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		452266	128914	11830	5824
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		336591	113812	10335	5205
of which manufacturing					
Budownictwo		53161	6157	3798	964
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		106482	52323	8625	6214
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa		51731	10321	1452	530
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		9988	6852	3772	2612
Accommodation and catering ^a					
Informacja i komunikacja		17407	6480	1149	574
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		14986	11155	567	417
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^a		15943	9227	2443	1698
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		28574	14900	1955	1105
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ..		41875	16919	5785	3067
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...		61633	42070	2247	1348
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		108810	90235	18629	13723
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		79935	67212	7455	5709
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		14264	8935	2550	1807
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		1324	757	390	311
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Od 2009 r. łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (85). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczyn- nik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podejmują- cy pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych persons returning from child- care leaves		
OGÓŁEM	2010	194626	72666	21657	155960	3366	19,5
TOTAL	2015	197463	75480	20787	132243	1579	19,8
	2017	268292	103832	39635	177437	1790	26,5
	2018	258647	102196	34135	167490	2063	24,8
sektor publiczny		39821	25163	3909	31678	710	11,0
public sector							
sektor prywatny	218826	77033	30226	135812	1353		31,9
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	525	128	67	276	–		17,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	94569	28661	9515	66093	643		21,2
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	80183	26462	8512	55118	606		24,4
Manufacturing							
Budownictwo	18674	1551	1623	11132	56		35,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^A	31716	15720	5066	20376	244		30,7
Trade; repair of motor vehicles ^A							
Transport i gospodarka magazyno- wa	15571	2341	1364	9687	80		31,0
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	4193	2781	707	1818	40		44,9
Accommodation and catering ^A							
Informacja i komunikacja	4738	1839	1037	2791	37		28,4
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	2568	1919	143	1837	113		16,0
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^A	2461	1307	243	1871	#		14,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	7440	3896	1125	4606	54		27,1
Professional, scientific and techni- cal activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	40222	14834	8792	20443	58		89,2
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	6633	4508	830	5100	284		10,4
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	13607	10315	1170	10638	170		12,9
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	12508	10568	1612	9124	216		16,4
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2808	1573	726	1463	43		19,9
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	414	255	115	235	#		30,3
Other service activities							

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (86). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
			kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wych- wawczych taking child- -care leaves	
				przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
O G Ó Ł E M	2010	192695	71674	37284	17320	12771	4035	19,2
T O T A L	2015	197468	66323	27378	22908	17351	2114	19,7
	2017	237288	84916	20670	30750	20460	2426	23,4
	2018	238741	93088	15823	34746	15991	2840	22,8
sektor publiczny		38014	22818	1765	4378	9877	887	10,5
public sector								
sektor prywatny		200727	70270	14058	30368	6114	1953	29,2
private sector								
Rolnictwo; leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		649	160	51	67	60	–	21,9
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		84211	25292	6181	13596	6640	864	18,9
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		69062	22861	5079	12222	3151	797	21,0
Budownictwo		17954	1296	1356	2703	527	55	34,0
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^A		27635	13796	2723	5606	451	330	26,6
Trade; repair of motor vehicles ^A								
Transport i gospodarka magazyno- wa		13672	2100	711	1978	592	100	27,2
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^A		3481	2272	159	780	58	39	37,2
Accommodation and catering ^A								
Informacja i komunikacja		3859	1353	194	1292	43	44	23,1
Information and communication								

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (86). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)**
TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychowawczych taking child- -care leaves	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa Financial and insurance activities	3315	2592	283	678	184	120	20,8
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	2838	1592	218	308	581	20	17,3
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna Professional, scientific and techni- cal activities	6081	3110	597	1484	342	83	22,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	43057	15753	1862	1780	287	84	95,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	6382	4210	309	724	1553	308	9,9
Edukacja Education	11715	8678	540	1024	2616	230	11,1
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna Human health and social work activities	10949	9099	483	2255	1791	512	13,9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	2503	1515	123	365	261	46	17,7
Pozostała działalność usługowa Other service activities	440	270	33	106	5	5	31,9

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (87). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, VOCATIONAL AND GENERAL SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers			
				wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post- -second- ary and secondary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary	zasad- niczych zawodo- wych basic vocational
OGÓŁEM	2010	17254	7227	6080	4604	2585	3985
TOTAL	2015	14834	6385	6017	3693	2419	2705
	2017	18238	7632	6075	4516	2904	4743
	2018	16619	7365	5956	3901	2809	3953
sektor publiczny		2884	1886	1833	603	254	194
public sector							
sektor prywatny		13735	5479	4123	3298	2555	3759
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		56	18	34	13	#	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		6267	2019	1421	1887	922	2037
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		5635	1942	1295	1563	885	1892
of which manufacturing							
Budownictwo		659	79	155	186	72	246
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a Trade; repair of motor vehicles ^a		2671	1247	745	595	850	481
Transport i gospodarka magazynowa		691	179	301	202	68	120
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		328	212	42	103	92	91
Accommodation and catering ^a							
Informacja i komunikacja		584	166	448	72	59	5
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		121	80	69	#	26	#
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^a		163	81	34	34	#	#
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		674	348	447	80	84	63
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ...		1407	736	199	252	312	644
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		652	450	446	97	92	17
Public administration and defence; compulso- ry social security							
Edukacja		747	517	513	133	46	55
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1270	1057	959	152	85	74
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		298	160	139	66	74	19
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		31	16	4	#	#	20
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (88). **MIJESCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thousands							
OGÓŁEM	18,4	4,9	11,8	96,1	58,7	46,9	27,7
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	5,1	0,7	4,1	21,3	16,5	6,0	4,4
Industry							
górnictwo i wydobywanie	0,0	–	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	4,8	0,7	3,9	20,6	16,0	5,5	4,0
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,1	–	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,2	0,0	0,1	0,5	0,3	0,3	0,3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	3,2	1,0	1,1	11,8	4,0	4,9	2,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3,9	2,0	2,2	20,9	16,5	22,0	13,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka maga- zynowa	1,3	0,2	0,9	5,4	2,8	2,6	1,0
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	0,6	0,1	0,3	2,4	0,8	0,7	0,2
Accommodation and catering ^Δ							

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 10 (88). **MIJESKA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R. (dok.)**
 JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies — newly created jobs	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thousands							
Informacja i komunikacja	0,5	0,3	0,4	2,1	1,5	0,7	0,3
Information and communication							
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	0,1	0,0	0,1	1,6	0,7	1,1	0,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	0,2	0,0	0,1	0,3	0,1	0,5	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,7	0,2	0,1	4,2	1,6	2,3	0,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	0,9	0,1	0,7	12,7	5,8	2,2	1,5
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,4	0,0	0,4	0,8	0,8	0,3	0,3
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	0,2	0,0	0,2	6,7	4,8	1,5	1,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1,0	0,1	0,9	3,5	2,2	0,8	0,5
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,2	0,0	0,2	0,6	0,5	0,4	0,4
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa Other service activities	0,1	0,0	0,0	1,5	0,1	0,6	0,2

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (89). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	181198	148508	94687	80079	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	98169	80665	54498	46761	of which women
Z liczby ogółem - bezrobotni:					Of total number - unemployed persons:
dotychczas niepracujący	35806	21236	11695	9428	previously not employed
absolwenci ^a	10831	5960	2811	2377	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodo- wych	47059	43121	27194	23037	without occupational qualifi- cations
zwolnieni z przyczyn doty- czących zakładu pracy	6517	7904	4325	3418	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	72162	80389	49135	39097	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	27762	19659	12884	12032	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia	.	21805	17829	16109	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	11064	10205	6870	5954	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestro- wanego^c w %	10,0	8,2	5,1	4,3	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	4147	8740	11536	11043	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 138.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated from any school, which is confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes, item 2 on page 138.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (90). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
 NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED
 FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	333741	248630	192673	161780	Newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	167803	125390	98305	83935	women
dotychczas niepracujący	79442	41028	24866	20008	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	8943	12083	8049	6126	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani ..	320968	275797	217967	176388	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	159537	138826	110493	91672	women
z tytułu podjęcia pracy	117201	129353	100966	82871	received jobs

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (91). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION
 OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM	181198	98169	148508	80665	94687	54498	80079	46761
TOTAL								

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

24 lata i mniej	35895	20302	18494	10777	9864	6523	8162	5429
and less								
25 – 34	53215	31710	39466	24903	25357	17882	21559	15592
35 – 44	33499	18818	33024	19036	22640	14068	19923	12616
45 – 54	38976	20680	29423	15230	18403	9693	15038	7973
55 lat i więcej	19613	6659	28101	10719	18423	6332	15397	5151
and more								

TABL. 13 (91). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe	20778	13594	19416	13034	13477	9091	11932	8117
Tertiary								
Policealne i średnie zawo- dowe	41781	25114	32709	20049	20803	13401	17776	11456
Post-secondary and voca- tional secondary								
Średnie ogólnokształcące General secondary	17205	12187	13656	9419	9092	6578	7990	5788
Zasadnicze zawodowe	50889	22573	40604	17798	24554	11415	20333	9582
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe ..	50545	24701	42123	20365	26761	14013	22048	11818
Lower secondary, primary and incomplete primary								
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej	67086	33189	46373	23121	30515	15168	26569	13676
3 months and less								
3 – 6	36764	20778	22677	12649	14657	8705	12461	7295
6 – 12	34618	19386	23633	12759	14559	8709	11829	7090
12 – 24	27543	15715	22110	12492	13663	8862	11670	7554
Powyżej 24 miesięcy	15187	9101	33715	19644	21293	13054	17550	11146
More than 24 months								
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy	35806	22113	21236	13191	11695	7908	9428	6423
No work seniority								
Ze stażem pracy:								
With work seniority:								
1 rok i mniej	29139	16910	27955	16749	19534	12448	16728	10828
1 year and less								
1 – 5	37464	20159	29928	16794	20358	12531	17751	11179
5 – 10	22799	12438	21282	11678	14286	8424	12289	7375
10 – 20	27045	14109	22972	11783	14591	7544	12279	6352
20 – 30	21434	9814	17860	7656	10185	4183	8359	3445
powyżej 30 lat	7511	2626	7275	2814	4038	1460	3245	1159
more than 30 years								

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych było 23208 osób (w tym 9227 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upwards, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31st December 2018 among the unemployed were 23208 persons (of which 9227 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (92). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	1889	2656	3058	2466	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	1100	1486	1799	1416	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4116	2127	2192	1503	Undertook employment in public works
w tym kobiety	1707	1170	1204	898	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub stażu pracodawcy	46729	27218	19588	13465	Started training or internship with the employer
w tym kobiety	29422	17229	12614	8778	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	6267	4675	3719	2412	Started social useful works
w tym kobiety	3344	2616	1902	1220	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	115238	140951	210411	196995	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (93). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF THE LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	827,2	647,7	624,6	479,2	100,0	T O T A L
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	296,7	255,0	180,0	144,2	30,1	Unemployment benefits
Koszty szkoleń	32,7	21,1	12,7	9,8	2,0	Training costs
Środki na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	223,2	150,5	93,9	77,7	16,2	Means for starting of economic activity as well as reimbursement of the costs of equipment and refitting of the workseat
Roboty publiczne	28,3	18,6	21,9	15,7	3,3	Public works
Prace interwencyjne ...	9,5	12,4	14,5	14,1	2,9	Intervention works
Stypendia za okres stażu	167,4	114,0	92,7	73,3	15,3	Scholarships for internship period

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 138.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 3 on page 138.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy
Work conditions

TABL. 16 (94). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapa- ble for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
O G Ó Ł E M T O T A L							
O G Ó Ł E M 2010	13802	64	108	13630	135	3999	8845
T O T A L 2015	12156	37	64	12055	183	4140	7245
..... 2017	12265	35	107	12123	192	4305	7514
2018	12026	35	73	11918	185	4315	6791
 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	 40	 –	 2	 38	 –	 12	 28
 Przemysł Industry	 5903	 16	 43	 5844	 63	 1915	 3709
 górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	 1524	 13	 8	 1503	 2	 149	 1326
 przetwórstwo przemysłowe ... manufacturing	 3973	 3	 30	 3940	 54	 1617	 2146
 wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	 72	 –	 3	 69	 1	 26	 41
 dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	 334	 –	 2	 332	 6	 123	 196
 Budownictwo Construction	 748	 9	 11	 728	 5	 208	 515
 Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	 1285	 1	 2	 1282	 31	 586	 617

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (94). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapa- ble for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)							
Transport i gospodarka maga- zynowa	900	4	5	891	16	354	493
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	108	–	–	108	–	51	57
Informacja i komunikacja	55	–	1	54	1	31	19
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	68	–	–	68	1	35	29
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	121	2	–	119	2	44	68
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	165	–	–	165	5	76	68
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	489	3	5	481	10	194	269
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	301	–	2	299	15	131	141
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	583	–	1	582	20	270	276
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1077	–	1	1076	14	326	409
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	133	–	–	133	2	54	76
Arts, entertainment and recre- ation							
Pozostała działalność usługowa Other service activities	50	–	–	50	–	28	17

a Zgłoszone w danym roku. b Z Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.
 a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (94). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incap- able for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (WSKAŹNIK WYPADKOWOŚCI) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (INCIDENCE RATE)							
OGÓŁEM 2010	9,31	0,04	0,07	9,20	0,09	2,70	5,96
TOTAL 2015	7,76	0,02	0,04	7,70	0,12	2,64	4,62
2017	7,53	0,02	0,07	7,44	0,12	2,64	4,61
2018	7,25	0,02	0,04	7,19	0,11	2,60	4,10
 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	 6,81	 –	 0,34	 6,47	 –	 2,04	 4,77
 Przemysł Industry	 11,72	 0,03	 0,09	 11,60	 0,13	 3,80	 7,36
 górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	 17,97	 0,15	 0,09	 17,73	 0,02	 1,76	 15,64
 przetwórstwo przemysłowe ... manufacturing	 10,41	 0,01	 0,08	 10,32	 0,14	 4,24	 5,62
 wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	 4,88	 –	 0,20	 4,68	 0,07	 1,76	 2,78
 dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	 14,74	 –	 0,09	 14,65	 0,26	 5,43	 8,65
 Budownictwo Construction	 6,92	 0,08	 0,10	 6,74	 0,05	 1,92	 4,77
 Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	 4,61	 –	 0,01	 4,60	 0,11	 2,10	 2,22
 Transport i gospodarka maga- zynowa Transportation and storage	 8,18	 0,04	 0,05	 8,09	 0,15	 3,22	 4,48

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (94). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapa- ble for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (WSKAŹNIK WYPADKOWOŚCI) (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (INCIDENCE RATE) (cont.)							
Zakwaterowanie i gastronomia ^a Accommodation and catering ^a	3,37	–	–	3,37	–	1,59	1,78
Informacja i komunikacja Information and communication	1,43	–	0,03	1,40	0,03	0,81	0,49
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1,97	–	–	1,97	0,03	1,01	0,84
Obsługa rynku nieruchomości ^a . Real estate activities	4,32	0,07	–	4,25	0,07	1,57	2,43
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	2,17	–	–	2,17	0,07	1,00	0,90
Administrowanie i działalność wspierająca ^a Administrative and support service activities	6,21	0,04	0,06	6,11	0,13	2,46	3,41
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	4,68	–	0,03	4,65	0,23	2,04	2,19
Edukacja Education	4,34	–	0,01	4,33	0,15	2,01	2,06
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	9,65	–	0,01	9,64	0,13	2,92	3,67
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recre- ation	6,80	–	–	6,80	0,10	2,76	3,89
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1,47	–	–	1,47	–	0,82	0,50

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (95). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a
 (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
 (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnic- two, leśnic- two, łowiec- two i rybacz- two agricul- ture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojaz- dów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa trans- portation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym prze- twórstwo prze- mysłowe of which ma- nufac- turing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODES OF INJURIES									
OGÓŁEM	2010	13802	58	6852	4313	1534	1445	818	863
TOTAL	2015	12156	50	5600	3664	880	1453	799	1072
	2017	12265	52	5832	3886	810	1419	915	1095
	2018	12026	40	5903	3973	748	1285	900	1077
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi		445	3	244	193	21	34	25	32
Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemiczny- mi		117	–	73	55	7	9	4	6
of which with chemicals									
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie ...		20	–	13	2	4	1	–	–
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z/ uderzenie w nierucho- my obiekt		3315	10	1324	950	235	321	360	301
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object									
Uderzenie przez obiekt w ruchu		3055	11	1851	1040	206	371	180	90
Struck by object in motion, collision with									
w tym przez:									
of which by:									
spadający obiekt		1495	2	1007	461	111	153	66	32
falling object									
obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt, włączając pojazdy		578	3	278	205	37	105	50	19
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym		2232	4	1144	889	115	264	76	356
Contact with sharp, rough, coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym		1266	3	654	598	58	196	28	171
of which contact with sharp mate- rial agent									
Uwięzienie, zmiażdżenie		913	4	593	443	61	100	36	34
Trapped, crushed, etc.									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne		1721	6	682	436	97	184	161	178
Physical or mental stress									
w tym obciążenie układu mięśni- owo-szkieletowego		1541	4	612	384	87	164	145	160
of which physical stress on the musculoskeletal system									

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (95). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnic- two, leśnic- two, łowiec- two i rybacz- two agricul- ture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazd- dów samo- chodo- wych ^A trade; repair of motor vehic- les ^A	transport i gospo- darka magazy- nowa trans- portation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
			razem total	w tym prze- twórstwo przemy- słowe of which ma- nufac- turing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT-MODE OF INJURY (cont.)

Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	302	2	45	14	6	10	59	85
Bite, kick, etc. (human or animal)								
Pozostałe	15	–	6	6	1	–	2	1
Others								

PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS

OGÓŁEM	2010	28149	88	14962	9031	3333	2805	1781	1300
TOTAL	2015	24926	101	12328	7786	1931	2930	1606	1719
.....	2017	24969	97	12452	8128	1719	3054	1853	1813
.....	2018	24675	71	12930	8517	1551	2793	1849	1729
Niewłaściwy stan czynnika mate- rialnego		2025	4	1152	772	108	180	201	118
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:									
pracy		1054	4	677	440	92	105	35	50
work									
stanowiska pracy		1471	3	899	572	106	179	81	43
workstation									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika		1887	6	1092	813	136	276	134	86
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nie używanie sprzętu ochronnego przez pracownika		448	–	285	221	27	46	30	10
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika		1828	8	1076	694	117	262	115	55
Employee's inappropriate wilful action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		260	–	110	89	19	21	25	35
Employee's inappropriate mental and physical condition ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		14609	42	7153	4713	900	1618	1105	1244
Employee's incorrect action									
Inne		1093	4	486	203	46	106	123	88
Others									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse etc.

TABL. 18 (96). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	371	293	255	184	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	1	6	2	–	of whom fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries:
upadek osób	169	148	141	96	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	22	24	14	14	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	8	2	4	1	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń ...	62	28	22	22	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	42	31	27	23	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	–	3	3	1	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	2	–	1	–	impact of harmful materials
inne wydarzenia	66	57	43	27	other contact-modes

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (97). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Risks arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
OGÓŁEM 2010	183,7	126,6	100,2	63,0	59,0	47,2	24,5	16,4
TOTAL 2015	167,3	119,4	95,8	61,5	48,4	39,8	23,1	18,1
2017	153,8	106,9	83,2	50,9	45,8	37,4	24,8	18,7
2018	148,5	103,7	84,5	53,2	41,9	33,3	22,1	17,2
sektor publiczny public sector	257,3	162,7	154,3	86,2	78,5	62,5	24,5	14,1
sektor prywatny private sector	111,1	83,4	60,5	41,9	29,3	23,2	21,3	18,3

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 140.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 140.

TABL. 19 (97). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (cd.)

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Risk arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	95,7	57,7	51,7	30,8	33,6	20,0	10,4	6,8
Przemysł Industry	841,7	515,7	525,6	276,2	190,1	150,1	126,1	89,2
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	459,3	249,2	329,7	169,1	82,0	53,1	47,6	27,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	148,2	118,8	73,0	56,3	44,2	35,3	31,1	27,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	104,3	36,5	76,4	18,6	6,5	6,5	21,4	11,3
dostawa wody; gospodowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	129,9	111,2	46,5	32,2	57,4	55,2	26,0	23,8
Budownictwo Construction	179,0	109,7	122,9	64,8	40,1	31,9	15,9	12,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ .. Trade; repair of motor vehicles ^Δ	18,1	14,8	9,6	7,4	4,3	4,0	4,1	3,4

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 140.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 140.

TABL. 19 (97). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Risks arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
Transport i gospodarka magazynowa	136,1	115,5	18,5	14,8	106,5	95,0	11,1	5,8
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja	2,4	2,4	1,0	1,0	1,4	1,4	–	–
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...	11,0	6,5	2,2	0,6	5,3	5,3	3,5	0,6
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	101,9	54,1	64,7	34,4	15,9	9,4	21,3	10,3
Administrative and support service activities								
Edukacja	11,6	8,4	11,5	8,4	–	–	0,1	0,1
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41,3	32,8	39,4	30,9	1,8	1,8	0,1	0,1
Human health and social work activities								
Pozostała działalność usługowa	–	–	–	–	–	–	–	–
Other service activities								

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 140.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 140.

TABL. 20 (98). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.
EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przepró- wadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupatio- nal risk	Wyeliminowa- nie lub ograniczenie ryzyka zawo- dowego Elimination or reduction of occupatio- nal risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organiza- cyjne organisa- tional	ochrony in- dywidualnej personal protection
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey				
OGÓŁEM	406,6	247,0	111,8	111,6	180,1
TOTAL					
sektor publiczny	468,7	349,9	188,3	150,4	277,9
public sector					
sektor prywatny	385,3	211,6	85,4	98,2	146,5
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...	233,1	140,6	50,5	51,7	135,8
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	484,5	304,5	156,4	140,0	220,2
Industry					
górnictwo i wydobywanie	733,0	597,6	409,8	315,5	453,6
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	437,0	240,4	100,2	100,0	169,2
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	278,3	171,1	50,9	70,5	94,3
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	356,1	217,2	87,2	107,4	160,3
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					
Budownictwo	412,5	284,5	113,5	136,3	235,6
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a	243,3	106,4	30,0	63,0	53,4
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa	353,1	180,3	51,9	64,8	144,9
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	276,0	164,9	21,2	105,8	60,1
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	347,3	245,0	27,8	28,0	233,7
Professional, scientific and technical acti- vities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a ...	497,5	299,3	46,5	120,8	232,2
Administrative and support service activities					
Edukacja	53,5	15,5	5,2	7,8	7,9
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	294,7	180,7	52,0	55,0	153,5
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa	77,4	77,4	–	–	77,4
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 140. b Patrz uwagi ogólne ust. 7 na str. 141.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 140. b See general notes, item 7 on page 141.

TABL. 21 (99). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thousand employees	
OGÓŁEM	2010	1005	TOTAL
	2015	437	
	2017	369	
	2018	391	29,4
w tym:			of which:
Pylice płuc	223	16,8	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	2	0,2	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa	2	0,2	Bronchial asthma
Zewnętrzne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	–	–	Extrinsic allergic alveolitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	28	2,1	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	9	0,7	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry	4	0,3	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	19	1,4	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	47	3,5	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	22	1,7	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type
Zespół wibracyjny	2	0,2	Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	29	2,2	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (100). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010	163794	178379	47790	142359	12380	71849	3491
TOTAL	2015	122698	143301	39265	104266	14743	46707	2990
	2017	118252	137551	21542	79270	14606	52293	1956
	2018	118907	134319	17055	89475	16788	51310	4170
sektor publiczny		78017	64491	8609	76496	13688	48853	3276
public sector								
sektor prywatny		40890	69828	8446	12979	3100	2457	894
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		788	576	5	–	1	2	–
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		96946	105938	16811	72960	14268	44204	1479
Industry								
górnictwo i wydobywanie		68071	45409	9134	58766	13452	41260	966
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		21768	49863	7098	9248	670	2816	399
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a		2962	4845	107	3575	–	107	99
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a		4145	5821	472	1371	146	21	15
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		10481	12192	12	3387	2165	1636	356
Construction								

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 140. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 140. b Or in specific character.

TABL. 22 (100). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a (dok.)**

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS^a (cont.)
As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from working in special conditions ^b
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1598	2895	111	392	18	8	16
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	7747	7824	46	11124	39	5304	1900
Transportation and storage							
Informacja i komunikacja	183	155	–	19	2	–	–
Information and communication							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	45	114	–	401	–	–	1
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	814	392	–	–	1	3	9
Administrative and support service activities							
Edukacja	16	291	–	510	–	–	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	289	3942	70	682	294	153	409
Human health and social work activities							
Pozostała działalność usługowa	–	–	–	–	–	–	–
Other service activities							

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 140. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 6 on page 140. b Or in particular character.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika.

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Presented data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

2. Average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees converted into full-time paid employees.

3. Data on average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income tax and employee's contributions to compulsory social security (retirement, and other pension and illness) paid by the insured employee.

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

4. Data in tables 2–5 were elaborated on the basis of sample survey of structure of wages and salaries by occupations for October 2018. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries, the sum of the following was assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury,
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy,
- 3) renty rodzinne.

Social security benefits

1. Information on **retirement and other pensions benefits** (excluding those for farmers) concern benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund and the state budget (within the scope of the targeted grant and since 2007 also from a separate division of the state budget expenditure) as well as in the period from 1st January 2009 to 30th June 2014 – in case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pensions benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant and since 2007 also from a separate division of the state budget expenditure) as well as from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants and since 1991 persons repressed.

3. **Retirement and other pensions benefits** (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pensions,
- 2) disability pensions,
- 3) survivors pensions.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągania przychodów z pracy.

5. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

6. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

7. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1390, z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

8. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2134, z późniejszymi zmianami).

4. Retirement and other pensions benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

5. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

6. Data regarding benefits are given in **gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes.

7. Large Family Card basic on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2019 item 1390, with later amendments). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

8. Data in benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2134, with later amendments).

Wynagrodzenia
Wages and salaries

TABL. 1 (101). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which entities em- ploying more than 9 persons	
w zł in PLN						
OGÓŁEM	3306,69	3969,67	4247,44	4586,55	4825,28	TOTAL
sektor publiczny	4143,18	4922,11	5057,98	5476,82	5476,82	public sector
sektor prywatny	2840,86	3513,27	3896,43	4212,33	4484,47	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	3374,87	4654,74	4643,92	4857,28	5332,69	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3910,15	4648,07	4878,75	5276,34	5405,07	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	3131,30	3924,71	4346,92	4635,79	4756,75	of which manufacturing
Budownictwo	2602,45	3075,04	3428,30	3820,87	4287,29	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2350,99	2987,59	3403,93	3693,37	4043,6	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka ma- gazynowa	2616,16	3220,59	3540,64	3826,42	4084,68	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	1724,93	2147,75	2529,84	2663,50	2833,98	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3962,17	4958,89	5650,73	6312,95	6528,95	Information and communi- cation
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4599,32	5532,79	6041,69	6607,75	7144,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3135,39	3796,60	4146,43	4327,43	4444,09	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3661,62	4167,35	4391,60	4881,86	5378,03	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1916,25	2489,97	2766,11	3013,73	2990,73	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	4079,28	4744,03	5218,03	5432,38	5432,38	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3245,03	3995,63	4089,48	4289,61	4304,07	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3125,45	3576,27	3974,23	4388,85	4464,07	Human health and social work activities
Działalność związana z kultu- rą, rozrywką i rekreacją	2629,16	3180,05	3518,53	3734,18	3765,92	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługo- wa	2273,50	2612,48	2869,48	3176,75	3116,66	Other service activities

TABL. 2 (102). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.²
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thousand persons b – w odsetkach in percent		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
		ogółem total	męż- czyż- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyż- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyż- ni men	kobie- ty wo- men	
OGÓŁEM		a	984,1	530,6	453,5	329,7	133,7	195,9	654,4	396,9	257,6
TOTAL		b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW =5003,78 zł) w kraju: out of which by ranges of wages and salaries established on the basis of a multiplicity of an average gross wages and salaries (PW = 5003.78 PLN) in country:											
Do 2100,00 zł	Do 2100,00 zł	a	67,6	37,4	30,3	1,0	0,2	0,8	66,7	37,2	29,5
PLN and less	PLN and less	b	6,9	7,0	6,7	0,3	0,1	0,4	10,2	9,4	11,4
2100,01 – 2501,89	2100,01 zł – 50% PW	a	81,2	35,2	46,1	14,9	2,1	12,9	66,3	33,1	33,2
		b	8,3	6,6	10,2	4,5	1,5	6,6	10,1	8,3	12,9
2501,90 – 3352,53	50 – 67% PW	a	170,5	68,9	101,5	50,3	11,3	39,0	120,2	57,7	62,6
		b	17,3	13,0	22,4	15,2	8,4	19,9	18,4	14,5	24,3
3352,54 – 3752,84	67 – 75% PW	a	79,1	36,3	42,8	24,1	6,8	17,2	55,0	29,5	25,5
		b	8,0	6,8	9,4	7,3	5,1	8,8	8,4	7,4	9,9
3752,85 – 5003,78	75 – 100% PW	a	219,7	110,7	109,0	78,2	23,0	55,1	141,5	87,7	53,9
		b	22,3	20,9	24,0	23,7	17,2	28,1	21,6	22,1	20,9
5003,79 – 6254,73	100 – 125% PW	a	147,4	80,9	66,5	62,5	21,2	41,3	84,9	59,7	25,2
		b	15,0	15,2	14,7	19,0	15,8	21,1	13,0	15,0	9,8
6254,74 – 7505,67	125 – 150% PW	a	82,2	54,3	27,9	37,3	20,2	17,1	45,0	34,2	10,8
		b	8,4	10,2	6,2	11,3	15,1	8,7	6,9	8,6	4,2
7505,68 – 8756,62	150 – 175% PW	a	49,7	38,1	11,6	23,6	18,0	5,6	26,1	20,1	6,0
		b	5,0	7,2	2,5	7,2	13,5	2,9	4,0	5,1	2,3
8756,63 – 10007,56	175 – 200% PW	a	30,4	24,6	5,8	15,0	12,6	2,4	15,4	12,0	3,4
		b	3,1	4,6	1,3	4,5	9,4	1,2	2,3	3,0	1,3
10007,57 – 11258,51	200 – 225% PW	a	18,0	14,4	3,7	8,7	7,4	1,3	9,4	7,0	2,4
		b	1,8	2,7	0,8	2,6	5,5	0,7	1,4	1,8	0,9
11258,52 – 12509,45	225 – 250% PW	a	10,8	8,4	2,4	5,2	4,3	1,0	5,5	4,1	1,4
		b	1,1	1,6	0,5	1,6	3,2	0,5	0,8	1,0	0,6
12509,46 – 13760,40	250 – 275% PW	a	7,7	6,0	1,7	3,6	2,9	0,7	4,1	3,1	0,9
		b	0,8	1,1	0,4	1,1	2,2	0,4	0,6	0,8	0,4
13760,41 – 15011,34	275 – 300% PW	a	4,9	3,8	1,1	1,8	1,3	0,5	3,0	2,4	0,6
		b	0,5	0,7	0,2	0,6	1,0	0,2	0,5	0,6	0,2
15011,35 – 20000,00	300% PW –	a	8,9	6,8	2,1	2,6	1,9	0,7	6,3	4,9	1,4
	20000,00 zł	b	0,9	1,3	0,5	0,8	1,4	0,4	1,0	1,2	0,5
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a	5,9	4,7	1,2	0,8	0,6	0,3	5,1	4,2	0,9
PLN and more	PLN and more	b	0,6	0,9	0,3	0,3	0,4	0,1	0,8	1,0	0,4

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 172.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 172.

TABL. 2A (103). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thousand persons b – w odsetkach in percent		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men	ogółem total	męż- czyź- ni men	kobie- ty wo- men
O G Ó Ł E M		a 984,1	530,6	453,5	329,7	133,7	195,9	654,4	396,9	257,6
TOTAL		b 100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
przedziały wynagrodzeń ² : ranges of wages and salaries ² :										
Do 2100,00 zł	Do 2100,00 zł	a 67,6	37,4	30,3	1,0	0,2	0,8	66,7	37,2	29,5
PLN and less	PLN and less	b 6,9	7,0	6,7	0,3	0,1	0,4	10,2	9,4	11,4
2100,01 – 2516,82	2100,01 zł – 50% PW	a 83,8	36,0	47,8	15,8	2,2	13,7	68,0	33,8	34,2
		b 8,5	6,8	10,5	4,8	1,6	7,0	10,4	8,5	13,3
2516,83 – 3372,54	50 – 67% PW....	a 171,0	69,4	101,6	50,3	11,5	38,9	120,7	58,0	62,7
		b 17,4	13,1	22,4	15,3	8,6	19,8	18,4	14,6	24,3
3372,55 – 3775,23	67 – 75% PW	a 79,6	36,8	42,8	24,2	6,9	17,4	55,3	29,9	25,4
		b 8,1	6,9	9,4	7,4	5,1	8,9	8,5	7,5	9,9
3775,24 – 5033,64	75 – 100% PW	a 220,0	110,9	109,1	78,8	23,2	55,6	141,2	87,7	53,5
		b 22,4	20,9	24,1	23,9	17,3	28,4	21,6	22,1	20,8
5033,65 – 6292,05	100 – 125% PW	a 146,7	80,7	66,0	62,2	21,3	41,0	84,4	59,4	25,0
		b 14,9	15,2	14,5	18,9	15,9	20,9	12,9	15,0	9,7
6292,06 – 7550,46	125 – 150% PW	a 81,4	54,3	27,1	36,9	20,3	16,6	44,4	34,0	10,5
		b 8,3	10,2	6,0	11,2	15,2	8,5	6,8	8,6	4,1
7550,47 – 8808,87	150 – 175% PW	a 49,0	37,8	11,2	23,4	18,1	5,3	25,6	19,7	5,9
		b 5,0	7,1	2,5	7,1	13,5	2,7	3,9	5,0	2,3
8808,88 – 10067,28	175 – 200% PW	a 29,8	24,0	5,8	14,6	12,3	2,4	15,2	11,8	3,4
		b 3,0	4,5	1,3	4,4	9,2	1,2	2,3	3,0	1,3
10067,29 – 11325,69	200 – 225% PW	a 17,7	14,1	3,7	8,5	7,2	1,3	9,2	6,8	2,4
		b 1,8	2,6	0,8	2,6	5,4	0,7	1,4	1,7	0,9
11325,70 – 12584,10	225 – 250% PW	a 10,6	8,3	2,3	5,1	4,2	0,9	5,5	4,1	1,4
		b 1,1	1,6	0,5	1,6	3,2	0,4	0,8	1,0	0,5
12584,11 – 13842,51	250 – 275% PW	a 7,6	6,0	1,6	3,5	2,8	0,7	4,1	3,2	0,9
		b 0,8	1,1	0,4	1,1	2,1	0,4	0,6	0,8	0,3
13842,52 – 15100,92	275 – 300% PW	a 4,6	3,5	1,1	1,8	1,3	0,5	2,9	2,3	0,6
		b 0,5	0,7	0,2	0,5	0,9	0,3	0,4	0,6	0,2
15100,93 – 20000,00	300% PW –	a 8,7	6,7	2,0	2,5	1,8	0,7	6,2	4,9	1,4
	20000,00 zł	b 0,9	1,3	0,4	0,8	1,4	0,3	1,0	1,2	0,5
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a 5,9	4,7	1,2	0,8	0,6	0,3	5,1	4,2	0,9
PLN and more	PLN and more	b 0,6	0,9	0,3	0,3	0,4	0,1	0,8	1,0	0,4

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Ustalane na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (5033,64 zł) w województwie śląskim; w nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2516,83 – 3372,54 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 Established on the basis of a multiplicity of an average gross wages and salaries (5033.64 PLN) in Śląskie Voivodship; the percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2516.83 – 3372.54 PLN range accounts for 50–67% of the average wages and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (104.) **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	5033,64	5619,10	4348,67	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ...	7,1	7,6	6,6	8927,26	9982,34	7521,82	Managers
Specjaliści	23,8	16,1	32,8	5864,74	6957,86	5238,16	Professionals
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,9	5,5	2,0	6968,09	7476,76	5371,57	science and engineering professionals
specjaliści do spraw zdrowia	2,8	0,7	5,2	6133,98	8202,59	5787,59	health professionals
specjaliści nauczania i wychowania	8,3	2,9	14,5	4839,15	5022,25	4795,80	teaching professionals
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	6,1	3,8	8,8	5767,57	6701,64	5290,58	business and administration professionals
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych ..	1,6	2,5	0,6	7636,30	7933,06	6244,83	information and communications technology professionals
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury ..	1,1	0,6	1,7	6914,78	7730,78	6556,89	legal, social and cultural professionals
Technicy i inny średni personel	12,4	10,9	14,2	5139,44	6162,11	4217,23	Technicians and associate professionals
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	4,8	6,7	2,5	6169,41	6756,78	4335,85	science and engineering associate professionals
średni personel do spraw zdrowia	1,1	0,5	1,8	3620,96	4211,94	3432,92	health associate professionals
średni personel do spraw biznesu i administracji	5,1	2,9	7,6	4783,77	5512,21	4460,62	business and administration associate professionals
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	1,1	0,3	2,1	3876,43	4182,95	3824,14	legal, social, cultural and related associate professionals
technicy informatycy	0,3	0,5	0,1	5085,75	5005,15	5745,47	information and communications technicians

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 172.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 172.

TABL. 3 (104.) ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (cd.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
Pracownicy biurowi	8,2	5,4	11,4	4061,08	4221,71	3972,81	Clerical support workers
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,6	0,7	4,9	3982,98	4650,58	3878,40	general and keyboard clerks
pracownicy obsługi klienta	0,9	0,2	1,7	3954,91	4743,22	3837,12	customer services clerks
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,6	4,2	2,9	4063,61	4062,88	4064,84	numerical and material recording clerks
pozostali pracownicy obsługi biura	1,1	0,3	2,0	4325,97	4998,54	4187,29	other clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	8,3	4,5	12,7	3028,22	3367,29	2886,86	Service and sales workers
pracownicy usług osobistych	2,1	1,4	2,9	3194,22	3277,78	3146,90	personal service workers
sprzedawcy i pokrewni	4,3	1,3	7,8	3010,28	3933,35	2825,74	sales workers
pracownicy opieki osobistej i pokrewni ...	0,7	0,1	1,4	2758,14	3102,45	2743,04	personal care workers
pracownicy usług ochro- ny	1,2	1,7	0,6	2958,38	3016,80	2759,35	protective services workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,1	0,1	3850,28	3778,30	4081,38	Skilled agricultural, fore- stry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	15,0	24,7	3,7	4703,95	4876,54	3352,97	Craft and related trades workers
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłącze- niem elektryków)	2,8	5,0	0,3	4109,66	4076,46	4834,91	building and related trades workers, exclu- ding electricians
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	7,1	12,3	1,1	5035,35	5113,46	3965,67	metal, machinery and related trades workers
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,4	0,7	0,2	4030,80	4253,65	3227,06	handicraft and printing workers

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 172.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 172.

TABL. 3 (104.) ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
elektrycy i elektonicy ...	2,5	4,5	0,2	6050,34	6097,78	4384,17	electrical and electronic trades workers
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	2,1	2,2	2,0	2940,00	3069,19	2772,04	food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	17,2	25,0	8,1	4843,88	5156,50	3718,94	Plant and machine operators and assemblers
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	8,7	12,4	4,4	5631,56	6207,04	3726,93	stationary plant and machine operators
monterzy	2,5	2,0	3,0	3902,92	4361,29	3542,28	assemblers
kierowcy i operatorzy pojazdów	6,0	10,5	0,7	4087,83	4068,41	4426,95	drivers and mobile plant operators
Pracownicy przy pracach prostych	7,9	5,7	10,4	3008,71	3422,51	2742,35	Elementary occupations
w tym:							of which:
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołóstwie	0,0	0,0	0,0	3237,25	3271,92	3182,37	agricultural, forestry and fishery labourers
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,5	3,3	1,4	3663,60	3748,64	3433,11	labourers in mining, construction, manufacturing and transport

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 172.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 172.

TABL. 4 (105). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – ogółem = 100 total = 100		Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
OGÓŁEM	a	5033,64	5619,10	4348,67	5575,88	6868,25	4693,79	4760,50	5198,17	4086,15
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	6373,24	7970,49	5434,53	5861,75	7346,45	5290,98	6978,53	8398,06	5670,32
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	126,6	141,8	125,0	105,1	107,0	112,7	146,6	161,6	138,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	5714,44	6806,74	4590,85	5051,04	6226,29	4605,01	5952,01	6903,64	4581,88
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	113,5	121,1	105,6	90,6	90,7	98,1	125,0	132,8	112,1
Policealne	a	4300,96	4920,21	3873,44	4492,82	5893,60	3932,57	4228,90	4690,42	3844,37
Post-secondary	b	85,4	87,6	89,1	80,6	85,8	83,8	88,8	90,2	94,1
Średnie zawodowe	a	4726,99	5237,25	3781,93	5826,67	7017,42	4208,32	4295,48	4643,82	3561,59
Vocational secondary	b	93,9	93,2	87,0	104,5	102,2	89,7	90,2	89,3	87,2
Średnie ogólnokształcące	a	3979,78	4585,85	3458,78	4120,37	5472,75	3521,85	3938,89	4429,89	3432,95
General secondary	b	79,1	81,6	79,5	73,9	79,7	75,0	82,7	85,2	84,0
Zasadnicze zawodowe	a	4124,69	4615,54	3047,01	5502,66	6680,54	3104,26	3714,80	4020,20	3028,80
Basic vocational	b	81,9	82,1	70,1	98,7	97,3	66,1	78,0	77,3	74,1
Gimnazjalne	a	3537,83	3672,23	2963,38	4833,22	5199,25	2543,38	3445,60	3556,03	2984,71
Lower secondary	b	70,3	65,4	68,1	86,7	75,7	54,2	72,4	68,4	73,0
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3581,04	4017,34	2889,84	4470,51	5638,06	3002,03	3365,46	3668,12	2857,58
Primary and incomplete primary	b	71,1	71,5	66,5	80,2	82,1	64,0	70,7	70,6	69,9

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (105). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (dok.)
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – ogółem = 100 total = 100	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej a	3675,76	3965,71	3187,22	4848,96	5874,97	3329,84	3476,98	3660,55	3160,70
and less b	73,0	70,6	73,3	87,0	85,5	70,9	73,0	70,4	77,4
25 – 34 a	4792,31	5352,17	3945,39	5528,08	7053,08	3861,81	4533,66	4856,71	3983,35
..... b	95,2	95,2	90,7	99,1	102,7	82,3	95,2	93,4	97,5
35 – 44 a	5395,57	6153,33	4509,87	5842,92	7427,77	4705,57	5169,60	5705,14	4365,97
..... b	107,2	109,5	103,7	104,8	108,1	100,3	108,6	109,8	106,8
45 – 54 a	5149,95	5890,15	4547,09	5525,22	6655,14	5010,49	4888,09	5582,87	4060,22
..... b	102,3	104,8	104,6	99,1	96,9	106,7	102,7	107,4	99,4
55 – 59 a	4850,04	5324,67	4435,22	5166,40	5977,38	4784,99	4630,40	5069,52	4052,82
..... b	96,4	94,8	102,0	92,7	87,0	101,9	97,3	97,5	99,2
60 – 64 a	5197,24	5233,47	5070,39	5721,57	6081,19	5195,48	4896,07	4906,09	4820,17
..... b	103,3	93,1	116,6	102,6	88,5	110,7	102,8	94,4	118,0
65 lat i więcej a	6120,02	6206,54	5567,57	6714,83	6807,35	6381,59	5687,32	5836,39	3870,42
and more b	121,6	110,5	128,0	120,4	99,1	136,0	119,5	112,3	94,7
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
do 1,9 roku a	3590,73	3862,89	3251,68	3698,47	4415,14	3312,21	3569,20	3797,99	3232,25
up to b	71,3	68,7	74,8	66,3	64,3	70,6	75	73,1	79,1
2,0 – 4,9 a	4207,38	4675,84	3631,07	4251,99	5421,19	3509,79	4197,26	4564,30	3671,99
..... b	83,6	83,2	83,5	76,3	78,9	74,8	88,2	87,8	89,9
5,0 – 9,9 a	4793,09	5436,80	3930,97	5277,76	6743,63	3920,12	4619,96	5065,94	3936,08
..... b	95,2	96,8	90,4	94,7	98,2	83,5	97,0	97,5	96,3
10,0 – 14,9 a	5285,97	6011,65	4324,60	5834,87	7451,15	4428,98	5044,93	5534,11	4260,78
..... b	105,0	107,0	99,4	104,6	108,5	94,4	106,0	106,5	104,3
15,0 – 19,9 a	5438,49	6232,63	4608,72	5877,70	7511,37	4873,50	5206,76	5789,59	4402,87
..... b	108,0	110,9	106,0	105,4	109,4	103,8	109,4	111,4	107,8
20,0 lat i więcej a	5436,23	6014,08	4821,74	5794,68	6884,87	5113,76	5141,74	5572,53	4430,11
and more b	108,0	107,0	110,9	103,9	100,2	108,9	108,0	107,2	108,4

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL.5 (106). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY MAJOR OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – ogółem total b – mężczyźni men c – kobiety women		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
OGÓŁEM		2270,00	2754,14	3222,31	3723,63	4244,76	4829,62	5520,90	6514,62	8418,07
TOTAL		2292,47	2943,51	3532,40	4122,39	4721,63	5423,30	6293,76	7524,55	9465,77
		2247,90	2621,93	2985,52	3391,03	3814,00	4295,81	4841,97	5502,91	6641,42
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy										
Managers		a	3261,15	4243,25	5233,92	6117,93	7069,57	8092,98	9573,00	11672,98
		b	3200,00	4500,00	5658,00	6804,76	7916,67	9238,58	10800,00	13604,66
		c	3274,80	4066,00	4836,99	5630,00	6324,94	7083,33	7987,73	9573,04
Specjaliści										
Professionals		a	3067,50	3692,02	4246,12	4703,33	5140,39	5628,82	6266,48	7300,10
		b	3200,00	4020,25	4700,00	5354,00	6014,94	6871,08	7941,08	9297,29
		c	3036,44	3599,13	4067,00	4490,48	4867,29	5226,09	5671,62	6291,96
Technicy i inny średni personel										
Technicians and associate professionals		a	2724,00	3221,62	3634,83	4019,16	4436,67	4940,88	5555,75	6436,50
		b	3000,00	3686,15	4225,45	4804,81	5402,41	6038,96	6832,64	7945,83
		c	2600,00	3034,76	3341,70	3646,47	3954,65	4271,85	4661,27	5132,81
Pracownicy biurowi										
Clerical support workers		a	2300,00	2768,00	3100,00	3450,00	3785,32	4146,40	4555,09	5141,67
		b	2300,00	2799,30	3180,67	3500,00	3858,33	4290,99	4723,45	5416,77
		c	2300,00	2755,62	3056,00	3387,21	3749,97	4079,12	4478,33	5027,34
Pracownicy usług i sprzedawcy ...										
Service and sales workers		a	2100,00	2127,51	2288,69	2434,98	2604,35	2822,03	3104,08	3539,18
		b	2100,00	2201,92	2328,86	2483,30	2759,00	3102,48	3574,73	4152,32
		c	2100,00	2102,40	2264,15	2400,00	2581,49	2761,67	2983,81	3323,78
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy										
Skilled agricultural, forestry and fishery workers		a	2489,31	2850,32	3065,90	3430,10	3795,00	3898,69	4226,38	4554,17
		b	2452,63	2837,18	2990,65	3284,67	3615,00	3851,03	4203,02	4545,37
		c	2860,26	3379,09	3613,71	3839,57	3865,37	4226,38	4257,18	4827,28
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy ..										
Craft and related trades workers		a	2100,00	2694,77	3238,49	3738,33	4233,60	4816,20	5532,38	6454,89
		b	2100,00	2834,18	3424,43	3927,26	4446,59	5027,69	5760,07	6704,11
		c	2100,00	2178,83	2468,00	2803,88	3106,11	3387,40	3719,53	4257,77
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń										
Plant and machine operators and assemblers		a	2387,77	2918,85	3344,03	3793,37	4231,71	4751,12	5422,77	6460,00
		b	2366,00	2962,81	3500,00	4060,00	4571,34	5183,48	5944,62	7069,61
		c	2484,00	2831,09	3080,65	3335,50	3586,87	3832,38	4116,76	4473,14
Pracownicy przy pracach prostych										
Elementary occupations		a	2100,00	2160,00	2340,00	2488,03	2626,40	2786,02	3035,41	3500,00
		b	2100,00	2104,50	2337,48	2600,00	2842,76	3207,95	3701,55	4309,84
		c	2100,00	2200,00	2340,00	2462,72	2557,96	2665,68	2804,72	3076,96

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 172.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 172.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (107). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1186494	1147272	1151366	1179798	TOTAL
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1138690	1108998	1115389	1144991	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	753129	751535	771693	814880	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	165998	136278	123654	111610	disability pensions
renty rodzinne	219563	221185	220042	218502	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	47804	38274	35977	34807	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (108). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					

Świadczenia w mln zł	27720,9	32977,4	34500,6	36625,7	Benefits in million PLN

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

RAZEM TOTAL

Świadczenia w mln zł	27030,1	32333,1	33900,2	36038,5	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1978,16	2429,61	2532,76	2622,91	Average monthly retirement and other pension in PLN

Emerytury Retirement pensions

Świadczenia w mln zł	18695,1	22900,4	24495,3	26563,5	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	2068,60	2539,29	2645,19	2716,51	Average monthly retirement pension in PLN

TABL. 7 (108). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO (dok.)**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.)
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION (cont.)

Renty z tytułu niezdolności do pracy Disability pensions

Świadczenia w mln zł	3324,5	3334,0	3144,1	3018,2	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1668,96	2038,72	2118,88	2253,54	Average monthly pension in PLN

Renty rodzinne Survivors pensions

Świadczenia w mln zł	5010,5	6098,8	6260,8	6456,8	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1901,71	2297,76	2371,05	2462,52	Average monthly pension in PLN

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a

Świadczenia w mln zł	690,8	644,2	600,4	587,2	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1204,18	1402,70	1390,71	1405,75	Average monthly retirement and other pension in PLN

a łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 172.
Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 172.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (109). **ŚWIADCZENIA „RODZINA 500+”**
„FAMILY 500+”

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenia wychowawcze:			Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenia	265061	250614	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	380151	360611	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	2338482	2248006	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:			Child-raising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	6304	6307	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	38473	38123	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	56	56	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	340	341	benefit payments in thousand PLN

U w a g a. W 2018 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 46382 rodziny.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

N o t e. In 2018, 46382 families had the Large Family Card.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Gospodarstwa domowe

1. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promatrzeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstwa członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych za lata 2010–2018 są przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011 r.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

General notes

Households

1. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

Households budgets

1. The basic source of information regarding living conditions of the population, i.e. the level and structure of available income, expenditures and consumption, furnishing of households with durable goods, as well as risk of poverty is a sample survey of **household budgets**. Included in the survey are all households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as a self-sufficient persons, i.e. not sharing his/her income with any other persons, whether living alone or not. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data for 2010–2018 were weighted with the structure of households by the number of persons and class of locality on the basis of the National Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each

w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne ludności ustalone na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego (przeważającego) źródła utrzymania, a mianowicie gospodarstwa: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) do osób pracujących zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej; umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in. emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;

3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości-budynków, gruntów – nie związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);

quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e. on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households with randomly selected dwellings representing basic socio-economic groups of the population established on the basis of exclusive or main (predominate) source of maintenance, i.e. households of employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement and other pension).

3. Categories of persons comprising households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e. source deriving the greatest income:

1) employed persons include:

- a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),
- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
- c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;

2) persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is, i.a. retirement and other pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary compensations granted on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;

3) persons maintained from non-earned sources other than retirement pay and other pensions for whom the main source of maintenance is: social security benefits or other social benefits (i.a. family benefits, supplements to family benefits, nursing benefits and nursing allowances, disability welfare pension, fixed or periodic allowances and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);

4) dependents (without their own source of main-

- 4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych) bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę),
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakupem produktów i usług, wynagrodzeniami i składkami na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa,
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) i wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi),
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznym (m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych, w tym dary),

tenance) are maintained by other persons being members of the same household

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes: all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g. severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness allowances (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer),
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e. the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subventions for agriculture,
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, which was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- 4) income from property (interests, shares in company profits, including dividends) and income from the rental of real estate (net income, i.e.: revenues minus investments and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing),
- 5) income from social benefits, which includes i.a. retirement and other pension, social security benefits and other social benefits (i.a. unemployment benefits, pre-retirement benefits and allowances, family allowances, social pensions, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions, of which gifts),

6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z Klasyfikacją Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). Dane za lata 2015-2018 zostały przedstawione zgodnie z najnowszą obowiązującą od 2013 roku nomenklaturą.

7. **Spożycie** artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Dane o **liczbie jednostek konsumpcyjnych** w gospodarstwie domowym ustalono na podstawie wag, określających zapotrzebowanie osoby fizycznej na wartości kaloryczne spożywanych pokarmów w zależności od wieku i płci. Wagi te wynoszą: dla dzieci w wieku poniżej 1 roku – 0,25, 1 roku – 0,30, 2 lat – 0,40, 3-7 lat – 0,50, 8-11 lat – 0,60, 12-13 lat – 0,70, dla dziewcząt w wieku 14-17 lat – 0,75, dla chłopców w wieku 14-17 lat – 0,85, dla kobiet w wieku 18 lat i więcej – 0,85 i dla mężczyzn w wieku 18 lat i więcej – 1,00.

9. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych według grup gospodarstw domowych** obrazują dynamikę cen towarów i usług konsumpcyjnych nabywanych przez poszczególne grupy społeczno-ekonomiczne ludności.

10. **Zagrożenie ubóstwem** – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujący także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia

6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for purchasing consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of debt or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g. food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g. clothing, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). Data for 2015-2018 were presented according to the new nomenclature obligatory from 2013.

7. **Consumption** of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

8. Data regarding the **number of consumption units** in a household were established on the basis of weights, defining the needs of a natural person in caloric value of consumed nourishment depending on age and sex. These weights amount to: for children below the age of 1 – 0.25, 1 year – 0.30, 2 years – 0.40, 3-7 years – 0.50, 8-11 years – 0.60, 12-13 years – 0.70, for girls aged 14-17 years – 0.75, for boys aged 14-17 years – 0.85, for women aged 18 and over – 0.85 and for men aged 18 and over – 1.00.

9. **Price indices of consumer goods and services by household groups** illustrate changes in prices of consumer goods and services purchased by particular socio-economic groups of the population.

10. **Risk of poverty** – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty

naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to, np. że granica ubóstwa dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwojga dzieci poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa określana jest jako 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (dwie osoby dorosłe plus dwoje dzieci poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. progi te wyniosły odpowiednio 734 zł i 1982 zł, w 2017 r. – 799 zł i 2157 zł, a w 2018 r. – 810 zł i 2187 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast od października 2015 r. zostały ustalone na poziomie 634 zł i 514 zł, podobnie jak w roku 2017 (634 zł i 514 zł). Od października 2018 r. kwoty progowe wyniosły 701 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 528 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych.

Minimum egzystencji, przyjmowane jest jako granica ubóstwa skrajnego. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (dwie osoby dorosłe plus dwoje dzieci poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. wyniosły one odpowiednio 545 zł i 1472 zł, natomiast w 2017 r. – 582 zł i 1571 zł, a w 2018 r. – 595 zł i 1606 zł.

Mieszkania. Infrastruktura

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów pomocy społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0.7 – to any other person at that age and weight 0.5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children at age under 14 is 2.7 times as high as that for 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean expenditure of all households (calculated on the basis of results of household budget surveys).

The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010, the relative poverty threshold was 668 PLN for 1-person households, while, for 4-person households (two adults with two children under 14) – 1802 PLN, in the fourth quarter of 2015 the relative poverty thresholds were 734 PLN and 1982 PLN, respectively, whereas in 2017 – 799 PLN and 2157 PLN, and in 2018 – 810 PLN and 2187 PLN.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. Since 2010 till the third quarter of 2012, the line remained at the same level – of 477 PLN for 1-person households and 351 PLN per 1 person for multi-person households, whereas since October 2015 the line was changed to 634 PLN and 514 PLN, similar to 2017 (634 zł PLN 514 PLN). Since October 2018 the line amounted to 701 PLN for 1-person households and 528 PLN per 1 person for multi-person households

The subsistence minimum is regarded as the extreme poverty threshold. The subsistence minimum is estimated by the Institute of Labour and Social Studies. It takes into account only those needs, the satisfaction of which cannot be postponed in time, and consumption below this level leads to biological destruction.

The poverty threshold are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010, the extreme poverty threshold was 466 PLN for 1-person households, for 4-person households (two adults with two children under 14), – 1257 PLN in the fourth quarter of 2015 they were 545 PLN and 1472 PLN respectively, while in 2017 – 582 PLN and 1571 PLN, and in 2018 – 595 PLN and 1606 PLN.

Dwellings. Infrastructure

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie:

- 1) wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 20 maja 2002 r. i 31 marca 2011 r.;
- 2) bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. W Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2011 do zasobów mieszkaniowych zaliczono mieszkania zamieszkane i niezamieszkane, które w przyszłości mogą stać się mieszkaniami zamieszkanymi, tj. mieszkania przeznaczone do stałego, czasowego lub sezonowego zamieszkania (tzw. drugie mieszkanie) oraz mieszkania wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej i o nieustalonym przeznaczeniu.

4. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2011), za podstawę mieszkania zamieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

5. **Mieszkania sklasyfikowane według form własności** dotyczą:

- 1) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualny dom jednorodzinny,
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 845, z późniejszymi zmianami) zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze

A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.

The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data **regarding dwelling stocks** have been compiled on the basis of:

- 1) the results of the Population and Housing Census as of 20th May 2002 and 31st March 2011;
- 2) the balance of dwelling stocks, as of 31st December, in each administrative division.

3. In the National Population and Housing Censuses 2011 dwelling stocks include inhabited and uninhabited dwellings, which in the future can become inhabited dwellings, i.e. dwellings for permanent, temporary or seasonal residence (so called second dwelling) as well as dwellings used for conducting economic activity and without established purpose.

4. The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census (the results of the 2011 census were taken as a basis) assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

5. **Dwellings** classified by type of ownership concern:

- 1) **natural persons** – dwellings owned by a natural person (one or more), but this person:
 - can be owner of whole real estate, for example individual detached house,
 - can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. Here also dwellings in building of housing cooperatives are included, for which by the law of 15th December 2000 on housing cooperatives (uniform text Journal of Laws 2018 item 845, with later amendments) a separate ownership right for the benefit of a natural person (natural persons) was established, exposed in a real estate register.

wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

- 2) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 3) **gmin (komunalne)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: podmioty lecznicze, jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 4) **towarzystw budownictwa społecznego;**
- 5) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 6) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

6. Dane o mieszkaniach, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz których budowę rozpoczęto dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

7. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku;
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Ban-

The term **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

- 2) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 3) **gminas (municipal)** – dwellings owned by gmina or powiat (local government community) and also dwellings transferred to gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care entities, social assistance organisational units, family support and foster care system units, units of education system, cultural institutions;
- 4) **public building societies;**
- 5) **companies** (of public and private sector);
- 6) **other entities** – dwellings owned by institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

6. Data on dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project as well as in which construction has begun concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged part), created as a result of adapting non-residential spaces.

7. Information on dwellings, useful floor area of dwellings as well as rooms completed concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged part) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the effects of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit;
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, intended for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realised entirely from the budget of gmina (primarily with a public assistance or intervention character);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) using credit from the state bank BGK;

ku Gospodarstwa Krajowego;
– **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów.

8. W związku ze **zmianą metodologiczną**, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania** przeliczono zgodnie nowo obowiązującą metodologią. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, ze względu na **brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz** zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010–2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

9. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano metodą rodzaju działalności, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

10. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wody i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej, nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

11. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

12. **Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

13. Przyjęte do przeliczeń dane o ludności miast na podstawie bilansów w 2010 r. dotyczą miast według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

– **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), intended for meeting the residential needs of the employees of these companies.

8. Due to **methodological change**, since 2018, data regarding effects of “private construction” realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction “for sale or rent”. Data on **dwellings, useful floor area and rooms completed** are recalculated according to the new methodology. Data on **dwellings in which construction has begun**, due to the **impossibility of recalculating data back**, according to the revised scope of forms of construction (“private” and “for sale or rent”), for the years 2010–2017 are presented according to methodology valid until 2017.

9. Information on municipal installations and services was compiled using the kind-of-activity method, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data on municipal installations concern operative installations.

10. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network, while they do not include sewers designed exclusively for draining runoff.

11. Data regarding the **users of water supply and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, sewage system and gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

12. **Consumption of electricity and gas from gas supply system** in households is established on the basis of an advance payment system.

13. Data on urban population based on balances in 2010 used for calculations concern urban areas according to the administrative division valid as of 31st December 2011.

Gospodarstwa domowe**Households**TABL. 1 (110). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE W TYS. HOUSEHOLDS IN THOUSANDS								
OGÓŁEM	1817,8	1872,4	1893,4	1806,7	1686,3	1606,9	1555,4	TOTAL
Miasta	1471,3	1496,8	1490,5	1418,0	1313,0	1241,0	1196,7	Urban areas
Wieś	346,5	375,6	402,9	388,8	373,3	365,9	358,7	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
OGÓŁEM	2,4	2,3	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	TOTAL
Miasta	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	Urban areas
Wieś	3,0	2,8	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8	Rural areas

Budżety gospodarstw domowych**Households budgets**TABL. 2 (111). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	4504	4347	4277	4114	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,76	2,58	2,54	2,54	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,03	1,01	0,99	0,98	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,76	0,76	1,14	1,14	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,68	0,67	0,71	0,74	of which retirement and other pension
pozostających na utrzymaniu	0,91	0,76	0,38	0,38	dependents

TABL. 3 (112). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Dochód rozporządzalny	1183,88	1420,54	1645,75	1757,03	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1133,26	1366,24	1583,69	1691,76	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	655,25	793,07	881,00	944,31	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	4,97	3,03 ^a	9,56 ^b	4,49 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	78,44	107,44	112,39	118,91	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych ^d	404,72	466,34	480,18	531,01	from social security benefits ^d
z pozostałych świadczeń społecznych	x	x	114,66	107,82	from other social benefits
pozostałe dochody	x	x	45,39	45,84	other income
w tym:					of which:
dary	x	x	41,73	39,96	gifts

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 57,81%, b – 46,10%, c – 41,08%. d W latach 2010-2016 łącznie z dochodami z pozostałych świadczeń społecznych.

a-c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 57.81%, b – 46.10%, c – 41.08%. d In 2010-2016, including income from other social benefits.

TABL. 4 (113). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Wydatki ogółem	1023,66	1136,42	1297,07	1288,63	Total expenditures
W tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	973,04	1082,12	1235,00	1223,35	Of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	251,85	271,42	297,82	305,50	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	28,55	32,79	34,21	34,42	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	48,67	55,54	60,59	59,08	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	224,85	252,94	290,03	250,00	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,70	55,12	66,54	72,58	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	45,64	56,59	68,37	64,96	health
w tym artykuły farmaceutyczne	29,37	34,90	37,60	40,65	of which pharmaceutical products
transport	89,31	93,52	102,25	139,24	transport
łączność ^b	43,76	56,48	56,76	48,56	communication ^b
rekreacja i kultura	84,19	80,18	100,28	94,22	recreation and culture
edukacja	10,91	9,03	11,66	10,37	education
restauracje i hotele	19,32	37,43	51,95	49,81	restaurants and hotels
inne towary i usługi	55,45 ^a	63,92	70,75	71,87	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	28,14	32,61	36,13	38,62	of which personal care
pozostałe wydatki	x	x	62,06	65,27	other expenditures
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	x	x	38,79	38,88	of which gifts to other households

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Łącznie z wydatkami za usługi internetowe.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Including expenditure on Internet services.

TABL. 5 (114). PRZECIETNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA
IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	7,14	6,09	5,69	5,44	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,98	3,92	3,48	3,26	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,55	5,30	5,26	5,19	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	x	2,98	2,96	2,94	raw meat
drób	x	x	1,57	1,58	poultry
wędliny i inne pozostałe przetwory mięsne ^d	2,36	2,07	2,06	2,03	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,55	0,39	0,36	0,35	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	2,79	2,58	2,59	2,54	Milk ^f in litres
Jogurty w kg	0,46	0,45	0,47	0,47	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g kg	0,95	0,84	0,87	0,90	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	12,98	11,87	11,91	11,75	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,40	1,20	1,16	1,12	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,36	0,33	0,32	0,32	of which butter
Owoce ⁱ w kg	3,31	3,50	3,74	3,74	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	9,19	7,92	7,53	7,35	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,50	3,16	2,76	2,50	of which potatoes
Cukier w kg	1,16	0,86	0,76	0,80	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,31	0,26	0,26	0,26	Coffe, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	4,34	5,21	6,18	6,46	Mineral or spring waters in litres
Soki owocowe i warzywne w l	1,22	1,05	1,11	1,13	Fruit and vegetable juices in litres

a Od 2013 r. bez maki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”), d Od 2013 r. bez przetworów podrobowych łącznie z wyrobami garmażeryjnymi. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Od 2013 r. bez serków słodkich. h Od 2013 r. bez boczku surowego. i Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Since 2013 excluding offal preparations including ready-to-serve food. e Until 2012 defined as “Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h Since 2013 excluding raw bacon. i Including seeds and edible kernel.

TABL. 6 (115). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych				
	in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,7	98,4	98,8	x	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	34,6	12,4	9,5	x	Freezer
Automat pralniczy	94,7	96,8	97,8	95,6	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	17,1	29,4	34,5	38,6	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	50,0	54,3	53,6	57,4	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	13,7	18,1	20,7	Electric induction/ceramic cooker
Samochód osobowy	58,4	62,5	63,9	65,6	Passenger car
Odtwarzacz płyt kompaktowych ..	14,1	x	x	x	Compact disc player
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża) ..	44,8	x	x	x	Hi-fi stereo music system
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	75,1	68,5	67,2	Equipment for the reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	99,4	96,6	97,1	97,0	Television set
Odtwarzacz DVD	59,9	40,2	29,7	x	DVD player
Telefon stacjonarny	x	x	25,8	22,7	Landline phone
Telefon komórkowy	90,5	96,6	97,1	97,2	Mobile phone
w tym smartfon	x	43,2	62,1	70,3	of which smartphone
Magnetowid, odtwarzacz video ...	29,4	x	x	x	Videorecorder, video player
Zestaw kina domowego	22,9	16,5	14,1	14,3	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	66,6	62,0	61,1	62,4	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	52,0	50,8	43,5	x	Digital camera
Komputer osobisty	66,5	75,9	77,9	75,0	Personal computer
w tym laptop, tablet	x	x	67,0	66,5	of which laptop, phone
Komputer z dostępem do Internetu	63,4	75,1	77,0	x	Computer with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	x	51,9	46,0	x	of which broadband access
Drukarka	42,9	34,3	31,2	36,0	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	21,1	21,2	26,1	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	x	x	56,4	57,8	Bicycle (excluding children's)
Motocykl, skuter, motorower	x	x	5,1	4,5	Motorcycle, scooter, motobike
Urządzenie z dostępem do Internetu ^c	x	x	x	76,2	Device with Internet access ^c

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony i inne posiadające dostęp do Internetu.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes a radio, a radio tape recorder, a radio with CD player or a radio tape recorder with CD player, Hi-fi stereo music system. c Computers, laptops, tablets, TVs, smartphones and other devices with Internet access.

TABL. 7 (116). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK-OF-POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	14,0	10,7	7,5	9,5	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	5,8	7,8	6,3	7,4	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	4,5	3,4	1,8	2,9	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 188.

a See general notes, item 10 on page 188.

Mieszkania. Infrastruktura
Dwellings. Infrastructure
TABL. 8 (117). **ZASOBY MIESZKANIOWE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DWELLING STOCKS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Mieszkania w tys. Dwellings in thousands	1696,6	1740,3	1761,8	1773,5	1443,8	329,8
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thousands	6313,7	6529,1	6628,0	6681,6	5126,0	1555,6
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thousand m ²	117110,9	122594,5	125074,2	126385,8	93362,8	33023,1
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:						
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,72	3,75	3,76	3,77	3,55	4,72
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :						
1 mieszkanie per dwelling	69,0	70,4	71,0	71,3	64,7	100,1
na 1 osobę per person	25,3	26,8	27,5	27,9	26,8	31,3
liczba osób ^a na: number of persons ^a :						
1 mieszkanie per dwelling	2,73	2,63	2,58	2,56	2,41	3,20
1 izbę per room	0,73	0,70	0,69	0,68	0,68	0,68

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika ust. 13 str. 27.

a See general notes to the Yearbook, item 13 on page 27.

TABL. 9 (118). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water sup- ply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM	2010	98,7	95,2	93,5	64,8	80,8
TOTAL	2015	98,8	95,4	93,8	64,5	81,5
	2017	98,8	95,5	93,9	64,5	81,9
	2018	98,8	95,5	93,9	64,6	82,1
Miasta	2010	99,3	95,8	94,5	72,5	80,9
Urban areas	2015	99,3	95,9	94,6	72,2	81,5
	2017	99,4	96,0	94,7	72,1	81,9
	2018	99,4	96,0	94,8	72,2	82,1
Wieś	2010	95,9	92,5	89,4	30,1	80,6
Rural areas	2015	96,2	93,0	89,9	30,5	81,5
	2017	96,2	93,2	90,2	30,9	81,9
	2018	96,3	93,3	90,3	31,8	82,1

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 10 (119). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Housing allowances paid out to users of dwellings					
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing commu- nity	prywat- nych private	towa- rzystw budow- nictwa społecz- nego public building society	innych others

a – liczba wypłaconych dodatków
number of allowances
b – kwota dodatków w tys. zł
amount of allowances in tho-
usand PLN
c – przeciętna wysokość dodatku w zł
average value of allowances
in PLN

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	562716	275130	146310	44032	57335	5847	34062
TOTAL	b	124218,6	61691,8	29850,2	8869,3	14541,7	1508,5	7757,0
	c	220,7	224,2	204,0	201,4	253,6	258,0	227,7
Miasta	a	551321	269771	144673	41776	56563	5847	32691
Urban areas	b	121877,2	60615,8	29476,6	8423,5	14378,5	1508,5	7474,3
	c	221,1	224,7	203,7	201,6	254,2	258,0	228,6
Wieś	a	11395	5359	1637	2256	772	–	1371
Rural areas	b	2341,4	1076,0	373,6	445,8	163,3	–	282,8
	c	205,5	200,8	228,2	197,6	211,5	–	206,3

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	48,9	26,0	7,8	10,2	1,0	6,1
TOTAL	b	100,0	49,7	24,0	7,1	11,7	1,2	6,2
	c	100,0	48,9	26,2	7,6	10,3	1,1	5,9
Miasta	a	100,0	48,9	26,2	7,6	10,3	1,1	5,9
Urban areas	b	100,0	49,7	24,2	6,9	11,8	1,2	6,1
	c	100,0	47,0	14,4	19,8	6,8	x	12,0
Wieś	a	100,0	47,0	14,4	19,8	6,8	x	12,0
Rural areas	b	100,0	46,0	16,0	19,0	7,0	x	12,1
	c	100,0	46,0	16,0	19,0	7,0	x	12,1

TABL. 11 (120). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekaza- nych inwestorom pod budownic- two mieszkaniowe Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdziel- cze coopera- tives	osób fizyczn- ych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which develo- ped	razem total	w tym uzbrojone of which develo- ped
OGÓŁEM	2010	77,1	0,7	60,5	704,1	296,8	2087,4	784,2
TOTAL	2015	94,8	0,2	60,6	991,3	621,2	2250,0	1057,8
	2017	106,2	4,1	57,5	1308,1	752,8	2221,6	1005,1
	2018	99,0	0,1	51,8	1073,4	685,3	2168,4	1077,6
Miasta	2010	59,5	0,7	44,9	688,2	291,8	1459,7	369,6
Urban areas	2015	79,5	0,2	46,4	948,0	614,3	1612,4	655,4
	2017	83,9	4,1	36,1	1266,2	745,7	1617,4	638,0
	2018	82,7	0,1	36,3	1032,2	678,8	1558,0	708,4
Wieś	2010	17,6	–	15,6	15,9	5,0	627,7	414,6
Rural areas	2015	15,3	–	14,2	43,3	6,9	637,6	402,4
	2017	22,3	–	21,4	41,9	7,1	604,2	367,1
	2018	16,3	–	15,5	41,2	6,5	610,4	369,2

TABL. 12 (121). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	11932	11066	13135	18801	T O T A L
Spółdzielcze	174	57	20	12	Cooperatives
Komunalne (gminne)	90	124	134	158	Municipal (gmina)
Zakładowe	2	–	–	51	Company
Indywidualne ^a	8393	7675	8746	8272	Private ^a
Spółeczne czynszowe	280	–	319	219	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem ^a	2993	3210	3916	10089	For sale or rent ^a

a Patrz uwagi ogólne do działu ust. 8 str. 192.

a See general notes, item 8 on page 192.

TABL. 13 (122). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	10202	10152	12227	12480	Dwellings
miasta	6899	6839	8596	8849	urban areas
wieś	3303	3313	3631	3631	rural areas
Spółdzielcze	75	80	24	4	Cooperative
Komunalne (gminne)	213	135	206	236	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	1	3	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2879	3107	4669	4378	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	259	83	241	494	Public building society
Indywidualne	6776	6747	7086	7365	Private
miasta	3546	3532	3566	3889	urban areas
wieś	3230	3215	3520	3476	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	358	454	545	561	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	312	395	499	517	Urban areas
Wieś	518	657	693	708	Rural areas
Izby	49959	48351	55215	57286	Rooms
miasta	30875	30111	35127	37324	urban areas
wieś	19084	18240	20088	19962	rural areas
Spółdzielcze	282	215	66	9	Cooperative
Komunalne (gminne)	381	289	505	535	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	6	11	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	9367	10090	14917	14703	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	839	227	671	1322	Public building society
Indywidualne	39090	37530	39248	40706	Private
miasta	20349	19684	19646	21377	urban areas
wieś	18741	17846	19602	19329	rural areas

TABL. 13 (122). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1296290	1215832	1376864	1398302	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	807425	744489	852826	891517	urban areas
wieś	488865	471343	524038	506785	rural areas
Spółdzielcze	6264	5474	1940	152	Cooperative
Komunalne (gminne)	7771	4779	10174	8905	Municipal (gmina)
Zakładowe	—	—	166	373	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	234182	218081	322757	316940	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	12150	4024	12979	24690	Public building society
Indywidualne	1035923	983474	1028848	1047242	Private
miasta	554441	521293	516868	553457	urban areas
wieś	481482	462181	511980	493785	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	127,1	119,8	112,6	112,0	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	117,0	108,9	99,2	100,7	urban areas
wieś	148,0	142,3	144,3	139,6	rural areas
Spółdzielcze	83,5	68,4	80,8	38,0	Cooperative
Komunalne (gminne)	36,5	35,4	49,4	37,7	Municipal (gmina)
Zakładowe	—	—	166,0	124,3	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	81,3	70,2	69,1	72,4	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	46,9	48,5	53,9	50,0	Public building society
Indywidualne	152,9	145,8	145,2	142,2	Private
miasta	156,4	147,6	144,9	142,3	urban areas
wieś	149,1	143,8	145,4	142,1	rural areas

TABL. 14 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM	2010	10202	6776	0,1	1,1	3,3	95,5	3426	7,9	23,2	36,0	32,9
TOTAL	2015	10152	6747	0,1	1,3	4,2	94,5	3405	6,0	29,5	30,2	34,3
	2017	12227	7086	0,1	1,3	4,2	94,4	5141	7,1	28,7	32,4	31,9
	2018	12480	7365	0,1	1,2	4,0	94,7	5115	4,2	25,3	35,2	35,3
Miasta	2010	6899	3546	0,0	1,1	3,8	95,1	3353	8,1	23,7	36,6	31,6
Urban areas	2015	6839	3532	0,2	1,2	4,1	94,5	3307	6,2	30,1	30,0	33,7
	2017	8596	3566	0,1	1,3	3,8	94,8	5030	7,2	28,9	32,9	31,0
	2018	8849	3889	0,2	0,7	3,9	95,2	4960	4,2	25,8	35,5	34,6
Wieś	2010	3303	3230	0,1	1,1	2,8	95,9	73	–	–	8,2	91,8
Rural areas	2015	3313	3215	0,0	1,3	4,2	94,5	98	1,0	9,2	36,7	53,1
	2017	3631	3520	0,1	1,2	4,7	94,1	111	1,8	18,9	9,9	69,4
	2018	3631	3476	0,1	1,6	4,1	94,1	155	4,5	11,0	27,1	57,4

TABL. 15 (124). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 grudnia
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	19786,6	21055,4	21550,0	21674,9	Water supply
miasta	10560,1	11076,7	11348,5	11391,4	urban areas
wieś	9226,5	9978,7	10201,5	10283,5	rural areas
Kanalizacyjna ^a	11403,3	15557,3	16264,1	16677,5	Sewage ^a
miasta	8181,1	10162,4	10483,9	10650,3	urban areas
wieś	3222,2	5394,9	5780,2	6027,2	rural areas
Przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	563896	608146	626230	627069	Water supply system
miasta	336690	362101	371745	370702	urban areas
wieś	227206	246045	254485	256367	rural areas
Kanalizacyjne	266800	377586	404621	419044	Sewage system
miasta	198426	257556	275181	285804	urban areas
wieś	68374	120030	129440	133240	rural areas
Zdroje uliczne	499	495	484	481	Street outlets
Miasta	339	339	332	331	Urban areas
Wieś	160	156	152	150	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	140,7	135,9	134,7	137,5	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	117,3	110,1	108,5	109,8	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	32,5	31,1	31,0	31,5	per capita in m ³
Wieś w hm ³	23,3	25,8	26,2	27,7	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	150,3	149,3	153,8	155,4	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	146,3	148,6	153,1	154,1	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 16 (125). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1843,3	1846,5	1881,0	1912,5	Consumers (as of 31 XII) in thousands
Miasta	1464,5	1456,5	1483,7	1509,4	Urban areas
Wieś	378,8	390,0	397,3	403,1	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	3719,3	3545,9	3608,5	3666,7	In GWh
miasta	2861,8	2656,3	2687,9	2722,9	urban areas
wieś	857,5	889,6	920,7	943,8	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	792,1	751,7	767,5	780,8	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1954,1	1823,8	1811,6	1804,0	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2263,8	2280,9	2317,3	2341,5	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

S o u r c e: data of the Ministry of Energy.

TABL. 17 (126). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	16082,3	16904,1	17456,1	17609,3	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1518,8	1487,3	1491,2	1495,4	of which transmission
miasta	821,7	806,5	829,9	829,1	urban areas
wieś	697,2	680,8	661,3	666,3	rural areas
Miasta	9667,6	10156,8	10544,0	10603,3	Urban areas
Wieś	6414,7	6747,3	6912,1	7005,9	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	329600	347665	380258	388685	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	229637	243545	260833	266627	Urban areas
Wieś	99963	104120	119425	122058	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	1048,9	1061,8	1076,5	1080,9	Consumers of gas from gas supply system^a in thousands
Miasta	961,0	965,8	976,2	976,9	Urban areas
Wieś	87,9	96,0	100,3	104,0	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system (during the year)
W GWh	473,9 ^b	4665,6	5288,5	5399,5	In GWh
miasta	408,5 ^b	3977,0	4452,9	4492,2	urban areas
wieś	65,4 ^b	688,6	835,6	907,3	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	102,2 ^c	1019,2	1161,6	1189,3	Per capita in kWh
miasta	113,1 ^c	1125,4	1271,4	1288,2	urban areas
wieś	63,8 ^c	659,6	795,5	861,7	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b–c W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami: b – hm³, c – m³.

a Including consumers using collective gas-meters. b–c In natural units on the basis of which settlements with clients occur: b – hm³, c – m³.

TABL. 18 (127). **OGRZEWNICTWO**

Stan w dniu 31 grudnia

HOUSE-HEATING

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Sieć ciepła w km	3658,7	3572,8	3715,3	3633,7	3512,5	121,2
Heating network in km						
w tym przesyłowa	2563,6	2346,2	2431,0	2389,4	2317,1	72,3
of which transmission						
Kotłownie	1456	2727	2936	2718	2313	405
Boiler rooms						
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	35068,5	29792,9	32810,6	29878,3	29484,4	393,9
Sale of heating energy (during the year) in TJ						
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam³	285413	331893	377274	340856	333300	7557
Cubature of buildings with central heating in dam ³						
w tym budynków mieszkalnych	183488	196992	250958	185461	184040	1421
of which residential buildings						

U w a g a. Od 2015 r. zmiana zakresu podmiotowego badania.

N o t e. Since 2015 change of the subject scope of the survey.

TABL. 19 (128). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIAĞOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousands – using ^a :
wodociągu	4326,7	4374,3	4356,6	4342,7	water supply system
miasta	3501,9	3457,6	3430,9	3414,7	urban areas
wieś	824,8	916,6	925,7	927,9	rural areas
kanalizacji	3196,2	3532,4	3547,3	3549,9	sewage system
miasta	2935,0	3059,2	3053,3	3047,7	urban areas
wieś	261,2	473,2	494,1	502,1	rural areas
gazu	2844,0	2849,7	2834,2	2836,3	gas supply system
miasta	2544,6	2518,9	2493,6	2485,9	urban areas
wieś	299,3	330,8	340,6	350,4	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu	93,3	95,7	95,8	95,8	water supply system
miasta	97,1	98,1	98,1	98,2	urban areas
wieś	80,3	87,7	88,0	88,0	rural areas
kanalizacji	69,0	77,3	78,0	78,3	sewage system
miasta	81,4	86,8	87,3	87,6	urban areas
wieś	25,4	45,3	47,0	47,6	rural areas
gazu	61,4	62,3	62,3	62,6	gas supply system
miasta	70,5	71,5	71,3	71,5	urban areas
wieś	29,1	31,6	32,4	33,2	rural areas

a Dane szacunkowe; w przypadku wodociągu i kanalizacji dane od 2015 r. podano według zmienionej metody.

b Na podstawie bilansów.

a Estimated data; in case of water supply and sewage systems data since 2015 are given according to changed method.

b Based on balances.

DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE

CHAPTER IX EDUCATION

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 996, z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową);
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji;
- 3) branżowe szkoły I stopnia powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17); w branżowych szkołach I stopnia w roku szkolnym 2017/18 i 2018/19 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Od 1 września 2011 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 5 lat, a w latach 2004/05–2010/11 w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2018/19 school year:

- 1) the first year of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 and 2017/18 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school);
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out;
- 3) stage I sectoral vocational schools were transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year). The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 and 2018/19 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Since 1st September 2011 an obligatory 1-year pre-primary education has been introduced for children at the age of 5 and in 2004/05–2010/11 school years for children at the age of 6 in pre-primary education establishments i.e. in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools) as well as since the 2008/09 school year in pre-primary education groups and pre-primary points.

W latach szkolnych 2009/10 – 2013/14 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/16 – dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. W roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie. W roku szkolnym 2017/18 i 2018/19 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, zaś dzieci 7-letnie obowiązkiem szkolnym. Nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18. roku życia.

4. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

5. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) szkoły artystyczne (bez szkół specjalnych), nie-dające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej,
 - d) szkoły specjalne;
- 2) **gimnazja**, spośród których wyróżnia się:
 - a) gimnazja sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) gimnazja przysposabiające do pracy na podstawie programowej VI klasy szkoły podstawowej (od roku szkolnego 2003/04 gimnazja z oddziałami przysposabiającymi do pracy),
 - c) gimnazja specjalne;
- 3) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe);
- 4) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego;
- 5) 4-letnie **technika**;
- 6) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe;
- 7) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;

In the school years 2009/10 – 2013/14 at the request of parents, children at the age of 6 were allowed to start education in the first class of primary school, in the 2014/15 school year, the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year for children at the age of 6 born in 2009 and children born in the second half of 2008 (at the age of 7). In the 2016/17 school year the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 7. In the 2017/18 and 2018/19 school year, children at the age of 6 are obliged to 1-year pre-primary education in pre-primary education establishments, while children at the age of 7 to compulsory education. Education is compulsory until the age of 18.

4. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

5. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Higher education institutions can be either public or non-public. Non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

6. Schools for children and youth include:

- 1) **primary schools** of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) branch schools (excluding special schools),
 - c) art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme,
 - d) special schools;
- 2) **lower secondary schools**, of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) lower secondary schools leading to professional certification based on the programme of 6th grade of primary schools (since the 2003/04 school year lower secondary schools with job-training sections),
 - c) special lower secondary schools;
- 3) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year basic vocational schools);
- 4) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools;
- 5) 4-year **technical secondary schools**;
- 6) **general art schools** leading to professional certification;
- 7) 3-year **special job-training schools**;

8) funkcjonujące do roku szkolnego 2013/14 3-letnie licea profilowane oraz 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zasadniczych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 1,5, lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi,
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) od roku szkolnego 2005/06.
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata (prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich).

8. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu uczelni:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskiej uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskiej uczelni za granicą w Ostrawie, Wiedniu, Vsetinie i Pradze);
- 4) nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji.

Studentów i absolwentów wykazano bez filii, zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych, zamiejscowych ośrodków dydaktycznych i punktów konsultacyjnych uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem śląskim z wyjątkiem tablicy „Ważniejsze dane o województwie”.

Podział uczelni według **typów uczelni** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla uczelni publicznych. W podziale tym do typu „uczelnie” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „uczelnia”, jak też „wyższa szkoła”, „uniwersytet”, „politechnika” lub „akademia”: rolnicza, ekonomiczna.

9. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej (diennej, wieczorowej), zaocznej obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe** dla dorosłych,
- 2) **gimnazja** dla dorosłych,
- 3) 3-letnie **licea ogólnokształcące** dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące do roku szkolnego:
 - 2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2014/15 – 2-3 letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,

8) functioning until the 2013/14 school year – 3-year specialised secondary schools as well as 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening, weekend and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary vocational schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools,
- 2) colleges of social work (3-year) since 2005/06 school year,
- 3) foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not receive the title of licentiate (conducted by education departments of voivodship marshals' offices).

8. Higher education institutions consists of full-time and part-time programmes. Data regarding higher education institutions:

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad in Ostrava, Vienna, Vsetina and Prague);
- 4) do not include academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration.

Students and graduates are presented not taking into account branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres and consultation points in another location of higher education institutions than the śląskie voivodship excluding the table “Major data on the voivodship”.

The division of higher education institutions by types institution was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools.

In this division, the category of ‘higher education institutions’ comprises both the schools whose proper name includes the phrase ‘higher school’ and those containing in their proper name the word ‘university’ or ‘academy’ - of: agriculture, economic.

9. Schools for adults educating in full-time (day, evening), weekend mode – include:

- 1) **primary schools** for adults,
- 2) **lower secondary schools** for adults,
- 3) 3-year **general secondary schools** for adults,
- 4) schools operating in the school years:
 - 2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2014/15 – 2-3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialised secondary schools for adults,

– 20015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej oraz 4-letnie technika dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2011/12 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej; łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

16. Do placówek wychowania pozaszkolnego zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

– 2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school and 4-year technical secondary schools for adults.

10. Special schools are organized for children and youth with special educational needs, of which for disabled youth. Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special or integrational, and mainstream as well as therapeutic and compensation sections are established), as well as in special educational care centres, other educational institutions or the unit performing health care activities (until the 2011/12 school year defined as health care institutions; including health resorts treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth, aged 3 and more who, for reasons of their disability, are not able to attend regular nursery schools or schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth sociotherapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation-education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an inter-school facility serving as a boarding school.

16. Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments. The aim of extracurricular education is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

17. Data regarding teachers excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Dane o **nauczycielach akademickich** dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- **przedszkola**,
- **oddziały przedszkolne** przy szkołach podstawowych,
- od roku szkolnego 2008/09 **zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne**, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2008 r. (Dz. U. Nr 7, poz. 38).

21. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza uczelniami) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach na koniec roku szkolnego;
- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 - w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych. Dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z poprzed-

Data regarding **academic teachers** concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time employees calculated as full-time employees.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children from the age 3 of until beginning education in primary school, providing children with care and aiming at preparation to education in school.

Pre-primary education establishments include:

- **nursery schools**,
- **pre-primary sections** of primary schools,
- since the 2008/09 school year **pre-primary education groups and points**, in accordance with the decree of the Minister of National Education dated 10th January 2008 (Journal of Laws No. 7, item 38).

21. Data regarding:

- 1) pre-primary education and schools (excluding tertiary education institutions) as well as since the 2008/09 school year – special education care centres, youth education centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation-education centres as well as boarding-schools and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) higher education institutions are presented as of 31 December (up to the 2017/18 academic year as of 30th November); students are indicated as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data on graduates relate to persons who have obtained university diplomas in the period from 1st December 2017 till 31st December 2018 (since the 2017/18 academic year, data on graduates are listed from the previous academic year; in 2000 - from the calendar year);

niego roku akademickiego; w 2000 r. - z roku kalendarzowego; Dane o uczelniach, studentach i absolwentach podano bez uczelni resortu obrony narodowej, dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 grudnia.

22. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

23. Współczynnik skolaryzacji:

- **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;
- **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

24. W roku szkolnym 2015/16 do obliczenia relacji wieku 6–12 odpowiadającej poziomowi kształcenia podstawowego przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę ludności w wieku 6–12 lat według stanu w dniu 31 grudnia 2015 r.

25. Od roku 2014 obowiązuje nowa **Międzynarodowa Klasyfikacja Kierunków Kształcenia (ISCED–F 2013)**. Z założenia dotyczy ona w roku szkolnym 2014/15 kierunków kształcenia jedynie dla uczniów i studentów, natomiast dane dotyczące absolwentów są prezentowane jeszcze w „starym” układzie, czyli wg **Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji ISCED'97**. Od roku szkolnego 2015/16 dane dla uczniów, studentów i absolwentów według kierunków kształcenia prezentowane są według Międzynarodowej Klasyfikacji Kierunków Kształcenia (ISCED–F 2013).

26. Prezentowane informacje z wyjątkiem danych o uczelniach opracowano na podstawie **Sytemu Informacji Oświatowej** administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

27. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie **Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on** administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

28. Dane (poza uczelniami i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

data regarding higher education institutions, students and graduates, do not include academies of the Ministry of National Defence; data of post-graduate and doctoral studies, academic teachers as of 31st December.

22. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.

23. Enrolment rate:

- **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this educational level;
- **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this educational level.

24. In the 2015/16 school year for calculation of relations in the age group 6–12 in primary education it was assumed to use as a basis (denominator) the number of population aged 6–12 as of 31st December 2015.

25. In 2014 a new classification was introduced – **the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED–F 2013)**. In principle it relates to the 2014/15 school year courses of education only for pupils and students, while data concerning graduates are presented according to the previous **International Standard Classification of Education ISCED'97**. Since the 2015/16 school year data for pupils, students and graduates by fields of education are presented according to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED–F 2013).

26. The presented information, excluding data on higher education institutions, was elaborated on the basis of the **Educational Information System** administered by the Ministry of National Education.

27. Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the **Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on** administered by the Ministry of Science and Higher Education.

28. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (129). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVELS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1246	1259	1415	1417	primary
gimnazja	757	772	139	121	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	39	43	45	46	special job-training
branżowe I stopnia ^a	192	186	162	172	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	320	253	248	249	general secondary ^b
technika ^c	240	215	212	218	technical secondary ^c
artystyczne ogólnokształcące ^d ...	18 ^e	23 ^f	24 ^g	24 ^h	general art ^d
policealne	396	313	280	236	post-secondary
uczelnie	45	38	32	34	higher education institutions
dla dorosłych	443 ⁱ	226	197	161	for adults
podstawowe	2	2	22	23	primary
gimnazja	24	32	13	7	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	295	181	162	131	general secondary ^b
technika ^c	101	11	x	x	technical secondary ^c
NAUCZYCIELE TEACHERS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^k	18385	20712	24419	28126	primary ^k
gimnazja ^k	12185	10951	7178	3649	lower secondary ^k
branżowe I stopnia ^{akl}	1846	1840	1738	1714	stage I sectoral vocational ^{akl}
licea ogólnokształcące ^{km}	5584	4338	4182	4086	general secondary ^{km}
technika ^{kmm}	5964	5581	5645	5500	technical secondary ^{kmm}
policealne	1428	1046	918	669	post-secondary
uczelnie ^o	9440	8725	8350	8242	higher education institutions ^o
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^p	34900	46168	41242	42271	Pre-primary education ^p
Szkoły:					Schools:
podstawowe	240382	279550	298323	340783	primary
gimnazja	137949	116527	75879	37924	lower secondary

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b-c W roku szkolnym 2010/11 łącznie z: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – technikami uzupełniającymi (w przypadku szkół dla dorosłych również w roku szkolnym 2015/16). d Dające uprawnienia zawodowe. e-h Ponadto szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: e-2010/11 – 20, f-2015/16 – 21, g-2017/18 – 19, h-2018/19 – 19. i łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio: 21 szkół, 983 uczniów i 228 absolwentów. k-m łącznie ze szkołami: k – dla dorosłych, l – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, m – uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11) i technikami. n łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. o Nauczyciele akademicy pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty. p Dotyczy dzieci w wieku 6 lat (w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat) objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32 na str. 240.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b-c In the 2010/11 school year including: b – supplementary general secondary and specialised secondary, c – supplementary technical secondary (in the case of schools for adults also in the 2015/16 school year). d Leading to professional certification. e-h Moreover, art schools providing only art education in the school year: e-2010/11 – 20, f-2015/16 – 21, g-2017/18 – 19, h-2018/19 – 19. i Including basic vocational schools not included in the further breakdown: 21 schools, 983 pupils and 228 graduates. k-m Including: k – schools for adults, l – special job-training schools, m – supplementary: general secondary schools (in the 2010/11 school year) and technical secondary schools. n Including general secondary art schools leading to professional certification. o Full-time and part-time academic teachers converted into full-time equivalent units. p Concerns children aged 6 (in the 2015/16 school year aged 5) attending obligatory pre-primary establishments, shown also in table 33 on page 240.

TABL. 1 (129). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVELS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły:					Schools:
specjalne przysposabiające do pracy	1059	1154	1106	1073	special job-training
branżowe I stopnia ^a	24013	19379	16271	15170	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	70253	51282	49179	48702	general secondary ^b
technika ^c	67362	58820	57871	57582	technical secondary ^c
artystyczne ogólnokształcące ^d ...	2317 ^r	2338 ^s	2441 ^t	2371 ^u	general art ^d
policealne	42891	35207	32541	27380	post-secondary
uczelnie	172084	118936	110996	107982	higher education institutions
dla dorosłych	38258 ⁱ	23935	18669	16634	for adults
podstawowe	22	10	298	782	primary
gimnazja	2957	2118	1286	638	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	28217	21596	17085	15214	general secondary ^b
technika ^c	6079	211	x	x	technical secondary ^c
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	41733	37847	x	.	primary
gimnazja	44718	37565	36294	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	170	274	252	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	7327	5923	4688	.	basic vocational
licea ogólnokształcące ^b	23275	16688	15920	.	general secondary ^b
technika	15527	13391	12676	.	technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^d ...	418 ^w	367 ^y	369 ^z	.	general art ^d
policealne	11525	9699	7521	.	post-secondary
uczelnie	48809	31990	29347	.	higher education institutions
dla dorosłych	8178 ⁱ	5799	4421	.	for adults
podstawowe	10	3	x	.	primary
gimnazja	806	559	362	.	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	5891	5173	4059	.	general secondary ^b
technika ^c	1243	64	x	x	technical secondary ^c

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b-c W roku szkolnym 2010/11 łącznie z: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – technikami uzupełniającymi (w przypadku szkół dla dorosłych również w roku szkolnym 2015/16). d Dające uprawnienia zawodowe. r-u Ponadto szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: r-2010/11 – 1305, s-2015/16 – 1262, t-2017/18-1396, u-2018/19-1357. w-z Ponadto szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: w-2010/11 – 150, y-2015/16 – 117, z-2017/18 – 154.
Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem uczelni – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-c In the 2010/11 school year including: b – supplementary general secondary and specialised secondary, c – supplementary technical secondary (in the case of schools for adults also in the 2015/16 school year). r-u Moreover, art schools providing only art education in the school year: r-2010/11 – 1305, s-2015/16 – 1262, t-2017/18 – 1396, u-2018/19 – 1357. w-z Moreover, art schools providing only art education in the school year: w-2010/11 – 150, y-2015/16 – 117, z-2017/18 – 154.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły podstawowe	1246	1259	1415	1417	Primary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	4	6	6	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	1168	1122	1230	1226	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	46	69	85	86	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	4	7	13	13	Religious organisations
Pozostałe	25	57	81	86	Other
Gimnazja	757	772	139	121	Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	3	2	2	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	680	672	86	75	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	43	54	25	21	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	10	12	3	3	Religious organisations
Pozostałe	24	31	23	20	Other
Branżowe I stopnia^{abc}	231	229	207	218	Stage I sectoral vocational schools^{abc}
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	4	4	5	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	215	208	183	190	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	10	11	12	14	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	1	2	2	2	Religious organisations
Pozostałe	4	4	6	7	Other
Licea ogólnokształcące^d	320	253	248	249	General secondary schools^d
Jednostki samorządu terytorialnego	258	192	186	182	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	32	29	30	32	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	7	7	6	7	Religious organisations
Pozostałe	23	25	26	28	Other
Technika^e	258	238	236	242	Technical secondary schools^e
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	12	13	14	15	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	228	196	195	196	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	11	17	13	15	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	Religious organisations
Pozostałe	6	11	13	15	Other

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c-e Łącznie ze szkołami: c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11), e – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c – e Including: c – special job-training schools, d – supplementary general secondary schools and supplementary secondary schools (in the 2010/11 school year), e – general art school leading to professional certification and supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

TABL. 2 (130). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY (dok.) SCHOOLS (cont.)					
Policealne	396	313	280	236	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	2	2	2	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	78	43	38	35	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	32	14	6	4	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	–	2	2	Religious organisations
Pozostałe	283	254	232	193	Other
Wyższe	45	38	32	34	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	11	11	11	11	Central (government) administration entities
Pozostałe	34	27	21	23	Other
Szkoły dla dorosłych	443	226	197	161	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	1	2	3	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	137	44	42	42	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	40	20	18	9	Associations and other social organisations
Pozostałe	264	161	135	107	Other
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Szkoły podstawowe	240382	279550	298323	340783	Primary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	706	770	724	731	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	233746	266763	279786	319363	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	3507	5777	7391	8975	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	513	972	1644	2240	Religious organisations
Pozostałe	1910	5268	8778	9474	Other
Gimnazja	137949	116527	75879	37924	Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	67	35	19	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	132709	110025	71054	35391	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2578	3205	2398	1235	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1521	1702	1162	627	Religious organizations
Pozostałe	1141	1528	1230	652	Other
Branżowe I stopnia^{abc}	25072	20533	17377	16243	Stage I sectoral vocational schools^{abc}
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	51	121	99	133	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	24185	19050	15906	14771	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	496	639	638	600	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	28	48	52	50	Religious organisations
Pozostałe	312	675	682	689	Other

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Including special job-training schools.

TABL. 2 (130). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Licea ogólnokształcące^d	70253	51282	49179	48702	General secondary schools^d
Jednostki samorządu terytorialnego	66294	47592	45044	44323	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1906	1588	1750	1921	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	799	613	604	609	Religious organisations
Pozostałe	1254	1489	1781	1849	Other
Technika^e	69679	61158	60312	59953	Technical secondary schools^e
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2000	2091	2267	2362	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	66367	57274	55099	54238	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	729	823	1119	1158	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	32	14	34	47	Religious organisations
Pozostałe	551	956	1793	2148	Other
Szkoły policealne	42891	35207	32541	27380	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	435	228	214	207	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	9690	3770	2878	2607	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2073	877	254	243	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	–	42	50	Religious organisations
Pozostałe	30693	30332	29153	24273	Other
Szkoły wyższe	172084	118936	110996	107982	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	120657	94996	86550	81169	Central (government) administration entities
Pozostałe	51427	23940	24446	26813	Other
Szkoły dla dorosłych	38258	23935	18669	16634	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	113	49	59	91	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	10948	4130	3209	3118	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2561	948	520	305	Associations and other social organisations
Pozostałe	24636	18808	14881	13120	Other
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły podstawowe	41733	37847	x	.	Primary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	122	112	x	.	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	40721	36411	x	.	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	577	753	x	.	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	58	124	x	.	Religious organisations
Pozostałe	255	447	x	.	Other

d-e Łącznie ze szkołami: d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), e – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

d-e Including: d – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), e – general art school leading to professional certification and supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

TABL. 2 (130). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Gimnazja	44718	37565	36294		Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	48	31	19		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	43047	35465	34054		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	859	1045	1105		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	486	551	524		Religious organisations
Pozostałe	278	473	592		Other
Zasadnicze szkoły zawodowe^c	7497	6197	4940		Basic vocational schools^c
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	39	41	37		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	7227	5775	4544		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	149	176	149		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	12	12	13		Religious organisations
Pozostałe	70	193	197		Other
Licea ogólnokształcące^d	23275	16688	15920		General secondary schools^d
Jednostki samorządu terytorialnego	22053	15618	14682		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	627	497	478		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	279	198	204		Religious organisations
Pozostałe	316	375	556		Other
Technika^e	15945	13758	13045		Technical secondary schools^e
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	397	343	461		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	15390	13135	12174		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	154	197	188		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	14	–		Religious organisations
Pozostałe	4	69	222		Other

c-e Łącznie ze szkołami: c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), e – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe; technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

c-e Including: c – special job-training schools, d – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), e – general art school leading to professional certification and supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

TABL. 2 (130). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
ABSOLWENCI (dok.) GRADUATES (cont.)					
Szkoły policealne	11525	9699	7521		Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	195	107	102		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	3100	1507	1142		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	649	357	117		Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	57	35		Religious organisations
Pozostałe	7581	7671	6125		Other
Szkoły wyższe	48809	31990	29347		Higher education
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	24950	25587	23095		Central (government) administration entities
Pozostałe	23859	6403	6252		Other
Szkoły dla dorosłych	8178	5799	4421		Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	44	9	43		Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	2447	1049	901		Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	694	293	151		Associations and other social organisations
Pozostałe	4993	4448	3326		Other

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data – excluding higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (131). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7 – 14 ^a lat	95,8	94,9	95,5	95,6
15 ^b	96,3	95,1	94,1	93,7
16 – 18	92,3	94,2	93,9	93,6
19 – 21 lat	29,1	28,3	26,9	25,3

a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-13 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14-15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12, in the 2017/18 school year – age group 7-13. b In the 2010/11 and 2015/16 school years – age group 13-15, in the 2017/18 school year – age group 14-15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (132). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
		w % in %											
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a ... primary ^a	7–14	98,7	99,0	98,5	92,7	92,5	92,9	96,5	96,9	96,0	96,3	96,9	95,7
gimnazja ^b lower secondary ^b	15	101,2	111,5	99,1	99,4	100,8	98,0	100,9	101,6	100,1	100,9	101,5	100,3
branżowe I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	16,2	21,0	11,2	16,1	20,2	11,7	14,3	18,2	10,2	13,7	17,4	9,7
licea ogólnokształcące i profilowane ^e general and specialised secondary ^e	16–18	61,1	49,5	73,2	57,0	47,8	66,8	54,4	44,4	64,9	53,8	43,2	64,8
technika ^f technical secondary ^f	16–18	47,0	56,2	37,4	48,0	54,9	40,7	49,5	57,2	41,5	50,4	58,6	41,9
policealne post-secondary	19–21	23,2	16,6	30,0	24,3	12,7	36,4	24,6	12,8	36,9	21,5	11	32,6
NETTO NET													
Wychowanie przedszkolne ^g Pre-primary education ^g	6	88,0	89,3	86,5	98,4	98,7	98,0	91,2	92,4	89,9	94,6	95,6	93,6
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a ... primary ^a	7–14	95,7	95,7	95,7	91,8	91,3	92,3	94,4	94,6	94,2	94,5	94,7	94,3
gimnazja ^b lower secondary ^b	15	93,1	92,7	93,4	91,4	91,1	91,7	89,0	88,4	89,6	82,5	81,8	83,2
branżowe I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	13,1	16,8	9,3	12,6	15,8	9,2	11,3	14,4	8,0	10,9	13,8	7,7
licea ogólnokształcące i profilowane ^e general and specialised secondary ^e	16–18	42,5	31,3	54,4	40,5	30,3	51,3	40,6	29,9	51,8	39,8	28,8	51,2
technika ^f technical secondary ^f	16–18	31,5	28,5	34,6	35,2	40,4	29,7	36,9	42,8	30,8	37,4	43,8	30,7
policealne post-secondary	19–21	8,5	5,1	12,1	7,1	3,7	10,7	6,3	3,3	9,4	5,2	2,8	7,7

a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-13 lat. b W latach szkolnych 2010/11-2015/16 – grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-14 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d-f Łącznie ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), f – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12, in the 2017/18 school year – age group 7-13. b In the 2010/11-2015/16 school years – age group 13-15, in the 2017/18 school year – age group 7-14. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. d-f Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. g Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

U w a g a do tablic 5 i 6. W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.
N o t e to tables 5 and 6. In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (133). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools							
			podstawowych primary			gimnaz- zjach lower second- ary	branżo- we I stop- nia ^{ab} stage I sectoral vocatio- nal ^{ab}	liceach ogólno- kształ- cących ^c general second- ary ^c	techni- kach ^d tech- nical second- ary ^d	policeal- nych ^e post-se- condary ^e
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas					
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE COMPULSORY EDUCATION										
Angielski English	2010/11	513415	96,6	96,8	96,0	92,9	64,4	98,7	97,7	3,4
	2015/16	520165	98,9	98,8	99,0	98,0	79,0	99,7	99,6	54,5
	2017/18	490175	98,3	98,0	99,0	97,9	73,6	99,6	98,0	56,7
	2018/19	495137	98,7	98,6	99,2	97,5	74,9	99,1	99,7	56,9
Francuski French	2010/11	26466	0,2	0,3	—	5,3	3,7	16,5	8,1	1,3
	2015/16	19094	0,1	0,1	—	5,7	0,4	13,4	8,4	0,5
	2017/18	16261	0,5	0,6	0,2	5,1	0,3	12,6	7,6	—
	2018/19	15340	0,7	0,8	0,3	5,4	0,2	12,3	8,1	—
Niemiecki German	2010/11	182090	3,2	2,9	3,9	53,2	22,1	61,3	76,7	1,6
	2015/16	170776	1,4	1,5	1,1	72,3	18,7	60,5	78,4	1,6
	2017/18	166631	11,0	11,2	10,5	73,4	16,9	59,1	76,5	2,2
	2018/19	169150	19,2	18,9	20,5	76,1	15,4	55,9	75,0	0,8
Rosyjski Russian	2010/11	11203	—	—	—	1,9	5,6	4,6	5,4	—
	2015/16	8399	0,0	0,0	—	2,1	1,7	6,1	3,9	0,7
	2017/18	7304	0,2	0,2	0,1	1,7	1,2	6,0	3,8	—
	2018/19	7579	0,3	0,4	0,1	1,7	1,7	7,0	3,6	5,6
Hiszpański Spanish	2010/11	3318	0,1	0,1	—	0,3	—	3,4	0,7	—
	2015/16	8073	0,1	0,1	—	2,2	—	8,3	1,6	—
	2017/18	10526	0,6	0,8	0,1	2,8	—	10,4	2,2	—
	2018/19	13955	1,3	1,6	0,3	3,1	—	13,4	3,0	—
Włoski Italian	2010/11	3784	—	—	—	0,6	0,0	4,2	0,1	0,8
	2015/16	5988	0,2	0,3	—	1,7	—	6,1	0,3	0,9
	2017/18	6143	0,3	0,4	0,0	1,9	—	7,1	0,6	0,7
	2018/19	6004	0,3	0,4	0,1	2,0	—	7,8	0,5	0,6
Inne Others	2010/11	247	—	—	—	0,1	—	—	0,2	0,4
	2015/16	1347	0,1	—	0,5	0,3	—	1,0	—	3,3
	2017/18	1481	0,3	0,3	—	—	—	1,6	1,0	1,3
	2018/19	1309	0,0	—	0,1	0,2	—	2,3	—	—

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b-d Łącznie ze szkołami: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), d – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since 2017/18, including basic vocational school sections. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), d – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Within hours left to the school head's discretion.

TABL. 5 (133). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ
POLICEALNYCH (dok.)
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS
FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach					In % of total pupils and students in schools		
			podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowe I stopnia ^{ab} stage I sectoral vocational ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych ^e post-secondary ^e
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas					
NAUCZANIE DODATKOWE ^f ADDITIONAL EDUCATION ^f										
Angielski English	2010/11	8884	1,1	1,0	1,5	3,9	–	0,7	0,5	–
	2015/16	550	0,0	0,0	0,1	0,3	–	0,1	0,0	0,7
	2017/18	431	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,1	0,1	–
	2018/19	1549	0,1	0,1	–	0,3	0,1	2,4	–	0,8
Francuski French	2010/11	6975	1,0	1,0	0,9	2,2	–	1,6	0,7	–
	2015/16	2983	0,4	0,5	0,0	1,0	–	1,0	0,5	–
	2017/18	2334	0,4	0,4	0,2	0,8	–	0,7	0,6	–
	2018/19	1756	0,3	0,3	0,0	0,4		1,0	0,3	–
Niemiecki German	2010/11	41753	5,2	4,3	7,7	17,2	–	4,0	4,1	–
	2015/16	24065	3,1	3,0	3,3	10,6	0,5	3,2	2,2	0,7
	2017/18	22407	3,9	3,6	5,0	8,7	0,4	2,1	5,0	–
	2018/19	20222	3,8	3,3	5,5	6,8	–	2,7	5,6	–
Inne Others	2010/11	6138	0,4	0,3	0,6	1,2	–	4,1	1,0	1,9
	2015/16	4980	0,2	0,3	0,1	0,9	–	4,6	1,6	1,5
	2017/18	4167	0,5	0,6	0,0	0,8	0,5	2,6	1,6	–
	2018/19	4287	0,5	0,7	–	0,6	–	2,2	2,0	

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b-d łącznie ze szkołami: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), d – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since 2017/18, including basic vocational school sections. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), d – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Within hours left to the school head's discretion.

TABL. 6 (134). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
 PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS
 FOR ADULTS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of all students in schools				
			gimnazjach lower secondary	branżowe I stopnia ^b stage I sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych post- secondary
Angielski English	2010/11	46794	80,9	61,7	91,9	64,8	40,1
	2015/16	39688	97,1	x	96,6	91,0	53,6
	2017/18	32626	99,5	–	93,9	–	53,8
	2018/19	29739	98,0	–	90,3	–	53,1
Francuski French	2010/11	116	0,2	2,4	0,1	0,9	–
	2015/16	113	–	x	–	–	0,4
	2017/18	153	–	–	–	–	0,5
	2018/19	132	–	–	–	–	0,5
Niemiecki German	2010/11	4315	5,8	17,5	3,7	25,2	4,1
	2015/16	1807	–	x	1,7	–	4,6
	2017/18	1871	–	–	1,5	–	5,5
	2018/19	1627	–	–	1,9	–	5,3
Rosyjski Russian	2010/11	2039	12,8	3,3	4,3	6,1	0,2
	2015/16	216	–	x	0,5	–	0,3
	2017/18	170	–	–	0,2	–	0,5
	2018/19	228	–	–	0,1	–	0,9
Inne Others	2010/11	48	–	x	–	0,1	0,1
	2015/16	453	–	x	–	–	1,5
	2017/18	890	–	–	–	–	0,1
	2018/19	634	–	–	–	–	2,6

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c-d łącznie ze szkołami: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), d – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c-d Including: c – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), d – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (135). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe	7542	9385	13111	16233	1402	1674	–
Primary schools							
w tym specjalne	3368	3283	4022	4994	683	584	–
of which special							
Gimnazja	5643	5356	3888	2039	1567	274	1664
Lower secondary schools							
w tym specjalne	3629	2635	1729	935	938	1617	672
of which special							
Szkoły specjalne przysposabiają- ce do pracy	1059	1154	1106	1073	170	792	252
Special job-training schools							
Branżowe I stopnia ^b	2051	1828	1607	1510	552	461	349 ^c
Stage I sectoral vocational schools ^b							
w tym specjalne	1896	1450	1201	1118	522	390	280
of which special							
Licea ogólnokształcące ^d	707	581	682	739	201	170	183
General secondary schools ^d							
w tym specjalne	328	109	86	67	90	23	26
of which special							
Technika ^e	314	510	699	757	42	81	140 ^e
Technical secondary schools ^e							
w tym specjalne	148	139	140	133	17	32	34
of which special							
Szkoły policealne	44	54	40	54	65	29	13 ^c
Post-secondary schools							
w tym specjalne	31	35	16	23	16	27	9
of which special							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 207. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie. d-e Łącznie ze szkołami: d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), e – technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) oraz szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 207. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications. d-e Including: d – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), e – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (136). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES, YOUTH EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH SOCIO THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES^a					
Ośrodki	27	23	23	22	Centres
Miejsca	1812	1307	1277	1239	Places
Wychowankowie	1310	816	662	621	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	81	59	45	39	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	152	97	66	59	deaf and hearing impaired
przewlekłe chorzy	1	–	–	–	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^b	34	13	8	8	with impaired motor skills ^b
niepełnosprawni intelektualnie ^c	709	466	349	313	with intellectual disability ^c
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	206	45	11	15	at risk of social maladjustment
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATIONAL CENTRES					
Ośrodki	8	8	8	8	Centres
Miejsca	485	520	522	510	Places
Wychowankowie	484	456	431	414	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIO THERAPY CENTRES					
Ośrodki	3	3	3	3	Centres
Miejsca	144	156	161	169	Places
Wychowankowie	119	146	151	157	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	21	27	28	27	Centres
Miejsca	1150	1434	1501	1912	Places
Wychowankowie	845	919	936	970	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^c	406	477	487	500	with severe intellectual disability ^c
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	439	442	449	470	with multiple impairments

a Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2018 r. 5 ośrodków, 200 wychowanków). b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. c Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including special education centres (in 2018 there were 5 centres with 200 residents). b Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. c Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (137). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK TYPES OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a							
		ogółem total	informa- tycznych com- puter science	tech- nicznych technical	przed- miot- owych subjects	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- kraj- znow- czych tourism	innych other
OGÓŁEM 2010 TOTAL	86	292702	1564	2317	7508	74185	14951	858	191319
2015	78	275639	1397	720	9529	75279	21212	1228	166274
2017	80	288318	1720	612	8650	88873	19033	1211	168219
2018	78	237205	1573	861	7928	79225	12261	856	134501
Pałace młodzieży Youth centres	1	6162	283	16	1787	2520	1440	–	116
Młodzieżowe domy kultury Youth cultural centres	21	78717	850	597	2614	67417	2630	290	4319
Ogniska pracy pozasz- kolnej Extracurricular interest groups	19	12345	421	248	1196	7930	1324	474	752
Międzyszkolne ośrodki sportowe Interschool sport centres	5	7332	–	–	–	–	6678	–	654
Pozostałe placówki ^b Other institutions ^b	32	132649	19	–	2331	1358	189	92	128660

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 września roku badanego. b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30th September of the surveyed year. b Specialised institutions and non-public facilities.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (138). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
(bez szkół specjalnych)
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	
	placówki establish- ments	miejsca beds	korzystający boarders				
			ogółem total				na 100 miejsc per 100 beds
OGÓŁEM TOTAL	33	2877	2138	2026	2209	2115	73,5
Internaty Boarding schools	21	1625	1871	1062	1163	1067	65,7
szkoły podstawowe i gimna- zja primary and lower second- ary schools	1	20	48	1	4	7	—
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b	9	1018	1333	563	662	616	60,5
licea ogólnokształcące general secondary schools	11	587	490	498	497	444	75,6
Bursy Dormitories	12	1252	267	964	1046	1048	83,7

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi, szkołami policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (139). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	46	42	40	40	Dormitories
Miejsca	11820	11079	10165	9831	Beds
Korzystający:					Boarders:
studenci	8683	8263	7192	6408	students
w % ogółu studentów	5,0	6,9	6,5	5,9	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich	117	149	49	34	students of doctoral studies
w % ogółu uczestników	3,7	4,3	1,4	1,0	in % of total students of doctoral studies

TABL. 11 (139). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE (dok.)**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	12	12	5	5	Canteens
Miejsca	1635	1357	800	720	Places

TABL. 12 (140). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS
AND GRANTS^a

SZKOŁY	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19				SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholar- ship recipients		otrzymu- jący stypen- dia w % ogółu stu- dentów danej grupy szkół scholar- ship reci- pients in % of total stu- dents of a given type of schools	
					socjalne social	rektora dla naj- lepszych studen- tów scholar- ship for outstan- ding students awarded by the rectors		
O G Ó Ł E M	31233	19468	16857	15780	7019	8435	14,6	TOTAL
Uniwersytety	5915	3793	3485	3378	1543	1689	14,8	Universities
Uczelnie techniczne	8736	6562	5496	4872	2208	2711	16,1	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomicz- ne	8492	3553	3027	2936	1194	1576	12,3	Higher schools of economics
Uczelnie pedago- giczne	2696	1482	1159	1062	704	384	23,4	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety me- dyczne	2024	1770	1603	1534	703	821	14,7	Medical universities
Akademie wychowa- nia fizycznego	595	725	537	443	194	263	14,5	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	350	276	270	258	130	131	18,8	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie ..	2425	1307	1280	1297	343	860	11,2	Other higher educa- tion institutions

a Bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from the European fund. b One person may be indicated more than once under the item scholarships.

TABL. 13 (141). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	1157	652	505	1170	677	493	1319	813	506	1319	816	503
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzo- stwa sporto- wego	11	10	1	12	11	1	20	19	1	24	22	2
sports and athletic												
filialne	19	3	16	17	–	17	15	–	15	11	–	11
branch												
artystyczne ^a ... art ^a	5	5	–	6	6	–	8	8	–	8	8	–
Pomieszczenia szkolne	16979	11646	5333	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Classrooms												
Oddziały	11973	8345	3628	14009	10052	3957	15505	11166	4339	17818	12824	4994
Sections												
Uczniowie	237014	177430	59584	276267	208627	67640	294301	222306	71995	335789	253136	82653
Pupils												
w tym kobiety of which females	115736	86643	29093	135910	102429	33481	143922	108468	35454	163810	123234	40576
w tym I klasa .. of which grade 1	39198	29558	9640	62356	47667	14689	40299	30255	10044	42702	31929	10773
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzo- stwa sporto- wego	4521	4250	271	4876	4610	266	5869	5565	304	7254	6860	394
sports and athletic												
filialne	411	70	341	489	–	489	425	–	425	402	–	402
branch												
artystyczne ^a ... art ^a	932	932	–	1207	1207	–	1180	1180	–	1211	1211	–

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

TABL. 13 (141). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Absolwenci Graduates	41050	30823	10227	37263	27749	9514	x	x	x	.	.	.
w tym kobiety of which females	19954	14999	4955	18390	13690	4700	x	x	x	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	788	788	—	823	785	38	x	x	x	.	.	.
filialne branch	30	—	30	42	—	42	x	x	x	.	.	.
artystyczne ^a .. art ^a	135	135	—	152	152	—	x	x	x	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	205	272	118	236	308	137	223	273	142	255	310	164
1 pomieszczenie szkolne classroom	14	15	11	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 oddział section	20	21	16	20	21	17	19	20	17	19	20	17

a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (142). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	665	451	214	682	463	219	114	93	21	99	80	19
Lower secondary												
w tym of which schools:												
sportowe i mistrzo- stwa sporto- wego	24	23	1	27	26	1	–	–	–	–	–	–
sports and athletic												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	5	5	–	9	9	–	7	7	–	10	10	–
with job- training sections ^a												
Pomieszczenia szkolne	9280	7205	2075	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Classrooms												
Oddziały	5848	4380	1468	5085	3802	1283	3372	2529	843	1679	1263	416
Sections												
Uczniowie	134320	103082	31238	113892	87227	26665	74150	56851	17299	36989	28431	8558
Pupils												
w tym kobiety of which females	65144	49992	15152	55541	42531	13010	36245	27792	8453	18192	14020	4172
w tym I klasa ..	44728	34521	10207	38162	29267	8895	x	x	x	x	x	x
of which grade 1												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzo- stwa sporto- wego	5582	5546	36	5516	5473	43	–	–	–	–	–	–
sports and athletic												
z oddziałami przysposo- biającymi do pracy ^a	1193	1193	–	1003	1003	–	445	445	–	350	350	–
with job- training sections ^a												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

TABL. 14 (142). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Absolwenci Graduates	43780	33196	10584	36773	27901	8872	35622	27008	8614	.	.	.
w tym kobiety of which females	21685	16471	5214	18004	13697	4307	17501	13250	4251	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzo- stwa sporto- wego sports and athletic	1235	1215	20	1533	1517	16	–	–	–	.	.	.
z oddziałami przysposa- biającymi do pracy ^a with job- -training sections ^a	381	381	–	194	194	–	283	283	–	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	202	229	146	167	188	122	650	611	824	374	355	450
1 pomieszcze- nie szkolne classroom	14	14	15	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 oddział section	23	24	21	22	23	21	22	22	21	22	23	21

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (143). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	147	141	121	129	Schools
Oddziały	886	793	698	677	Sections
Uczniowie	22055	17929	15070	14052	Students
w tym kobiety	7166	6145	5093	4732	of which females
w tym I klasa	9399	6409	5328	5236	of which grade 1
Absolwenci ^b	6805	5533	4408	.	Graduates ^b
w tym kobiety	2323	1815	1527	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Graduates of basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (144). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	17929	15070	14052	1980	T O T A L
w tym:					of which:
Artystyczna	156	146	168	6	Arts
Biznesu i administracji	1299	976	972	208	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	7006	6308	6041	795	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	2448	1691	1566	125	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1756	1443	1273	161	Architecture and construction
Rolnicza	77	60	52	4	Agriculture
Leśna	–	–	1	–	Forestry
Usługi dla ludności	5187	4446	3979	681	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (145). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	259	241	234	236	Schools
Oddziały	2389	1902	1863	1873	Sections
Uczniowie	66772	51173	49093	48635	Students
w tym kobiety	41233	31529	30660	30557	of which females
w tym I klasa	22518	16962	16518	16428	of which grade 1
Absolwenci	21886	16665	15894	.	Graduates
w tym kobiety	13684	10405	9969	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (146). **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	234	210	206	211	Schools
Oddziały	2666	2358	2377	2397	Sections
Uczniowie	67214	58681	57731	57449	Students
w tym kobiety	25999	23486	22782	22418	of which females
w tym I klasa	18132	15919	16018	15993	of which grade 1
Absolwenci	15510	13359	12642	.	Graduates
w tym kobiety	5949	5388	5065	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (147). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS
FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
OGÓŁEM	58681	57731	57449	9513	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna	169	525	580	21	Arts
Spoleczna	4010	3639	3408	772	Social and behavioural science
Biznesu i administracyjne	7195	7691	7952	1303	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych	9765	11383	12318	1470	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	15181	14880	14610	2472	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	2428	596	317	311	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	5153	4441	4040	778	Architecture and construction
Medyczna	21	71	93	–	Health
Rolnicza	364	368	360	68	Agriculture
Leśna	275	271	244	47	Forestry
Weterynaryjna	601	949	1014	117	Veterinary
Usług dla ludności	–	10603	10115	1906	Personal services
Usług transportowych	1825	2154	2177	248	Transport services
Ochrony i bezpieczeństwa	–	160	221	–	Security services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (148). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION

SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH
ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	34	37	40	38	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	29	31	32	30	of which educating only in art subjects
Uczniowie	4349	4940	6247	6035	Students
w tym kobiety	2757	3264	4086	3948	of which females
Absolwenci	538	581	660	.	Graduates
w tym kobiety	347	386	437	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły	38	44	43	43	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	20	21	19	19	of which educating only in art subjects
Uczniowie	3622	3600	3837	3728	Students
w tym kobiety	2578	2562	2821	2749	of which females
Absolwenci	562	484	523	.	Graduates
w tym kobiety	416	352	393	.	of which females

w tym ogólnokształcące szkoły artystyczne
of which general art schools

Szkoły	18	23	24	24	Schools
Uczniowie	2317	2338	2441	2371	Students
w tym kobiety	1739	1770	1916	1856	of which females
Absolwenci	418	367	369	.	Graduates
w tym kobiety	314	282	289	.	of which females

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (149). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	393	310	278	233	Schools
Oddziały	2036	1956	1992	1707	Sections
Uczniowie	42860	35172	32525	27357	Students
w tym kobiety	27227	25802	23875	20225	of which females
Absolwenci	11509	9672	7512	.	Graduates
w tym kobiety	7976	7679	5959	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (150). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	35172	32525	27357	4140	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna	1561	1603	1356	372	Arts
Spoleczna	452	612	378	106	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	348	145	58	3	Journalism and information
Biznesu i administracji	9705	8015	5502	303	Business and administration
Technologii teleinformacyj- nych	1868	1845	1628	82	Information and Communica- tion Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	80	26	38	–	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	76	39	14	10	Architecture and construction
Weterynaryjna	541	569	481	55	Veterinary
Medyczna	7419	8617	8880	2066	Health
Opieki społecznej	1302	974	1212	84	Welfare
Usług dla ludności	3822	4169	3998	664	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	4937	3697	2517	215	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	532	406	330	101	Security services
Usług transportowych	312	201	261	24	Transport services
Pozostałe	2217	1607	704	55	Other

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (151). **UCZELNIE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademy Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2010/11	45	9287	172084	48809	TOTAL
2015/16	38	8725	118936	31990	
2017/18	32	8350	110996	29347	
2018/19	34	8242	107982	.	
Uniwersytety	1	1888	22774	5762	Universities
Uczelnie techniczne	4	2732	30319	9496	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	9	981	23907	6403	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	1	431	4540	1188	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1	1283	10451	2071	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	1	248	3058	1239	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	2	300	1375	441	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	15	379	11558	2747	Other higher education institutions

a Nauczyciele pełno i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etety; zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 207. b W podziale według typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a Full-time and part-time employed teachers converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institutions have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 207. b According to type of higher education institutions - persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 24 (152). **FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE UCZELNI**
WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2018/19
BRANCHES, BRANCH BASIC ORGANISATIONAL UNITS OF HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS BY LOCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiej- scowe podsta- wowe jednostki organi- zacyjne Branches and branch basic organi- sational units	Studenci ^a Students ^a				Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}			
		ogółem total	w tym kobiety of which females	z ogółem na studiach of total number, in		ogółem total	w tym kobiety of which females	z ogółem na studiach of total number, in	
				stacjo- narnych full-time pro- gram- mes	niesta- cjonar- nych part-ti- me pro- gram- mes			stacjo- narnych full-time pro- gram- mes	niesta- cjonar- nych part-ti- me pro- gram- mes
OGÓŁEM	26	11051	6663	1439	9612	2404	1678	262	2142
TOTAL									
lokalizacja według województw: location by voivodships:									
Śląskie ^c	24	10345	6384	1396	8949	2340	1646	262	2078
w tym bez zagranicy of which without abroad	20	9980	6085	1396	8584	2216	1537	256	1960
Małopolskie	2	706	279	43	663	64	32	–	64

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. c Do województwa śląskiego doliczeni zostali studenci i absolwenci z czterech wydziałów zamiejscowych funkcjonujących za granicą w Ostrawie, Vsetinie, Wiedniu i w Pradze (365 studentów i 124 absolwentów).

U w a g a. Na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 15 zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych (8134 studentów i 1824 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem śląskim.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018. c Students and graduates of four sections in Ostrava, Vsetina, Vienna and Prague were included in the number of students in Śląskie Voivodship (365 students and 124 graduates).

N o t e. In Śląskie Voivodship, there were 15 branches and branch basic organisational units of higher education institutions (8134 students and 1824 graduates) seated outside Śląskie Voivodship.

TABL. 25 (153). STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which fema- les	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF SCHOOLS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which fema- les	razem total	w tym kobiety of which fema- les	
OGÓŁEM 2010/11	172084	101040	85031	48517	87053	52523	TOTAL
2015/16	118936	67729	78631	45732	40305	21997	
2017/18	110996	63317	74177	43040	36819	20277	
2018/19	107982	62497	71707	41733	36275	20764	
Uniwersytety	22774	15224	18670	12494	4104	2730	Universities
Uczelnie techniczne	30319	11073	20904	8250	9415	2823	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	23907	14599	12023	7133	11884	7466	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	4540	3210	3720	2615	820	595	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	10451	7716	9103	6754	1348	962	Medical universities
Akademie wychowania fizycz- nego	3058	1560	2586	1299	472	261	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	1375	835	1068	685	307	150	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	11558	8280	3633	2503	7925	5777	Other higher education institutions

TABL. 26 (154). ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which fema- les	Z liczby ogółem na studiach Of total number, in				TYPES OF SCHOOLS	
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes			
			razem total	w tym kobiety of which fema- les	razem total	w tym kobiety of which fema- les		
OGÓŁEM	2010/11	48809	32088	22358	13529	26451	18559	TOTAL
	2015/16	31990	19994	20830	13049	11160	6945	
	2016/17	35814	22211	23612	14629	12202	7582	
	2017/18 ^a	29347	18403	19530	12283	9817	6120	
Uniwersytety		5762	4215	4698	3408	1064	807	Universities
Uczelnie techniczne		9496	4158	6608	3114	2888	1044	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne		6403	4457	3378	2251	3025	2206	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne		1188	892	970	731	218	161	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		2071	1650	1896	1533	175	117	Medical universities
Akademie wychowania fizycz- nego		1239	757	953	587	286	170	University schools of sport
Uczelnie artystyczne		441	249	331	198	110	51	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie		2747	2025	696	461	2051	1564	Other higher education institutions

a Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.
a Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 27 (155). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W UCZELNIACH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	ogółem total				w tym kobiety of which females			
OGÓŁEM TOTAL	9595	8725	8350	8242	4225	4028	3866	3956
Profesorowie Professors	2056	1907	1847	1838	498	516	542	568
w tym z tytułem naukowym profesora of which with academic title of professor	1015	973	885	866	231	234	237	242
Adiunkci Assistant professors	4535	4138	3827	3534	2018	1957	1795	1718
w tym ze stopniem nauko- wym doktora habilitowa- nego of which with degree of habilitated doctor ^b	422	846	916	870	151	352	397	403
Asystenci Assistant lecturers	1020	1015	1092	1005	596	585	636	584
Pozostali Others	1902	1626	1560	1865	1089	960	892	1086

a Nauczyciele pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 207.

a Full-time and part-time employed teachers converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 207. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professional post in scientific institutions.

TABL. 28 (156). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11	676	299	100	46	TOTAL
2015/16	3109	1671	379	244	
2017/18	4476	2339	772	458	
2018/19	4853	2495	.	.	
studia: stacjonarne niestacjonarne	4017 836	1931 564	570 202	308 150	full-time programmes part-time programmes
Uniwersytety	859	534	192	125	Universities
Uczelnie techniczne	497	127	56	22	Higher schools of technology

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów.

a Also shown in other tables regarding students and graduates.

TABL. 28 (156). CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI (dok.)
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Uczelnie ekonomiczne	2474	1299	372	231	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	152	84	7	5	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	564	261	66	22	Medical universities
Akademie wychowania fizycznego	19	6	7	6	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	61	33	19	7	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	227	151	53	40	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.
a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of higher education institutions – persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 29 (157). STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	słuchacze studiów podyplomowych ^a postgraduate students ^a				uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
O G Ó Ł E M TOTAL	14128	10586	11746	11778	3202	3486	3581	3403
w tym kobiety	9962	8393	9516	9261	1642	1942	1983	1847
of which females								
Uniwersytety	3108	1614	1160	997	1411	1297	1323	1212
Universities								
Uczelnie techniczne	2314	1133	967	858	1100	1054	1039	1005
Higher schools of technology								
Uczelnie ekonomiczne	5466	5869	8325	8672	231	174	204	193
Higher schools of economics								
Uczelnie pedagogiczne ..	1008	560	287	356	55	190	199	186
Higher schools of pedagogy								
Uniwersytety medyczne ...	77	91	165	109	266	499	580	587
Medical universities								
Akademie wychowania fizycznego	425	167	181	121	80	160	135	117
University schools of sport								
Uczelnie artystyczne	27	80	50	60	13	77	69	66
Higher schools of arts								

TABL. 29 (157). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE (dok.)**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	słuchacze studiów podyplomowych ^a postgraduate students ^a				uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
Pozostałe uczelnie	1703	1042	591	585	–	–	–	–
Other higher education institutions								
Instytuty naukowo- -badawcze; placówki naukowe PAN oraz Główny Instytut Gór- nictwa	–	30	20	20	46	35	32	37
Research institutes; scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and the Cen- tral Mining Institute								

a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia.

a Until the 2011/12 academic year, for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December.

TABL. 30 (158). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
W ROKU AKADEMICKIM 2018/2019**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION
IN THE 2018/2019 ACADEMIC YEAR

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Śluchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
OGÓŁEM	11778	10773	TOTAL
Pedagogiczna	4637	4221	Education
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją	324	475	Interdisciplinary programmes or qualifica- tions related to education
Programów i kwalifikacji związanych ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi nieokreślonymi dalej	–	31	Programmes and qualifications related to arts and humanities not further defined
Artystyczna	195	140	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	137	117	Humanities (except languages)
Językowa	1047	654	Languages
Spoleczna	181	148	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	64	29	Journalism and information
Biznesu, administracji i prawa nieokreśl- onych dalej	8	12	Business, administration and law not further defined
Biznesu i administracji	2498	2541	Business and administration
Prawna	334	264	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	32	1	Programmes and qualifications related to conducting economic activity, administra- tion and law not elsewhere classified
Fizyczna	67	17	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna	–	7	Mathematics and statistics
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących nauki przyrodnicze, mate- matykę i statystykę	–	9	Interdisciplinary programmes and quali- fications comprising natural sciences, mathematics and statistic
Technologii teleinformatycznych	140	116	Information and Communication Technolo- gies (ICTs)
Technika, przemysł i budownictwo nieokre- ślone dalej	33	33	Technology, industry and construction not further defined
Inżynierijno-techniczna	180	95	Engineering and engineering trades

TABL. 30 (158). STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2018/2019 (dok.)
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2018/2019 ACADEMIC YEAR (cont.)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Śluchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
Produkcji i przetwórstwa	–	21	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	39	21	Architecture and construction
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i weterynaria nieokreślone dalej	–	1	Agriculture, forestry, fishing and veterinary not elsewhere classified
Medyczna	547	530	Health
Opieki społecznej	87	127	Welfare
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących zdrowie i opiekę społeczną	39	32	Interdisciplinary programmes or qualifications involving health and social welfare
Zdrowie i opieka społeczna gdzie indziej niesklasyfikowane	38	23	Health and social welfare not elsewhere classified
Usług dla ludności	319	319	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	437	439	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	301	231	Security services
Usług transportowych	94	119	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 31 (159). SZKOŁY DLA DOROSŁYCH
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoly podstawowe 2010/11	2	2	22	10	10	5
Primary schools						
2015/16	2	2	10	3	3	–
2017/18	22	19	298	97	–	–
2018/19	23	43	782	254	.	.
Gimnazja 2010/11	24	128	2957	870	806	273
Lower secondary schools						
2015/16	32	112	2118	769	559	223
2017/18	13	86	1286	473	362	132
2018/19	7	39	638	236	.	.
Zasadnicze szkoly zawodowe 2010/11	21	57	983	320	228	91
Basic vocational schools						
Licea ogólnokształcące ^a 2010/11	289	977	27730	13715	5792	3337
General secondary schools ^a						
2015/16	181	824	21596	9959	5173	2591
2017/18	162	698	17085	7984	4059	1989
2018/19	131	525	15214	7058	.	.
Licea profilowane 2010/11	6	21	487	251	99	56
Specialised secondary schools						
Technika ^b 2010/11	101	341	6079	1666	1243	372
Technical secondary schools ^b						
2015/16	11	12	211	7	64	1

a-b Łącznie ze szkołami odpowiednio: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w roku szkolnym 2010/11), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2015/16)

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a-b Including: a – supplementary general secondary schools (in the 2010/11 school year), b – supplementary technical secondary schools (till 2015/16 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 32 (160). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE^a**
PRE-PRIMARY EDUCATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	1711	1831	1914	1921	Establishments
miasta	1154	1257	1328	1337	urban areas
wieś	557	574	586	584	rural areas
Przedszkola	1255	1457	1531	1550	Nursery schools
w tym specjalne	5	16	22	22	of which special
miasta	911	1077	1136	1152	urban areas
wieś	344	380	395	398	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	426	299	317	313	Pre-primary sections in primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	4	4	1	1	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	26	71	65	57	Pre-primary points
Miejsca:					Places:
Przedszkola	117700	136241	153103	156136	Nursery schools
w tym specjalne	166	344	600	631	of which special
miasta	94619	108383	120845	123029	urban areas
wieś	23081	27858	32258	33107	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	54	104	70	50	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	573	1532	1482	1320	Pre-primary points
Dzieci	128257	132776	157459	159498	Children
miasta	100773	102403	120585	121956	urban areas
wieś	27484	30373	36874	37542	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	34900	7481	41242	42271	of which: aged 6
5 lat	35242	46168	41939	40520	aged 5
Przedszkola	115798	122906	144943	146784	Nursery schools
w tym specjalne	131	294	442	484	of which special
miasta	93105	97512	114203	115508	urban areas
wieś	22693	25394	30740	31276	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	28248	6423	36502	37396	of which: aged 6
5 lat	32287	41905	38968	37426	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	11958	8896	11355	11686	Pre-primary sections in primary schools
w tym w wieku 6 lat	6652	1015	4592	4714	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	46	33	19	24	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	455	941	1142	1004	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wy- chowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-pri- mary education establish- ments per 1000 children aged:
3–6 lat	746	.	876	905	3–6
3–5	705	879	864	890	3–5
6	880	.	912	946	6
5 lat	793	984	938	950	5
Dzieci w przedszkolach na: 1000 dzieci w wieku:					Children attending nursery schools per: 1000 children aged:
3–6 lat	673	.	807	833	3–6
3–5	661	817	807	831	3–5
6 lat	712	.	807	837	6
1 przedszkole	92	84	95	95	1 nursery school
100 miejsc	98	90	95	94	100 places

a W latach szkolnych 2015/16-2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16-2018/19 school years including children attending establishments performing health care activities for all school year.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji (do 15 listopada 2015 r. spraw wewnętrznych) oraz do 2011 r. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 537, z późniejszymi zmianami), która określa zasady i warunki wykonywania zawodów lekarza i lekarza dentysty,
- 2) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1373, z późniejszymi zmianami), która reguluje zakres i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia – NFZ,
- 3) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2190, z późniejszymi zmianami), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Prezentowane w dziale dane dotyczą podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność leczniczą może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentystów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami).

- 4) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 576, z późniejszymi zmianami),
- 5) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056, z późniejszymi zmianami),

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. Data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration (till 15th November 2015 the Ministry of the Interior) and till 2011 the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data on health care presented in this chapter are:

- 1) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (uniform text Journal of Laws 2019 item 537, with later amendments), defining rules and conditions of performing the occupation by doctors and dentists,
- 2) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27th August 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1373, with later amendments), regulating the scope and condition for providing health services, the rules and procedure of financing them and activity of the National Health Fund,
- 3) the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190, with later amendments), replacing the Law on Health Care Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concern entities performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patient departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres: addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, sanatoria).

Under the above mentioned law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws).

- 4) the Law on the Nursing and Midwifery Professions, dated 15th July 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 576, with later amendments),
- 5) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056, with later amendments),

6) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 993, z późniejszymi zmianami), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne.

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te, niezależnie od wymiaru czasu pracy, są liczone tylko raz.

Dane o lekarzach specjalistach dotyczą lekarzy ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 marca 2019 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. 2019 poz. 602, późniejszymi zmianami).

4. Porady udzielone przez lekarzy, lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

5. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych wykazano łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków, bez miejsc dziennego pobytu.

Dane o szpitalach ogólnych wykazano łącznie z filiami szpitali.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

Rodzaje oddziałów w szpitalach ogólnych (tabl. 5) opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 173).

Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczególnie-twarzową, neurochirurgię, urologię, kardiologię; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

6. Dane o łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

6) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (uniform text Journal of Laws 2019 item 993, with later amendments), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services.

3. Data regarding medical personnel concern persons employed in: units engaged health care activities, professional practices, pharmacies and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund.

Data include persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

Data on **doctors specialists** concern doctors with grade II specialization and doctors with specialists title in proper medicine domain in accordance with the decree of the Minister of Health dated 29th March 2019 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws 2019 item 602, with later amendments).

4. Consultations within out-patient health care provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations as well as with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and the opinions of military medical commissions.

5. Data regarding beds in general hospitals include beds and incubators for newborns, excluding day-time places.

Data on general hospitals are presented including branches.

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

The types of wards in general hospitals (table 5) were compiled on the basis of the decree of the Minister of Health dated 17th May 2012 (uniform text Journal of Laws 2019 item 173).

In **surgical wards** the following are included: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, maxillo-facial surgery, neurosurgery, urology, cardiosurgery, in **communicable diseases wards** – observation communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.

6. Data regarding beds in in-patient health care facilities concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

7. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

8. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria, działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

9. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 listopada 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

10. Działalność aptek i punktów aptecznych unormowana jest ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 499, z późniejszymi zmianami).

Dane o **aptekach** dotyczą aptek ogólnodostępnych i nie obejmują aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, działających na potrzeby tych zakładów.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

11. Dane o zachorowaniach podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” obowiązującą od dnia 1 stycznia 1997 r. (X Rewizja).

12. Dane o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 409, z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

13. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej poczynwszy od danych za 2012 r. prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1111 z późniejszymi zmianami).

14. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych,
- 3) interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

7. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

8. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

9. Data concerning emergency medical services and first-aid include units covered by the State Emergency Medical Services System (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8th November 2011 have operated on the basis of decree of the Minister of Health, dated 3rd November 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 979); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

10. The activity of pharmacies and pharmaceutical outlets is normalized by Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (uniform text Journal of Laws from 2019, item 499, with later amendments).

Data on **pharmacies** concern generally available pharmacies and do not include hospital's pharmacies in in-patient health care facilities, which operate for the needs of these facilities.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

11. Data regarding incidence of diseases are presented in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" valid since 1st January 1997 (ICD-10 Revision).

12. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409, with later amendments), on the basis of which care can be organized in the form of a nursery, children's club, provided by a day carer or nanny.

13. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1111 with later amendments).

14. Institutional foster care is exercised in the form of:

- 1) care and education centres,
- 2) regional care and therapy centres,
- 3) pre-adoptive intervention centres.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej całodobą ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne, religijne, a także gwarantują korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia na podstawie odrębnych przepisów.

Wyróżnia się placówki:

- 1) **socjalizacyjne** – zapewniające dziecku całodobą opiekę i wychowanie oraz zaspokajające jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizujące przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwiające kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi; podejmujące działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewniające dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmujące dziecko działaniami terapeutycznymi; zapewniające korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- 2) **interwencyjne** – zapewniające doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówki są obowiązane przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- 3) **rodzinne** – wychowujące dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwiające wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracujące z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- 4) **specjalistyczno-terapeutyczne** – sprawujące opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: Igitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych; placówki zapewniają zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne – umieszczane są w nich dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie w placówce można umieścić nie więcej niż 30 dzieci.

Interwencyjne ośrodki preadopcyjne – umieszcza się w nich dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy za-

Care and education centres provide the child deprived completely or partially of care and support of the natural family with full-time permanent or temporary care and also secure the necessary livelihood, developmental, particularly emotional, social and religious needs of the child, and secure the child's benefiting from services to which he/she is entitled on the basis of separate regulations on health care services and education.

There are following types of such centres:

- 1) **socialisation centres** – providing full-time care and education as well as fulfilling the necessary needs of the child, in particular emotional, development, health, domestic, social and religious needs; realizing the prepared in cooperation with the family assistant plan to help the child; enabling the child to contact with parents or other close relatives; undertaking activities to help the child to return to the family; providing the child with access to education adjusted to his/her age and development skills; providing therapeutic actions and access to eligible health care services,
- 2) **intervention centres** – providing immediate care for the child during a crisis situation, in particular centres are obliged to place the child under immediate care,
- 3) **family centres** – taking care and educating children of various age groups, of which adolescents and those becoming independent; enabling common education and care for numerous siblings; cooperating with the coordinator of family foster care and a family assistant.
- 4) **specialist therapy centres** – providing care to the child with individual needs, in particular: to the child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the use of special educational methods and a specialist therapy; requiring compensation for developmental and educational retardation; these centres provide educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating the lack in upbringing in a family and preparing for social life and providing the disabled children with proper rehabilitation.

Regional care and therapy centres – within these centres children are placed, who due to their health condition require specialist care and rehabilitation and who cannot be placed in a family foster care or a care and education centre. At the same time in the centre can be placed not more than 30 children.

Pre-adoptive intervention centres – within these centres children are placed until they complete the first year of their life. These children waiting for adoption need specialist care and cannot be placed in a family foster care. In the centre at the same time

stępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego wspierają funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Mogą być prowadzone w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych; zapewniają dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizują indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

15. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych, bytowych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodziny zastępcze,
- 2) rodzinne domy dziecka.

Rodziny zastępcze – zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej; mogą też być ustanowione dla dziecka niedostosowanego społecznie. Rodziny zastępcze dzielą się na: spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zawodowe specjalistyczne.

Rodzinne domy dziecka w tym samym czasie może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

16. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1507, z późniejszymi zmianami).

17. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

- **zasiłek stały** przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności,
- **zasiłek okresowy** przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełno-

can be placed not more than 20 children.

Day-support centres – support the family in its care and education functions. They can operate in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, providing a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialised centre** – organizing sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implementing an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** – carrying out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) **in a combination of the forms** i.e. combining tasks of care centres, specialist centres and street work.

15. Family foster care is exercised in the case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees work with the family enabling the return of the child to its family or when it is impossible – makes efforts aimed at adoption of the child, preparation of the child for independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs in particular the needs related to welfare, health care, education, culture and recreation and religious.

Forms of family foster care are:

- 1) foster families,
- 2) foster homes.

Foster families provide care and upbringing of a child deprived in part or in full of parental care; they can be established for a child socially unadjusted. Foster families are divided into: related, non-professional, professional, professional that performs the function of a family emergency house, professional specialized.

Foster homes – not more than 8 children may be placed there at the same time (except for numerous siblings).

16. Data concerning social welfare homes and facilities are related to institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance dated 12th March 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1507, with later amendments).

17. Data on social welfare benefits are presented according to the Law on Social Assistance dated 12th March 2004.

- **permanent benefit** is granted to a person entirely incapable of working due to age or disability,
- **temporary benefit** is granted to a person or a family because of long illness, disability, unem-

sprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego,

- **zasilek celowy** przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Świadczenia pomocy społecznej podaje się bez odpłatności gmin za pobyt ich mieszkańców w domach pomocy społecznej.

ployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security,

- **appropriated benefit** is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuel, clothes, necessary household goods, slight modernization and repairs in the dwelling, covering burial costs. May be given to a person or a family which incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

Social benefits are presented excluding payments made by gminas for the stay of their residents in social welfare homes.

TABL. 1 (161). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**

Stan w dniu 31 grudnia
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	11077	11361	11042	Doctors
w tym kobiety	6474	6664	6559	of which women
Lekarze dentyści	1483	1487	1418	Dentists
w tym kobiety	1075	1101	1055	of which women
Farmaceuci	3361	3476	3426	Pharmacists
w tym kobiety	2816	2880	2852	of which women
Pielęgniarki	25674	25116	24917 ^b	Nurses
Położne	2629	2718	2775 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	2923	3059	3258	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	1159	1252	1205	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b–c W tym magistrowie: b – pielęgniarstwa – 2977, c – położnictwa – 505. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 242; data concern persons working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is a university, units of state or local government administration and the National Health Fund. b–c Of which masters: b – of nursing – 2977, c – of midwifery – 505. d Medical analysts and other employees with tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, and in the case of pharmacists – only for the pharmacists employed in hospital's pharmacies.

TABL. 2 (162). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**

Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALISTS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM	7662	7697	7550	TOTAL DOCTORS
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	524	521	527	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	1132	1120	1062	Surgery ^b
Chorób płuc	165	154	152	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	1022	958	938	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	111	113	119	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	418	430	430	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	568	593	569	General practitioners

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242 oraz notka a do tabl. 1 na str. 247. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, szczękowo-twarzowej, kardiochirurgii, chirurgii naczyniowej i urologii. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi.

a See general notes, item 3 on page 242 and footnote a to table 1 on page 247. b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, trauma and orthopaedic of the musculoskeletal system, neurosurgery and neurotraumatological surgery, oncological, plastic, maxillary, maxillo-facial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology.

c Including children's specialists.

TABL. 2 (162). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM (dok.)				TOTAL DOCTORS (cont.)
Neurologii ^{cd}	328	332	316	Neurology ^{cd}
Okulistyki	305	283	285	Ophthalmology
Onkologii ^a	87	82	91	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	189	199	184	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	383	404	385	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	484	465	481	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	290	311	311	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	295	327	346	Radiology and diagnostic imaging ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI (w % ogółu lekarzy)	69,2	67,7	68,4	SPECIALISTS (in % of total doctors)
LEKARZE DENTYŚCI OGÓŁEM	238	243	214	TOTAL DENTISTS
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with speciali- zation:
Chirurgii stomatologicznej	31	36	27	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	14	9	14	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	66	71	66	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	21	17	17	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	55	53	43	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	17	14	12	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	33	42	35	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ (w % ogółu lekarzy dentystów)	16,0	16,3	15,1	DENTAL SPECIALISTS (in % of total dentists)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 242 oraz notka a do tabl. 1 na str. 247. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej, radiologii dziecięcej oraz radiologii i diagnostyki obrazowej.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 3 on page 242 and footnote a to table 1 on page 247. c Including children's specialists. d-g Also: d – neuropathology, e – children's oncology and haematology, f – otorynolaryngology, g – oncological radiotherapy, paediatric radiology as well as radiology and diagnostic imaging.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (163). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	2814	2849	2790	Out-patient departments (as of 31 XII)
miasta	2372	2406	2362	urban areas
wieś	442	443	428	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	425	382	327	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	314	281	235	urban areas
wieś	111	101	92	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	39777,3	40175,8	40530,4	Consultations provided ^c in thousands
miasta	35088,6	35420,8	35760,5	urban areas
wieś	4688,7	4755,0	4770,0	rural areas
lekarskie	35699,4	36012,6	36322,3	doctors
w tym specjalistyczne	14812,0	15067,8	15088,3	of which specialized
stomatologiczne	4078,0	4163,2	4208,1	dental

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 241. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 241. b Data concern medical practices that have signed contract with the National Health Fund or with out-patient department. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration and the Statistics Poland.

TABL. 4 (164). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY – STAN W DNIU 31 XII FACILITIES – AS OF 31 XII				
Szpitala ogólne ^b	152	155	157	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	5	5	5	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	3	4	4	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	8	8	8	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	46	45	48	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	25	24	24	Nursing homes ^c
Hospicja	1	6	11	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	13	7	1	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	13	14	14	sanatoria
szpitale	2	2	2	hospitals

a Patrz uwagi ogólne, ust.1 i 6 na str. 241 i 242. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 242. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego.

a See general notes, item 1 and 6 on page 241 and 242. b See general notes, item 5 on page 242. c Including psychiatric types facilities.

TABL. 4 (164). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a (dok.)**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – STAN W DNIU 31 XII BEDS IN FACILITIES – AS OF 31 XII				
Szpitala ogólne ^b	25526	25091	24689 ^d	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	2239	2239	2179	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	266	324	324	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	267	267	268	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	3253	3253	3376	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	1485	1467	1395	Nursing homes ^c
Hospicja	38	133	230	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	237	134	23	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	2172	2313	2295	sanatoria
szpitale	221	190	214	hospitals

LECZENI IN-PATIENTS

Szpitala ogólne ^a	936940	933502	918043 ^f	General hospitals ^a
Szpitala psychiatryczne	18906	18332	17399	Psychiatric hospitals
Ośrodki leczenia odwykowego	4162	4887	4982	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	842	854	869	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	5301	5473	5657	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	3105	2897	2797	Nursing homes ^c
Hospicja	308	1437	2649	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	3623	1545	322	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze:				Health resort treatment – patients:
w sanatoriach	34394	38984	35755 ^g	in sanatoria
w szpitalach	2329	2359	2428	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 i 6 na str. 241 i 242. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 242. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Ponadto 495 miejsc dziennych. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f-g Ponadto leczonych było: f – w trybie dziennym 370,8 tys. pacjentów, g – w systemie ambulatoryjnym 1,7 tys. kuracjuszy.

U w a g a. W 2018 r. funkcjonowało również 41 szpitali dziennych dysponujących 0,2 tys. miejsc dziennych (stan w dniu 31 grudnia), z których skorzystało 18,5 tys. pacjentów.

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 1 and 6 on page 241 and 242. b See general notes, item 5 on page 242. c Including psychiatric types facilities. d Moreover 495 day care places. e Excluding inter-ward patient transfer. f-g Moreover, patient were treated; f – in day care system 370.8 thousand patients, g – as out-patient 1.7 thousand health resort patients.

N o t e. In 2018 there were also 41 day day care hospitals with 0.2 thousand day care places (as of 31st December), which were used by 18.5 thousand patients.

S o u r c e: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (165). **SZPITALA OGÓLNE^a**
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	152	155	157	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	25526	25091	24689	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	55,8	55,2	54,5	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	3429	3310	3126	internal diseases
kardiologicznych ^b	1088	1101	1096	cardiological ^b
chirurgicznych	5487	5312	5238	surgical
pediatrycznych	948	860	811	paediatric
ginekologiczno-położniczych	1992	1910	1874	gynaecological-obstetric
onkologicznych	868	862	859	oncological
intensywnej terapii	443	459	471	intensive therapy
zakaźnych	203	213	213	communicable
gruźlicy i chorób płuc	1134	1132	1114	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	340	232	163	dermatological
neurologicznych	1275	1239	1265	neurological
psychiatrycznych	635	668	682	psychiatric
Leczeni^c w tys.	936,9	933,5	918	In-patients^c in thousands
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	135,8	122,2	114,6	internal diseases
kardiologicznych ^b	75,5	72,1	70,7	cardiological ^b
chirurgicznych	234,5	235,8	233,8	surgical
pediatrycznych	41,5	38,6	36,3	paediatric
ginekologiczno-położniczych	116,3	116,5	114,8	gynaecological-obstetric
onkologicznych	48,9	47,8	52,3	oncological
intensywnej terapii	14,0	13,2	12,9	intensive therapy
zakaźnych	6,8	7,1	7,4	communicable
gruźlicy i chorób płuc	28,0	28,9	29,5	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	8,0	6,4	5,7	dermatological
neurologicznych	45,0	43,6	42,8	neurological
psychiatrycznych	8,8	8,8	8,8	psychiatric
Wypisani w tys.	902,8	897,9	883,0	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	23,0	24,4	24,6	Deaths in thousands
Leczeni na: 10 tys. ludności	2046,6	2050,5	2022,1	In-patients per: 10 thousand population
1 łóżko ^d	38,5	39,1	38,6	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	6,1	6,0	6,0	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	235,9	235,9	233,5	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1, 5 i 6 na str. 241 i 242. b Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, items 1, 5 and 6 on page 241 and 242. b Including intensive cardiological care wards. c Excluding inter-ward patient transfer. d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (166). RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a
Stan w dniu 31 grudnia
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	159	155	160	162	Medical emergency rescue teams
podstawowe	83	86	109	121	basic
specjalistyczne	76	69	51	41	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	9	12	12	12	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	7	10	11	11	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	362,1	408,6	418,5	410,9	in thousands
na 1000 ludności	78,1	89,3	91,9	90,5	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care service in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	364,1	409,9	419,5	413,0	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	23,7	28,3	29,2	26,7	children and youth aged up to 18
w wieku 65 lat i więcej	135,9	159,3	180,9	169,6	aged 65 and more
na 1000 ludności	78,5	89,5	92,1	91,0	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 243. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 9 on page 243. b Organizational cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (167). APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a
Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	1294	1486	1526	1485	Pharmacies
w tym prywatne	1293	1484	1526	1485	of which private
w tym na wsi	171	209	216	213	of which in rural areas
Punkty apteczne	97	104	110	102	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	97	104	110	102	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3332	2875	2780	2857	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	3834	3340	3227	3348	of which in rural areas
1 aptekę	3582	3076	2980	3053	pharmacy
w tym na wsi	6008	5003	4871	4952	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	2818	3164	3246	3205	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 243.

a See general notes, item 10 on page 243.

TABL. 8 (168). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	13	13	13	12	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	74,2	68,9	65,5	64,8	Blood donors in thousands
w tym honorowi	73,9	68,9	65,5	64,8	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	148,7	152,7	150,2	147,9	Number of collected donations ^b of whole blood in thousands
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	187,0	163,4	156,9	154,2	Number of prepared units of freshly frozen plasma (FFP) ^c in thousands

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: Dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: Data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (169). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Gruźlica	1181	1213	952	844	25,5	26,5	20,9	18,6	Tuberculosis
Tężec	1	–	2	1	0,0	x	0,0	0,0	Tetanus
Krztusiec	120	535	228	141	2,6	11,7	5,0	3,1	Whooping cough
Odra	1	2	2	32	0,0	0,0	0,0	0,7	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	35	7	546*	809	0,8	0,2	12,0	17,8	type A
typ B	135	661	523	456	2,9	14,5	11,5	10,0	type B
typ C	160	582	517	405	3,5	12,7	11,4	8,9	type C
Różyczka	444	232	68	69	9,6	5,1	1,5	1,5	Rubella
AIDS ^a	17	14	20	27	0,4	0,3	0,4	0,6	AIDS ^a
Salmonellozy	856	755	811	1066	18,5	16,5	17,8	23,5	Salmonella infections
Czerwonka bakteryjna ...	1	3	21	5	0,0	0,1	0,5	0,1	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	742	571	163	52	16,0	12,5	3,6	1,1	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	3465	4234	4936	4657	360,6	506,5	577,2	536,1	Acute diarrhoea in child- ren under 2 years ^b
Szkarlatyna (plonica)	2149	3833	2112	2502	46,3	83,9	46,4	55,1	Scarlet fever

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2.

a Preliminary data due to specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2.

TABL. 9 (169). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA (dok.)**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	104	96	69	82	2,2	2,1	1,5	1,8	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	65	46	72*	59	1,4	1,0	1,6	1,3	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	16	16	16*	10	0,3	0,4	0,4*	0,2	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przy- uszniczy nagminne)	411	302	209	204	8,9	6,6	4,6	4,5	Mumps
Grypa ^c	41862	286144	460295	493475	902,7	6260,2	10110,5	10869,2	Influenza ^c
Choroby weneryczne	145	135	129	157	3,1	3,0	2,8	3,5	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wściekliznie	641	729	744	737	13,8	15,9	16,3	16,2	Rabies vaccinations

c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (170). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 grudnia
NURSERY^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	58	177	246	309	Nurseries
w tym publiczne	53	69	80	89	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	4	1	3	1	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	–	38	53	58	Children's clubs
w tym publiczne	–	4	5	7	of which public
Miejsca w tys.:					Places in thousands:
w żłobkach	3,4	7,6	10,2	13,3	in nurseries
w klubach dziecięcych	–	0,7	1,0	1,1	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.:					Children staying (during the year) in thousands
w żłobkach	5,6	11,4	15,3	18,7	in nurseries
w klubach dziecięcych	–	0,9	1,4	1,5	in children's clubs
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	x	61,0	80,9	99,9	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	x	92,9	92,9	90,0	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children – including nursery wards.

TABL. 11 (171). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thousands				
OGÓŁEM	281	305	310	314	14,2	13,6	14,0	13,6	TOTAL
Opiekuńcze	220	199	207	214	10,8	8,2	8,7	8,8	General care
Specjalistyczne	61	64	58	59	3,4	3,3	2,7	2,8	Specialised
W połączonych formach	–	38	36	32	–	1,5	1,4	1,3	In a combination of the forms
Pracy podwórkowej	–	4	9	9	–	0,6	1,1	0,6	Street work

TABL. 12 (172). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**Stan w dniu 31 grudnia
FAMILY FOSTER CARE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	5286	5297	5145	5014	Foster families
Spokrewnione	4218	3416	3303	3200	Related
dzieci ^b	5386	4323	4188	4047	children ^b
Niezawodowe	884	1654	1587	1537	Non-professional
dzieci ^b	1403	2245	2111	2049	children ^b
Zawodowe ^c	184	227	255	277	Professional ^c
dzieci ^b	783	794	881	989	children ^b
Rodzinne domy dziecka	–	69	86	82	Foster homes
dzieci ^d	–	471	570	553	children ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za 2010 r. z powodu zmiany przepisów prawnych. b W 2010 r. – w wieku do 18 lat, od 2015 r. – w wieku do 25 lat. c W 2010 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for 2010 due to changes of the provisions of the law. b In 2010 up to the age of 18, since 2015 up to the age of 25. c In 2010 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (173). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII as of 31 XII											
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	78	106	149	156	2316	2587	2265	2213 ^b	248	276	229	234
interwencyjne intervention	3	2	4	4	50	34	35	32	3	2	–	3
rodzinne family	25	16	12	12	199	133	71	81	6	2	1	1
socjalizacyjne socialization	24	76	118	132	959	1972	1915	1938	75	223	200	209
łącznie zadania placówek ^c combining tasks of the centres ^c	26	12	15	8	1108	448	244	162	164	49	28	21
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne Regional care and therapy centres	–	4	4	4	–	104	112	107	–	–	–	1
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne ... Pre-adoptive intervention centres	–	1	1	1	–	21	19	20	–	–	2	2

a Patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 243. b W tym 51 wychowanków w wieku 0–3 lata i 108 w wieku 4–6 lat oraz 91 sierot i 235 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych i socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; w 2010 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 14 on page 243. b Of which 51 residents at age 0–3 and 108 residents at age 4–6, as well as 91 orphans and 235 disabled. c Combining tasks of the intervention and socialization and specialist therapy centres; in 2010 – multi-functional centres.

TABL. 14 (174). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	181	212	219	227	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	11470	13431	13660	13554	total
na 10 tys. ludności	24,7	29,4	30,0	29,9	per 10 thousand population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	11183	12707	12845	12890	total
w tym kobiety	5024	6142	6417	6714	of which women
w tym do 18 lat	486	416	289	296	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	3707	4478	4298	4337	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	24,1	27,8	28,2	28,4	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie ...	1633	1652	2023	2234	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 15 (175). **PLACÓWKI STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	181	212	219	227	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may stay:
osoby w podeszłym wieku	55	79	84	87	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	16	18	22	20	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	16	18	21	22	adults mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	12	13	12	13	children and youth mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	23	21	21	22	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	5	12	13	12	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	8	9	10	11	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	45	52	54	55	homeless
inne osoby	8	10	10	11	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^c..	11183	12707	12845	12890	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
osób w podeszłym wieku	3076	3752	4088	4324	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	1316	1309	1447	1355	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1278	1423	1501	1478	adults mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	631	560	496	460	children and youth mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	2167	2215	2179	2257	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	414	490	467	497	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	132	185	173	203	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	1925	2561	2348	2145	homeless
innych osób	244	212	146	166	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the further division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 16 (176). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2010	185627	367413,9	TOTAL
..... 2015	159016	334633,6	
..... 2017	124527	325591,0	
2018	109985	306956,4	
Pomoc pieniężna	109762	211868,8	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasiłek stały	19148	90800,6	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	32592	53967,5	Temporary benefit
Zasiłek celowy	57295	64138,1	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	233	891,1	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	57635	95087,7	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	4248	19352,4	Shelter
Posiłek	39520	25642,1	Meals
Ubranie	33	5,0	Clothing
Sprawienie pogrzebu	838	1777,7	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	12796	48218,3	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrud- nienia i na zagospodarowanie	42	92,0	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 245. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Źródło: dane Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 17 on page 245. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Silesian Voivodship Office.

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespółów pieśni i tańca**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

6. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się: **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multiplexy** – posiadające 8 sal i więcej.

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**,
- **entertainment** activities.

6. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape exploited in video-technique, or digital media). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

7. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin turystyka – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróży, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościnie),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

7. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt from paying the subscription fee, on the basis of special regulations (e.g. disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. Tourism, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e. persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e. persons who do not spend the night at the place visited.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stay or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych (tabl. 12 i 13) rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, herbaciarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące klubów sportowych (tabl. 17 i 18) podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznawczymi klubami sportowymi.

2. W kategoriach ćwiczący, trenerzy i instruktorzy sportowi oraz inne osoby prowadzące zajęcia sportowe w klubach sportowych (tabl. 17) osoba uprawiająca lub prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu jest wykazywana tylko jeden raz.

W kategoriach ćwiczący w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 17) oraz ćwiczący, trenerzy i instruktorzy sportowi według grup i rodzajów sportu w klubach sportowych (tabl. 18) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. W statystyce obiektów sportowych przyjęto następujące rozwiązania:

- boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich,
- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe,
- boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów stadionów, np. widowni.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments (tables 12 and 13) are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, tea-rooms, wine houses, beer halls, canteens etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Data regarding physical education organisations include selected organisations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for persons with disabilities.

Information concerning sports clubs (tables 17 and 18) are given together with student and religious sports clubs.

2. In the category of persons practising sports, coaches and sport instructors as well as other persons conducting sports activities in sports clubs (table 17) a person practising or conducting training in several kinds of sports is recognized only once.

In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 17) as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 18) one person may be indicated more than once, if he practices or conducts classes in several sports disciplines.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

3. In the statistics concerning sports objects the following was assumed:

- sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games,
- sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields,
- indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.

The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating.

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie), czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszorowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

Information about facilities adapted for disabled include facilities adapted for people with reduced mobility or other than motor disability (e.g. the deaf or the blind).

Data concerning cycle paths include bike paths mainly used for communication purposes, without tourist bike trails (e.g. located in the forest), namely: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of cycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Kultura
Culture
TABL. 1 (177). KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Wydawnictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University text-books	Wydawnictwa zawodowe Professional publications	Podręczniki szkolne School text-books	Wydawnictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres	
							razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth
Tytuły 2010 Titles	2462	1003	147	89	16	805	402	59
2015	2798	826	83	314	10	944	621	106
2017	3004	796	69	460	16	971	692	189
2018	2671	729	70	188	47	929	506	202

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa.

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 2 (178). GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Ukazujące się Published as specified								
		w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		1 raz once				nieregularnie irregularly
		6–2 razy times	1 raz once	3–2 razy times	1 raz once	na 2 miesiące bimonthly	w kwartale quarterly	w półroczu half-yearly	w roku yearly	
Tytuły 2010 Titles	639	2	44	21	188	54	152	23	65	90
2015	581	2	37	24	153	45	127	29	58	106
2017	621	3	47	22	140	50	149	33	71	106
2018	572	3	48	23	123	51	144	35	69	76

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa.

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 3 (179). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	814	791	784	781	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	340	334	333	332	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	34	28	24	24	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	18	x	x	x	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	16733,4	16396,1	16145,5	16049,5	Collection (as of 31 XII) in thousand vol.
w tym na wsi	3783,6	3784,5	3777,4	3782,6	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	882,2	793,2	768,4	763,7	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi	140,6	141,6	136,2	134,7	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tys. wol.	17363,9	15495,8	14206,0	13658,5	in thousand vol.
w tym na wsi	2863,2	2768,6	2560,8	2461,9	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19,7	19,5	18,5	17,9	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,4	19,6	18,8	18,3	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2015 r. przyporządkowane w podziale na miasto i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2015 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (180). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	55	68	69	69	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	1155,2	1160,0	879,1	705,1	Museum exhibits ^a in thousands
Wystawy czasowe					Temporary exhibitions
własne ^b	318	294	312	325	own ^b
obce ^c	149	151	129	106	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	1108,7	1609,1	1619,3	1513,3	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	274,6	230,1	233,5	210,3	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In the country. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (181). INSTYTUCJE PARAMUZEALNE
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII) ...	8	10	13	14	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	1	1	1	1	Zoological Garden
Ogród botaniczny ^a	3	4	4	4	Botanical Garden ^a
Inne	4	5	8	9	Others

a Łącznie z oddziałem.

a Including branch.

TABL. 5 (181). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE (dok.)**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zwiedzający w tys.	818,1	963,3	1222,2	1143,4	Visitors in thousands
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach ..	301,9	245,8	291,2	241,2	of which primary and secondary schools students visiting in organized groups
Ogród zoologiczny	280,6	315,8	398,3	425,2	Zoological Garden
Ogród botaniczny ^a	59,9	137,7	156,4	172,7	Botanical Garden ^a
Inne	477,6	509,7	667,5	545,5	Others

a Łącznie z oddziałem.

a Including branch.

TABL. 6 (182). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	41	39	42	41	28	13	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	421	439	533	476	368	108	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	26	21	14	27	23	4	of which foreign
Ekspozycje ^a	444	460	550	489	377	112	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	336,9	388,8	383,3	398,3	310,7	87,6	Visitors in thousands

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 7 (183). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widow- ni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audience ^b in thou- sands	SPECIFICATION
TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE					THEATRES AND MUSIC INSTI- TUTIONS
2010	20	8804	6583	1417,6	
2015	20	10007	7383	1509,1	
2017	20	9985	6908	1461,0	
2018	22	10986	7162	1620,4	
Teatry	10	4557	3220	609,3	Theatres
dramatyczne	6	3746	2240	478,4	dramatic
lalkowe	4	811	980	130,9	puppet
Teatry muzyczne	3	1440	659	171,7	Musical theatres
Filharmonie	3	1707	1994	263,7	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne oraz chóry	5	3132	1170	435,1	Symphonic and chamber orche- stras and choirs
Zespoły pieśni i tańca	1	150	119	140,7	Song and dance ensembles

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (183). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE (dok.)**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widow- ni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słucha- cze ^b w tys. Audience ^b in thou- sands	SPECIFICATION
PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE	2010	2	x	510	161,2	ENTERTAINMENT ENTERPRISES
	2015	2	x	249	99,5	
	2017	2	x	263	143,0	
	2018	–	x	504	185,9	

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (184). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 grudnia
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	387	366	372	372	225	147	Institutions
centra kultury ^a	x	30	32	36	27	9	centres of culture ^a
domy kultury	106	78	82	83	62	21	cultural establishments
ośrodki kultury	133	133	131	130	49	81	cultural centres
kluby	69	61	61	58	57	1	clubs
światlice	79	64	66	65	30	35	community centres
Pracownie specjalistyczne	534	825	914	960	608	352	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	22284	22891	26812	26423	21733	4690	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3692,3	3734,7	4080,2	4619,7	3898,0	721,7	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	791	608	633	557	359	198	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	14399	9837	10142	9478	6391	3087	Course graduates (during the year)
w tym młodzież szkolna ^b	5245	6581	6910	5110	2983	2127	of which primary and secondary school students ^b
Grupy artystyczne	2099	1875	1936	1873	1241	632	Artistic groups
Członkowie grup artystycznych	38253	40657	35700	34386	22250	12136	Members of artistic groups
w tym młodzież szkolna ^b	20512	23819	23975	22979	15332	7647	of which primary and secondary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	1444	2676	2958	3040	2170	870	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	31320	80459	65146	70714	45001	25713	Members of groups (clubs/sections)
w tym młodzież szkolna ^b	13186	39282	30282	30850	22306	8544	of which primary and secondary school students ^b

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.
N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (185). KINA STAŁE
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	56	48 ^a	52 ^b	51 ^b	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	54	48	52	51	of which in urban areas
w tym multiplexy	10	11	11	12	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	182	186	199	206	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	180	186	199	206	of which in urban areas
w tym multiplexy	103	113	113	121	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	39385	37917	39046	40454	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	38988	37917	39046	40454	of which in urban areas
w tym multiplexy	20483	21715	21542	22637	of which multiplexes
Seanse	308569	273914	306293	307690	Screenings
w tym miasta	308517	273914	306293	307690	of which in urban areas
w tym multiplexy	225157	186589	194016	197764	of which multiplexes
na 1 kino	5510	5707	5890	6033	per cinema
Widzowie	5460594	5989917	7083317	7462455	Audience
w tym miasta	5458153	5989917	7083317	7462455	of which in urban areas
w tym multiplexy	3658149	3836478	4170996	4432192	of which multiplexes
na 1 kino	97511	124790	136218	146323	per cinema
na 1 seans	18	22	23	24	per screening

a W tym 7 miniplexów. b W tym 9 miniplexów.

a Of which 7 miniplexes. b Of which 9 miniplexes.

TABL. 10 (186). ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ
Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	625109	604452	532495	536363	T O T A L
Na 1000 ludności	135	132	117	118	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (187). ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI
Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	1005,6	999,5	990,6	980,7	217	219	218	216	Radio subscribers
miasta	849,5	842,9	831,9	822,2	235	239	238	236	urban areas
wieś	156,0	156,6	158,7	158,5	152	150	151	150	rural areas
Abonenci telewizyjni	975,5	964,0	954,3	944,4	210	211	210	208	Television subscribers
miasta	823,4	811,8	800,3	790,6	228	230	229	227	urban areas
wieś	152,1	152,2	154,1	153,8	148	146	146	146	rural areas

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

U w a g a do tablic 12-16. Dane za lata 2017 i 2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

N o t e to tables 12-16. Data for 2017 and 2018 were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey.

Turystyka Tourism

TABL. 12 (188). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	511	633	645	671	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	470	582	590	617	of which open all year
Obiekty hotelowe	268	306	327	342	Hotels and similar facilities
hotele	156	198	213	215	hotels
motele	3	5	6	4	motels
pensjonaty	13	15	17	16	boarding houses
inne obiekty hotelowe	96	88	91	107	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	243	327	318	329	Other facilities
domy wycieczkowe	3	4	3	3	excursion hostels
schroniska	12	11	12	12	shelters
schroniska młodzieżowe	23	20	20	16	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	21	19	20	15	of which school youth hostels
kempingi	5	6	6	7	camping sites
pola biwakowe	13	14	15	15	tent camp sites
ośrodki wczasowe	50	42	47	47	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	44	35	30	33	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1	1	1	1	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	14	14	15	15	complexes of tourist cottages
hostele	3	4	5	9	hostels
pokoje gościnne	.	80	77	84	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	43	43	44	agrotourism lodgings
inne obiekty	75	53	44	43	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	40989	45884	47170	49096	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	38327	42378	42316	44218	of which open all year
Obiekty hotelowe	22831	26664	27897	29026	Hotels and similar facilities
hotele	16340	20778	21905	22300	hotels
motele	115	162	207	152	motels
pensjonaty	590	595	479	504	boarding houses
inne obiekty hotelowe	5786	5129	5306	6070	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	18158	19220	19273	20070	Other facilities
domy wycieczkowe	134	164	134	134	excursion hostels
schroniska	434	493	536	559	shelters
schroniska młodzieżowe	1351	1333	1250	1083	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1149	1163	1250	1011	of which school youth hostels
kempingi	768	874	906	1206	camping sites
pola biwakowe	570	1210	2090	2090	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4122	3530	3644	3635	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3835	2770	2372	2764	training-recreational centres
domy pracy twórczej	19	19	19	19	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	552	652	608	622	complexes of tourist cottages ^b
hostele	190	443	431	595	hostels
pokoje gościnne	.	1852	1879	1951	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	832	800	830	agrotourism lodgings
inne obiekty	6183	5048	4604	4582	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2018 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domków turystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2018 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 12 (188). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	1769019	2147365	2596643	2809293	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	252591	328606	374751	422025	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1246710	1619845	1994042	2158333	Hotels and similar facilities
hotele	998994	1423966	1750899	1893911	hotels
motele	15881	8884	10511	9663	motels
pensjonaty	17370	16234	15920	17339	boarding houses
inne obiekty hotelowe	214465	170761	216712	237420	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	522309	527520	602601	650960	Other facilities
domy wycieczkowe	5023	3299	3748	4431	excursion hostels
schroniska	12399	18250	24560	26987	shelters
schroniska młodzieżowe	48882	38615	33285	34321	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	44549	36706	33285	32961	of which school youth hostels
kempingi	9830	9554	11234	14074	camping sites
pola biwakowe	1409	#	#	#	tent camp sites
ośrodki wczasowe	103479	98810	127535	133703	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	138155	79924	99692	110415	training-recreational centres
domy pracy twórczej	416	#	#	#	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	9014	10013	13091	12030	complexes of tourist cottages ^b
hostele	8749	36607	44031	46758	hostels
pokoje gościnne	.	41028	43089	53998	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	9359	9927	13987	agrotourism lodgings
inne obiekty	184953	174667	183418	187686	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	4585385	4945725	5810348	6315306	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym ..	597579	662287	829962	967481	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	2441711	3042373	3688806	4060555	Hotels and similar facilities
hotele	1770204	2504743	3053931	3335269	hotels
motele	18586	12297	14564	14177	motels
pensjonaty	50919	44281	44071	39995	boarding houses
inne obiekty hotelowe	602002	481052	576240	671114	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	2143674	1903352	2121542	2254751	Other facilities
domy wycieczkowe	13593	8491	11353	13940	excursion hostels
schroniska	18528	24617	34977	35220	shelters
schroniska młodzieżowe	117683	88451	84244	88020	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	107215	84909	84244	84793	of which school youth hostels
kempingi	16474	18000	19374	34255	camping sites
pola biwakowe	2639	#	#	#	tent camp sites
ośrodki wczasowe	425120	317688	432489	432299	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	389927	260787	293699	300330	training-recreational centres
domy pracy twórczej	2679	#	#	#	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	29413	29881	34125	37289	complexes of tourist cottages ^b
hostele	23983	87941	92114	109004	hostels
pokoje gościnne	.	107820	161045	185315	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	25650	31001	38967	agrotourism lodgings
inne obiekty	1103635	919447	908731	955742	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015-2018 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domków turystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015-2018 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 13 (189). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	252591	328606	374751	422025	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	227410	307049	347060	392273	Hotels and similar facilities
hotele	210131	296955	328907	372016	hotels
motele	402	246	966	1100	motels
pensjonaty	736	1065	1363	2231	boarding houses
inne obiekty hotelowe	16141	8783	15824	16926	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	25181	21557	27691	29752	Other facilities
domy wycieczkowe	254	24	81	101	excursion hostels
schroniska	77	208	286	292	shelters
schroniska młodzieżowe	1401	1230	1977	2959	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1364	1213	1977	2934	of which school youth hostels
kempingi	3091	4363	5189	6038	camping sites
pola biwakowe	–	185	63	68	tent camp sites
ośrodki wczasowe	984	803	1354	1345	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7108	1651	2514	2131	training-recreational centres
domy pracy twórczej	–	–	–	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	133	83	113	120	complexes of tourist cottages ^b
hostele	984	3063	5756	7086	hostels
pokoje gościnne	.	1167	2162	2691	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	296	375	565	agrotourism lodgings
inne obiekty	11149	8484	7821	6356	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	597579	662287	829962	967481	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	517157	603401	725707	847640	Hotels and similar facilities
hotele	418411	556775	609909	704332	hotels
motele	676	455	1370	1518	motels
pensjonaty	3729	1434	4286	6076	boarding houses
inne obiekty hotelowe	94341	44737	110142	135714	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	80422	58886	104255	119841	Other facilities
domy wycieczkowe	1004	83	840	830	excursion hostels
schroniska	77	212	328	301	shelters
schroniska młodzieżowe	4360	3724	6338	10323	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	4192	3707	6338	10237	of which school youth hostels
kempingi	4790	7352	8015	10320	camping sites
pola biwakowe	–	2487	106	167	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4048	3044	4716	4496	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	22662	6893	9696	6964	training-recreational centres
domy pracy twórczej	–	–	–	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^b	1575	446	565	740	complexes of tourist cottages ^b
hostele	1804	5287	11666	16726	hostels
pokoje gościnne	.	3173	36391	42127	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	1071	1230	1708	agrotourism lodgings
inne obiekty	40102	25114	24364	25139	miscellaneous facilities

a W 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; w latach 2015–2018 dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domków turystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015–2017 data concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 14 (190). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
	w % in %								
Obiekty hotelowe	29,7	31,9	36,2	39,2	36,9	40,6	45,3	48,8	Hotels and similar facilities
hotele	29,9	33,5	38,1	41,3	38,2	43,0	47,7	51,2	hotels
motele	43,3	21,1	21,6	25,2	55,1	23,8	26,8	29,3	motels
pensjonaty	24,2	22,8	27,0	25,3	31,8	26,3	30,5	28,3	boarding houses
inne obiekty hotelowe	29,5	26,5	29,9	32,4	32,7	31,8	36,2	39,6	other hotel facilities
Pozostałe obiekty ...	37,7	32,2	35,7	36,6	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 260.

a See general notes, item 4 on page 260.

TABL. 15 (191). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 lipca
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE		Restau- racje Restau- rants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION
OGÓŁEM^a	2010	247	203	117	49	TOTAL^a
	2015	255	171	100	29	
	2017	267	191	92	31	
	2018	276	193	100	30	
Obiekty hotelowe		244	153	30	18	Hotels and similar facilities:
hotele		194	126	14	16	hotels
motele		2	3	–	–	motels
pensjonaty		5	7	–	–	boarding houses
inne obiekty hotelowe		43	17	16	2	other hotel facilities
Pozostałe obiekty		32	40	70	12	Other facilities
domy wycieczkowe		–	1	–	1	excursion hostels
schroniska		–	5	–	3	shelters
schroniska młodzieżowe		–	–	3	–	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe		–	–	2	–	of which school youth hostels
kempingi		–	–	–	–	camping sites
ośrodki wczasowe		6	8	26	3	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypo- czynkowe		7	10	20	–	training-recreational centres
domy pracy twórczej		–	–	–	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych		3	2	1	–	complexes of tourist cottages
hostele		1	3	–	–	hostels
pokoje gościnne		8	2	6	–	rooms for rent
kwatery agroturystyczne		1	1	3	–	agrotourism lodgings
inne obiekty		6	8	11	5	miscellaneous facilities

a W 2010 roku bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

TABL. 16 (192). HOTELE WEDŁUG KATEGORII
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categori- sation
			*****	****	***	**	*	
OGÓŁEM^a	2010	156	3	18	68	40	13	14
TOTAL^a	2015	198	3	33	94	50	9	9
	2017	213	3	36	107	47	11	9
	2018	215	3	37	104	46	13	12
Pokoje ^a	2010	8216	269	2246	3019	1806	444	432
Rooms ^a	2015	10431	268	3550	3883	2078	287	365
	2017	11126	264	3788	4301	2047	356	370
	2018	11466	265	3883	4432	1995	419	472
Miejsca noclegowe ^a	2010	16340	513	4722	5838	3466	872	929
Bed places ^a	2015	20778	521	7213	7670	4053	586	735
	2017	21905	520	7358	8576	4003	726	722
	2018	22300	520	7466	8630	3919	847	918
Korzystający z noclegów w tys.	2010	999,0	23,3	270,5	349,9	223,5	89,3	42,6
Tourists accommodated	2015	1424,0	30,8	507,9	497,8	279,3	64,7	43,5
in thousands	2017	1750,9	33,0	604,5	659,9	331,5	77,9	44,1
	2018	1893,9	31,5	668,6	709,9	322,9	78,5	82,5
w tym turyści zagraniczni ..	2010	210,1	6,4	48,3	85,9	45,6	17,7	6,2
of which foreign tourists	2015	297,0	7,0	108,9	113,1	52,0	8,6	7,3
	2017	328,9	4,5	121,3	124,8	57,8	12,5	8,1
	2018	372,0	5,4	150,9	129,6	60,7	12,3	13,1
Stopień wykorzystania w %:								
Occupancy rate in %:								
miejsc noclegowych	2010	29,9	22,2	31,2	27,8	32,7	37,5	23,2
bed places	2015	33,5	31,2	33,9	32,3	35,1	43,1	27,9
	2017	38,1	36,9	38,3	38,3	36,8	46,3	32,3
	2018	41,3	38,5	42,2	41,8	38,1	45,8	41,0
pokoje	2010	38,2	30,7	39,8	38,7	39,7	39,3	25,8
rooms	2015	43,0	39,2	46,1	42,1	41,2	49,0	30,5
	2017	47,7	44,4	50,5	48,5	42,8	51,3	34,6
	2018	51,2	47,2	54,0	52,1	45,0	52,5	47,9

a Stan w dniu 31 lipca.

a As of 31st July.

Sport
Sport

TABL. 17 (193). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS					
Jednostki organizacyjne	254	256	161	164	Organizational entities
Członkowie	37019	35732	26829	27267	Members
Ćwiczący ^a	41106	40647	31135	32496	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS					
Jednostki organizacyjne	1308	1378	1519	1540	Organizational entities
Członkowie	97921	105092	121546	120086	Members
Ćwiczący	94227	104432	122801	127705	Persons practising sports
mężczyźni	73025	78766	91712	96982	males
kobiety	21202	25666	31089	30723	females
w wieku do 18 lat	64091	72463	89027	94511	aged up to 18
Sekcje sportowe	2241	2204	2392	2352	Sports sections
Trenerzy	1384	1873	3016	3671	Coaches
Instruktorzy sportowi	2610	2681	2448	2250	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zaję- cia sportowe	1019	926	990	939	Other persons conducting sports activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (194). **WYBRANE GRUPY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018

As of 31st December

GRUPY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruk- torzy sportowi Sports instruc- tors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^a	14	842	732	819	21	14	Acrobatics ^a
Badminton	29	889	474	698	7	31	Badminton
Biathlon ^a	8	414	206	382	10	7	Biathlon ^a
Boks	31	1189	210	736	31	34	Boxing
Brydż sportowy	6	131	15	10	-	4	Bridge
Gimnastyka artystyczna	12	551	551	551	18	17	Rhythmic gymnastics
Gimnastyka sportowa	8	312	185	293	17	9	Artistic gymnastics
Hokej na lodzie	31	1676	152	1039	58	25	Ice hockey
Hokej na trawie	7	541	251	471	18	12	Field hockey
Jeździectwo ^a	51	850	682	390	32	63	Equestrian sport ^a
Judo	53	4745	1485	4486	69	74	Judo
Kajakarstwo górskie	2	39	9	25	1	-	Mountain canoeing
Kajakarstwo klasyczne ..	10	302	128	223	5	12	Classic canoeing
Karate ^a	63	4173	1372	3080	42	154	Karate ^a
Kolarstwo szosowe	18	467	129	342	9	12	Road cycling
Kolarstwo torowe	7	229	54	198	4	8	Track cycling
Koszykówka	75	3743	1211	3083	173	57	Basketball
Lekkoatletyka	82	3617	1889	2806	120	74	Athletics
Łucznictwo	13	449	171	273	17	7	Archery
Łyżwiarstwo figurowe	4	266	206	210	6	7	Figure skating
Narciarstwo alpejskie	19	1986	867	926	28	35	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne ...	17	488	218	404	28	12	Classic skiing
Pięciobój nowoczesny ...	4	371	120	342	7	5	Modern pentathlon
Piłka nożna ^a	686	58006	2251	45902	2115	419	Football ^a
Piłka ręczna	46	2707	1496	2518	78	29	Handball
Piłka siatkowa ^a	204	8289	4902	6753	255	174	Volleyball ^a
Pływanie	76	6149	3028	5848	149	107	Swimming
Podnoszenie ciężarów ...	8	177	38	43	7	6	Weight lifting
Rugby	5	230	67	131	9	6	Rugby
Sport motorowy ^a	18	354	32	90	8	9	Motorsport ^a
Sport lotniczy ^a	26	1026	155	153	8	53	Air sport ^a
Strzelectwo sportowe ^a	33	3119	265	190	75	87	Sport shooting ^a
Szachy	42	1979	565	1484	19	65	Chess

^a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).^a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 18 (194). **WYBRANE GRUPY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018 (cont.)

As of 31st December

GRUPY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruk- torzy sportowi Sports instruc- tors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Szermierka	23	901	399	810	42	20	Fencing
Taekwon-do ITF	14	1784	557	1548	12	26	Taekwon-do ITF
Tenis	44	1800	786	1497	49	50	Tennis
Tenis stołowy	102	2708	765	1895	76	105	Table tennis
Zapasy w stylu klasycz- nym	4	208	45	188	8	6	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym ..	6	356	120	317	15	6	Free style wrestling
Żeglarstwo ^a	25	639	269	328	7	70	Sailing ^a

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 19 (195). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS^a FACILITIES IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowa- ne do niepełno- sprawnych osób ćwiczących Of which adapted for the disabled persons practicing sport	SPECIFICATION
Stadiony	212	84	Stadiums
w tym piłkarskie	155	60	of which football
Boiska do gier wielkich ^b	643	219	Fields for big games ^b
w tym piłkarskie	629	212	of which football
Boiska do gier małych ^b	261	103	Fields for small games ^b
w tym:			of which:
koszykówki	60	35	basketball
piłki ręcznej	19	9	handball
piłki siatkowej	39	19	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe ...	291	149	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	243	97	Tennis courts
Hale sportowe	112	75	Sports halls
Sale gimnastyczne ^c	160	56	Gyms ^c
Pływalnie	127	79	Swimming pools
Tory sportowe	21	9	Sports tracks
Lodowiska sztuczne	46	11	Artificial skating rinks
Ścieżki rowerowe ^d w km	933,7	x	Bicycle paths ^d – length in km

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi. d Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including non-fit-size facilities. c Including auxiliary gym. d Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- a) **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze, eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- b) **badania stosowane** (aplikacyjne), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce;
- c) **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane dotyczące działalności badawczej i rozwojowej na poziomie regionalnym od roku 2012 zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej (B+R) prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej (B+R) obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1183),
 - b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1350),

CHAPTER XII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- a) **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- b) **applied research**, i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice.
- c) **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development at regional level since 2012 have been compiled on the basis of local units data. Data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

1. Data on research and development are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

Information regarding research and development (R&D) covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
 - a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1183),
 - b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1350),

- c) uczelnie,
 - d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace badawczo-rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do pracujących (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności B+R zaliczono:

- 1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;
- 2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;
- 3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.

3. Dane o personelu B+R dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

Dane o **pracujących (personelu wewnętrznym)** w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy od 2016 r. obejmują zatrudnionych w danej jednostce na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych, osoby wykonujące pracę nakładczą i członków spółdzielni produkcji rolniczej. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach – obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy – obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

- c) higher education institutions,
- d) others, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

2) **economic entities** which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. Employed persons (up to 2015 employees) in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;
- 2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and use of research equipment, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on R&D personnel cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually engaged in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons (internal personnel)** in persons and full-time equivalents since 2016 cover persons employed in a given entity under employment relationship (i.e. under a contract of employment, election or appointment) as well as employers and self-employed, agents employed under agency contracts, home workers (outwork) and members of agricultural production cooperatives. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons – covered only paid employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents – covered paid employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a given entity but performing R&D for it under of civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania. Natomiast dane o nakładach na B+R w przypadku działalności innowacyjnej w przemyśle uwzględniają również **nakłady zewnętrzne**, które określane są jako wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwale łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczenia do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. obejmują one także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze** obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące B+R i wydatkujące środki na tę działalność, jaki i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do sektora szkolnictwa wyższego (np. uczelni organizacji wyznaniowych);

4. Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing. However, data on R&D expenditures in case of innovation activities in industry include also **external expenditures** which are defined as the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they have included also i.a. expenditures on intangible fixed assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year, which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development are presented in a breakdown by **institutional sectors** on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering domestic groups of entities conducting R&D and spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on R&D. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;
- 2) **business enterprise sector** – domestic economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sectors; excluding private institutions included in higher education sector;
- 3) **higher education sector** – domestic universities and other institutions providing formal tertiary education programmes: public and private (including the ones of religious organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector had included also scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research running doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – domestic entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households sector; excluding higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);

5) **zagranica** – występuje wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R, zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynierskie i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz wprowadzenia nowych lub ulepszenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji/dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing) do wdrożenia innowacji.

Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

8. **Wynalazek podlegający opatentowaniu** – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. Also European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included in this sector.

6. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to the fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. **Innovation activity** include all developmental, financial and commercial activities undertaken by the enterprise that are intended to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) – **product innovation** and bringing into use in the enterprise new or improved business process – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product/service design, preparation of production/distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

New or improved product is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

8. A **patentable invention** – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

9. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object permanent form.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”, „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego).

W 2018 r. w kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

3. Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage and waste management and remediation activities”, “Construction”, “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities” (excluding veterinary activities), “Administrative and support service activities”, “Other service activities” (repair of computers and communication equipment).

In 2018 the survey in country covered 19.1 thousand enterprises (i.e. 18.4% of total enterprises).

3. E-commerce conducted by enterprise type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the e-mail messages typed manually.

Nauka i technika
Science and technology

TABL. 1 (196). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY (personel wewnętrzny) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	234	493	627	622	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	73	67	125	78	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	5	4	4	4	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	15	11	17	11	research institutes
uczelnie	#	24	70	21	higher education institutions
pozostałe	#	28	34	42	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	—	2	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	289	321	340	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	120	264	287	312	of which manufacturing
Budownictwo	#	12	12	#	Construction
Usługi^a	103	192	292	267	Services^a

B. PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^b
INTERNAL PERSONNEL^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
	ogółem total			bada- cze resear- chers	techni- cy i pra- cow- nicy równor- zędni techni- cians and equiva- lent staff	pozo- stały per- sonel pomoc- niczy other sup- porting staff		
	w EPC in FTE							
OGÓŁEM	7241,7	9406,7	9800,1	10572,0	8098,3	1537,0	936,7	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	5739,4	5727,6	5405,1	5501,7	4717,7	506,6	277,4	of which R&D dedica- ted entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	215,1	228,3	225,5	222,4	144,0	39,0	39,4	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze ..	1125,6	1372,4	1232,1	1276,3	940,2	257,1	79,0	research institutes
uczelnie	3996,6	3674,3	3520,1	3483,6	3256,6	142,2	84,8	higher education institutions
pozostałe	402,1	452,6	427,4	519,4	376,9	68,3	74,2	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	#	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	2380,8	2934,2	2971,7	1988,3	614,5	368,9	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1247,8	2291,8	2861,5	2872,3	1939,1	600,6	332,6	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	Construction
Usługi ^a	5957,9	6943,9	6802,2	7171,3	5701,1	908,5	561,7	Services ^a

a Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 - zatrudnieni.

a Other kinds of activity (sections G-U). b In 2010 and 2015 - paid employees.

TABL. 2 (197). **PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education				pozosta- łym other
			wyższym higher			pozostali others	
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of			
			doktora habilito- wanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM	2017	15724	986	1906	4180	6918	1734
TOTAL	2018	16797	957	1923	4253	7689	1975
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		9827	926	1911	3989	2442	559
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		249	18	30	69	89	43
scientific units of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		1490	52	72	421	703	242
research institutes							
uczelnie		7389	847	1804	3423	1183	132
higher education institutions							
pozostałe		699	9	5	76	467	142
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		18	–	–	–	10	8
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		#	#	#	131	#	994
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		3853	#	#	115	2780	943
Budownictwo		#	#	#	7	#	37
Construction							
Usługi ^c		12289	940	1920	4115	4378	936
Services ^c							

a W osobach; w 2017 r. – stan na 31 grudnia; w 2018 r. – wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In persons; in 2017 – as of 31st December; in 2018 – all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Other kinds of activity (sections G-U).

TABL. 3 (198). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne na środki trwałe capital on fixed assets	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyn i wyposa- żenie ^b of which machini- ery and equip- ment ^b
w mln zł in million PLN								
OGÓŁEM	848,8	1352,2	1530,5	1871,2	1472,3	840,2	398,9	255,1
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	645,6	684,4	719,6	812,3	718,6	420,5	93,8	77,6
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	44,6	27,6	25,3	28,1	25,8	16,8	2,3	1,8
scientific units of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	275,1	215,7	206,3	234,5	198,0	112,3	36,5	28,8
research institutes								
uczelnie	#	355,3	399,1	429,5	389,5	251,2	40,0	34,9
higher education insti- tutions								
pozostałe	#	85,8	89,0	120,2	105,2	40,2	15,0	12,1
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	—	#	#	2,9	#	#	#	#
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	#	493,2	596,2	690,4	476,7	242,8	213,7	135,7
Industry								
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	155,0	469,8	579,0	665,3	458,2	232,6	207,2	130,3
of which manufacturing								
Budownictwo	#	#	#	24,2	#	#	#	#
Construction								
Usługi ^c	688,4	848,3	924,2	1153,7	975,4	582,3	178,3	#
Services ^c								

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3–8 KŚT). c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3–8 according to Classification of Fixed Assets) c Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 4 (199). **NAKŁADY* NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK**
(ceny bieżące)
EXPENDITURES* ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELDS OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	848,8	1352,2	1530,5	1871,2	TOTAL
Nauki przyrodnicze	83,5	149,8	159,4	185,1	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	641,4	1021,9	1133,5	1402,0	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauk o zdrowiu	40,0	75,5	94,4	127,3	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	3,5	5,8	13,0	8,8	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	59,1	46,1	69,8	81,3	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	21,3	53,0	60,5	66,8	Humanities and the arts

a Wewnętrzne; w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural; in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (200). **NAKŁADY* NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ**
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)
EXPENDITURES* ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
O G Ó Ł E M	848,8	1352,2	1530,5	1871,2	T O T A L
sektor:					sector:
Rządowy	507,0	515,8	579,6	648,9	Government
Przedsiębiorstw	234,4	605,5	786,7	952,5	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	17,0	36,9	59,0	73,0	Higher education institutions
Prywatnych instytucji niekomercyj- nych	3,8	2,4	2,8	2,8	Private non-profit
Zagranica	86,7	191,7	102,4	194,0	Abroad

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (201). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
BY TYPES OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojo- we Experimental develop- ment	SPECIFICATION
			podsta- wowe basic	stoso- wane applied		
			w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	2010	609,7	162,0	149,2	298,6	TOTAL of which R&D dedicated entities scientific units of the Polish Academy of Sciences research institutes higher education institutions others
	2015	1104,3	290,7	227,0	586,7	
	2017	1259,3	328,8	267,3	663,1	
	2018	1871,2	454,2	366,6	1050,4	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		812,3	405,4	236,7	170,3	
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		28,1	22,1	#	#	
instytuty badawcze		234,5	21,6	104,6	108,4	
uczelnie		429,5	355,5	51,0	23,0	
pozostałe		120,2	6,1	#	#	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		2,9	—	#	#	
Przemysł		690,4	#	#	583,4	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		665,3	19,5	80,8	565,0	of which manufacturing
Budownictwo		24,2	#	#	#	Construction
Usługi ^b		1153,7	428,6	280,5	444,5	Services ^b

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b Other kinds of activity (sections G-U).

TABL. 7 (202). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	73,1	80,4	78,8	82,3	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowa- ne badawczo	73,9	82,9	84,5	89,4	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	76,1	97,3	94,0	97,1	scientific units of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	82,5	70,6	85,3	research institutes
uczelnie	77,8	84,5	94,5	94,7	higher education institutions
pozostałe	29,4	59,7	63,0	66,8	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	x	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	57,5	70,1	43,5	44,9	Industry
w tym przetwórstwo przemysło- we	57,5	69,1	43,9	46,1	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	Construction
Usługi ^a	73,6	82,2	84,1	88,4	Services ^a

a Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Other kinds of activity (sections G-U).

TABL. 8 (203). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH
W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYŚLE^a W 2018 R.
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS
IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016-2018 Products – in % – introduced into the market during 2016-2018			
	Ogółem Total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM TOTAL	9,4	3,2	6,2	7,2
sektor publiczny	1,1	0,2	0,9	0,2
public sector				
sektor prywatny	10,9	3,8	7,1	8,5
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	11,7	3,9	7,8	9,1
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2,4	0,3	2,0	0,7
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	4,6	3,9	0,6	0,1
Manufacture of beverages				
Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	13,2	6,7	6,6	4,3
Manufacture of leather and related products				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	16,0	15,1	0,9	11,0
Manufacture of paper and paper products				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	7,4	0,4	7,0	2,8
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	6,1	2,7	3,4	2,5
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	4,5	1,4	3,1	1,6
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^a	3,9	1,8	2,1	4,8
Manufacture of metal products ^a				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	12,5	5,1	7,4	5,0
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	14,7	3,1	11,6	12,4
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	29,1	25,2	3,8	9,6
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	21,5	3,5	18,0	20,7
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	34,4	34,1	0,3	31,2
Manufacture of other transport equipment				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016-2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2016-2018.

TABL. 9 (204). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW
WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016-2018
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION
DURING 2016-2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016-2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016-2018			
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM	42,4	29,2	13,4	38,2
TOTAL				
sektor publiczny	44,0	19,8	2,2	42,9
public sector				
sektor prywatny	42,3	30,0	14,3	37,8
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	44,1	32,3	15,4	39,5
Of which manufacturing				
w tym:				
of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	32,6	25,8	5,3	28,0
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	44,4	22,2	11,1	44,4
Manufacture of beverages				
Produkcja odzieży	47,1	17,6	11,8	47,1
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	42,9	21,4	14,3	35,7
Manufacture of leather and related products				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	53,1	53,1	15,6	50,0
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	40,5	34,2	18,0	35,1
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	37,5	22,5	5,0	37,5
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^a	40,4	27,3	15,8	36,1
Manufacture of metal products ^a				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	68,2	59,1	36,4	59,1
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	56,6	54,7	30,2	43,4
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^a	46,9	34,6	22,2	45,7
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a	54,7	36,0	18,6	51,2
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (205). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		W tym nakłady na Of which expenditures on			
		działalność badawcza i rozwojowa ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości nie- materialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assetsc	własny personel pra- cujący nad innowacjami own person- nel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation
	Ogółem Total	w tys. zł in thousand PLN			
OGÓŁEM 2010	3871815	1175091	.	.	.
TOTAL 2015	3359642	1060225	.	.	.
..... 2017	3027921	881582	.	.	.
2018	3118850	985747	1643104	67274	60449
w tym: of which:					
Górnictwo i wydobywanie 213221		#	#	#	#
Mining and quarrying					
Przetwórstwo przemysłowe 2838183		911026	1512079	66424	#
Manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych 76910		47039	24297	#	1320
Manufacture of food products					
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośni- ków informacji 1768		#	#	#	#
Printing and reproduction of recorded media					
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicz- nych 46159		31258	#	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KST), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and aquisition of external knowledge.

TABL. 10 (205). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (cd.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
		działalność badawcza i rozwojowa ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości nie- materialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assets ^c	własny personel pra- cujący nad innowacjami own person- nel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation
w tys. zł in thousand PLN					
Przetwórstwo przemysłowe (cd.) Manufacturing (cont.)					
w tym: of which:					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	101723	59658	37105	1667	2642
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	36263	9703	24269	#	#
Produkcja wyrobów z metali ^a Manufacture of metal products ^a	232710	146780	58961	7833	16908
Produkcja komputerów, wyrobów elektro- nicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	21009	9947	4190	5525	#
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	63355	29801	20331	8810	#

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KST), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and aquisition of external knowledge.

TABL. 10 (205). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE^a (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
		działalność badawcza i rozwojowa ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwale oraz wartości nie- materialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assetsc	własny personel pra- cujący nad innowacjami own person- nel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation
		w tys. zł in thousand PLN			
Przetwórstwo przemysłowe (cd.) Manufacturing (cont.)					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c. ^Δ	178706	#	#	#	1236
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers ^Δ	1201791	386086	497788	21949	#
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	13073	11576	#	631	#
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	13003	8173	2382	815	897

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KST), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and aquisition of external knowledge.

TABL. 11 (206). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYŚLE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ
FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego środki Of which funds			
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institu- tions	krajowe od instytucji dysponujących środkami publicznymi domestic from institutions disposing of public funds
w tys. zł in thousand PLN						
OGÓŁEM	2010	3871815	3446181	129324	.	.
TOTAL	2015	3359642	2888109	125695	.	.
	2017	3027921	2590103	111888	.	.
	2018	3118850	2558125	96205	319684	136093
Górnictwo i wydobywanie		213221	39760	#	#	-
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe		2838183	2466206	92085	144395	#
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		76910	49792	#	#	-
Manufacture of food products						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ		3075	3075	-	-	-
Manufacture of leather and related products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji		1768	1527	#	-	#
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		46159	32720	#	11132	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		101723	80985	6252	10623	#
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		36263	33198	#	#	-
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		232710	137034	10490	#	339
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		21009	17631	#	#	-
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych		63355	60042	#	-	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		178706	#	#	#	3400
Manufacture of machinery and equipment n.e.c. ^Δ						

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 11 (206). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środki Of which funds			
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
	w tys. zł in thousand PLN				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)					
w tym: of which:					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A	1201791	1079043	8196	#	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers ^A					
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	63078	58228	#	-	#
Manufacture of other transport equipment					
Pozostała produkcja wyrobów	13073	9498	#	-	#
Other manufacturing					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (207). **WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	436	601	489	521	patent applications
udzielone patenty	233	299	351	378	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	170	220	150	140	utility model application
udzielone prawa ochronne	90	96	163	135	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (208). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery^b	97,2	95,0	97,5	96,1	Computers^b
Dostęp do Internetu	95,8	93,4	96,6	95,4	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	72,6	93,4	96,4	95,4	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopa- smowe	21,8	64,0	74,4	69,1	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	67,7	68,4	69,6	69,4	Own website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2011 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2011 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. c Since 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (209). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	90,4	94,7	94,9	96,0	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	10,5	12,0	12,3	15,3	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych	.	22,8	27,7	29,1	Enterprises using social media
w tym:					of which:
serwisy społecznościowe	.	21,0	26,3	27,4	social networks
strony umożliwiające udostępnianie multimediów	.	8,2	8,6	8,8	sites for media sharing

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises with more than 9 persons employed.

DZIAŁ XIII CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1700 w 2018 r.).

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu ECOICOP (do 2013 r. - COICOP /HICP).

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** towarów i usług są:

- notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen,
- cenniki, zarządzenia i decyzje w zakresie cen jednolitych obowiązujących na terenie całego kraju lub jego części,
- notowania cen towarów i usług zakupywanych przez Internet.

Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen wybranych produktów prowadzonych przez sieć stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIII PRICES

General notes

1. The basis for compiling **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1700 in 2018).

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the households budgets survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose COICOP (until 2013 - COICOP/HICP).

2. The sources of information on **retail prices** of goods and services are the following:

- quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions,
- price lists, regulations and decisions applicable as the uniform prices ruling throughout the country or its part,
- collected prices of goods and services purchased online.

Prices of goods and services are collected once a month, with the exclusion of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted twice a month (till 2010 three times a month).

Annual prices have been calculated as the arithmetic means of the average monthly prices, excluding annual prices of selected goods which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from quotations of selected products provided every month by a network of interviewers collecting it on purposely selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (210). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	102,4	98,8	101,9	101,3	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	97,4	104,4	102,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	104,8	101,5	101,0	100,9	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	92,4	94,2	93,1	96,4	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,2	100,3	101,7	101,5	Dwelling
Zdrowie	102,8	101,3	101,1	101,4	Health
Transport	106,3	91,0	103,5	103,7	Transport
Rekreacja i kultura	100,1	100,4	101,0	100,5	Recreation and culture
Edukacja	102,6	100,4	100,9	102,6	Education

TABL. 2 (211). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	3,52	3,74	3,65	3,62	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg ..	2,22	2,54	2,68	2,87	Wheat-rye bread – per 0.5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,15	3,74	3,70	3,70	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,95	2,65	2,59	2,65	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	19,99	25,57	26,42	27,67	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) ^a – za 1 kg	13,91	12,90	17,03	16,65	Pork meat, boneless (centre loin) ^a – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,48	7,10	6,97	7,13	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	22,04	24,05	24,36	25,88	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg	12,37	14,39	16,34 ^b	16,57 ^b	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	16,95	21,28	23,17	23,03	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,27	14,09	15,05	15,65	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,20	12,17	13,70	13,89	Salted herring, headless – per kg

a W latach 2010-2015 – z kością. b Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata 2010-2015.

a In the years 2010-2015 – bone-in. b Due to the change of representative item covered by the price survey, data not fully comparable to those published for the years 2010-2015.

TABL. 2 (211). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,55	2,94	2,81	2,75	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized – per litre
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,84	14,55	14,02	13,85	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,18	19,03	20,92	19,97	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,44	0,52	0,55	0,67	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,22	4,03	5,77	6,20	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	5,63	5,96	5,95	5,74	Rape-oil, domestic production – per litre
Pomarańcze – za 1 kg	5,24	4,65	5,43	5,45	Oranges – per kg
Jabłka ^a – za 1 kg	2,63	2,50	2,99	3,27	Apples ^a – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,63	1,59	1,78	1,82	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,90	2,24	1,71	2,61	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	1,41	0,99	1,10	1,18	Potatoes ^a – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,65	2,16	3,02	2,15	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	6,11	7,04	7,33	7,63	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,18	4,18	4,21	4,26	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	18,88 ^b	24,71	23,86	23,71	Pure vodka 40% – per 0.5 litre
Papierosy – za 20 szt.	9,21	12,80	13,82	14,13	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2–częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl.	477,41 ^b	808,13	815,74	675,09	Men's suit, two-piece, fabric of wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszewie nieskórzanej – za 1 parę	140,03	181,17	181,02	182,95	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszewie nieskórzanej – za 1 parę	153,45	172,83	164,20	167,34	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	34,18	40,05	40,36	41,19	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	4,27	5,00	5,18	5,23	Cold water by municipal water supply system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^c – za 1 kWh	0,59	0,64	0,64	0,64	Electricity for households (all-day tariff) ^c – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domowych ^d – za 1 kWh	2,51	0,25	0,22	0,22	Natural net-gas, high-methanated for households ^d – per 1 kWh

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata 2015-2018. c Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym: w latach 2010-2015 – 100 kWh energii elektrycznej, od 2017 r. – 150 kWh. d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym 280 kWh, w 2010 r. – 18,25 m³ gazu, cena za 1 m³.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing shares of purchases made by consumers in particular months of the year. b Due to the change of representative item covered by the price survey, data not fully comparable to those published for the years 2015-2018. c Including standing and variable charges at monthly consumption of: in the years 2010-2015 – 100 kWh of electric energy, in 2017 – 150 kWh. d Including standing and variable charges at monthly consumption of 280 kWh, in 2010 – 18.25 m³ of gas, price per 1 m³.

TABL. 2 (211). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Węgiel kamienny – za 1 t	633,48	694,88	741,90	782,20	Hard coal – per tonne
Ciepła woda – za 1 m ³	15,75	20,13	21,12	21,58	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,44	3,93	4,13	4,13	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego ^a , poj. 319 l	1303	1087	1656	1655	Fridge-freezer, capacity about ^a 319 litre
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^b	1190	1186	1208	1279	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^b
Odkurzacz typu domowego	354,11	379,92	339,12	374,02	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	207,19	217,28	228,47	246,04	Iron with duschsystem
Proszek do prania ^c – za 300 g	4,63	5,50	5,31	5,29	Washing powder ^c – per 300 g
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,53	4,61	4,57	4,92	Unleaded 95 octane motor petrol – per litre
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy ...	2,52	3,14	3,16	3,16	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	15,73	15,89	15,91	15,99	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	16,40	19,98	21,24	20,78	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	63,22	78,31	81,08	85,01	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	78675	–	–	–	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	14345	15621	14863	16329	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	32,68	38,60	32,69	35,21	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	23,96	31,45	31,68	32,60	Grinding of wheat – per dt

a W 2010 r. – poj. ok. 300 l, w 2015 r. poj. ok. 340 l. b W 2010 r. – na 5 kg suchej bielizny. c W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

a In 2010 – capacity about 300 litre, in 2015 – capacity about 340 litre. b In 2010 – dry-linen capacity not exceeding 5 kg.

c In 2010 per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (212). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	59,95	65,61	65,92	72,16	wheat
żyta	41,72	50,18	56,40	62,42	rye
jęczmienia	45,20	55,27	57,07	65,36	barley
owsa i mieszanek zbożowych ...	40,74	41,35	49,15	50,72	oats and mixed cereal
pszenżyta	45,49	51,86	55,62	63,00	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	80,37	54,67	60,28	68,56	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	78,79	52,27	61,06	68,87	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,56	11,78	7,58	7,60	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	127,54	153,89	156,11	153,93	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	615,47	677,11	732,46	940,20	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	–	1913,00	–	–	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,45	5,86	6,01	5,08	cattle (excluding calves)
cielęta	5,77	8,78	9,53	10,40	calves
trzoda chlewna	3,78	4,12	5,11	4,41	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,02	1,15	1,38	1,34	Cows' milk – per litre
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,25	0,34	0,40	0,42	Consumer hens eggs – per piece

TABL. 4 (213). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt					Cereal grain – per dt:
pszenicy	72,02	83,92	83,62	88,53	wheat
żyta	61,01	68,99	73,94	77,38	rye
jęczmienia	64,90	77,24	74,90	78,97	barley
owsa	60,85	74,50	73,33	75,64	oats
pszenżyta	61,18	74,52	72,64	78,67	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	111,45	81,15	92,69	96,96	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	.	.	.	.	dairy cow
jałówka 1-rocza	.	.	.	.	one-year heifer
prosię na chów	166,27	224,67	235,27	226,02	piglet
koń roboczy	4011,11	.	.	.	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg					Animals for slaughter – per kg
cielęta	8,67	.	.	.	calves
trzoda chlewna	.	.	.	.	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,49	0,66	0,72	0,81	Hens' eggs – per piece

DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information has been compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the NACE Rev. 2 sections in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

A **private farm** is understood as an agricultural holding used by a natural person. Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant scale (determined by the appropriate thresholds), including special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boars, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. **The agricultural land area** includes the area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes, dated 5th February 2015 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane łącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (**sady**), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drobi.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which were included to permanent crops since 2010, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries have included also organic plantations.

Since 2014, the areas of vegetable, fruit and strawberry level are estimated only according to the location of the land.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e. raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e. production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Dane o zbiorach i plonach zbóż dotyczą ziarna zbóż. Dane dotyczące zbóż obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące zbóż podstawowych, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw przemysłowych zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włókniстых (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy pastewne obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasiennne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemniaków, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

In agricultural output (gross, final and market) the presented data do not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. When calculating agricultural output in constant prices the average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Data regarding crop production and cereal yields concern cereal grains. Data concerning cereals include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat millet and other cereals. Data regarding basic cereals, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale do not include cereal mixed, unless otherwise indicated.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Farming years cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30th June, unless otherwise indicated.

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

- a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczysto przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów i wojewodów (na mocy art. 40 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach – tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2129), gmin lub związków komunalnych oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. – Agencja Nieruchomości Rolnych; na mocy art. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw – Dz. U. 1994 Nr 1, poz. 3, z późniejszymi zmianami oraz ustawy o lasach),
- b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
- c) innych jednostek publicznych;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcyjnych i kółek rolniczych oraz oddane im w zarząd i bezpłatne użytkowanie,
- d) innych osób prawnych, np. kościołów i związków wyznaniowych, organizacji społecznych oraz spółek prywatnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

- a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as „State Forests”) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers and voivods ((pursuant to Article 40 of the Act of 28th September 1991 on forests – uniform text Journal of Laws 2018 item 2129), gminas or municipal associations, and the National Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 – Agricultural Property Agency; pursuant to Article 1 of the Act of 29th December 1993 amending the Act on the administration of agricultural property owned by the State Treasury, and amending some of the other acts – Journal of Laws 1994 No. 1, item 3, with later amendments, and pursuant to the Act on Forests),
- b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
- c) other public units;

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production cooperatives,
- d) other legal persons, such as churches and religious groups, social organisations and private partnerships.

2. Forest land includes forest areas as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0.1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 year as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0.5 (full plantings at 1.0), designated for renewal in coming years.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszłorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszłorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu uszanowanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju/województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej kraju/województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej kraju/województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące morskie wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034) – do powierzchni lądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0.3 inclusive or planted with trees belonging to category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0.2 inclusive, excluding tree stands in the renewal and to be renewed classes.

Tree stands in renewal class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings due to of poor production results.

Tree stands to be renewed include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as the new tree stands formed in a place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the country/voivodship.

Share of forest land in land area of the country/voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land related with silviculture) to the total area of the country/voivodship without lands under waters (i.e. internal marine water, surface flowing waters and surface standing waters); according to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Informacje o krajowych zasobach leśnych i drzewnych na pniu pochodzą z wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów (WISL) realizowanej przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Celem wielkoobszarowej inwentaryzacji jest cykliczne dostarczanie wiarygodnych, kompleksowych informacji o lesie, poczynając od podstawowych charakterystyk dotyczących biomasy drzewnej (miąższość, przyrost, pozyskanie, śmiertelność), a na specjalistycznych obserwacjach kończąc.

W tegorocznej publikacji zaprezentowano **wyniki WISL z okresu 2014–2018**. Inwentaryzacja prowadzona w sposób ciągły (w pełnym cyklu trwającym 5 lat) na wyznaczonych stałych powierzchniach próbnych objęła lasy wszystkich własności, a wyniki zostały odniesione do jednostek fizyczno-geograficznych (krajiny przyrodniczo-leśne), administracji leśnej (regionalne dyrekcje Lasów Państwowych) oraz jednostek terytorialnych (województwa). Dane z powierzchni próbnych założonych w latach 2014–2018 zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych własności zebraną w badaniach GUS według stanu na 31 grudnia 2017 r.

Na powierzchniach próbnych przeprowadzono inwentaryzację drzew i krzewów żywych i martwych stojących, martwych leżących oraz pniaków. Przy opisie drzewostanów uwzględniano również przy czynę występujących uszkodzeń.

Zasobność drzewostanów oblicza się dzieląc cały zapas drzewostanów (miąższość drewna na pniu) przez ich ogólną powierzchnię.

Przyrost przeciętny drzewostanów stanowi średnią roczną wartość przyrostu ich miąższości w określonej liczbie lat życia.

Grupy rodzajowe drzew podano według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie.

5. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

4. Information on national forest resources and growing stock of standing wood come from the **National Forest Inventory (NFI)** undertaken by the Bureau of Forest Management and Geodesy.

The aim of cyclical large-inventory is to provide reliable, comprehensive information about the forest, ranging from the basic characteristics of wood biomass (volume of standing wood, increment, removals, mortality), to the special observations.

The results of NFI from 2014–2018 are presented in this publication. The inventory carried out continuously (full cycle over 5 years) in the designated permanent sample plots, covered forests of all proprietary types and the results were related to the physico-geographical units (natural-forest regions), forest administration (regional directorates of State Forests) and the territorial units (voivodships). Data from sample plots established in 2014–2018 were converted to individual ownership of forest area collected in the surveys of the CSO as of 31st December 2017.

The inventory of trees and bushes of live and dead standing, lying dead and stumps was carried out on the test plots. In the description of stands, the cause of occurring damage was also taken into account.

Tree stands resources are calculated by dividing the entire stock of tree stands (stocks of standing wood) by their total area.

The average increase in tree stands is the annual average rate of increase in the tree stand thickness in a given number of years.

Type groups of trees were presented according to the dominant species in a given tree stand.

5. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (214). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE
W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS
IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	64,7	.	.	.	Agricultural holdings ^b in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	64,6	.	.	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	391,2	356,7	371,4	371,9	Agricultural land area (as of June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	362,9	330,4	346,8	347,4	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zboż podstawowych	64,5	62,2	64,8	63,2	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	65,6	62,9	65,8	64,1	of which private farms
ziemniaków ^c	4,2	2,9	3,1	2,7	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	4,6	3,1	3,3	2,9	of which private farms
roślin przemysłowych	8,8	8,3	8,4	10,2	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	7,3	7,2	7,1	9,1	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	31,1	36,4	41,6	36,5	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	30,1	34,6	40,2	35,2	of which private farms
ziemniaków ^c	184	163	221	236	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	184	162	221	236	of which private farms
rzepaku i rzepiku	18,0	28,7	29,2	27,4	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	18,0	25,9	28,2	26,2	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{b,d} na 100 ha użytków rolnych	41,8	40,5	39,2	37,6	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{b,d} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	41,4	39,2	38,0	36,3	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	41,8	38,0	35,4	38,0	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	41,7	37,7	35,0	37,6	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	9,6	9,1	9,2	8,8	Share of sows in pig stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	10,0	8,8	9,9	9,3	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podroba- mi) ^e na 1 ha użytków rolnych w kg	341,8	426,4	482,8	578,2	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^e per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in litres:
na 1 ha użytków rolnych	584,1	675,1	697,6	681,8	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	570,1	659,3	674,7	653,5	of which private farms
na 1 krowę	4425	5293	5813	5558	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4255	5105	5604	5313	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	12,4	.	.	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	13,1	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskład- nikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^f na 1 ha użytków rolnych w kg ..	112,7	114,7	124,2	124,9	Consumption of mineral or chemical ferti- lizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^f per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	108,3	107,7	121,1	118,6	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 299. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 314. e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, konińskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

a See general notes, item 3 on page 299. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 314. e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. f Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18 farming years.

TABL. 2 (215). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**

Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
	w ha	in ha	
O G Ó Ł E M 2010 ^b	391197	362938	T O T A L
2017	371445	346757	
2018	371897	347422	
W dobrej kulturze rolnej	365946	342597	In good agricultural condition
Pod zasiewami	272615	252766	Sown area
Grunty ugorowane	6316	5420	Fallow land
Uprawy trwałe	4365	4344	Permanent crops
Ogrody przydomowe	947	947	Kitchen gardens
Łąki trwałe	75457	73445	Permanent meadows
Pastwiska trwałe	6247	5675	Permanent pastures
Pozostałe	5951	4825	Other

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 299. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 4 on page 299. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (216). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**

Stan w czerwcu
FARMS BY AREA GROUPS^a
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in tho- usands	o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach with agricultural land area – in percent								ogółem total	w tym użytki rolne of which agri- cultural land
		do 1,00 ha up to	1,01 – – 1,99	2,00 – – 4,99	5,00 – – 9,99	10,00 – – 14,99	15,00 – – 19,99	20,00 – – 49,99	50,00 ha i więcej and more		

OGÓŁEM TOTAL

2010	64,7	3,2	33,9	36,9	15,8	4,7	1,8	2,6	1,0	6,9	6,0
2013	59,0	3,6	30,6	37,7	16,5	4,8	2,0	3,4	1,4	7,4	6,5
2016	54,5	4,6	30,5	36,3	15,9	4,8	2,6	3,7	1,6	7,6	6,8

W TYM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE OF WHICH PRIVATE FARMS

2010	64,6	3,2	34,0	37,0	15,9	4,7	1,8	2,6	0,9	6,4	5,6
2013	58,9	3,6	30,7	37,7	16,5	4,8	2,0	3,4	1,3	6,9	6,1
2016	54,4	4,6	30,6	36,4	15,9	4,8	2,5	3,7	1,5	7,1	6,3

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 299; dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzonego co trzy lata.

a See general notes, item 3 on page 299; data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (217). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2010	2015	2017	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywi- dualne of which private farms			
	rok poprzedni=100			previous year=100			
Produkcja globalna	91,4	99,6	98,4	91,1	99,4	99,2	Gross output
roślinna	77,5	88,2	97,7	77,0	87,6	98,7	crop
zwierzęca	104,2	111,1	99,1	104,4	111,7	99,5	animal
Produkcja końcowa	96,6	100,7	95,9	96,9	100,3	96,4	Final output
roślinna	81,9	84,5	90,2	81,8	83,0	90,6	crop
zwierzęca	104,4	112,0	99,3	104,6	112,6	99,7	animal
Produkcja towarowa	94,1	107,9	97,4	94,6	107,9	97,5	Market output
roślinna	80,8	96,7	94,8	82,4	96,7	95,8	crop
zwierzęca	101,8	115,1	98,9	101,3	115,2	98,4	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust 6 na str. 301.

a See general notes item 6 on page 301.

TABL. 5 (218). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			

PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	40,8	44,2	45,4	Crop output
Zboża	13,1	16,3	17,7	Cereals
w tym zboża podstawowe	10,1	13,5	14,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	5,2	7,1	7,3	of which: wheat
żyto	1,0	0,9	1,0	rye
jęczmień	1,6	2,3	2,5	barley
Ziemniaki	4,2	2,6	3,8	Potatoes
Przemysłowe	2,4	3,0	3,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,4	0,3	0,5	of which sugar beets
Warzywa	7,0	10,4	9,1	Vegetables
Owoce	2,0	1,4	1,2	Fruit
Siano łąkowe	3,0	1,1	1,7	Meadow hay
Pozostałe	9,2	9,4	8,8	Others

a Patrz uwagi ogólne ust. 6 na str. 301. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes item 6 on page 301. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (218). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)				
Produkcja zwierzęca	59,2	55,8	54,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	34,5	34,7	37,1	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	5,8	5,7	5,9	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,2	0,0	calves
trzoda chlewna	12,3	9,6	8,8	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	15,4	18,6	21,8	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,6	-1,3	0,5	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	9,7	12,1	9,8	Cows' milk
Jaja kurze	12,5	9,0	6,6	Hens' eggs
Obornik	1,0	0,7	.	Manure
Pozostałe	0,8	0,6	0,6	Other
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	31,4	35,4	35,6	Crop output
Zboża	7,6	10,1	10,7	Cereals
w tym zboża podstawowe	5,5	8,4	8,4	of which basic cereals
w tym: pszenica	4,0	6,4	6,2	of which: wheat
żyto	0,3	0,2	0,2	rye
jęczmień	0,7	1,0	1,3	barley
Ziemniaki	2,9	1,9	2,7	Potatoes
Przemysłowe	3,5	3,1	3,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,6	0,6	0,6	of which sugar beets
Warzywa	8,4	11,2	9,7	Vegetables
Owoce	2,1	1,5	1,3	Fruit
Pozostałe	6,9	7,7	7,4	Other
Produkcja zwierzęca	68,6	64,6	64,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	44,4	41,6	45,3	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	7,6	7,0	7,1	cattle (excluding calves)
cielęta	0,2	0,2	0,0	calves
trzoda chlewna	15,1	11,9	11,0	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	20,4	21,9	26,5	poultry
Mleko krowie	11,3	13,4	11,4	Cows' milk
Jaja kurze	12,5	9,2	7,2	Hens' eggs
Pozostałe	0,4	0,4	0,5	Other

a Patrz uwagi ogólne ust. 6 na str. 301. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes item 6 on page 301. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (219) **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**

Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	
w ha in ha						
OGÓŁEM	267992	263955	269996	272615	252766	TOTAL
Zboża	213120	200188	210334	211257	197855	Cereals
zboża podstawowe	172920	164232	175077	172423	161920	basic cereals
pszenica	65013	65696	71482	69665	62649	wheat
żyto	29794	16877	19640	22907	22535	rye
jęczmień	31475	31264	33607	31039	28912	barley
owies	14068	11767	12436	15369	15144	oats
pszenżyto	32570	38628	37914	33443	32680	triticale
mieszkanki zbożowe	22214	14706	15168	18544	18495	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	3166	1049	2019	2068	2043	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	14820	20201	18070	18222	15397	maize for grain
Strączkowe	2154	8862	5133	3875	3590	Pulses
konsumpcyjne	562	1177	489	687	656	edible
pastewne ^b	1592	7685	4644	3188	2934	feed ^b
Ziemniaki	11301	7588	8242	7332	7307	Potatoes
Przemysłowe	23543	21885	22560	27939	23038	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	1681	1165	1959	1727	1294	sugar beets
oleiste	21843	20658	20601	26197	21729	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	20686	19687	19916	25257	20816	of which rape and turnip rape
Pastewne	13848	21450	19423	18406	17247	Feed
w tym:						of which:
okopowe	561	209	114	153	153	root plants
kukurydza na pasze	7779	9959	9995	9459	8646	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	4026	3982	4304	3806	3729	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne ust. 3 na str. 299. b Łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes item 3 on page 299. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (220). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2010	2011- -2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
					ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	

ZBIORY W T PRODUCTION IN TONNES

Zboża	694538	815507	745894	925226	791470	709109	Cereals
w tym:							of which:
zboża podstawowe	537875	624044	597880	728710	628895	570766	basic cereals
pszenica	236229	282068	285572	344893	299257	257078	wheat
żyto	70640	67475	44952	59960	61154	59492	rye
jęczmień	90333	106701	103709	133019	107662	97576	barley
owies	37607	42486	35453	43898	47665	46795	oats
pszenżyto	103066	125315	128193	146940	113158	109824	triticale
mieszkanki zbożowe	61388	63425	44612	54842	56896	56750	cereal mixed
Ziemniaki	207497	197498	123487	187819	173138	172445	Potatoes
Buraki cukrowe	76293	105363	68171	129176	103809	74664	Sugar beets
Rzepak i rzepik	37193	56191	56473	58210	69214	54483	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	392386	332070	239516	384540	369486	364753	Meadow hay

PLONY Z 1 HA W DT^b YIELDS PER 1 HA IN DECITONS^b

Zboża	32,6	39,0	37,3	44,0	37,5	35,8	Cereals
w tym:							of which:
zboża podstawowe	31,1	36,8	36,4	41,6	36,5	35,2	basic cereals
pszenica	36,3	43,3	43,5	48,2	43,0	41,0	wheat
żyto	23,7	27,7	26,6	30,5	26,7	26,4	rye
jęczmień	28,7	35,0	33,2	39,6	34,7	33,7	barley
owies	26,7	31,3	30,1	35,3	31,0	30,9	oats
pszenżyto	31,6	35,1	33,2	38,8	33,8	33,6	triticale
mieszkanki zbożowe	27,6	32,3	30,3	36,2	30,7	30,7	cereal mixed
Ziemniaki	184	217	163	221	236	236	Potatoes
Buraki cukrowe	454	634	585	721	601	577	Sugar beets
Rzepak i rzepik	18,0	28,5	28,7	29,2	27,4	26,2	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	53,8	44,8	33,4	50,4	49,0	49,7	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych.

a Annual averages. a Including the area of land communities.

TABL. 8 (221). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospo- darstwa in- dywidualne of which pri- vate farms	

POWIERZCHNIA W HA – STAN W CZERWCU **AREA IN HA – AS OF JUNE**

OGÓŁEM	2587	2502	2531	2487	TOTAL
Kapusta	421	340	351	351	Cabbages
Kalafiory	65	50	62	62	Cauliflowers
Cebula	188	200	188	188	Onions
Marchew jadalna	651	617	620	578	Carrots
Buraki ćwikłowe	300	299	295	295	Beetroots
Ogórki	186	182	182	182	Cucumbers
Pomidory	100	97	97	97	Tomatoes
Pozostałe ^b	676	716	736	735	Others ^b

ZBIORY W T **PRODUCTION IN TONNES**

OGÓŁEM	63144	69222	62441	61214	TOTAL
Kapusta	15441	14703	13962	13962	Cabbages
Kalafiory	1058	806	996	996	Cauliflowers
Cebula	3149	3762	3527	3527	Onions
Marchew jadalna	21394	24302	19420	18205	Carrots
Buraki ćwikłowe	7875	8738	7432	7422	Beetroots
Ogórki	2899	3003	2966	2966	Cucumbers
Pomidory	1616	1715	1656	1656	Tomatoes
Pozostałe ^b	9712	12193	12481	12479	Others ^b

PLONY Z 1 HA W DT **YIELDS PER 1 HA IN DECITONS**

Kapusta	367	432	398	398	Cabbages
Kalafiory	164	160	161	161	Cauliflowers
Cebula	168	188	188	188	Onions
Marchew jadalna	328	394	313	315	Carrots
Buraki ćwikłowe	263	293	252	252	Beetroots
Ogórki	156	165	163	163	Cucumbers
Pomidory	161	176	170	170	Tomatoes
Pozostałe ^b	144	170	170	170	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 299. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar i inne.

a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 299. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb and other.

TABL. 9 (222). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which pri- vate farms	

POWIERZCHNIA W HA – STAN W CZERWCU AREA IN HA – AS OF JUNE

OGÓŁEM	1251	1186	1164	1161	TOTAL
Jabłonie	690	663	651	649	Apples
Grusze	89	88	88	87	Pears
Śliwy	145	143	143	143	Plums
Wiśnie	76	76	76	76	Cherries
Czereśnie	95	94	94	94	Sweet cherries
Pozostałe ^b	155	122	112	112	Other ^b

ZBIORY^c W T PRODUCTION^c IN TONNES

OGÓŁEM	8335	5161	11993	11987	TOTAL
Jabłka	5975	3996	8956	8950	Apples
Gruszki	406	205	703	703	Pears
Śliwki	692	311	788	788	Plums
Wiśnie	361	193	409	409	Cherries
Czereśnie	477	230	567	567	Sweet cherries
Pozostałe ^b	424	226	571	571	Other ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 299. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 299. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside orchards.

TABL. 10 (223). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH
I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indywi- dualne of which pri- vate farms	

POWIERZCHNIA W HA – STAN W CZERWCU AREA IN HA – AS OF JUNE

OGÓŁEM	589	618	605	601	TOTAL
Truskawki ^b	385	400	400	400	Strawberries ^b
Maliny ^c	50	51	51	51	Raspberries ^c
Porzeczki	77	75	64	63	Currants
Agrest	10	11	11	11	Gooseberries
Pozostałe ^d	67	82	80	75	Other ^d

ZBIORY^e W T PRODUCTION^e IN TONNES

OGÓŁEM	4444	2805	3100	3070	TOTAL
Truskawki ^b	2584	2180	2200	2200	Strawberries ^b
Maliny ^c	289	200	253	253	Raspberries ^c
Porzeczki	961	248	300	300	Currants
Agrest	237	36	55	55	Gooseberries
Pozostałe ^d	373	140	292	262	Other ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 299. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 299. b Including wild strawberries; including cultivation in kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, northern highbush blueberry, vine, filbert and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside orchards.

TABL. 11 (224). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS AND SHEEP^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH IN HEADS

Bydło	127454	122320	126397	122137	120158	115787	119899	115787	Cattle
w tym krowy ..	53312	46510	44754	46431	50078	43629	41905	43489	of which cows
Trzoda chlewna	348773	251562	235390	220418	292281	186743	179875	165020	Pigs
w tym lochy ...	33599	22899	21729	19468	32203	16402	17777	15402	of which sows
Owce	13059	12834	11906	11160	12298	12069	11151	10301	Sheep
w tym maciorki	8313	7175	7307	7757	7921	6858	6884	7327	of which ewes
W przeliczeni- owych sztu- kach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	163452	144552 ^b	145546 ^c	139832 ^c	150370	129403 ^b	131813 ^c	126227 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W SZT. PER 100 HA OF AGRICULTURAL LAND IN HEADS

Bydło	32,6	34,3	34,0	32,8	33,1	35,0	34,6	33,3	Cattle
w tym krowy ..	13,6	13,0	12,0	12,5	13,8	13,2	12,1	12,5	of which cows
Trzoda chlewna	89,2	70,5	63,4	59,3	80,5	56,5	51,9	47,5	Pigs
w tym lochy ...	8,6	6,4	5,8	5,2	8,9	5,0	5,1	4,4	of which sows
Owce	3,3	3,6	3,2	3,0	3,4	3,7	3,2	3,0	Sheep
w tym maciorki	2,1	2,0	2,0	2,1	2,2	2,1	2,0	2,1	of which ewes
W przeliczeni- owych sztu- kach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	41,8	40,5 ^b	39,2 ^c	37,6 ^c	41,4	39,2 ^b	38,0 ^c	36,3 ^c	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 299. b Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r. c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census, see general notes, item 3 on page 299. b The number of horses as of 2013 was accepted for calculations. c The number of horses as of 2016 was accepted for calculations.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0.8, for pigs – 0.15, for sheep – 0.08, for horses – 1.0.

TABL. 12 (225). **DRÓB^a**
Stan w końcu roku
POULTRY^a
End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	8556,4	6938,8	8470,9	7908,5	6906,8	Hens in thousand heads
w tym nioski	3965,9	2287,7	2300,0	2331,6	1844,9	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	16,7	.	6,0	20,7	20,7	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	32,1	.	81,6	149,1	149,1	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt.	82,2	.	90,3	89,0	89,0	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	2187,2	1945,3	2280,5	2126,5	1988,0	Hens per 100 ha of agricultural land in heads
w tym nioski	1013,8	641,3	619,2	626,9	531,0	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.

a In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks. b Including other poultry.

TABL. 13 (226). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	50,0	40,7	46,8	70,9	69,2	Cattle (excluding calves)
Cielęta	3,6	3,9	0,3	-0,2	-0,2	Calves
Trzoda chlewna	478,6	374,3	359,8	345,8	242,9	Pigs
Owce	7,4	3,5	5,4	4,3	4,1	Sheep
Konie	4,9	2,7	2,6	6,7	6,7	Horses

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales as well as slaughter intended for own consumption.

TABL. 13 (226). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a (dok.)**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym go- spodarstwa indywidu- alne of which private farms	

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	27,5	26,2	29,3	42,5	41,5	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,4	0,5	0,0	-0,0	-0,0	Calves
Trzoda chlewna	58,2	56,0	55,6	56,7	44,7	Pigs
Owce	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	Sheep
Konie	2,9	1,9	2,0	4,4	4,4	Horses
Drób	91,3	120,4	155,6	176,1	167,2	Poultry
Kozy i króliki	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales as well as slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (227). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION

W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES

Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	133,7	152,1	179,3	215,0	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	126,3	143,7	169,3	202,6	meat and fats
wołowe	14,4	13,3	14,9	22,0	beef
cielęce	0,2	0,3	0,0	-0,0	veal
wieprzowe	45,4	43,7	43,4	44,2	pork
baranie	0,1	0,1	0,1	0,0	mutton
końskie	1,5	1,1	1,1	2,7	horseflesh
drobiowe	63,9	84,3	108,9	132,3	poultry
kozie i królicze ^b	0,8	1,0	1,0	1,4	goat and rabbit ^b
podroby	7,4	8,4	10,0	12,5	pluck

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W KG PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND IN KG

OGÓŁEM	341,8	426,4	482,8	578,2	TOTAL

a W wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną.

a In post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales as well as slaughter intended for own consumption. b Including game.

TABL. 15 (228). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HENS' EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	228,5	240,8	259,1	253,6	227,1	in million litres
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	58,4	67,5	69,8	68,2	65,4	per 100 ha of agricultural land in thousand litres
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4425	5293	5813	5558	5313	Average annual quantity of milk per cow in litres
Produkcja jaj w mln szt.	704,5	512,2	398,9	396,4	322,7	Egg production in milion units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt.	177	186	176	175	201	Average annual number of eggs per layinghen in units

TABL. 16 (229). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach	2010 ^a	48445	47723	In units
	2013	46687	46094	
	2016	45866	45283	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha	2010 ^a	8,1	7,6	Agricultural land area ^b per tractor in ha
	2013	8,2	7,7	
	2016	8,0	7,6	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 299.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 299.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period surveys conducted every three years.

TABL. 17 (230). **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS
IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2015/16	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	44103	45370	46133	46458	41192	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	24883	24613	25522	25694	22579	nitrogenous
fosforowe	9233	8214	7752	8156	7260	phosphatic
potasowe	9987	12543	12859	12608	11353	potassic
Nawozy wapniowe ^c	16417	18613	15700	21541	17014	Lime fertilizers ^c

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W KG PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND IN KG

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	112,7	123,0	124,2	124,9	118,6	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	63,6	66,7	68,7	69,1	65,0	nitrogenous
fosforowe	23,6	22,3	20,9	21,9	20,9	phosphatic
potasowe	25,5	34,0	34,6	33,9	32,7	potassic
Nawozy wapniowe ^c	42,0	50,5	42,3	57,9	49,0	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 299. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a Data of the Agricultural Census 2010; see general notes, item 3 on page 299. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 18 (231). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND PLN

OGÓŁEM	1014122,6	1309425,2	1458159,1	1426203,5	1220823,2	TOTAL
Produkty roślinne	223089,7	354808,5	366163,9	340696,4	258541,9	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	81450,8	134700,5	133344,5	114183,2	72743,8	Cereals

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.

a Paid to suppliers; excluding VAT.

TABL. 18 (231). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND PLN

Zboża (dok.)						Cereals (cont.)
w tym zboża podstawo- we	66318,0	115235,4	102693,0	82580,6	50527,5	of which basic cereals
pszenica	54469,3	98221,2	89459,2	67383,5	39491,3	wheat
żyto	3202,0	3461,3	2212,2	2301,9	1524,7	rye
jęczmień	4844,5	6846,3	6483,6	6704,7	4525,5	barley
owies i mieszanki zbożowe	131,0	590,0	483,8	497,0	375,3	oats and cereal mixed
pszenżyto	3671,1	6116,7	4054,3	5693,5	4610,8	triticale
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	80987,7	133969,6	133097,0	113952,0	72625,8	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podsta- wowe	65854,9	114607,0	102493,2	82403,2	50409,5	of which basic cereals
pszenica	54273,2	97960,6	89413,6	67324,3	39491,3	wheat
żyto	3202,0	3461,3	2212,2	2301,9	1524,7	rye
jęczmień	4640,9	6797,3	6475,4	6670,1	4490,8	barley
owies i mieszanki zbożowe	67,6	365,1	351,9	413,4	291,9	oats and cereal mixed
pszenżyto	3671,1	6022,7	4040,2	5693,5	4610,8	triticale
Strączkowe konsumpcyj- ne ^b	42,2	—	—	114,9	80,8	Edible pulses ^b
Ziemniaki	1356,7	3429,1	3940,9	4752,5	4449,9	Potatoes
Buraki cukrowe	8815,6	13310,5	9691,0	9432,9	7094,0	Sugar beets
Rzepak i rzepik	54379,0	64019,1	72908,9	92817,8	70720,7	Rape and turnip rape
Warzywa	16207,3	67453,5	65859,1	70228,1	56837,4	Vegetables
Owoce	12432,5	6224,6	3810,2	8054,0	8054,0	Fruit
Produkty zwierzęce	791032,8	954616,7	1091995,2	1085507,0	962281,3	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	576023,6	700731,0	752348,6	744359,9	654829,6	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	104677,8	126972,2	140690,4	184258,0	179465,2	cattle (excluding calves)
cielęta	484,9	746,0	581,2	530,3	461,5	calves
trzoda chlewna	188855,9	220897,8	247989,8	209974,0	155294,9	pigs
owce	31,3	42,8	12,6	59,0	59,0	sheep
konie	6900,0	9282,3	8466,2	25847,8	25847,8	horses
drób	275073,7	342790,0	354608,4	323690,7	293701,2	poultry
Mleko krowie	183411,6	236468,7	322987,7	331927,7	299232,3	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	7320,9	1281,9	1719,5	2030,5	1212,0	Consumer hens' eggs

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W ZŁ PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND IN PLN

OGÓŁEM	2592	3671	3926	3835	3514	TOTAL
Produkty: roślinne	570	995	986	916	744	Products: crop
zwierzęce	2022	2676	2940	2919	2770	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight.

TABL. 19 (232) **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
Zboża w t	143069	217747	214652	169313	109213	Cereals in tonnes
w tym zboża podstawowe	117266	181833	159249	117221	72804	of which basic cereals
pszenica	90709	149537	135676	93329	55479	wheat
żyto	7676	6898	3922	3688	2480	rye
jęczmień	10526	12374	11351	10242	6784	barley
owies i mieszanki zbożowe	284	1296	999	925	688	oats and cereal mixed
pszenżyto	8071	11728	7301	9037	7373	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	142510	216918	214298	169130	109066	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	116707	181009	158897	117042	72657	of which basic cereals
pszenica	90526	149315	135649	93297	55479	wheat
żyto	7676	6898	3922	3688	2480	rye
jęczmień	10268	12299	11346	10205	6747	barley
owies i mieszanki zbożowe ..	166	883	716	815	578	oats and cereal mixed
pszenżyto	8071	11614	7264	9037	7373	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	13	–	–	26	18	Edible pulses ^a in tonnes
Ziemniaki w t	1688	6272	6538	6932	6387	Potatoes in tonnes
Buraki cukrowe w t	76292	113013	127817	124131	92999	Sugar beets in tonnes
Rzepak i rzepik w t	42575	41601	46701	60300	45722	Rape and turnip rape in tonnes
Warzywa w t	9205	42835	36354	39766	34291	Vegetables in tonnes
Owoce w t	8157	5127	1955	7433	7433	Fruit in tonnes
Żywiec rzeźny ^b w t	160404	172807	174780	178084	156194	Animals for slaughter ^b in tonnes
bydło (bez cieląt)	23504	21676	23409	36285	35303	cattle (excluding calves)
cielęta	84	85	61	51	44	calves
trzoda chlewna	49916	53651	48513	47587	35588	pigs
owce	5	6	2	9	9	sheep
konie	1362	1413	1280	3434	3434	horses
drób	85533	95976	101515	90718	81816	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	111921	120921	121544	126305	109741	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in tonnes
Mleko krowie w tys. l	179312	206082	234420	248444	222599	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	29803	3763	4308	4799	2875	Consumer hens' eggs in thousand units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej cieplej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years.

TABL. 20 (233). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia eko- logicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land area in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia eko- logicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land area in ha
2010	153	3451	75	2288
2015	173	5822	28	816
2017	132	2973	30	753
2018	118	2301	30	650

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (234). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**

Stan w dniu 10 marca

MAJOR GAME SPECIES^a

As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2017	2018	GAME SPECIES

W SZTUKACH IN HEADS

Łosie	68	106	121	86	Moose
Daniele	1184	1293	1241	1441	Fallow deer
Muflony	11	16	17	2	Mouflons

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Jelenie	7,8	8,4	11,2	10,5	Deer
Samy	33,4	33,4	37,8	38,2	Roe deer
Dziki	8,1	9,5	7,9	3,1	Wild boars
Lisy	8,0	8,7	8,9	8,4	Foxes
Zające	17,5	17,8	18,0	17,4	Hares
Bażanty	33,4	30,6	30,1	27,6	Pheasants
Kuropatwy	15,1	8,2	7,2	6,4	Partridges

^a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (235). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOTING^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Jelenie	2437	3570	4264	4272	Deer
Daniele	465	422	451	519	Fallow deer
Sarny	6821	8163	9206	9184	Roe deer
Dziki	7127	11185	15672	11162	Wild boars
Lisy	5285	7495	8082	7222	Foxes
Zające	977	931	752	458	Hares
Bażanty	8109	9478	7023	6202	Pheasants
Kuropatwy	62	30	64	23	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.

b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year counted from 1st April of a given year to 31st March of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (236). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	210	176	175	175	number ^a
członkowie ^b	6907	6663	6823	6902	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	218	207	207	204	number
powierzchnia w tys. ha	949,1	931,9	926,6	907,1	area in thousand ha
w tym na gruntach leśnych	360,9	358,1	358,3	354,1	of which on forest land

a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data grouped according to the seat of hunting club. b Data grouped according to the seat of member of the hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo
Forestry
TABL. 24 (237). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
 Stan w dniu 31 grudnia
 FOREST LAND
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	401862	403826	404768	404726	TOTAL in ha
Lasy w ha	392085	393858	394802	394773	Forests in ha
Publiczne	323332	324644	325815	325614	Public
zalesione	308315	309073	309463	308742	wooded
niezalesione	5240	5651	6414	6948	non-wooded
własność Skarbu Państwa	319331	320806	322024	321811	owned by the State Treasury
zalesione	304478	305382	305813	305080	wooded
niezalesione	5158	5571	6337	6873	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	312015	314249	315370	315572	managed by the State Forests
zalesione	297320	299062	299386	299176	wooded
niezalesione	5033	5363	6140	6564	non-wooded
własność gmin ^a	4001	3795	3748	3761	gmina ^a owned
zalesione	3837	3654	3610	3622	wooded
niezalesione	82	75	74	72	non-wooded
Prywatne	78530	79182	78953	79111	Private
zalesione	76741	76885	76574	76823	wooded
niezalesione	1786	2249	2351	2260	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	9781	9967	9966	9953	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	31,8	31,9	32,0	32,0	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA W %	33,0	33,2	33,3	33,3	SHARE OF FORESTS LAND AREA IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Concerns also gminas which are cities with powiat status.

U w a g a do tablic 25 i 26. Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014-2018 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

N o t e to tables 25 and 26. Data were elaborated basing on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014-2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in previous editions of the Yearbook.

TABL. 25 (238). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odno- wienia ^a i o budo- wie przerę- bowej in re- stocking class ^a with a se- lection structure
			w klasie wieku in age group							
			I (1-20 lat years)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI i wyższe (101 lat i więcej) and higher (101 years and older)		
OGÓŁEM TOTAL	394802	95,4	12,9	16,5	18,5	21,0	13,9	8,1	4,5	
w tym: of which: w zarządzie Lasów Państwowych	305526	96,2	14,6	15,6	17,3	21,0	13,9	9,3	4,5	
managed by the State Forests										
las prywatne private forests	78925	93,4	7,6	18,7	22,7	21,7	13,6	4,2	4,9	

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STAND

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Pań- stwowych managed by the State Forests	las prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM Drzewa iglaste	394802 255776	100,0 64,8	100,0 65,9	100,0 62,2	TOTAL Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	193488	49,0	51,4	40,5	pine
świerk	46309	11,7	10,8	16,6	spruce
jodła	8666	2,2	1,9	3,7	fir
Drzewa liściaste	139026	35,2	34,1	37,8	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	42179	10,7	10,0	14,5	beech
dąb	27177	6,9	7,4	3,7	oak
grab	2910	0,7	0,8	0,3	hornbeam
brzoza	34137	8,6	8,0	10,7	birch
olsza	19715	5,0	5,8	2,4	alder
osika	3522	0,9	0,1	3,2	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including class for restocking.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (239). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
 GROWING STOCK OF STANDING WOOD
 A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
 BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZE- GÓLNIENIE SPECIFICA- TION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total tim- ber in tho- usand m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							prze- sto- je ^b hold- -over trees ^b
			w klasie wieku in age group						w klasie odno- wienia ^c i o budowie przere- bowej in re- stocking class ^c with a se- lection structure	
			I (1-20 lat years)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI i wyższe (101 lat i więcej) and higher (101 years and older)		
OGÓŁEM TOTAL	106901,8	99,7	1,0	10,0	20,0	27,0	21,0	13,3	5,9	1,5
w tym: of which:										
w zarządzie Lasów Pań- stwowych ... managed by the State Forests	83822,8	99,8	1,2	10,0	18,1	26,8	21,2	15,3	5,9	1,3
lasry prywatne private forests	20680,8	99,4	0,4	9,4	27,5	27,3	20,0	5,7	6,4	2,7

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
 BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasry prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thousand m ³	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	106901,8	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	71724,7	67,2	68,5	61,5	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	55938,8	52,5	55,1	41,5	pine
świerk	10358,0	9,7	9,2	12,5	spruce
jodła	3251,1	3,0	2,7	4,9	fir
Drzewa liściaste	35177,2	32,8	31,5	38,5	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	12129,0	11,3	9,6	19,3	beech
dąb	7480,0	7,0	7,9	3,1	oak
grab	845,1	0,8	0,8	0,7	hornbeam
brzoza	6877,5	6,4	5,9	8,2	birch
olsza	4964,4	4,6	5,4	2,2	alder
osika	803,2	0,8	0,0	3,1	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including class for restocking.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (240). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	105	66	58	54	54	54	–	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	3178	3108	2533	2686	2539	2530	148	Renewals and afforestations
odnowienia:								renewals:
sztuczne	2809	2482	2183	2287	2246	2238	41	artificial
zrębów ^b	2701	2411	2091	2195	2168	2163	28	felling sites ^b
halizn i płazowizn	58	63	73	85	78	75	7	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	369	626	351	400	293	292	107	natural
zalesienia ^c	50	8	18	7	0	0	6	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	270	213	361	146	139	125	7	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	16020	16476	15737	15235	15059	15003	176	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	10795	11707	10799	10382	10209	10157	173	crops ^f
młodników	5156	4762	4930	4846	4846	4846	–	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	–	2	–	–	–	–	–	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	6428	4262	4069	4753	4753	4752	–	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private forests including greenwoods tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (241). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
OGÓŁEM w dam³	2078,6	1670,2	1896,7	1790,0	1713,7	1707,8	76,3	TOTAL in dam³
Grubizna	2035,1	1629,1	1862,6	1753,4	1677,1	1671,2	76,3	Timber
Grubizna iglasta	1721,7	1195,7	1407,4	1308,9	1252,6	1249,0	56,3	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	914,4	705,9	817,9	729,7	688,2	686,0	41,5	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	670,8	397,8	498,5	503,3	494,6	493,7	8,7	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta ...	313,4	433,4	455,2	444,5	424,5	422,2	20,0	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	85,6	131,6	128,6	123,2	111,6	110,4	11,6	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	151,6	213,7	230,6	246,0	242,3	241,9	3,7	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowy- miarowe ^b	43,5	41,0	34,1	36,5	36,5	36,5	-	Slash ^b
Do przerobu prze- mysłowego	1,8	1,8	0,4	0,3	0,3	0,3	-	Slash for industrial uses
Opałowe	41,7	39,2	33,7	36,3	36,3	36,3	-	Slash for fuel
Karpina ^b w m³	1	24	-	-	-	-	-	Stump wood ^b in m³
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	519,0	413,6	471,8	444,2	531,3	535,7	96,5	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

S o u r c e: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XV PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007. Ponadto uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji).

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 25.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;

CHAPTER XV INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with the Polish Classification of Activities (the NACE Rev. 2), in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

In table 3 data on production of products concern entities producing industrial products independently of the conducted activity classified according to the NACE Rev. 2. Moreover, budgetary units and establishments and till 2010 auxiliary units of budgetary units (classified to the above mentioned sections) are also included.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 25.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature (used in surveys of manufacturing industrial products), which is harmonized with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e. both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;

- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję ceny bazowej podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 26.

Jako **cenę stałą** od 2016 r. przyjęto cenę stałą 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane dotyczące **zatrudnienia w przemyśle** obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w przemyśle nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- 2) agentów,
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

- 4) the value of products in the form of settlements in kind;

- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented at basic prices. The definition of basic price is given in general notes to the Yearbook, item 10 on page 26.

As **constant prices** since 2016, 2015 constant prices (2015 average current prices) have been adopted.

5. Data concerning production include the value of outwork.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons – on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers) – of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data concerning **paid employment in industry** include employees hired on the basis of employment contracts.

Paid employees in industry do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training,
- 2) agents,
- 3) persons engaged in outwork.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries are presented after converting part-time paid employees into full-time paid employees.

Budownictwo

1. Informacje dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według działów PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 6 na str. 26.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleceńiodawców.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków – budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków – budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

Construction

1. Information concerns activities of economic entities included in accordance with the Polish Classification of Activities (the NACE Rev. 2) in the section “Construction”.

2. Data according to the NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in general notes to the Yearbook, item 6 on page 26.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration-conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data on **buildings completed** (by all investors) concern:

- within the scope of the number of buildings – newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings – newly built and expanded buildings (the expanded part only).

6. Dane dotyczące zatrudnienia w budownictwie obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w budownictwie nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- 2) agentów,
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

6. Data concerning paid employment in construction include employees hired on the basis of employment contracts.

Paid employees in construction do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training,
- 2) agents,
- 3) persons engaged in outwork.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries are given after converting of part-time paid employees into full-time paid employees.

Przemysł
Industry
TABL. 1 (244). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odset- kach in percent	2017 = = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
O G Ó Ł E M TOTAL	173623,3	193638,7	221533,3	233039,2	100,0	104,3
sektor publiczny	37833,0	27978,2	31405,1	33282,9	14,3	x
public sector						
sektor prywatny	135790,3	165660,5	190128,2	199756,3	85,7	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	23162,7	21351,9	23368,5	24678,6	10,6	103,7
w tym: of which:						
Wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu)	22462,1	19514,1	21393,0	22332,9	9,6	102,0
Mining of coal and lignite						
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	133106,4	159739,4	184939,1	194240,4	83,4	104,3
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	9582,0	12438,7	14335,1	14904,2	6,4	103,4
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	#	3742,2	3539,3	3786,3	1,6	104,8
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	608,6	902,5	1177,6	1187,1	0,5	98,5
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	407,3	506,4	573,1	495,6	0,2	86,1
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^A	400,0	490,5	586,4	592,7	0,3	98,3
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^A	921,7	1264,6	1568,4	1622,7	0,7	102,0
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^A						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	741,4	876,3	1073,4	1234,7	0,5	112,1
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośni- ków informacji	376,9	643,0	681,4	736,4	0,3	107,7
Printing and reproduction of recorded media						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (244). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a** (cd.)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	2017 = = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej ^Δ Manufacture of coke, refined petroleum products	4542,4	#	#	#	#	#
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	3102,3	4205,1	4418,8	4832,0	2,1	111,2
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	#	#	#	#	#	#
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	7262,4	10661,6	13689,3	14860,4	6,4	110,0
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	5432,7	7678,8	9813,9	10552,5	4,5	105,6
Produkcja metali Manufacture of basic metals	22119,4	24004,6	31361,6	33582,3	14,4	99,9
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	11464,7	17214,7	19054,6	20435,0	8,8	106,3
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	1143,2	762,2	1006,6	1148,3	0,5	116,2
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	4904,7	7592,6	6767,0	8848,7	3,8	130,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	5176,2	4909,0	4970,1	6271,8	2,7	125,7
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	44651,9	50769,6	57002,7	54175,5	23,2	98,2
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	2047,3	2575,0	3061,3	3464,7	1,5	113,8
Produkcja mebli Manufacture of furniture	702,7	1132,3	1389,6	1467,0	0,6	107,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	12424,8	7067,7	7020,3	7599,5	3,3	105,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (244). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odset- kach in percent	2017 = = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
Dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities	4929,3	5479,6	6205,5	6520,7	2,8	104,1
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1622,2	1931,0	2008,4	2043,2	0,9	101,2
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	2817,7	2887,1	3433,0	3647,3	1,6	105,2

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (245). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH
W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES
IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	173623,3	193638,7	221533,3	233039,2	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	13008,3	16456,3	19294,3	21129,2	49 persons and less
50 – 249	29363,3	36182,5	37248,1	39202,0	50 – 249
250 – 499	21608,9	23146,9	25952,0	31353,3	250 – 499
500 – 999	26149,9	24360,8	28161,1	27148,0	500 – 999
1000 osób i więcej	83492,8	93492,3	110877,7	114206,7	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (246). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Węgiel kamienny ^b w mln t	66,9	61,4	53,0	52,2	81,7	Hard coal ^b in million tonnes
Świeże lub schłodzone mięso wołowe i cielęce w tys. t	21,0	25,1	25,8	23,2	3,9	Fresh or chilled beef and veal meat in thousand tonnes
Mięso wieprzowe świeże lub schłodzone w tys. t	110,7	119,0	92,8	79,0	4,7	Pork meat, fresh or chilled in thousand tonnes
Mięso drobiowe w tys. t	109,7	104,6	119,9	128,1	4,2	Poultry meat in thousand tonnes
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	1665,0	1873,2	2141,5	1950,3	17,1	Fruit and vegetable juice in thousand hectolitres
Mleko płynne przetworzone ^c w tys. hl	415,8	285,5	315,1	334,2	1,0	Processed liquid milk ^c in thousand hectolitres
Sery i twarogi w tys. t	29,1	23,0	25,9	31,1	3,4	Cheese and curd in thousand tonnes
Piwo otrzymywane ze słodu ^d w mln hl	11,0	11,1	10,2	10,4	25,0	Beer from malt ^d in million hectolitres
Okrycia i ubiory z tkanin w tys. szt:						Clothes and garments in tho- usand units:
płaszcz męskie lub chłopięce, różnego typu wiatrówki i podobne artykuły	44	12	4	4	0,9	men's or boys' overcoats, va- rious types of wind-cheaters and other similar articles
garnitury i komplety męskie lub chłopięce	186	198	191	159	11,1	men's or boys' suits and ensembles
płaszcz damskie lub dziew- częce, różnego typu wiatrów- ki i podobne artykuły	90	45	30	35	6,7	women's or girls' overcoats, various types of wind- cheaters and other similar articles
Obuwie z wierzchami wykonany- mi ze skóry ^e w tys. par	1160	1591	1715	1507	13,2	Footwear with leather uppers ^e in thousand pairs
Tarcica w dam ³	217,9	178,7	130,3	140,3	2,8	Sawnwood in dam ³
w tym iglasta	212,4	172,1	127,8	137,0	3,1	of which coniferous sawnwood
Okna i drzwi, ościeżnice i progi z drewna w tys. szt	1160	2675	3152	2607	18,4	Wooden windows and their fra- mes, doors and their frames and thresholds in thousand units
Papier i tektura w tys. t	106,8	82,2	89,8	81,8	1,7	Paper and paperboard in thousand tonnes

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Z wyłączeniem brykietów i podobnych paliw stałych. c Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. d O objętościowej mocy alkoholu powyżej 0,5%. e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Excluding coal briquettes and similar solid fuels. c Including milk for further processing. d Of an alcoholic strength of more than 0.5%. e Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with wooden outer soles.

TABL. 4 (247). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
OGÓŁEM TOTAL	440604	425324	435208	442013
sektor publiczny	145387	112494	97705	96422
public sector				
sektor prywatny	295218	312830	337503	345592
private sector				
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	119006	98402	84662	83516
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	283315	296267	320223	328673
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	33983	32132	32106	32406
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	2946	3095	3194	3247
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	4411	4285	5132	5071
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	6392	4976	5288	4691
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	2969	2937	3004	2785
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	5793	5514	5812	5960
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2980	2517	2687	2788
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1894	2337	2658	2762
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych produktów	6363	5980	6361	6616
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	98	136	137	132
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucz- nych	22909	27811	32383	35295
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	14352	15174	17921	19370
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	28225	25526	27794	28526
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	34913	41539	43656	43581
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicz- nych i optycznych	2613	2869	3196	3347
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	15168	16113	16218	17862
Manufacture of electrical equipment				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (247). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
Produkcja maszyn i urządzeń ^a Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	18966	16997	15061	16171
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^a Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	45454	54380	63810	64532
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	3875	4524	4393	4553
Produkcja mebli Manufacture of furniture	5337	5533	6055	5647
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	4137	3908	4384	4359
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	16179	14789	15795	15818
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^a ... Electricity, gas, steam and air conditioning supply	18205	11368	10583	10237
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	20078	19286	19740	19587
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection, treatment and supply	8380	8186	8202	8018
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^a Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	9220	8356	8522	8461

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (248). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE^a**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M TOTAL	4026,04	4769,95	5003,27	5405,07
sektor publiczny public sector	5435,62	6694,06	6738,84	7569,72
sektor prywatny private sector	3331,85	4078,05	4500,83	4801,11
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	5792,43	6916,73	6945,75	7888,01

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (248). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (cd.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	3240,24	4040,38	4471,09	4756,75
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2264,61	2730,04	3098,50	3427,46
Manufacture of food products				
Produkcja napojów	6258,09	7217,58	7425,97	7715,23
Manufacture of beverages				
Produkcja wyrobów tekstylnych	2354,44	2868,11	3306,48	3471,12
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	1695,11	2178,81	2493,16	2696,02
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1867,13	2361,78	2692,39	2926,19
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2015,40	2515,69	2911,31	3081,61
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2667,44	3418,85	3979,43	4212,49
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2719,69	3405,54	3771,33	3981,14
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3790,18	4662,07	5080,74	5429,68
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	2697,53	5028,43	4472,06	4276,39
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw szucznych	2949,29	3615,43	4258,18	4472,04
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3625,04	4626,27	5268,55	5572,25
Manufacture of other non-metallic mineral products				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (248). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja metali Manufacture of basic metals	3978,57	4946,15	5416,63	5721,53
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	3129,90	4040,54	4403,86	4605,71
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicz- nych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	3342,51	4121,33	4474,91	4807,91
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	3424,80	4315,49	4474,91	4795,58
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	3622,92	4271,88	4764,48	5193,27
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	3702,84	4531,94	4934,33	5138,16
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	3012,82	4626,78	5263,38	5786,57
Produkcja mebli Manufacture of furniture	2035,10	2541,51	2873,95	3066,38
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	2194,36	2804,67	3213,85	3487,8
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	3689,02	4600,91	4900,73	5315,25
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ ... Electricity, gas, steam and air conditioning supply	5322,46	6426,80	6776,04	7596,65
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3469,05	4047,76	4354,92	4551,67
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection, treatment and supply	3654,16	4394,53	4676,64	4813,11
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal acti- vities; materials recovery	3207,89	3569,84	3938,83	4177,44

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo
Construction

TABL. 6 (249). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odset- kach in percent	
O G Ó Ł E M	16439,1	18914,5	19090,6	23831,4	100,0	T O T A L
w tym:						of which:
Podmioty o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób	9673,0	10421,2	9902,7	11792,3	49,5	Entities employing more than 9 persons
Budowa budynków ^A	3210,3	2898,7	2738,6	3208,2	13,5	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	3789,6	3912,9	3803,9	4894,9	20,5	Civil engineering works
Roboty budowlane specjali- styczne	2673,1	3609,6	3360,2	3689,1	15,5	Specialized construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation.

TABL. 7 (250). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW
BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPES OF CONSTRUCTION
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyj- nym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION	
	w mln zł in million PLN				
O G Ó Ł E M	2010	9673,0	5435,6	4237,5	T O T A L
	2015	10421,2	5611,6	4809,6	
	2017	9902,7	6098,2	3804,5	
	2018	11792,3	8109,0	3683,2	
Budynki	5066,4	3419,4	1647,0	Buildings	
Budynki mieszkalne	1474,7	983,9	490,8	Residential buildings	
budynki mieszkalne jednorodzinne	367,0	250,6	116,5	one-dwelling buildings	
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	1021,0	686,6	334,4	two- and more dwelling buildings	
budynki zbiorowego zamieszkania	86,7	46,8	39,9	residences for communities	

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (250). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPES OF CONSTRUCTION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyj- nym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	3591,6	2435,4	1156,2	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	64,2	46,3	17,9	hotels and similar buildings
budynki biurowe	283,1	177,5	105,6	office buildings
budynki handlowo-usługowe	845,7	533,3	312,4	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	40,2	26,2	14,0	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	1546,0	1048,6	497,4	industrial buildings and ware- houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyj- nym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	757,7	573,4	184,3	public entertainment, educa- tion, hospital or institutional care buildings and sports halls
pozostałe budynki niemieszkalne	54,8	30,1	24,7	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	6725,9	4689,7	2036,2	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	3347,9	2492,4	855,5	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	1858,8	1246,2	612,5	motorways (highways), expressways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napo- wietrznych lub podwieszanych	409,9	256,7	153,2	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	#	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	1005,1	929,5	75,6	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	#	#	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1392,2	974,6	417,6	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	676,1	488,7	187,4	long-distance pipelines, com- munication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	716,1	485,9	230,2	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	1766,4	1029,6	736,7	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	219,5	193,0	26,4	Other civil engineering works

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa śląskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in Śląskie Voivodship, without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (251). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki^a	9202	9373	10147	10772	Buildings^a
miasta	5407	5594	6094	6639	urban areas
wieś	3795	3779	4053	4133	rural areas
Budynki mieszkalne	7095	7210	7882	8359	Residential buildings
jednorodzinne ^b	6890	7014	7647	8096	single-family ^b
wielorodzinne ^c	114	132	193	219	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d	86	61	37	42	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania	5	3	5	2	residences for communities
Budynki niemieszkalne	2107	2163	2265	2413	Non-residential buildings
budynki hoteli	20	23	22	19	hotels and similar buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	32	17	7	8	other accommodation buildings
budynki biurowe	83	81	52	72	office buildings
budynki handlowo-usługowe	467	364	309	317	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	6	4	3	5	terminals and associated buildings
budynki garaży	839	1087	1152	1230	garage buildings
budynki przemysłowe	157	103	116	146	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	191	205	223	224	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	19	13	4	8	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	4	3	1	3	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	13	19	17	14	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	32	22	24	24	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	46	24	11	7	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	162	162	203	200	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	16	11	11	13	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	20	24	110	123	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Nowe. b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a New. b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 8 (251). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kubatura^a w dam³	13954,3	15114,3	20184,6	21113,5	Cubic volume^a in dam³
miasta	10711,2	11625,4	15531,0	16513,7	urban areas
wieś	3243,1	3488,9	4653,7	4599,8	rural areas
Budynki mieszkalne	5635,6	5765,4	6355,1	6741,2	Residential buildings
jednorodzinne ^b	4825,2	4979,7	5253,8	5687,9	single-family ^b
wielorodzinne ^c	763,1	740,5	1058,3	1022,8	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d	20,4	17,9	12,7	12,6	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania	26,8	27,3	30,4	18,0	residences for communities
Budynki niemieszkalne	8318,7	9348,9	13829,5	14372,3	Non-residential buildings
budynki hoteli	132,3	80,0	111,4	52,8	hotels and similar buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	19,4	8,6	2,5	3,5	other accommodation buildings
budynki biurowe	505,4	444,8	284,7	534,4	office buildings
budynki handlowo-usługowe	2185,3	2160,5	962,8	2471,3	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	7,3	52,3	15,9	15,9	terminals and associated buildings
budynki garaży	213,5	180,1	132,4	214,8	garage buildings
budynki przemysłowe	2418,3	2472,6	3983,8	5004,6	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	1791,0	2454,9	6686,8	5231,9	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	50,2	417,1	8,3	32,9	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	7,3	52,7	2,6	18,6	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	173,4	235,9	132,8	122,5	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	164,9	158,8	281,7	132,6	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	392,8	274,1	673,7	154,0	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	171,0	262,6	463,1	273,6	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	71,4	79,9	45,0	63,0	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	15,1	7,0	41,9	45,9	other non-residential buildings not elsewhere classified

b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań). e Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them). e Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part).

TABL. 9 (252). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES
AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	64288	53149	51174	53274	Average paid employment
sektor publiczny	2272	1280	1195	1099	public sector
sektor prywatny	62016	51869	49980	52176	private sector
Budowa budynków ^Δ	22391	15294	15303	15407	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	20776	18113	16868	18584	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	21122	19472	19004	19283	Specialized construction activities
Przeciętne miesięczne wynagro- dzenia brutto w zł	2919,04	3443,12	3802,10	4287,29	Average monthly gross wages and salaries in PLN
sektor publiczny	4056,04	4811,39	4791,81	5513,71	public sector
sektor prywatny	2877,39	3409,36	3778,44	4261,37	private sector
Budowa budynków ^Δ	2554,81	2915,84	3265,66	3614,8	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3182,17	3647,87	4215,12	4958,02	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne ..	3046,22	3663,76	3867,50	4178,19	Specialized construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVI TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne**, na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2018 r. poz. 159), dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamiennie-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (tłuczniowej i brukowej).

CHAPTER XVI TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and broad gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **Public roads**, on the basis of the Law on Public Roads dated 21st March 1985 (uniform text, Journal of Laws 2018 item 159) are divided into the following categories: national roads, regional roads, district roads and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

District roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

Hard surface roads include roads with improved hard surface (cobble stone, clinker, concrete, stone and concrete slabs, bitumen) and roads with unimproved surface (with macadam or cobbled surface).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przyjęła zasadę, że w przypadku nie przekazania przez zarządcę dróg danych za ostatni okres sprawozdawczy przyjęto ostatnie przekazane dane.

3. Od 2009 r. dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 grudnia pochodzą z Centralnej Ewidencji Pojazdów (CEPIK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 listopada 2015 r. - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych) i nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych. Do roku 2010 dane nie obejmują również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku. Pozwolenie czasowe wydawane jest na okres do około 30 dni w celu załatwienia wszystkich formalności związanych z rejestracją pojazdu i niezbędnych do otrzymania docelowego dowodu rejestracyjnego.

W latach 2002–2008 dane dotyczące pojazdów samochodowych i ciągników pozyskiwane były z ewidencji prowadzonych przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, przy czym w latach 2004–2008 – z systemu „POJAZD” służącego do rejestracji pojazdów w organach rejestrujących pojazdy. Do 2001 r. dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach pochodziły z ewidencji prowadzonych przez wojewodów.

4. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamieszką, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Długość tras jest to długość odcinków ulic (dróg, torowisk), po których kursują autobusy, tramwaje lub trolejbusy.

The General Directorate for National Roads and Motorways has adopted the principle that in case of lack of transfer of data for the current reporting period by the roads manager, data available for the last reporting period have been accepted.

3. Since 2009 data on registered road vehicles and tractors as of 31st December are obtained from the Central Vehicle Register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26th November 2015 - Ministry of Interior) and do not include vehicles being devoid of car registration. Till 2010 data do not include also vehicles having temporary permission given by the end of reference year. Temporary permission is passed by about 30 daily period with the aim of taking care of formalities connected with vehicle registration and receiving ordinary registration book.

In years 2002–2008 data on road motor vehicles and tractors were obtained from databases maintained by starosts, presidents of cities and mayors, but in years 2004–2008 from the system “POJAZD” being designed for vehicle registration in bodies registering vehicles. Until 2001 data on road motor vehicles and tractors were obtained from registers maintained by voivodes.

4. Information regarding urban ground transport concerns **bus, tram and trolleybus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and microbuses as well as suburban and intercity service have been also included; data do not include the activity of enterprises providing non-urban transport but also rendering urban transport services in some cities as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

A bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolleybus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

The **length of routes** is the length of the sections of streets (roads, tracks) over which buses, trams or trolleybuses travel.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą (przedsiębiorstwa transportu samochodowego) oraz od 2003 r. w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową, budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej oraz dokonywanych przez podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

6. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

7. Dane dotyczące transportu lotniczego obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów). Informacje o przewozach ładunków transportem lotniczym obejmują przewozy przesyłek towarowych, pocztowych oraz bagażu płatnego.

5. Hire or reward road transport includes services for consideration by entities in which road transport is the main economic activity (road transport companies) and since 2003 in the freight services are also carried out for consideration by operators of the basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, commercial and construction activities); data on the transport of passengers do not include freight transport fleet and entities employing more than 9 people.

6. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

7. Data concerning air transport include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules). Information regarding transports of freight by air transport includes transports of cargo, mail and paid baggage.

Telekomunikacja

1. Informacje w zakresie usług telekomunikacyjnych – operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. Liczba łączy abonenckich, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niedzierżawionych od innego przedsiębiorcy, ani niebędących własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

Telecommunications

1. Information in scope of telecommunication services – operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for telecommunications services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate)

2. The number of subscriber lines to which the telecommunications undertaking have legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport

Transport

TABL. 1 (253). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 grudnia
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km in km				
OGÓŁEM ^b	2155	1970	1943	1943	TOTAL ^b
Normalnotorowe	2155	1970	1943	1943	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	1744	1653	1636	1636	of which electrified
jednotorowe	1043	913	911	908	single track
dwu- i więcej torowe	1112	1057	1032	1035	double and more tracks
Na 100 km ² powierzchni ogólnej ..	17,5	16,0	15,8	15,8	Per 100 km ² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe i wąskotorowe.

a Data concern PKP network and other entities managing railway network. b Broad and narrow gauge lines have not existed.

TABL. 2 (254). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 grudnia
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierz- chni ulep- szonej of which improved	
	w km in km					
OGÓŁEM	21264	21649	21807	21742	20470	TOTAL
miejskie	9543	9781	9867	9771	9488	urban
zamiejskie	11721	11867	11940	11971	10982	non-urban
Krajowe	1133	1222	1228	1228	1227	National
miejskie	581	632	640	640	640	urban
zamiejskie	552	590	589	588	587	non-urban
Wojewódzkie	1424	1518	1496	1486	1485	Regional
miejskie	539	600	597	587	586	urban
zamiejskie	885	918	899	900	900	non-urban
Powiatowe	6062	6098	6067	6068	6019	District
miejskie	2518	2543	2524	2531	2511	urban
zamiejskie	3543	3555	3542	3538	3508	non-urban
Gminne	12645	12801	13016	12959	11739	Communal
miejskie	5905	6007	6106	6014	5752	urban
zamiejskie	6740	6804	6910	6945	5987	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (255). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	2521534	2952996	3148647	3259835	T O T A L^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	2041565	2398119	2559013	2650304	Passenger cars
Autobusy	10193	10969	11435	11627	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	305749	342406	357958	368120	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze ...	56536	60415	62198	63371	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	91277	121792	136900	143731	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 346. b Łącznie z trolejbusami. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a See general notes, item 3 on page 346. b Including trolleybuses. c Including vans.

TABL. 4 (256). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1163	702	599	481	National: number length in km
długość w km	50479	29450	26004	19361	
dalekobieżne: liczba	29	23	12	11	long distance: number length in km
długość w km	11773	6697	5279	4447	
regionalne: liczba	156	84	45	36	regional: number length in km
długość w km	12089	6481	4006	2804	
podmiejskie: liczba	955	573	523	415	suburban: number length in km
długość w km	26217	16019	16422	11850	
miejskie: liczba	23	22	19	19	urban: number length in km
długość w km	400	253	297	260	
Międzynarodowe: liczba	18	8	1	2	International: number length in km
długość w km	33321	15738	1299	2613	

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international communication activity; excluding urban transport enterprises.

TABL. 5 (257). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	12852,7	15422,4	17011,9	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	177,3	108,6	82,9	x	Average transport distance per 1 tonne in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	52531,9	31088,1	27699,8	21544,8	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	30,6	29,8	29,3	31,9	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	7840,0	15288,4	17854,9	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1153,0	894,0	811,2	x	Average transport distance per 1 tonne in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	254,2	218,6	157,7	197,6	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	2184,7	2107,7	1835,8	1424,6	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding urban transport enterprises).

TABL. 6 (258). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
URBAN TRANSPORT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km ...	11257	12829	12209	12411	Transport network - lines in km
autobusowe	10839	12353	11719	11942	bus
tramwajowe	346	395	408	388	tram
trolejbusowe	72	81	81	81	trolleybus
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	1983	1937	1977	1846	buses: in units
liczba miejsc	221992	216663	210982	199062	number of seats
tramwaje: w sztukach	394	368	355	350	trams: in units
liczba miejsc	51666	54039	52377	51555	number of seats
trolejbusy: w sztukach	21	21	21	21	trolleybuses: in units
liczba miejsc	2331	1869	1867	1867	number of seats
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln:					Transport of passengers ^b (during the year) in millions:
komunikacja naziemna	461	417	406	404	ground transport

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (259). RUCH PASAŻERÓW^a W PORTACH LOTNICZYCH
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thousands:
krajowych	60,1	28,6	50,0	76,6	domestic
zagranicznych	1123,4	1482,8	1882,6	2325,6	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thousands:
krajowych	48,7	31,0	50,5	73,4	domestic
zagranicznych	1149,3	1505,6	1902,7	2354,2	foreign

a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. b–c Pasażerowie, dla których Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

a Data not include children below the age of 2. b–c Passengers for whom the indicated domestic International Airport Katowice in Pyrzowice is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (260). PRZELADUNEK^a ŁADUNKÓW W PORTACH LOTNICZYCH
FREIGHT LOADED AND UNLOADED^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tonach in tonnes				
Ładunki przybyłe z portów ^b					Freight arrivals from airports ^b
krajowych	702	171	177	75	domestic
zagranicznych	5661	6799	8755	9370	foreign
Ładunki odprawione do portów ^b					Freight deapartures to airports ^b
krajowych	564	190	321	513	domestic
zagranicznych	4268	5588	8088	8575	foreign

a W lotach komunikacyjnych. b Patrz uwagi do działu ust. 7 str. 347.

a In transport flights. b See general notes, item 7 on page 347.

TABL. 9 (261). WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY
ROAD ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	5015	3792	3502	3222	Accidents
na 10 tys. pojazdów samocho- dowych i ciągników zarejestro- wanych ^b	19,9	12,8	11,1	9,9	per 10 thousand registered mo- tor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków					Road casualties
Śmiertelne	352	255	246	219	Fatalities
na 100 tys. ludności	7,6	5,6	5,4	4,8	per 100 thousand population
Ranni	6132	4584	4307	3783	Injured
na 100 tys. ludności	132,2	100,1	94,6	83,3	per 100 thousand population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Ź r ó d ł o: dane z SEWiK (System Ewidencji Wypadków i Kolizji) według stanu na dzień 25 lutego 2019 r.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31st December; since 2011 including motor vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: Data from SEWiK (Accident and Collision Register System) as of 25th February 2019.

TABL. 10 (262). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	3792	3502	3222	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków				Major casues of accidents
Z winy kierujących pojazdami	3125	2967	2746	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	583	479	407	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	899	838	829	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie ..	164	117	105	incorrect overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	534	515	456	incorrect behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	356	387	318	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	349	301	269	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	259	199	183	of which careless entrance to the roadway
Wypadki według pojazdu sprawcy	3125	2967	2746	Accidents by culprit's vehicle
Samochody osobowe	2409	2244	2035	Passenger cars
Motocykle	98	97	96	Motorcycles
Rowery	181	156	174	Bicycles
Motorowery	76	61	77	Mopeds
Samochody ciężarowe	227	272	220	Lorries
Inne pojazdy ^c	134	137	144	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	365	217	219	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	163	136	156	Drivers
samochodami osobowymi	110	82	96	of passenger cars
motocyklami	4	7	8	of motorcycles
rowerami	27	26	27	of bicycles
motorowerami	14	14	19	of mopeds
samochodami ciężarowymi	4	3	5	of lorries
innymi pojazdami	4	4	1	of other vehicles
Pieszych	87	81	63	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. c łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System (SEWIK) as of 25th February. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja
Telecommunications

TABL. 11 (263). **ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b**
Stan w dniu 31 grudnia
SUBSCRIBER LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łączy abonenci ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach	885,5	644,2	552,1	506,6	in thousands
z tego:					of which:
konsumenci	615,7	472,8	398,9	363,4	consumers
biznes	269,8	171,4	153,2	143,2	business
na 1000 ludności	191,0	140,9	121,4	111,7	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km poprzez linie:					Access to Internet network in thousand km by lines
światłowodowe	.	10,1	44,4	40,4	fiber optic
kablowe ^c	.	47,2	52,0	35,5	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS).

c Dane częściowo szacunkowe.

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

Source: data of the Office of Electronic Communication.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów;
- 2) sprzedaż towarów handlowych oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Podziału towarów na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

Grupa „towary nieżywnościowe” obejmuje towary, które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne nieżywnościowe i towary niekonsumpcyjne.

3. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonery), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

4. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified with NACE Rev. 2 into the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data regarding the **retail sales** include:

- 1) the sale of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of the consumers in:
 - retail sales outlets,
 - wholesale stores as well as at producers;
- 2) sales of trade commodities as well as catering products in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g. sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of retail sales.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages and non-foodstuffs was made by estimation.

The group „non foodstuffs” includes goods which in previous years were classified as consumer goods-non-foodstuffs and non-consumer goods.

3. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

4. The division of **stores by organisational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podział sklepów według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

5. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

6. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

7. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw, opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

8. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazy).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urobowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area of 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

General shops are shops primarily selling foodstuff goods for daily consumption, and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized shops are shops selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sport goods etc.).

Other shops include stores with a sales area up to 119 m².

The division of shops by voivodships was made on the basis of the actual location of a shop.

Shops include generally available pharmacies.

5. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and takeout consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

6. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks

7. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations, are compiled based on reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

8. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or daily (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (264). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES OF GOODS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	45333,3	49215,2	57877,8	59468,2	T O T A L in million PLN
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	8372,7	10908,3	14211,3	16391,9	in million PLN
w %	18,5	22,2	24,6	27,6	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	9775	10751	12713	13098	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (265). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES OF GOODS BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
O G Ó Ł E M	21267,7	23726,6	29464,5	33397,3	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,0	19,9	20,1	20,5	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,5	4,0	4,1	3,5	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe	72,5	76,1	75,8	76,0	Non-foodstuffs

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activities (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (266). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a**
(ceny bieżące)
WHOLESALE OF GOODS IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN PLN MILLION					
O G Ó Ł E M	71475,0	71199,5	76521,7	82555,0	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe..	7,7	11,3	14,0	9,5	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	2,1	0,6	0,8	0,5	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	90,2	88,1	85,2	90,0	Non-foodstuffs ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (267). SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^{a,b}
Stan w dniu 31 grudnia
SHOPS BY ORGANISATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^{a,b}
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	43089	44373	40807	40344	Shops
Domy towarowe	6	8	8	8	Department stores
Domy handlowe	31	20	15	16	Trade stores
Supermarkety	564	869	923	956	Supermarkets
Hipermarkety	102	103	98	101	Hypermarkets
Sklepy powszechne	858	727	725	721	General shops
Sklepy wyspecjalizowane	3642	4572	4755	4812	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^c	37886	38074	34283	33730	Other shops ^c
Stacje paliw	918	1043	1168	1142	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 355. b Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. c Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 7 on page 355. b According to location of shop/petrol station. c Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including generally available pharmacies.

TABL. 5 (268). GASTRONOMIA^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	1581	1765	1672	1475	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	570	624	560	463	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	1095994	1511082	1792875	1949170	Sales from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	848474	1233868	1506271	1678750	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych ...	140220	153076	149545	145153	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (269). MAGAZYNY HANDLOWE^a
Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	3175	3023	2936	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	2287,9	2655,6	2837,4	storage area in thousands m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	483	499	423	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	293,7	529,0	310,0	storage area in thousands m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	667	696	671	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	2685,5	1948,1	2252,8	storage area in thousands m ²
Silosy i zbiorniki:				Siloses and reservoirs:
liczba	410	391	498	number
pojemność w dam ³	185,0	146,4	52,0	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdziałcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (270). TARGOWISKA
Stan w dniu 31 grudnia
MARKETPLACES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	183	187	179	176	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	171	185	177	174	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	1149,4	1173,5	1140,8	1150,9	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	641,8	554,7	528,5	549,8	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	13944	10996	9505	9698	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	7861	6000	4677	4436	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	349	380	718	710	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	29014,4	28637,8	23207	23368,2	Annual receipts from marketplace fees in thousand PLN

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open seasonally.

DZIAŁ XVIII FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuję według dostosowania do ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wytworów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności społecznej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wytworów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;

CHAPTER XVIII FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. Financial results of enterprises are presented according to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, insurance companies, brokerage houses and brokerage offices, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e. revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to coincidental events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;

- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży: produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Zyski i straty nadzwyczajne to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia.

Do zdarzeń nadzwyczajnych nie są kwalifikowane zdarzenia, takie jak: zmiana metod produkcji, sprzedaż zorganizowanej części jednostki, zaniechania lub zawieszenia części działalności, postępowanie układowe.

Od 2016 r. wszelkie zdarzenia związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej; do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future legal liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses related to coincidental events since 2016;
- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of: products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Extraordinary profits and losses are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity.

Such events as change in the methods of production, the sale of an organised part of an entity, ceased or suspended activity as well as negotiations are not qualified as extraordinary events.

Since 2016 all events indirectly connected with the operating activity of the entity which previously affected the extraordinary profits or losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity; until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego. Przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego czy jednostka osiągnie zysk, czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu**:
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej**:
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności, inwestycji krótkoterminowych, krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, krótkoterminowe należności, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmują się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze)

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted.

It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred part, i.e. the difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) in the end and in the beginning of the reporting period. The reserve is created irrespective of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate**:
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of the**:
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term interperiod settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve

rezerwowo, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego. Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year. Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (271). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
Przychody z całokształtu działalności	314914,3	369166,7	409494,3	425390,8
Revenues from total activity				
sektor publiczny	58695,7	42493,7	49165,6	47916,5
public sector				
sektor prywatny	256218,6	326673,0	360328,7	377474,4
private sector				
w tym:				
of which:				
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	210094,9	238971,4	271282,1	287472,4
Net revenues from sale of products (goods and services)				
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	94482,1	114186,3	119794,5	123781,1
Net revenues from sale of goods and materials				
Przychody finansowe	4425,1	6084,0	5352,5	4667,2
Financial revenues				
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	299820,5	367014,5	388936,7	409421,0
Costs of obtaining revenues from total activity				
sektor publiczny	54609,2	47456,4	46018,7	46000,8
public sector				
sektor prywatny	245211,2	319558,1	342918,0	363420,2
private sector				
w tym:				
of which:				
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	206178,1	238960,7	266321,3	282225,0
Cost of products sold (goods and services)				
Wartość sprzedanych towarów i materiałów Value of goods and materials sold	83486,4	101289,1	105821,7	110050,3
Koszty finansowe	4897,5	11307,9	5211,3	7714,8
Financial costs				
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	15093,8	2152,2	20557,6	15969,8
Financial result on economic activity				
sektor publiczny	4086,4	-4962,7	3146,9	1915,7
public sector				
sektor prywatny	11007,3	7115,0	17410,7	14054,2
private sector				
Zyski nadzwyczajne	68,2	133,6	x	x
Extraordinary profits				
sektor publiczny	41,5	82,3	x	x
public sector				
sektor prywatny	26,7	51,4	x	x
private sector				

TABL. 1 (271). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (dok.)**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
Straty nadzwyczajne Extraordinary losses	54,6	150,7	x	x
sektor publiczny	32,0	111,5	x	x
public sector				
sektor prywatny	22,6	39,2	x	x
private sector				
Wynik finansowy brutto Gross financial result	15107,4	2135,2	20557,6	15969,8
sektor publiczny	4095,9	-4992,0	3146,9	1915,7
public sector				
sektor prywatny	11011,5	7127,2	17410,7	14054,2
private sector				
Zysk brutto	17654,9	18421,5	23599,9	23719,7
Gross profit				
Strata brutto	2547,6	16286,4	3042,3	7749,9
Gross loss				
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	2219,2	860,3	3413,4	2873,9
sektor publiczny	845,0	-329,9	690,1	546,5
public sector				
sektor prywatny	1374,1	1190,2	2723,4	2327,3
private sector				
Wynik finansowy netto Net financial result	12888,2	1274,9	17144,1	13096,0
sektor publiczny	3250,8	-4662,1	2456,8	1369,1
public sector				
sektor prywatny	9637,4	5937,0	14687,3	11726,8
private sector				
Zysk netto	15325,4	16334,1	20276,4	20309,8
Net profit				
Strata netto	2437,2	15059,2	3132,3	7213,8
Net loss				

TABL. 2 (272). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształ- tu działal- ności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształ- tu działal- ności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązk- owe obciąże- nia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbran- ces of gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	2010	314914,3	299820,5	15107,4	2219,2	12888,2
TOTAL	2015	369166,7	367014,5	2135,2	860,3	1274,9
	2017	409494,3	388936,7	20557,6	3413,4	17144,1
	2018	425390,8	409421,0	15969,8	2873,9	13096,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		998,0	913,6	84,4	4,0	80,4
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		263536,4	254705,5	8830,9	1784,5	7046,4
Industry						
górnictwo i wydobywanie		29813,8	28515,3	1298,6	355,1	943,5
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		205624,8	195392,5	10232,3	1605,7	8626,6
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		20965,3	24032,9	-3067,7	-248,7	-2819,0
electricity, gas, steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		7132,6	6764,8	367,7	72,5	295,2
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		19049,7	17760,6	1289,1	217,2	1071,9
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		89311,5	85949,1	3362,4	449,4	2913,1
Transport i gospodarka magazynowa		19493,8	19177,6	316,1	71,6	244,5
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1175,7	1090,5	85,2	9,7	75,4
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		4466,8	4066,5	400,3	72,5	327,8
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		4656,0	4475,9	180,0	44,5	135,5
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4997,1	4702,6	294,5	57,0	237,5
Real estate activities						

TABL. 2 (272). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI (dok.)**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances of gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
	w mln zł in million PLN				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5130,0	4504,4	625,6	46,5	579,1
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities	4320,7	4115,6	205,1	39,2	165,9
Edukacja	288,9	254,0	34,9	4,7	30,2
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3694,3	3663,6	30,7	24,1	6,6
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4190,4	3964,2	226,2	48,7	177,5
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	81,6	77,2	4,4	0,1	4,2
Other service activities					

TABL.3 (273). **PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH**
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
			dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
			w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises		
OGÓŁEM TOTAL	2010	6751	80,0	19,7	0,2	79,3	20,2	0,4
	2015	7210	83,2	16,6	0,2	82,6	17,2	0,3
	2017	6660	82,5	17,3	0,1	82,1	17,8	0,1
	2018	6870	83,4	16,6	0,1	82,9	17,1	0,1
sektor publiczny public sector		305	68,2	31,8	—	67,5	32,5	—
sektor prywatny private sector		6565	84,1	15,9	0,1	83,6	16,4	0,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		62	93,5	6,5	—	93,5	6,5	—

TABL.3 (273). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH (dok.)
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsiębiorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total of enterprises		
Przemysł	2281	81,4	18,5	0,1	80,8	19,2	0,0
Industry							
górnictwo i wydobywanie	63	74,6	25,4	–	73,0	27,0	–
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	1986	82,3	17,6	0,1	81,9	18,1	0,1
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	55	69,1	30,9	–	65,5	34,5	–
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	177	76,8	23,2	–	76,3	23,7	–
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	694	86,3	13,7	–	85,6	14,3	0,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	1667	87,7	12,3	–	87,5	12,5	–
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa	372	79,6	20,4	–	79,0	21,0	–
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	114	75,4	24,6	–	75,4	24,6	–
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	241	82,2	17,8	–	80,9	19,1	–
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	56	82,1	17,9	–	82,1	17,9	–
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	256	88,7	11,3	–	87,9	12,1	–
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	404	82,4	17,3	0,2	82,4	17,6	–
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	280	80,7	18,9	0,4	79,6	19,6	0,7
Administrative and support service activities							
Edukacja	37	67,6	32,4	–	67,6	32,4	–
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	354	79,7	20,3	–	79,1	20,9	–
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	29	62,1	37,9	–	62,1	37,9	–
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	23	65,2	34,8	–	65,2	34,8	–
Other service activities							

TABL. 4 (274). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
			brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
w % in %							
OGÓŁEM	2010	95,2	4,8	4,1	40,1	106,8	145,4
TOTAL	2015	99,4	0,6	0,3	33,9	93,7	132,5
	2017	95,0	5,0	4,2	37,5	104,1	147,4
	2018	96,2	3,8	3,1	33,9	95,1	139,6
sektor publiczny		96,0	4,0	2,9	62,4	107,7	135,0
public sector							
sektor prywatny		96,3	3,7	3,1	30,0	93,4	140,3
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		91,5	8,5	8,1	104,1	171,2	229,9
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		96,6	3,4	2,7	33,3	92,1	132,3
Industry							
górnictwo i wydobywanie.....		95,6	4,4	3,2	49,2	79,1	93,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		95,0	5,0	4,2	30,2	97,2	147,0
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		114,6	-14,6	-13,4	24,5	60,2	74,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		94,8	5,2	4,1	93,5	181,1	204,4
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		93,2	6,8	5,6	34,9	105,2	165,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,2	3,8	3,3	18,9	80,2	148,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		98,4	1,6	1,3	17,9	87,1	107,3
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		92,8	7,2	6,4	70,3	111,4	123,9
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		91,0	9,0	7,3	73,8	179,6	210,5
Information and communication							

TABL. 4 (274). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH (dok.)**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
		w %		in %		
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	96,1	3,9	2,9	256,7	317,5	327,4
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^A	94,1	5,9	4,8	165,9	207,0	266,3
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	87,8	12,2	11,3	98,3	199,7	228,5
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	95,3	4,7	3,8	41,4	124,7	139,1
Administrative and support service activities						
Edukacja	87,9	12,1	10,5	161,2	243,3	249,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...	99,2	0,8	0,2	44,9	108,8	118,5
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	94,6	5,4	4,2	63,9	73,6	78,5
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa	94,7	5,3	5,2	48,6	136,9	153,0
Other service activities						

TABL. 5 (275). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31st December

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and products in progress	
		w mln zł				
1	OGÓŁEM	2010	106833,0	24536,8	8793,8	3432,3
2	TOTAL	2015	123952,6	32921,3	10471,0	4866,2
3		2017	145383,0	38773,2	12640,9	6262,4
4		2018	150932,5	43838,6	14671,9	6984,6
5	sektor publiczny		17546,3	2921,5	937,9	348,3
	public sector					
6	sektor prywatny		133386,2	40917,1	13734,0	6636,3
	private sector					
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		449,8	109,5	34,1	18,2
	Agriculture, forestry and fishing					
8	Przemysł		94267,4	26680,1	13142,3	4690,0
	Industry					
9	górnictwo i wydobywanie		8778,6	968,8	146,4	15,2
	mining and quarrying					
10	przetwórstwo przemysłowe		76508,9	24363,7	12306,9	4634,0
	manufacturing					
11	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		6217,1	1087,1	570,3	1,7
	electricity, gas, steam and air conditioning supply					
12	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		2762,9	260,6	118,7	39,1
	water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
13	Budownictwo		9986,2	2676,3	290,0	1982,7
	Construction					
14	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ...		28265,5	12736,6	961,0	83,9
	Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
15	Transport i gospodarka magazynowa		5794,6	987,3	98,3	6,9
	Transportation and storage					
16	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		307,4	23,7	8,4	0,1
	Accommodation and catering ^Δ					
17	Informacja i komunikacja		2014,7	156,1	26,3	39,7
	Information and communication					
18	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1392,9	31,8	0,7	–
	Financial and insurance activities					
19	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3041,4	82,1	7,2	42,2
	Real estate activities					
20	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2615,3	193,6	42,5	105,3
	Professional, scientific and technical activities					
21	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1474,6	109,0	25,5	12,7
	Administrative and support service activities					
22	Edukacja		76,9	1,3	0,1	0,5
	Education					
23	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		944,1	42,3	32,9	1,3
	Human health and social work activities					
24	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		262,7	6,9	1,5	1,0
	Arts, entertainment and recreation					
25	Pozostała działalność usługowa		39,0	1,8	1,1	–
	Other service activities					

Stocks		Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkotermini- nowe Short-term investments	Krótko- terminowe rozliczenia mię- dzyokresowe Short-term inter-period settlements	Lp. No.
of which						
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
in million PLN						
4157,9	7731,6	49021,7	41662,7	29456,3	3818,1	1
5400,3	11205,4	55969,4	46439,5	31693,4	3368,5	2
5513,7	12832,1	65695,5	53395,4	36926,3	3987,9	3
6496,9	14197,4	66159,6	55215,2	36655,1	4279,2	4
779,6	487,4	5881,9	4968,8	8114,4	628,5	5
5717,3	13710,0	60277,6	50246,4	28540,7	3650,7	6
49,8	6,4	131,4	74,1	203,7	5,3	7
5883,7	2328,6	41878,3	34755,4	23701,5	2007,5	8
562,5	240,7	2821,8	2473,7	4648,1	339,8	9
5241,9	1567,1	34869,6	29390,7	15735,7	1539,9	10
31,7	481,5	3002,9	2104,0	2054,5	72,6	11
47,6	39,2	1183,9	787,0	1263,2	55,1	12
171,7	131,6	4255,6	3479,8	2110,4	943,9	13
304,4	10682,8	11680,8	10405,4	3606,7	241,5	14
3,9	866,9	3737,5	2979,0	966,9	102,9	15
0,1	14,4	101,9	38,4	174,5	7,3	16
48,1	34,9	1013,3	852,1	705,8	139,4	17
–	30,5	258,7	147,3	1092,3	10,2	18
14,2	12,5	469,9	373,5	1894,6	594,8	19
17,7	16,9	1160,0	941,7	1125,4	136,3	20
3,0	60,2	882,8	666,6	439,5	43,2	21
–	0,2	25,3	20,3	49,6	0,7	22
0,3	7,2	509,3	450,4	357,9	34,6	23
–	3,5	32,4	17,8	214,0	9,4	24
–	0,7	22,5	13,4	12,4	2,3	25

TABL. 6 (276). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which			
			kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczo- ny) wynik finansowy z lat ubie- głych undistributed (unsettled) fi- nancial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
		w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	2010	137872,6	66475,3	45469,4	-7960,9	12817,2
TOTAL	2015	151717,6	65350,6	70471,3	-10780,0	926,1
	2017	170758,2	68757,8	68874,8	-9554,2	16915,8
	2018	178930,5	70147,3	80893,1	-9906,4	13018,5
sektor publiczny		34347,3	21990,1	8028,5	-2435,5	1366,0
public sector						
sektor prywatny		144583,2	48157,2	72864,6	-7471,0	11652,5
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		824,0	460,7	108,6	-3,0	80,4
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		125675,4	46948,6	59645,1	-6158,7	7013,9
Industry						
górnictwo i wydobywanie		13074,6	7271,9	5075,1	-1650,2	943,5
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		77547,8	20764,5	36079,4	-3100,9	8598,1
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a		26578,5	13343,2	16127,8	-1216,1	-2822,9
electricity, gas, steam and air condition- ing supply						
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^a		8474,4	5569,0	2362,8	-191,5	295,2
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		6237,5	1304,7	3553,7	-366,4	1072,2
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a		20630,2	5816,3	9009,6	-776,7	2918,5
Trade; repair of motor vehicles ^a						
Transport i gospodarka magazynowa		3792,9	2475,8	1446,2	-987,8	244,6
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		809,4	659,1	143,6	-114,5	76,2
Accommodation and catering ^a						
Informacja i komunikacja		1920,5	392,4	995,8	-22,0	320,6
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2303,5	2762,2	469,2	-483,1	135,5
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^a		9369,9	5880,3	2611,2	-117,1	237,5
Real estate activities						

TABL. 6 (276). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczo- ny) wynik finansowy z lat ubie- głych undistributed (unsettled) fi- nancial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
	w mln zł in million PLN				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4402,4	1483,0	1619,9	-124,2	577,3
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	1069,2	285,4	506,1	16,2	159,6
Administrative and support service activities					
Edukacja	88,0	23,6	30,2	4,2	30,2
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1406,1	976,0	675,3	-328,0	6,5
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	307,7	658,0	17,3	-445,2	141,2
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	93,8	21,3	61,2	-0,2	4,2
Other service activities					

TABL. 7 (277). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of			
			Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób praw- nych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic na- tural persons	osób zagra- nicznych foreign persons
			w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	2010	58853,7	11814,2	2949,6	4185,6	12865,6
TOTAL	2015	57716,5	8474,1	2970,2	5290,6	15307,9
	2017	61488,4	6650,0	6392,5	5675,3	15757,9
	2018	63031,9	6770,0	6813,2	5407,8	15666,5
sektor publiczny		20610,4	4128,1	6803,8	75,9	72,5
public sector						
sektor prywatny		42421,5	2642,0	9,5	5331,8	15594,0
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		78,3	–	–	63,9	3,5
Agriculture, forestry and fishing						

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and other companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 7 (277). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of			
		Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób praw- nych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic na- tural persons	osób zagra- nicznych foreign persons
		w mln zł in million PLN			
Przemysł	45468,5	3962,7	6232,4	2185,4	12045,9
Industry					
górnictwo i wydobywanie	6589,7	892,9	4280,9	37,9	1101,9
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	19972,0	408,5	1809,3	2056,4	10696,9
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	13343,2	2659,5	93,7	23,5	66,8
electricity, gas, steam and air condition- ing supply					
dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja ^a	5563,7	1,8	48,5	67,6	180,3
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					
Budownictwo	1293,5	0,1	18,6	266,9	147,6
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a	4996,8	559,1	105,7	1655,8	2105,2
Trade; repair of motor vehicles ^a					
Transport i gospodarka magazynowa	2248,8	249,5	10,8	226,2	306,5
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	616,8	113,7	133,1	122,9	83,7
Accommodation and catering ^a					
Informacja i komunikacja	360,3	1,4	–	212,4	48,5
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	2709,0	1723,9	4,9	31,9	799,0
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^a	2229,6	135,0	113,6	107,2	4,5
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1096,7	21,5	170,7	235,4	79,3
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^a Administrative and support service activities	281,6	–	8,3	145,2	30,5
Administrative and support service activities					
Edukacja	21,5	–	–	4,7	0,2
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	967,3	0,2	15,3	136,8	2,4
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	654,0	3,0	–	7,9	9,7
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	9,2	–	–	5,2	0,2
Other service activities					

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and other companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (278). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia

LIABILITIES OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
			razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
						kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services
		w mln zł in million PLN					
OGÓŁEM	2010	94813,0	20211,8	9082,9	74601,2	10507,0	41477,9
TOTAL	2015	129811,1	35324,6	19615,0	94486,6	18401,9	45099,1
	2017	143001,7	43263,7	21325,7	99738,0	19422,6	54073,0
	2018	150385,7	41293,9	22754,0	109091,8	19899,1	55202,6
sektor publiczny		19881,3	6652,1	2251,6	13229,2	601,5	5609,9
public sector							
sektor prywatny		130504,4	34641,8	20502,4	95862,5	19297,6	49592,8
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		254,8	31,8	28,6	223,0	47,2	78,8
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		100725,1	29227,9	15083,3	71497,2	11843,1	36243,2
Industry							
górnictwo i wydobywanie		12975,0	3441,3	425,4	9533,8	1097,5	3700,4
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		64737,1	12543,1	10085,2	52194,0	7835,5	30110,8
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ..		20485,8	12087,8	3624,0	8398,0	2570,2	1964,7
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		2527,2	1155,7	948,8	1371,5	339,8	467,3
water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities							
Budownictwo		7177,0	1112,1	423,8	6064,9	842,4	2826,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		22350,2	3272,2	2556,6	19078,0	4717,2	10900,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa		8016,6	2605,3	705,1	5411,3	1104,6	2871,4
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..		524,7	275,4	232,0	249,3	113,3	60,1
Accommodation and catering ^Δ							

TABL. 8 (278). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

LIABILITIES OF ENTERPRISES (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services
	w mln zł in million PLN					
Informacja i komunikacja Information and communication	1249,5	289,5	181,6	960,1	162,5	400,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1243,1	746,5	628,3	496,6	235,3	54,6
Obsługa rynku nieruchomości ^A ... Real estate activities	3711,8	2065,8	1580,8	1646,0	214,8	585,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and tech- nical activities	1597,0	400,0	351,1	1197,0	239,3	453,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support servi- ce activities	1252,1	180,6	114,7	1071,5	147,0	318,1
Edukacja Education	46,5	15,1	10,2	31,4	4,0	8,2
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna Human health and social work activities	1503,4	699,4	527,7	804,0	175,3	325,6
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recre- ation	665,5	330,0	299,9	335,5	38,1	72,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	68,4	42,3	30,3	26,1	15,0	4,4

DZIAŁ XIX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego, zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowi ustawa o finansach publicznych:

- do 2009 r. z dnia 30 czerwca 2005 r. (Dz. U. 2005 Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami),
- od 2010 r. z dnia 27 sierpnia 2009 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2017, poz. 2077, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również:

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity, Dz. U. 2018, poz. 1530),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 994),
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 995 i 913),

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

CHAPTER XIX PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: the collection and accumulation of revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the local government units budgets, incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information concerning the local government units budgets (i.e. of gminas, cities with powiat status, powiats and the voivodship).

3. The legal basis defining processes connected with the accumulation and allocation of public funds is the Law on Public Finances:

- till 2009 dated 30th June 2005 (Journal of Laws 2005 No. 249, item 2104, with later amendments),
- since 2010 dated 27th August 2009 (uniform text Journal of Laws 2017, item 2077, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

Moreover, legal basis for the financial management of local government units are:

- the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13th November 2003 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1530),
- the Law on Gmina Government, dated 8th March 1990 (uniform text Journal of Laws 2018, item 994),
- the Law on Powiat Government, and the Law on Voivodship Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2018, items 995 and 913),

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in acts on local government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore, in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data are presented excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status, while revenue and expenditure of cities with powiat status include revenue and expenditure of both gmina and powiat jointly.

5. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane dane w podziale według działów i paragrafów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053 z późniejszymi zmianami).

6. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj.: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny, podatek od czynności cywilno-prawnych,
- c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, m.in.: z opłaty skarbowej, eksploatacyjnej, targowej,
- d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego,
- e) pozostałe dochody, w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł oraz m.in. spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki od nieterminowo wnoszonych należności stanowiących dochody gminy;

2) dotacje:

- a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania:
 - z zakresu administracji rządowej,
 - własne,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
- c) dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- d) dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań,
- e) dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności w ramach budżetu środków europejskich, (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 roku 205 i 625 według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych);

3) subwencja ogólna z budżetu państwa przekazywana jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów składająca się z części wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej, regionalnej oraz uzupełnienia subwencji ogólnej.

5. Revenue and expenditure of local government units budgets are grouped on the basis of budget classification, introduced by the decree of the Minister of Finance. The presented data divided into divisions and paragraphs were compiled in accordance with the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the decree of the Minister of Finance dated 2nd March 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053 with later amendments).

6. Revenue of local government units budgets comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts (i.e. tax on real estate, agricultural tax, tax on means of transport, receipts from lumpsum taxation, inheritance and endowment tax, forest tax, tax on civil law transactions),
- c) receipts from fees established and collected on the basis of separate acts (i.e. from stamp duty, service, marketplace fees),
- d) revenue from property of local government units,
- e) other revenues, of which funds for financing own tasks obtained from other sources i.e. inheritances, entries and donations, income from monetary penalties and fines, interest on funds deposited in bank accounts, interest on late payments constituting the revenue of a gmina;

2) grants:

- a) targeted grants from the state budget for:
 - government administration-related tasks,
 - own tasks,
 - tasks realized on the basis of agreements with bodies of the government administration,
- b) targeted grants for tasks realized on the basis of local government units agreements,
- c) grants received from targeted funds,
- d) targeted grants on account of financial aid provided among territorial government units for subsidizing own tasks,
- e) targeted grants provided under the programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable, and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 - 205 and 625 of the detailed classification of income, expenses, revenues and expenditures, and funds from foreign sources);

3) general subsidy from the state budget transferred to all local government units for supplementing their own revenue, comprising equalization, educational, compensating, balancing, regional parts and supplement to the general subsidy.

7. Na wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne),
- 2) wydatki bieżące, do których zalicza się:
 - dotacje (w tym dotacje dla samorządowych zakładów budżetowych),
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym wydatki na wynagrodzenia (w tym osobowe), pochodne od wynagrodzeń, zakup materiałów i usług,
 - wydatki na obsługę długu,
 - wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

7. Expenditure of local government units budgets include:

- 1) property expenditure (of which investment),
- 2) current expenditure, of which:
 - grants (of which for local government budgetary units),
 - benefits for natural persons,
 - current expenditure of budgetary entities, of which wages and salaries (of which personal), derivatives of wages and salaries, purchase of materials and services,
 - expenditure for debt servicing,
 - expenditure connected with granting of warranties and guarantees.

8. Information concerning local government units budgets was compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (279). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO**
WEDŁUG RODZAJÓW
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
 BY TYPES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM 2010	18073187,5	5382334,9	9827352,6	1524509,0	1338991,0
TOTAL 2015	22286065,1	6540237,3	12298258,0	1684204,1	1763365,7
..... 2017	24732217,2	8155731,7	13580631,7	1745726,2	1250127,6
2018	27261178,3	8954166,5	14786364,0	1938285,9	1582361,9
Dochody własne 14801052,2	14801052,2	4558864,0	8416855,7	810228,6	1015103,8
Own revenue					
w tym:					
of which:					
Udziały w podatku dochodowym 7522790,0	7522790,0	2054481,6	4033299,6	550018,1	884990,8
Share in income tax					
od osób prawnych 1049150,0	1049150,0	72975,7	283795,2	15251,5	677127,5
corporate income tax					
od osób fizycznych 6473640,0	6473640,0	1981505,8	3749504,4	534766,6	207863,2
personal income tax					
Podatek od nieruchomości 3040661,0	3040661,0	1190969,2	1849691,8	—	—
Tax on real estate					
Podatek rolny 51647,3	51647,3	46539,6	5107,7	—	—
Agricultural tax					
Podatek od środków transportowych 112685,5	112685,5	51901,0	60784,5	—	—
Tax on means of transport					
Podatek od czynności cywilnoprawnych .. 263406,2	263406,2	94677,1	168729,0	—	—
Tax on civil law transactions					
Oplata skarbowa 43695,7	43695,7	12451,4	31244,2	—	—
Stamp duty					
Dochody z majątku 1003783,8	1003783,8	266951,8	699127,9	16364,2	21339,9
Revenue from property					
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze 525347,0	525347,0	133866,5	368080,0	11765,6	11634,9
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (279). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
Dochody własne (dok.) Own revenue (cont.)					
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	92794,8	43378,8	31166,8	12123,5	6125,6
Funds for additional financing of own tasks from other sources					
Dotacje ogółem	6948607,6	2541883,9	3455706,5	527814,0	423203,1
Total grants					
Dotacje celowe	5488635,4	2218217,0	2743747,5	429392,7	97278,2
Targeted grants					
z budżetu państwa	5043564,1	2083243,7	2594266,6	314616,6	51437,2
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	4306710,4	1813486,0	2292827,8	165023,7	35372,9
for government administration tasks					
własne	730383,4	268808,7	297497,8	148055,3	16021,7
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej ...	6470,3	949,0	3941,0	1537,6	42,7
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	181110,3	50041,4	66579,3	44785,0	19704,5
for tasks realized on the basis of agreements between local govern- ment units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	49939,1	23800,4	22122,5	4016,2	—
received from state targeted funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	214022,0	61131,6	60779,2	65974,8	26136,4
for financial assistance between local government units for additional finan- cing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	139021,4	49737,0	4731,0	13764,3	70789,2
Grants from paragraphs 200 and 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	1320950,7	273929,9	707228,0	84657,1	255135,7
Grants from paragraphs 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	5511518,6	1853418,5	2913801,7	600243,2	144055,0
General subvention from the state budget					
W tym część oświatowa	486711,4	1602576,1	2667253,2	519123,2	79758,9
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (280). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY DIVISIONS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	27261178,3	8954166,5	14786364,0	1938285,9	1582361,9
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	127071,7	104268,2	982,1	4932,3	16889,0
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	652,2	–	652,2	–	0,0
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	26469,8	25666,6	803,2	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	1032940,6	215799,6	481366,4	203559,8	132214,7
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	1324391,1	303660,9	971134,6	32640,2	16955,4
Dwelling economy					
Działalność usługowa	99849,1	6447,1	51627,4	39016,1	2758,4
Service activity					
Administracja publiczna	190225,3	58445,8	84871,7	40615,2	6292,6
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa	306884,6	24027,1	196498,2	86359,4	–
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobo- wości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	11469805,5	3610086,7	6395716,4	574231,1	889771,2
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	5879556,3	1880002,3	2942715,7	603748,3	453090,0
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	761950,9	291982,8	411036,3	57555,6	1376,2
Education					
Ochrona zdrowia	116549,5	1981,5	68486,6	31432,4	14649,1
Health care					
Pomoc społeczna	621674,7	133696,4	327698,9	160225,7	53,7
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	91183,5	5129,7	49814,6	20213,8	16025,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	36727,9	12912,2	17555,0	4886,0	1374,6
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ...	1129143,5	432017,8	680197,0	12277,3	4651,4
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	37456,1	18219,4	18324,1	439,4	473,2
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	119182,4	51791,0	60774,6	2539,5	4077,3
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (281). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
		w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	2010	18947046,4	5769063,3	10147953,1	1619996,1	1410034,0
TOTAL	2015	22216373,5	6502375,4	12277455,4	1644812,4	1791730,3
	2017	24751557,6	8177971,6	13617144,9	1729321,7	1227119,3
	2018	27625428,6	9135702,7	15103453,3	1933151,7	1453120,9
Wydatki bieżące		22556157,6	7503483,2	12496105,8	1544623,0	1011945,6
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		2898514,5	641918,6	1614813,1	159761,4	482021,4
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		88873,5	33850,9	54877,6	145,0	–
of which for government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		4268178,0	1904422,8	2284192,0	72868,4	6694,9
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		15089932,1	4904372,5	8391467,2	1289981,9	504110,4
Current expenditure of budgetary entities						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		7915466,8	2596708,1	4316164,9	771777,3	230816,6
wages and salaries						
w tym osobowe		7242257,4	2375489,8	3957543,8	696230,3	212993,5
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		1442978,0	493385,4	778075,9	129063,3	42453,4
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		4863493,0	1551808,6	2816688,0	314352,9	180643,5
purchase of materials and services						
Wydatki na obsługę długu		162110,3	44024,0	95524,4	7533,7	15028,1
Expenditures on debt servicing						
Wyплаты z tytułu gwarancji i poręczeń		684,3	68,0	63,4	552,9	–
Payments related to granting guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		5069271,0	1632219,5	2607347,5	388528,7	441175,3
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		4796641,0	1605925,9	2384440,3	384550,2	421724,6
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of government budgetary establishments.

TABL. 4 (282). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY DIVISIONS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM TOTAL	27625428,6	9135702,7	15103453,3	1933151,7	1453120,9
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	247143,9	216290,3	1847,4	5275,2	23730,9
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	5179,9	5,0	3044,3	–	2130,7
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	62645,8	35688,0	26957,8	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	3812075,3	864315,0	1897023,4	402384,2	648352,7
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	1128639,9	283882,6	808478,0	20490,5	15788,9
Dwelling economy					
Działalność usługowa	207747,3	24088,8	119413,0	41234,7	23010,7
Service activity					
Administracja publiczna	2267490,0	854594,5	1011362,9	228411,9	173120,7
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	538506,7	124085,5	317713,5	89056,8	7650,9
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego ^b	162258,8	44130,2	95566,7	7533,7	15028,1
Public debt servicing ^b					
Różne rozliczenia	124098,7	6931,5	103955,8	12399,3	812,1
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	7989284,0	2870276,6	4493970,5	535663,3	89373,5
Education					
Ochrona zdrowia	455130,7	52707,3	244052,3	58657,8	99713,2
Health care					
Pomoc społeczna	1490410,7	390401,7	900649,0	186407,0	12953,1
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	255839,7	6502,2	128411,7	60049,3	60876,6
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	584273,8	88453,1	329938,9	127292,6	38589,2
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2219688,2	879288,8	1322210,7	12024,1	6164,6
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodo- wego	883541,8	295788,9	416268,4	8079,1	163405,4
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	856719,7	246318,6	569529,7	9265,5	31606,0
Physical education					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Includes public debt servicing and current expenditure of budgetary units connected with this servicing.

TABL. 5 (283). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
		w tys. zł in thousand PLN				
Przychody	2015	779845,5	299530,1	478827,6	1487,8	—
Revenue	2017	755401,6	267886,5	485673,7	1841,3	—
	2018	756354,7	266304,1	488122,3	1928,3	—
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		325543,6	161168,7	163882,6	492,3	—
Revenue from sale of products, asset compo- nents and services						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		87967,4	33060,9	54761,5	145,0	—
Grants from local government units budget ^b						
Koszty	2015	773374,0	298270,8	473646,3	1456,9	—
Costs	2017	743583,9	266900,0	474853,4	1830,6	—
	2018	750741,7	262295,4	486509,3	1937,0	—
w tym: of which:						
Materiały i usługi		335415,8	94620,6	240429,3	365,9	—
Materials and services						
Podatek dochodowy od osób prawnych		4882,0	1070,8	3811,2	—	—
Corporate income tax						
Wpłaty nadwyżek do budżetu jednostek samorządu terytorialnego		1539,6	526,5	1013,1	—	—
Surplus payments to local government units budgets						

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status.

b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XX INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmując budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne – jeśli nie zaznaczono inaczej – zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,

CHAPTER XX INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is creation of a new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as civil engineering works), of which, i.a. construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e. water meliorations, improvement of land values as well as livestock (basic herd) and long-term plantings, moreover interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays, unless otherwise indicated, are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,

– osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczeniami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019, poz. 351, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 grudnia należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

– legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing not more than 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private construction: residential, recreational (not adapted for permanent residence) as well as sacral construction was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e. not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1st January 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019, item 351, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets at current book-keeping prices as of 31st December is understood:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1st January 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1st January 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;
- in entities that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1st January 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Minister of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

4. Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

3. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons – was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational buildings not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures – was estimated.

4. Division of fixed assets by the NACE Rev. 2 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (284). **NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	26304,5	29502,9	30111,2	34014,8
TOTAL				
sektor publiczny	12451,9	10731,6	10010,4	11492,9
public sector				
sektor prywatny	13852,6	18771,4	20100,8	22521,9
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	192,6	206,8	240,1	172,2
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	10487,4	14913,1	15228,3	16598,7
Industry				
górnictwo i wydobywanie	1959,3	2133,7	2564,5	3001,5
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	5221,4	7295,8	9471,7	10540,9
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	1741,6	4156,5	2348,2	2032,8
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami odpadami; rekultywacja ^a	1565,2	1327,1	843,9	1023,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	736,8	555,9	583,8	2266,5
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	1798,9	1895,0	2251,1	2293,0
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	5899,8	4124,6	3917,0	4741,0
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	302,1	183,1	140,8	301,8
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja	192,2	460,5	304,7	409,4
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	334,1	238,7	164,4	160,7
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	2532,8	3310,8	2869,2	3102,4
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	790,6	437,4	380,4	411,6
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	164,4	223,7	196,6	189,1
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	372,0	743,0	1809,0	654,4
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	648,3	705,7	632,0	959,2
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	722,8	679,9	790,3	893,7
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1025,5	719,0	516,8	791,3
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	104,2	105,7	86,8	69,8
Other service activities				

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a By localization of investments. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (285). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	14067,5	20116,2	20368,1	23732,0
TOTAL				
sektor publiczny	4438,0	5742,0	5211,4	6171,8
public sector				
sektor prywatny	9629,5	14374,1	15156,7	17560,2
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49,7	59,6	58,8	54,2
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	9597,5	14061,1	14287,2	15491,9
Industry				
górnictwo i wydobywanie	1950,8	2131,8	2551,2	2998,6
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	5019,5	7141,1	9209,9	10038,9
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	1719,7	4000,9	1863,3	1766,8
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	907,5	787,4	662,7	687,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	539,2	401,0	360,9	2013,9
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1422,0	1589,4	1808,1	1952,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	669,0	1853,1	2166,2	2199,7
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	239,1	118,8	73,1	175,9
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	128,6	355,7	270,9	318,6
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	191,3	193,8	132,1	146,9
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	291,3	375,6	236,7	302,6
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	244,8	292,5	206,2	238,4
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	86,8	103,2	119,5	91,2
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,3	0,0	0,0	0,0
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	30,6	32,2	20,0	20,1
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	489,5	455,5	522,1	576,4
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	69,0	197,7	86,4	123,4
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	18,9	26,8	20,1	26,0
Other service activities				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by localization of investments.

TABL. 3 (286). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	2010	12567,0	4776,3	6765,4	992,8
TOTAL	2015	17847,1	6574,6	9624,4	1502,8
	2017	18133,9	5848,5	10502,6	1698,1
	2018	20726,4	6628,0	12246,8	1753,4
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		56,0	33,3	16,4	5,6
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		15539,5	4393,3	10539,3	525,1
Industry					
górnictwo i wydobywanie		3127,4	1408,5	1627,7	76,6
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		9775,8	1861,0	7499,3	378,8
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^A		1965,5	674,5	1253,0	8,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^A		670,7	449,3	159,3	61,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		1015,9	734,6	201,7	78,0
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		1418,9	563,8	555,5	295,1
Trade; repair of motor vehicles ^A					
Transport i gospodarka magazynowa		1001,5	174,5	89,9	733,3
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^A		79,0	43,4	31,1	4,2
Accommodation and catering ^A					
Informacja i komunikacja		189,2	45,8	126,1	17,2
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		154,1	31,0	112,3	10,7
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^A		301,4	257,6	30,8	11,8
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		247,5	69,4	151,2	26,5
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^A		79,7	7,0	47,7	24,6
Administrative and support service activities					
Edukacja		18,5	8,6	8,5	1,4
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		517,3	216,7	283,4	14,5
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją ..		103,9	47,9	50,5	5,1
Arts, entertainment and recreation					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to the seat of the investor.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (287). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	304668,1	417408,3	438245,5	463145,6
TOTAL				
sektor publiczny	126266,1	165950,0	164183,5	172681,8
public sector				
sektor prywatny	178402,0	251458,3	274062,0	290463,8
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5440,6	6188,7	6442,0	6591,8
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	145490,6	192926,7	196298,3	210106,5
Industry				
górnictwo i wydobywanie	26537,9	38113,8	26053,6	28971,4
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	71782,8	94297,5	105464,2	118248,1
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	31410,7	37288,6	40341,1	37592,2
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	15759,2	23226,8	24439,4	25294,8
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	6386,2	8273,9	8837,1	9138,6
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	14449,9	20322,8	21533,2	23288,2
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	30484,6	54820,5	60857,4	63145,9
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	2584,8	3657,1	3910,2	4180,5
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja	5378,8	8543,0	7334,8	7725,8
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3334,6	4039,4	3936,3	3878,0
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	55243,2	68447,3	74955,1	77634,6
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3277,8	4714,7	5259,7	5563,8
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	2279,2	2683,2	3670,8	3891,0
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10160,7	11115,8	11100,7	11267,4
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	8674,7	12042,2	13112,5	13905,8
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6689,9	10720,5	11239,7	12249,0
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4010,2	7658,2	8508,7	9263,4
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	782,3	1254,3	1249,2	1315,4
Other service activities				

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (288). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
(bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 grudnia
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a
(current book-keeping prices)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
OGÓŁEM	193316,6	252226,1	256635,2	273359,8
TOTAL				
sektor publiczny	72954,7	81029,1	71292,7	76212,7
public sector				
sektor prywatny	120361,9	171197,0	185342,6	197147,2
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1050,6	1416,2	1439,2	1519,8
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	138642,1	179740,4	182759,4	195919,8
Industry				
górnictwo i wydobywanie	26452,8	37832,8	25639,9	28520,9
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	69472,8	91224,8	102172,5	114677,7
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	30494,4	34275,0	37734,1	34875,2
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	12222,2	16407,7	17212,8	17845,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	4187,3	4308,1	4222,3	4186,4
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	9965,3	14227,7	14844,6	16223,7
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	5351,9	10147,4	10816,4	11293,1
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	1752,5	2234,2	2231,2	2355,2
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja	4789,6	7510,3	6173,1	6509,2
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2660,4	3046,0	2861,8	2793,2
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	14065,2	14281,6	14775,1	15176,1
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2057,2	2829,4	3133,3	3257,6
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	1633,8	1254,3	1768,5	1799,2
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1,9	1,8	0,9	0,9
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	435,2	520,6	445,8	473,1
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5209,5	8365,8	8335,0	8779,0
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1370,6	2142,7	2660,1	2902,6
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	143,4	199,8	168,6	171,0
Other service activities				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXI RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

CHAPTER XXI REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora instytucji finansowych,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora,

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social insurance benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific institutional sector are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the financial corporations sector,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the sector,

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015–2017 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składerek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora instytucji finansowych. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji eksterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from regional accounts for the years 2015–2017 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition), concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the financial corporations sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4 October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych".

TABL. 1 (289). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	222880	229060	244267	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto ...	197739	202337	214519	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor:						
of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	110355	112433	119600	55,8	55,6	55,8
instytucji rządowych i samorzą- dowych	25634	26702	27996	13,0	13,2	13,1
general government						
gospodarstw domowych	55146	55969	59250	27,9	27,7	27,6
households						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1275	1450	1699	0,6	0,7	0,8
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	68934	71382	75202	34,9	35,3	35,1
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	49198	51930	52043	24,9	25,7	24,3
of which manufacturing						
Budownictwo	15920	14927	15788	8,1	7,4	7,4
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^A ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja	52587	53501	57485	26,6	26,4	26,8
Trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication						
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^A	14448	15729	16132	7,3	7,8	7,5
Financial and insurance activities; real estate activities						
Pozostałe usługi	44576	45348	48214	22,5	22,4	22,5
Other services						
NA 1 MIESZKAŃCA	48686	50184	53654	x	x	x
PER CAPITA						

TABL. 2 (290). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU
TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION
OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł	in million PLN		
Produkcja globalna	461799	479931	513687	Gross output
Zużycie pośrednie	264060	277594	299168	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	197739	202337	214519	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	87725	91441	98059	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	107623	108081	113285	Gross operating surplus

TABL. 3 (291). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	141554	145329	152677	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	30921	31840	33536	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	142813	147600	154096	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	31196	32337	33848	per capita in PLN

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON województwa śląskiego i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej REGON jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 649, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015 r., poz. 2009, z późniejszymi zmianami).

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych. Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register in Śląskie Voivodship and include legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular sections of the NACE Rev. 2 according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register REGON is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law dated 29th June 1995 on Official Statistics (uniform text Journal of Laws 2019, item 649, with later amendments) and the provisions of the Regulation of the Council of Ministers dated 30th November 2015 on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaires and certificate specimens (Journal of Laws 2015 item 2009, with later amendments).

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers. The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

U w a g a do tablic. W podziale według sektorów własności, form własności oraz sekcji PKD dane nie uwzględniają podmiotów, dla których informacja o formie własności oraz rodzaju działalności przeważającej nie występuje w rejestrze REGON.

N o t e to tables. In the division by ownership sectors, forms of ownership and PKD sections data do not include entities for which the information on the form of ownership and type of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABL. 1 (292). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	451635	465779	469927	472498	T O T A L
sektor publiczny	16551	16032	15247	14951	public sector
sektor prywatny	435084	447042	450659	452620	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe ..	19	8	6	4	State owned enterprises
Spółki	68139	83948	90636	85537	Companies
w tym:					of which:
handlowe	32809	47907	54829	49826	commercial
cywilne	35189	35878	35643	35544	civil law
Spółdzielnie	1162	1151	1185	850	Cooperatives
Fundacje	884	1678	2112	2105	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	8395	10181	10931	10290	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	342941	334531	330891	339810	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (293). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą Natural persons con- ducting eco- nomic activity
			razem total	w tym of which						
				przed- siębior- stwa pań- stwowe state owned enterpri- ses	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partner- ships	spół- dzielnie coope- ratives		
					razem total	w tym of which				
					jedno- oso- bowe Skarbu Pań- stwa sole- -share- holder com- panies of the State Treasu- ry	z udzia- łem kapitału zagra- niczne- go with foreign capital parti- cipati- on				
OGÓŁEM	2010	451635	108694	19	32809	87	5629	35189	1162	342941
TOTAL	2015	465779	131248	8	47907	45	6830	35878	1151	334531
	2017	469927	139036	6	54829	42	7194	35643	1185	330891
	2018	472498	132688	4	49826	41	5511	35544	850	339810
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4767	749	–	217	–	21	160	83	4018
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		47239	13072	4	8652	20	1338	4181	80	34167
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		44233	11239	4	7135	11	1166	3978	75	32994
of which manufacturing										
Budownictwo		54098	9749	–	5836	–	462	3797	50	44349
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		119370	26953	–	12473	3	1820	14231	139	92417
Trade; repair of motor vehicles ^A										
Transport i gospodarka magazynowa		29465	3896	–	2492	5	345	1347	7	25569
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^A		14430	4010	–	1221	3	116	2697	31	10420
Accommodation and cate- ring ^A										
Informacja i komunikacja		15967	3591	–	2662	2	239	895	7	12376
Information and communi- cation										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (293). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS

AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14334	2580	–	1706	2	80	732	58	11754
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości	27791	23025	–	2781	5	233	682	280	4766
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...	46270	9099	–	5934	1	364	2903	35	37171
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca^	13834	3701	–	2578	–	333	1036	32	10133
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1763	1748	–	11	–	1	3	1	15
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja	16710	7855	–	620	–	30	533	11	8855
Education									
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	26663	3353	–	1655	–	37	946	19	23310
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8620	4506	–	536	–	48	561	7	4114
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa	29674	13298	–	422	–	44	840	9	16376
Other service activities									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (294). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
 Stan w dniu 31 grudnia
 COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
			razem total	akcyjne joint-stock	z ogra- niczoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited partner- ships	komandy- towe limited partner- ships
OGÓŁEM	2010	32809	27988	1077	26911	4821	4047	556
TOTAL	2015	47907	40899	1262	39637	7008	4569	1856
	2017	54829	46780	1325	45455	8049	4679	2809
	2018	49826	41359	1106	40253	8467^a	4608	3316
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		217	195	6	189	22	12	10
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		8652	7236	357	6879	1416	791	593
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		7135	5869	273	5596	1266	736	504
Budownictwo		5836	4868	109	4759	968	359	590
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		12473	9813	142	9671	2660	1831	791
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		2492	2094	24	2070	398	246	147
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ... Accommodation and catering ^Δ		1221	1019	13	1006	202	124	72
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		1706	1479	106	1373	227	100	89
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... Real estate activities		2781	2222	77	2145	559	211	268
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		5934	5163	113	5050	771	261	323
Professional, scientific and techni- cal activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2578	2300	22	2278	278	132	134
Administrative and support servi- ce activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne		11	10	–	10	1	–	1
Public administration and defen- ce; compulsory social security								
Edukacja		620	545	5	540	75	46	27
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1655	1121	18	1103	534	320	99
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		536	477	45	432	59	27	32
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa .. Other service activities		422	371	3	368	51	33	16

a W tym 274 spółki partnerskie i 269 spółek komandytowo-akcyjnych.

a Of which 274 professional partnerships and 269 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (295). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą natural persons conduc- ting eco- nomic activity
			spółki companies					spół- dzielnie coope- ratives	
			razem total	w tym of which					
				handlowe commercial		cywilne civil law partner- ships			
				razem total	w tym of which				
			akcyjne joint- -stock	z ogra- niczoną odpo- wie- dzialno- ścią with limited liability					
OGÓŁEM TOTAL	2010	46390	3753	2303	39	1957	1447	13	40681
	2015	36213	5055	4226	36	3622	826	5	29524
	2017	34840	4904	4163	30	3524	739	36	28442
	2018	37490	4769	4077	22	3392	686	3	30970
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		285	18	15	1	13	1	–	265
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		3305	589	502	3	393	87	–	2712
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		3139	508	426	2	326	82	–	2627
Budownictwo		5938	606	516	–	399	90	–	5330
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^A		7132	850	662	3	547	188	–	6280
Trade; repair of motor vehicles ^A									
Transport i gospodarka magazynowa		2559	328	306	1	270	22	–	2230
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia ^A		1204	192	129	–	102	63	1	1008
Accommodation and catering ^A									
Informacja i komunikacja		2246	280	260	1	237	20	–	1966
Information and communication									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 4 (295). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies						
		razem total	w tym of which			cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial					
			razem total	w tym of which				
				akcyjne joint-stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1016	134	119	5	94	15	–	881
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	1069	300	274	3	204	24	–	470
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	4139	673	626	3	551	47	1	3461
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support services activities	1730	425	392	1	350	32	1	1302
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	6	3	3	–	3	–	–	–
Edukacja Education	1320	108	81	–	72	27	–	1085
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1679	96	73	–	58	23	–	1558
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	688	81	62	1	53	19	–	534
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2726	84	55	–	44	28	–	1888

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą natural persons conduct- ing eco- nomic activity	
			spółki companies					spół- dzielnie coopera- tives		
			razem total	w tym of which						cywilne civil law partner- ships
				handlowe commercial						
				razem total	w tym of which					
				akcyjne joint- -stock	z ogra- niczoną odpo- wiedzial- nością with limited liability					
OGÓŁEM	2010	25473	1324	370	26	261	952	12	23838	
TOTAL	2015	32115	1268	420	18	253	848	13	29907	
	2017	31919	2143	1350	32	1077	792	20	28362	
	2018	34521	10043	9309	246	8716	732	338	21309	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		320	66	63	1	60	3	58	151	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		3951	1829	1746	50	1648	83	43	2067	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		3725	1689	1612	46	1524	77	41	1984	
of which manufacturing										
Budownictwo		4654	1552	1468	37	1399	83	105	2991	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		10453	3857	3598	84	3381	259	34	6558	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazy- nowa		2128	326	303	4	285	23	3	1798	
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1103	232	182	4	168	50	2	868	
Accommodation and catering ^Δ										
Informacja i komunikacja		902	301	278	9	252	23	8	590	
Information and communication										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		spółki companies					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which					
			handlowe commercial		cywilne civil law partnerships			
			razem total	akcyjne joint-stock		z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability		
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	1024	198	187	23	151	11	10	815
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	426	121	101	7	84	19	42	245
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	2768	893	815	16	766	78	19	1846
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support services activities	1189	272	252	4	233	20	4	907
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	23	2	2	–	2	–	–	–
Edukacja Education	950	63	49	1	46	14	–	552
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	802	122	93	–	77	29	3	665
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	800	77	71	4	66	6	3	292
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities	3010	130	99	2	96	31	4	963

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.